

Σ' ὄλο τὸν κόσμο ξαστεριά, σ' ὄλο τὸν κόσμο ἥλιος (Δημοτικὸ)

Θ Ε Μ Α Τ Α :

- Μνήμη Δημήτρη Γληνοῦ
- Κίμων Χατζημιχελάκης
- Τὸ φερινιστικὸ κίνημα στὴ Δ. Εὐρώπη καὶ στὴν Ἑλλάδα
- Παγκόσμια ποίηση
- Ἑλληνικὴ ποίηση
- Πειθῶ Ἀριθμῶν
- Πρωτότυπα διηγήματα
- Ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ λογοτεχνία
- Ἡ θυσία τῆς Ἀντιγόνης
- Ἀλβανικὴ Πεζογραφία
- Λαογραφικὲς Σελίδες
- Οἱ συγγραφεῖς καὶ τὰ βιβλία
- Μὲ τὸ σφυρὶ στὰ καμῶματα
- Πολιτικοκοινωνικὰ κεντρίσματα
- Ἀπὸ τὴ θεατρικὴ ζωὴ καὶ κίνηση
- Πνευματικὰ καὶ καλλιτεχνικὰ γεγονότα

Σ' αὐτὸ τὸ τεύχος 50 ὀνόματα συνεργατῶν

Πρωτότυπη Ἐπιθεώρηση ἀγωνιστικῆς λογοτεχνίας καὶ κριτικὸς προβληματισμοῦ. Μάχητικὸ ὄργανο διαφώτισης καὶ πνευματικῆς καλλιέργειας τοῦ λαοῦ

“Ὅσα σημειῶν, τὰ σημειῶν γιὰτὶ δὲν ὑποφέρω νὰ βλέπω τὸ ἀδίκο νὰ πνίγει τὸ δίκαιο

Π Ε Ρ Ι Ε Χ Ο Μ Ε Ν Α

	Σελ.	Α	Σελ.
ΠΡΩΤΟΣΕΛΙΑΗ ΠΟΙΗΣΗ:			
Μνήμη Δημήτρη Γλήνοῦ (Α. Μάλαμα)	833	Ὁ Ξυπνος Γραμμενιάτης κι ὁ χότζας (Κ. Π. Λαζαρίδη)	857
Στὸ Δημήτρη Γλήνο (Κ. Καλαντζή)	833	Ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ λογοτεχνία (Μετ. Ν. Λώλη)	860
Κίμων Χατζημυχελάκης	834	Ἐννοιες αἰτοθινσίας γυναικῶν στὴν ἀρχαία Ἑλλάδα (Ε. Παπαδάκη)	862
ΕΠΙΦΤΑΛΙΑ:			
Τὸ φεμινιστικὸ κίνημα στὴ Ἀ. Εἰκόπη καὶ στὴν Ἑλλάδα	835	Ἡ μουσικὴ καὶ ἡ ἐξέλιξή της (Ντ. Κοῦγκουλον)	864
ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΠΟΙΗΣΗ:			
Ἄπο Χιλή (Μετ. Μάγια Ροῦσου)	840	Ὁ θρόλος τοῦ καλαμποκιοῦ (Μετ. Γ. Μπενέκου)	866
> Οἰγγαρία (Μετ. Ε. Παιονίδου)	841	ΛΑΟΓΡΑΦΙΚΕΣ ΣΕΛΙΔΕΣ (Χρ. Σκανδάλη)	
> Βουλγαρία (Μετ. Ε. Παιονίδου)	842	ΟΙ ΣΤΙΓΜΑΤΕΣ ΚΑΙ ΤΑ ΒΙΒΛΙΑ: (Κρίσις - παρουσιάσις Α. Μάλαμα)	
> Ἀκτὴ Ἐλεφαντοστοῦ (Μετ. Ο. Σάνς)	842		
> Γερμανία (Μετ. Ντ. Κοῦγκουλος)	843	ΜΕ ΤΟ ΣΦΤΡΙ ΣΤΑ ΚΑΘΩΜΑΤΑ: (Σχόλια Α. Φωτεινοῦ)	
> Βενεζουέλα (Μετ. Μάγια Ροῦσου)	843	ΠΟΛΙΤΙΚΟΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΕΝΤΡΙΣΜΑΤΑ: (Στ. Κεντροῦ)	
> Πολωνία (Μετ. Ν. Χατζηηκολάου)	844		
> Ἀλβανία (Μετ. Α. Μάλαμας)	845	ΘΕΑΤΡΙΚΗ ΖΩΗ ΚΑΙ ΚΙΝΗΣΗ: (Α. Μάλαμα)	
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ:			
Πρωτομαγιά (Κ. Καρρά)	845	ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΚΑΙ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ	
Ἡ δαινικὴ αὐτοκρατορία τοῦ Ἰδη (Π. Κριναῖου)	846	«ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ» Ἰδιοκτήτης - ἐπιθινος ἰκδοτής ΛΑΜΠΡΟΣ ΜΑΛΑΜΑΣ Δίση σίμαφωνα μὲ τὸ νόμο: Ε. Βενζέλου 188 - Γιάννινα Τιμὴ τεύχους δοχ. 60	
Ἀπὸ ποιήματα (Α. Κυριακόπουλον)	846		
Ἄπαγορεύμεν (Μ. Ροῦσου)	847	Χρονατικὴ συνδρομὴ ἐσωτερικοῦ	δοχ. 250
Ἐκκλήση γιὰ τ' ἀνθρώπινα δικαιώματα (Μ. Σταγάκη)	847	Φιλική	» 400
Γράμμα στὸν ἀδερφό μου τὸν Ἀλῆ (Γ. Καραβίδα)	849	Ἐξωτερικοῦ	Δολλ. 12
Μιά πόλη... (Νικ. Νικήτα)	849	Ὄργανισμοί, Νομ. Πρόσωπα, Ἴδριματα, Δῆμοι, Κοινότητες	δοχ. 600
Ἀπὸ ποιήματα (Μίνας Πέτρον - Βενετσιάνου)	849	Ἐπισημογραφία - ἐμβάσματα στὸν ἴδιο. Χειρόγραφα δὲν ἐπιστρέφονται. Φιλοξενοῦνται μόνον ἀδημοσίετες συντεργασίες.	
Ἐθνικὴ Ἀντίσταση 41—44 (Π. Φύλλη)	850	Ἐκτίτωση:	
Τὸ μερδικὸ μου (Χρ. Χριστοδουλάκη)	850	Τυπογραφεῖον « Η ΛΩΔΩΝΗ »	
Μιά καλομάνα (Στ. Τηλικίδη)	850	Κονίτσης 195 - Τέρμα Ἄνω Τοίμας	
Σίσιμα (Σπ. Μοισελίμη)	851	Τηλ. 920.610 - Θεσσαλονίκη	
Τὸ δέλεαρ (Ἄγγελος Ντοῦκα)	851	<hr/> ΠΕΡΙΟΔΙΚΑ ΚΑΙ ΒΙΒΛΙΑ τοῦ Α. Μάλαμα πωλοῦνται στὴν Ἀθήνα στὰ Βιβλιοπωλεῖα: « Δωδώνη » Ἀσκληπιοῦ 3, « Σύγχρονη Ἑποχὴ » Ἀκαδημίας 76, Κολλάρον Σόλωνος κ.δ. Στὴ Θεσσαλονίκη: Π. Ραγὰ Τσιμισκὴ 44, Ν. Χατζηκρίσφιου Βενζέλου 15, « Σύγχρονη Ἑποχὴ » Ἀριστοτέλους 7, Κέντρο Λιάθσεως Βιβλίου Τσιμισκὴ 96 κ.δ.	
Γαλήνη (Π. Παναγούλια)	851		
Ἑλλάδα (Στ. Καλοῦ)	851		
Τὸ παιδί (Μ. Παναγαπούλον)	851		
ΝΕΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ:			
Ἀνάλυση - Σύνθεση (Γ. Κεντροῦτῆ)	852		
Πόσο πίσω εἴμαστε (Στ. Π. Γιωβάνη)	852		
«Δὲν ἦταν λάθος ἢ ὑπαρξὴ μου» (Κ. Ἰωαννίδη)	852		
Ἐφιάλτης (Π. Π. Μαρινέλη)	853		
Τὰ μάτια μας (Π. Κλωσά)	853		
ΜΕ ΤΗΝ ΠΕΙΘΩ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ			
ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ:			
Ὁ «Σύμμαχος» (Θ. Ἀρώνη)	854		
Ὁ ἐρχομὸς τοῦ πατέρα (Θ. Κ. Τρωπιῆ)	856		

ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΠΝΕΥΜΑ

Έρευνα - Στοχασμός - Τέχνη - Κριτική
Ίδρυτής - Διευθυντής: ΛΑΜΠΡΟΣ ΜΑΛΑΜΑΣ

13' έκδοτική περίοδο
Ζ' χρόνος 280 τεύχος
'Απρίλης - Μάης -
'Ιούνης 1978

Μνήμη Δημήτρη Γληνού

Πλησιάζουν 35 χρόνια από τη μέρα που βασίλευσε το λαμπρότερο πνευματικό άστέρι στο στερέωμα του Νεοελληνικού Διαφωτισμού, ο Δημήτρης Γληνός. Όμως το φῶς και η λάμψη από το άθάνατο διαλεκτικό, επιστημονικό, αναγεννητικό και λαοσωτήριο πνεύμα του θα φωτίζει και θα οδηγεί τις νεότερες γενιές στις λεωφόρους του μέλλοντος. Γιατί ο Γληνός με τους τίμους αγῶνες του, αναδείχθηκε ο πιο μεγάλος παιδαγωγός, ο νεώτερος κι ανεπισκίαστος προοδευτικός φιλόσοφος του έθνους και του αιώνα μας, ο πατριαρχικός διδάχος του λυτρωμοῦ, ο δάσκαλος των δασκάλων, ο λαμπροβόλος φάρος κι αυγερινός της νέας ζωής, ο ήγέτης και προστάτης του λαοῦ, ο οδηγητής και πνευματικός πατέρας του αγωνιζόμενου για έθνική ανεξαρτησία, άκέρια λευτεριά και νέο πολιτισμό, πονεμένου Έλληνισμού. Ήταν ο δραματιστής μας νέας ειρηνικής κι εὐτυχισμένης Ελλάδας. Το «Έλ. Πνεῦμα» για την αιώνια μνήμη του δημοσιεύει το παρακάτω ποίημα του άνωτερου παιδαγωγού και συγγραφέα Κ. Καλαντζή του Θεσσαλοῦ.

Λ.Μ.

Στό Δημήτρη Γληνό

ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΚΑΛΑΝΤΖΗ
(Θεσσαλοῦ)

Όλοίσο στις κορφές το ανέβασμά σου
τιμημένο στο λαό το πέρασμά σου.

Ό λόγος ό δικός σου ήταν αλήθεια
διάβαινες κι άκολουθούσανε τὰ πλήθια.

Ήλιοβόλουσε ό κόσμος σαν μιλούσες
κοντά σου ή Άθήνα Σοφία, οί Μούσες.

Ζώστηκες το σπαθί να κάνεις πράξη
όσα ειχες πιστέψει ειχες διδάξει.

Ή ζωή σου όλη σώθηκε λαμπάδα
για το λαοῦ το λυτρωμό για την Έλλά-

(δα.

Πολέμαρχος και Δάσκαλος του Γένους

νικούσες τους όχτροῦς ντόπιους και ξένους.
Όμπρός στην πιο τρανή της μάχης θέση
όπ' οδηγούσες ήρωας έχεις πέσει.

Μά όρθο το Πνεῦμα σου έμεινε το Φῶς σου
Τη μάχη πεισματώνει ό θάνατός σου.

Δέν μόρεσε ό λαός τ' όπλο ν' αφήσει
το μέγα μέτωπό σου να φιλήσει.

να σε σηκώσουν στη στερνή σου στρατά.
Δέν μόρεσαν στα χέρια τους τὰ Νιάτα

Όδηγητή να σε κλάψουν και Πατέρα
που άπ' το σκοτάδι τά 'βγαλες στη μέρα.

Κίμων Χατζημιχελάκης

Στις 20 'Απρίλη, στην 'Αθήνα, έφυγε ξαφνικά ένας ακόμα διαλεχτός σεμνός κι ώ-
 ραίος, ήθικος και άκέραιος άνθρωπος, ό παλαιόμαχος αγωνιστής του λαού, αρχιτέκτονας
 κι απόστρατος λοχαγός Κίμων Χατζημιχελάκης, άδερφός του γνωστού ποιητή και πεζο-
 γράφου φίλου Στέφανου Χατζημιχελάκη. Είχε γεννηθεί στην Κρήτη πριν από 65 περίπου
 χρόνια, και είχε άριστέψει στη σχολή των ώελπίδων. Ήταν από τους πρώτους όργανω-
 τές του ΕΛΑΣ στην 'Αθήνα. Έπειτα έξόριστος στην 'Ικαρία, δραπέτευσε και βγήκε στο
 βουνό, μ'α συνελήφθη και καταδικάστηκε σε θάνατο. Μ'ε προσωπική επέμβαση ενός είσχυ-
 ρού τής ημέρας» άπόφυγε τ'ό εκτελεστικό άπόσπασμα και πέρασε χρόνια πολλά στις φυ-
 λακές.

Στόν επικήδειό του ό συντοπίτης του και φίλος μας ποιητής Σπύρος Παπαδαντώ-
 νης είπε ανάμεσα σ' άλλα πώς: «...άλαιφε μ' όλο τ'ό σφρίγος του, άκαταπόνητα κι άθό-
 ρυβα, χωρίς ούτε στιγμή ν'α καμφθεί από τ'α χτυπήματα... Τίμιος αγωνιστής, άληθινός άν-
 τρας, ποιητής, στοχαστής, μαχητής με πείσμα και βαθύ όραματισμό, στέρια κι άφργά-
 διαστη σκέψη και πράξη σ' όλο του τ'ό βίο. 'Αγκάλιαζε όλόλαμπρο τ' όραμα του κόσμου
 άδερφωμένου κι είρηνικου. 'Αξιωματικός παλληκάρι στόν πόλεμο του 1940, μαχητής από
 τους πρώτους, στις πρώτες γραμμές τής άθάνατης κι ώστόσο άδίκιωτης 'Εθνικής μας
 'Αντίστασης. Κι ύστερα καταδικασμένος σε θάνατο: δεσμώτης για χρόνια, ποιητής μες
 στα κάγκελα, σημάδεψε με τους στίχους του τ'α «'Ιχνη πορείας» στόν άγώνα... Πάντα
 άκαταβλητος με τή συνέπεια και τήν πίστη του φωτισμένου ανθρώπου, του γενναίου μα-
 χητή στις επάλξεις τής άπαυτης πάλης. Τ'α 'Ιδανικά των καταπιεζομένων ανθρώπων φλό-
 γιζαν τήν φυχή του, ώσπου, έπεσε όρθός ένας δρῦς, ένας άληθινά άντρειωμένος...»

Φεύγοντας, κατάθεσε στην ποιητική μας γραμματολογία και τ'α ποιήματα που έγρα-
 φε στη φυλακή με τόν τίτλο «'Ιχνη Πορείας». Είναι μ'ια ποίηση άγνή κι αϊθόρμητη, ού-
 σιαστική και δραματική, έμπνευσμένη από τ'α 'Ιδια τ'α πράγματα τής βιωτικής του πο-
 ρείας, γιομάτη ειλκρίνεια και σαν διαμαρτυρία για τ'α δεινά και τους κατατρογμούς
 του λαού, τ'α τσακισμένα φτερά, τ'α επροδομένα δνειρα». Από αυτά, τ'ο «'Ελ. Πνεύμα»
 τιμώντας τή μορφή και τή μνήμη του, δημοσιεύει τ'α παρακάτω δείγματα:

Δυό κρεβάτια

Μείναν μέσα στο κελλί
 μόνα δυό κρεβάτια
 σήσαν σήμερα πρωί
 δυό ζευγάρια μάτια.

Δυό παλληκαρόπουλα
 που δέν είχαν ζήσει
 τή ζωή τους δώσανε
 νέα ζωή ν' άνθισει.

Κόσμος νέος, χαρούμενος,
 όμορφος - ώραίος
 δώσαν τις ζωούλες τους
 στο μεγάλο χρέος.

Πόντιοι Πιλάτοι

Παντού μνημεία και οι νεκροί
 άξίες στο χρηματιστήριο
 κ' οι μνήμες κ' οι ιδέες έμπόρευμα.

Τυμβωρύχοι πάνω σε κιβούρια
 με σημαίες προδομένα δνειρα
 Πρωτομάστορες για καινούργιες Βασιλ-
 (λες.

Οι πραιτωριανοί περιμένουν
 κ' οι Πόντιοι Πιλάτοι νίπτουν τ'ας χείρας.

Ζωή

Ζωή σ' ένιωθα με καρδιά παιδιού
 και σ' έζησα σα γέρος
 δέ χάρηκα τήν άνοιξη
 μ' άφάνισε τ'ό θέρος.

Και τώρα τ'ό φθινόπωρο
 με δέρνει καρδιοχτύπι
 για κείνο που δέ χάρηκα
 για τούτο που μου λείπει.

Τὸ φεμινιστικὸ κίνημα στή Δ. Εὐρώπη καὶ στήν Ἑλλάδα

Τοῦ Λάμπρου Μάλαμα

Τὸ θέμα τοῦ φεμινισμοῦ ποὺ κλείνει μέσα του κάθε κίνηση κι ἀγώνα γιὰ τὴν κατάρχιση τῶν δικαιωμάτων τῆς γυναίκα καὶ τὴ χειραφέτησή της, ἔχει πολὺ βαθιὲς ρίζες καὶ πολὺ πλατιεὲς διαστάσεις ποὺ δὲν εἶναι δυνατὸ νὰ τὸ ἀναλύσουμε σὲ μιὰ μικρὴ ἐπιφυλλίδα. Ἐπιθυμία μας εἶναι νὰ ἰ' ἀγγίξουμε μόνο, μὲ μιὰ κάποια ἱστορικὴ ἀναδρομὴ καὶ νὰ ξειυλίξουμε λίγες μορφὲς καὶ γεγονότια, ποὺ ἀποτέλεσαν σταθμοὺς στὴν ὅλη διαδρομὴ του στὴ Δυτ. Εὐρώπη καὶ στὴν Ἑλλάδα.

Τὰ χρόνια τῆς ἀνθρώπινης ζωῆς σὶν πλανήτη μας, συγκεφαλαιωμένα, τὰ συνοψίζουμε — ἂν γίνεταί — σὲ τρεῖς μέρη:

Τὸ πρωτόγονο, τὸ ἀρχαῖο καὶ τὸ νεώτερο.

Ἡ ἀξία ποὺ θέλουμε, ἀντικειμενικά, ν' ἀποδώσουμε στὴ γυναίκα, εἶναι σχετικὰ ἀπαράλλαχτη μὲ τοῦ ἄντρα.

Γιατὶ, «οἱ ἄνθρωποι γεννιοῦνται ἐλεύθεροι καὶ ἰσοῦτοι, ἀνεξάρτητα ἀπὸ ἐθνότητα, φυλὴ καὶ γλώσσα...» Καθὼς λέει κι ἡ Λιακήρυνξη τοῦ Κατασιατικοῦ Χάρτη τῶν Ἡνωμένων Ἐθνῶν.

Ὅμοιος, ἡ ζωὴ ὡς τὰ σήμερα, εἶναι γεμάτη ἀπὸ ἱστορικοὺς, κοινωνικοὺς καὶ ταξικοὺς ἀγῶνες, ποὺ διανθίζονται καὶ ἐπιτελοῦνται, κι ἀπὸ τὰ δύο φύλα.

Ἄν συμπυκνώσουμε τοὺς κύκλους τῶν χρόνων, καὶ χωρίσουμε εἰς τόσο μακράωνες περιόδους, σὲ τρεῖς, ὀνοματίζουμε:

Μία προϊστορικὴ, τὴν ἀρχαία κλασσικὴ, καὶ τὴ νεώτερη.

Σ' ὅλες εἰς διαιώνιες καμπές, διαδραματίστηκε μιὰ ἀκατασίγαση ἠθικὴ καὶ ὕλικὴ πάλη, μὲ σκοπὸ τὸν κυρίαρχο ρόλο τοῦ ἑνὸς φύλου, ἀπέναντι σὸ ἄλλο.

Ἀφότου ὁ ἄνθρωπος ἀπόχρησε κάποια συνείδηση προσωρισμοῦ του στὴ γῆ, ἄρχισε ἡ διεκδίκηση γιὰ δικαιώματα, ἐλευθερίες, καὶ νομὴ ἐξουσίας. Τὸ ὑπέριτα, τὸ λογικὸ καὶ τελειότερο αὐτὸ ζῶο, ὁ ἄνθρωπος, ἀπὸ τοὺς πανάρχαιους καιροὺς, δὲν εἶχε μέτρο ἐπιβολῆς, δὲν εἶχε σύνεση καὶ φρόνηση, συναίσθηση κι ἐπίγνωση τοῦ δίκιου γιὰ τοὺς ἄλλους. Εἶχε συχνὰ πυκνά, ροπή πρὸς τὴν κατάρχιση· γίνονταν ὄχι καλὸς ὑπηρέτης, παρὰ σιδιότης καὶ τύραννος σὶν ἄδερφὸ καὶ τὸν πλησίον.

Ἀπὸ αὐτὴ τὴν ἀνοίκεια, τὴ βάρβαρη συμπεριφορὰ, δημιουργήθηκαν οἱ δουλοχρητικὲς κοινωνίες.

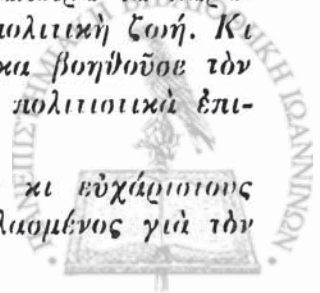
Ἔτσι, ἐπέπλεε σιὸς βασικοὺς τομεῖς τῆς ζωῆς, πότε τὸ ἕνα, καὶ πότε τὸ ἄλλο φύλο.

Ὅταν ἡ πατριαρχία ἐκφυλλίζονταν κι ἔπεφτε σὲ παρακμὴ, τὴ διαδέχονταν ἡ μητριαρχία, καὶ τανάπαλι.

Ἡ ἰσὴ τοῦ θείου, τῆς ἀρχομανίας, παρᾶμενε σιὸς πιδ πολλοὺς, σννεφραμένη μὲ τὴν προβολὴ τοῦ «ἐγὼ» σὸν ἔμφρητη.

Οἱ γυναῖκες, γιὰ ἀλλεπάλληλα χρονικὰ διαστήματα, ἀναδείχθηκαν νικήτριες καὶ κυβέρνησαν τοὺς διχασμένους ἢ ἀνήμπορους ἄνδρες. Εἶναι ἄπειρα τὰ παραδείγματα ποὺ ἐπικράτησαν στὴν οἰκογενειακὴ, τὴν ὀμαδικὴ καὶ πολιτικὴ ζωὴ. Κι ὅσο οἱ ἐφευρέσεις καὶ οἱ ἐξελίξεις προχωροῦσαν, τόσο ἡ γυναίκα βοηθοῦσε τὸν ἄντρα ὅλο καὶ σὲ πιδ εὐκόλα συμβιωτικὰ σχήματα, πρᾶματα καὶ πολιτικοὺς ἐπιτεύγματα.

Τὰ ὀργανομένα πλασία, ἀπόδιναν πάντοτε πιδ προσιτοὺς κι εὐχάριστους τρόπους σὶν βίω τους καὶ τὴν ἐπιθεβαίωση πὼς ὁ ἕνας εἶναι πλασμένος γιὰ τὸν ἄλλον.

Στην αρχαία Ελλάδα, ο Αριστοφάνης, φέρει τις «Εκκλησιάζουσες» οὐν ε-
φνέοιτο κίνημα τῶν γυναικῶν πού πήσαν τὴν ἐξουσία ἀπὸ τοὺς ἄντρες. Ὅταν ἐ-
πίσης γύρω σὶ 420 π.Χ. ἐμάστιζαν τὶς προγονικὲς ἐπίτες τοῦ πολιτισμοῦ, οἱ Πε-
λοποννησιακοὶ πόλεμοι, πού δὲν εἶχαν τελειωμό, κι ἦτανε ἴσοο καταστροφικοί...
πάλι, ὁ μέγας ποιητής, μὲ τὴ «Λυσοισιράτη» δπου οἱ γυναῖκες βαραιοτημένες ἀπὸ
τὶς μακροχρονες σιερήσεις... μᾶς πείθει πῶς ἐπνοοῦν τὰ ἀντίδοτα «μέσα» σὶς
ἀδυναμίες τῶν ἀντρῶν... Καὶ διαλέσιν τοὺς σιραιούς, καὶ σιαματοῦν τὶς δλέθριες
ἐμφύλιες διαμάχες...

Στὴ νεώτερη περίοδο, κι ἐπειτα ἀπ' τὸ ρωμαϊκὸ πολιτισμό, οἱ βαλκανικοὶ λαοὶ
μας βυθίστηκαν σὶὰ βυζαντινὰ καὶ ὀθωμανικὰ σκιοτάδια. Οἱ ποικιλῶνυμοὶ δυνά-
στες, δὲν ἄφηναν περιθώρια γι' ἀγῶνες ἐλευθερίας καὶ δικαιωμάτων, μήτε σὲ
γυναῖκες, μήτε σὲ ἄντρες ὑποδοκιμῶμετους. Βαιοίλειαν κι ἐδῶ οἱ δειοδαίμονες
καὶ οἱ προλήψεις, οἱ πείνες, οἱ ἀμορφωσιές καὶ οἱ ἀθλιότητες.

Εἶχαν πυρποληθεῖ κι ἐντασισοιεῖ οἱ ἐθνικὲς, κοινωνικὲς κι ἀνθρώπινες ἀ-
ξίες. Σκιοτάδια παντοῦ καὶ γάοματα ἀπὸ ὀμίχλες καὶ σιάχιες ἐριχταν τὰ κροῦτα
τῆς κάδε δουλείας καὶ σὶὸ δικό μας ἴποο.

Ὅσοις ἐξεγερτικὲς ἐκδηλώσεις κι ἐνέργειες σιποδοιοῦσαν... καιαπνίγονταν
δλες, ἀπὸ πρωτοφανεῖς βυσαριστικὲς κι ἐξοτιωτικὲς μέθοδοις. Οἱ ρομφαῖες, τὰ
βούκινα, οἱ γκιλοτίνες, οἱ ἄγνιες κ' οἱ φόβοι καθήλωναν τοὺς σκιάβους ἀδερφοὺς,
τὰ μὴ ζητοῦν τὴ λύτρωση παρὰ ν' ἀρκοῦνται σὶὸ... «σάξε με ἀγά μ' ν' ἀγιάσω!».
Ἀπὸ τοὺς σιυγροὺς καιαπιοιές, ἐπιβάλλονταν ἀνήκοια, βαριά, φριχτὰ μαρτύ-
ρια, πάνω σὲ κορμιά ὑπέρμαχων καὶ πρωιοτόρων τῆς λευτεριάς.

Πέρασαν αἰῶνες καὶ τίποτα δὲ σιάθηκε ἱκανὸ τὰ ιαράξει τὴν ἐλεφαντισομέ-
νη παχυδερμία πού ἀπόπνεε μπόχνη ἀπὸ τὰ δρυγία τῶν λογιῆς δεοποτιῶν καὶ τυ-
ράνων.

Ἀπὸ τὸν 17ο καὶ 18ο μ.Χ. αἰῶνα καὶ δῶθε, εἶχαν πού ὠριμάσει οἱ ἀνάγ-
κες τῶν λαῶν, ν' ἀποινάξουν τοὺς ζυγούς των. Σιγὰ σιγὰ ὁ ἄνθρωπος ζητοῦσε
διέξοδο ἀπὸ τὴ μοιρολατρεία καὶ τὴν προσήλωσή του σὶὰ εἶδωλα. Ἡ Γαλλικὴ Ἐ-
πανάσισση ἔδωσε τὸ σιπινθήρα σ' ἄλη τὴν Εὐρώπη.

Οἱ κορακομανεῖς καὶ διεφθαρμένες αὐτοκρατορίες μὲ τὶς ἀρπαχτικὲς δια-
θέσεις, τὶς ἀφόρητες ἀντιθέσεις καὶ τὶς βαριές ἀνινομίες, ἀρχισαν τὰ περιμα-
ζεύονται σὶὰ καθούκια καὶ τὶς φωλιές τους, σὸν τὰ ξεοκολιόμενα καὶ γερασμένα
ἡμιθανάτια θεριά.

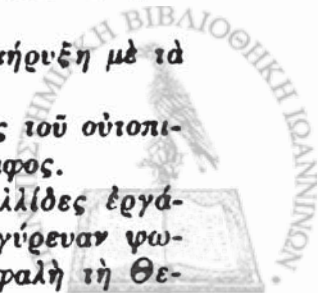
Σιὰ 1779 ἀπὸ τὴ γαλλικὴ λέξη FEMINISME πού δᾶ πει: θεωρία ἰσότητας
τῆς γυναῖκας μὲ τὸν ἄντρα, γεννήθηκαν οἱ πρῶτες φεμινιστικὲς ἰσότητες, ἀπὸ λό-
γιες καὶ φιλόσοφοις γυναῖκες τοῦ 18ου αἰῶνα. Βέβαια, αὐτὲς οἱ κλισεις δὲν εἶχαν
ἀπολείψει ἀπόλες τὶς ἐποχές καὶ τὶς κοινωνίες. Ἀλλά, ἀπὸ ἰσῖες, πρωιάρχισαν τὰ
παίρουν «σάρκα καὶ ὀσῖα», πόθοι, ἀγῶνες κι δνειρα, γιὰ τὸ μέγας ἰσῖτικὸ τῆς
ἰσοτιμίας τῶν δύο φύλων πού παρὰμνε ἀνύπαρχο ἐκασιτιάδες χρόνια πρῖν.

Μὲ τὴ νίκη τῆς Γαλλικῆς Ἐπανάσισσης, τ' ἀπολυτρωτικὰ σιυδημάτᾶ τῆς,
καταλάμπουναν τὸ σιερέωμα τῆς δυναοισιόμενης Εὐρώπης, κι ἐπηρεάσαν σὲ βᾶ-
θος καὶ πλάτος τὶς ψυχές καὶ τὰ πνεύματα τῶν σκιάβων ἀδερφῶν.

Τὸ 1791 σιυτάχτηκε ἀπὸ τὸν Ὀλύμπ Νιέ Γκοῦζ ἡ θρυλικὴ διακήρυξη μὲ τὰ
δικαιώματα τῆς γυναῖκας καὶ τῆς πολιτίδας...

Σὲ σιυέχεια, δημιουργήθηκε μιὰ ἰσχυρὴ κίνηση ἀπὸ τοὺς ἡγέτες τοῦ σῖτοπι-
κοῦ Σοσιαλισμοῦ Φουριέ καὶ Σαῖν Σιμόν, πού κατὰχισε πῖοτερο ἔδαφος.

Σις 5 καὶ 6 Ὀκτιώβρη τοῦ 1792, ἐννιὰ χιλιάδες (9.000) Γαλλίδες ἐργά-
τριες καὶ πωλήτριες παρὰβισαν τὶς πύλες τοῦ Ὀτέλ νιέ Βιλ καὶ γύρεσαν φω-
μί... Ὑστερα, βᾶδισαν πρὸς τ' ἀνάκτορα τῶν Βερσαλλιῶν, μ' ἐπικεφαλὴ τὴ Θε-

ρουὰν Νιτὲ Μερικούρ, τὴ «μὰνα τῆς ἐλευθερίας», ὅπως τὴν ἀποκαλοῦσαν. Κι ἕνας ἐπιφανὴς Γάλλος, ὁ Μισσελέ, ἔλεγε:

«Ἄν οἱ ἄντρες κυρίεψαν τὴ Βασιλλίη... οἱ γυναῖκες κατέλαβαν δλόκληρο τὸ βασίλειο...».

Καιοπινά, ἔλουσαν μὲ τ' ἄλικο αἷμα τοὺς τὺς περιβόητες καὶ τρομερὲς γκιλοτίνες τοῦ Παρισιοῦ!...

Ἡ ἐπαναστατημένη Εὐρώπη, ἄρχισε οὐ γὰρ οὐ γὰρ, ν' ἀναγεννιέται ἀπὸ τὴν τέφρα τῆς.

Στὴ χώρα μας, ἤρθαν μὲ τὺς αὐγινὲς ἀδρες, τὰ πρῶτα νάματα πὸν δρόσοιαν τὰ μέτωπα τῶν ἀρματωλῶν καὶ τῶν Κλεφτῶν σιτὴ δύση τοῦ 18ου αἰῶνα.

Μέσα ἀπὸ κείνη τὴν ἀτιμόσαιρα καὶ τὴν κολυμπήθρα τῶν καημῶν τῆς λευτεριάς τοῦ Γένους, βαφτίστηκαν, πῆσαν τὸ μύρο καὶ τὸ χρίσμα κι ὕρμησαν οἱ λεβεντιομάνες οἱ ἀμαζόνες, σὲ κορφοβούνια καὶ πλαγιές, τῆς ἀπὸ πολλοὺς αἰῶνες σκλαβωμένης μας πατρίδας.

Ἔοισαν καρασούλια καὶ νιάπιες κι ἀμπριά, μὲ πρωτοπόρες τὺς Σουλιώτισσες, καὶ μὲ ψυχὲς ἀτιόαλινες κι ἀγέρωχες πρὸς ἐπολεμοῦσανε πανθαύμαστα, ἠρωϊκά, σὲ ξακουσμένους τόπους...

«Κάλιο τὴν ψυχὴ σιὸν ἄδη
πέρι τῶν Τουρκῶνε σκλάβου».

Τραγουδοῦσανε τὰ χεῖλη τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν ἀπὸ τὰ 1780 ὡς τὸ γενικὸ ξεσηκωμὸ τοῦ 1821.

Εἶναι ἀτέλειωτ' οἱ ἀγῶνες τῶν Ἑλληνίδων γυναικῶν, ἀνεξάντλητη ἡ δρόση τους γιὰ τὰ δικαιώματα τὰ δικά τους καὶ τοῦ λαοῦ μας. Καὶ οἱ θυοῖες τους ὀριοθειοῦν, ἀπροσμέτρητης ἐθνικῆς σημασίας περγαμνές.

Καὶ σιὰ καιοπινὰ χρόνια οἱ προσφορὲς τῶν γυναικῶν σιέρωσαν φρωτεινοὺς σιαιθμοὺς σιτὴ μεγάλη πορεία πρὸς τὰ μπρός.

Κονιὰ σιὺς Γαλλίδες ἠγέτιδες: Φλόρα Τρισιὰν (1840) καὶ Πωλὴν Ρολὰν (ἐπανάσισση 1848) εἶναι πάμπολλες οἱ δραστήριες γυναικεῖες μορφὲς καὶ μόνο σὲ μανσολεῖο Ἄγνωστῆς καὶ πανανθρώπινης ἐπαναστάτισρας γυναικας χωρεῖ ἀπότισση γενικοῦ εὐλαβικοῦ φόρου τιμῆς κι εὐγνωμοσύνης.

Ἔτσι οὐ γὰρ οὐ γὰρ, ἡ κοινὴ γνώμη, δέχτηκε τὴ γυναικεῖα χειραφέτισση σὰν ἀναπόφευκτη πραγματικότητα.

Ἡ ἐπιτυχία ἦταν μεγάλη σιὰ ἀσικὰ καὶ οἰκονομικὰ πεδία. Οἱ γυναῖκες ἀπόχτισσαν σεβασμὸ σιτὴν ἐργασία, καὶ πῆσαν ἀνάλογες θέσεις καὶ σὲ δύσκολα ἐπαγγέλματα. Συνακόλουθα μπῆσαν σιτὴν πνευματικὴ ζωὴ καὶ σιτὴν ἐκπαίδευσση, καθὼς καὶ σὲ ἄλλους τομεῖς.

Ἡ πολιτικὴ ἰσότητα τῶν δύο φύλων σιὸ δικαιῶμα τοῦ ἐκλέγειν καὶ ἐκλέγεσθαι, πραγματοποιήθηκε πρῶτα πρῶτα σιτὴν Ἄγγλια, ὕστερα ἀπὸ σκληροὺς κι ἐπιμαχοὺς ἀγῶνες, ὅπου οἱ γυναῖκες μέλη τοῦ κινήματος ἀποκαλοῦνταν «σοφραζέτισες»...

Τὸ φεμινιστικὸ κίνημα σιτὴ Νεώτερη Ἑλλάδα, ἐμφανίστηκε γύρω σιὰ 1870. Τότε ἰδρύθηκε «Σύλλογος Κυριῶν» μὲ πρῶτη πρόεδρο τὴ Μαρία Νεγρεπόντη καὶ μὲ σκοπὸ τὴ γυναικεῖα ἐπιμόρφωσση καὶ τὴν πλατιὰ διαφώτισση σ' ὅλα τὰ κοινωνικὰ σιερῶματα, γιὰ τὴν κατὰχτισση τῶν δικαιωμάτων.

Ἔτσι ἐκδόθηκε τὸ πρῶτο περιοδικὸ «Πηνελόπη» καὶ ἡ «Ἐφημερίδα τῶν Κυριῶν» μὲ δ)ντρια τὴν Καλλιρρόη Παρρέν. Ὑστερα, κατορθώθηκε σιὰ 1893, ἡ ἐγγραφή σιὸ Πανεπιστήμιο Ἀθηνῶν καὶ σιὸ Πολυτεχνεῖο κοριτσιῶν, ὅπως ἡ

πρώτη σιτή Φιλοσοφική Σχολή Ἰωάννα Στεφανόπουλη καὶ ἡ Πολύμνια Παναγιωτίδου σιτή Φαρμακευτική.

Οἱ πρώτες Ἑλληνίδες φοιτήτριες, ἔδωσαν ἱκανοποιητική αὐξηση καὶ ὠθηση τῶν διαθέσεων, γιὰ νὰ διοκληρωθοῦν μὲ τὸν καιρὸ καὶ τὴν ἀδιάκοπη πάλη, οἱ νικηφόρες διασώσεις ποὶ διεκδικοῦσε τὸ γυναικεῖο κίνημα σὲ δὶα τ' ἀναφαίρετα ἀγαθὰ τοῦ βίου.

Ἀκολούθησαν πολλὲς γυναικεῖες ὀργανώσεις σὶὸ φεμινιστικὸ ἀγῶνα, ποὺ δλο καὶ καρποφοροῦσε, καταχιώντας ἕνα - ἕνα τὰ δικαιώματα τῆς ἰσονομίας καὶ ἰσοπολιτείας τῶν γυναικῶν σιτή χώρα μας.

Ἄφησε ἐποχὴ καὶ τὸ περιοδικὸ «Κλειῶ» (1884—1889).

Σὲ συνέχεια ἰδρύεται ἡ «Ἐνωση Ἑλληνίδων», ἡ «Σχολὴ ἀπόρων Γυναικῶν καὶ κορασιῶν τοῦ ἱαοῦ» μὲ τμήματα ἐθνικὸ - ἐκπαιδευτικὸ - οἰκογενετικὸ - ἐπαγγελματικὸ κ.ἄ. Ἡ «Ἐνωση Ἑλληνίδων» καὶ τὸ «Ἀνέκιο Ἑλληνίδων». Ἐκδόθηκε καὶ ἔδρασε καὶ φώτισε πιδ πλατιά καὶ «Ὁ Ἀγῶνας τῆς Γυναίκας» μὲ τὴ φωνεὶνὴ πάντοτε διεύθυνση καὶ καθοδήγηση τῆς Αἴρας Θεοδωροπούλου.

Τέθηκεν πιδ ἐπιταχτικά τὰ αἰτήματα τῶν γυναικῶν, καὶ ἔγιναν κοινὴ συνείδηση. Συχνὰ καὶ ἀνάλογα μὲ τὶς πολιτειακὲς διναιδίτητες, εβρισκαν ταχύτερες λύσεις τὰ ζητήματα τῶν γυναικῶν.

Τὸ Γενάρη τοῦ 1912, ψηφίστηκε ὁ νόμος ΔΚΘ σχετικὸς μὲ τὴν «ἐργασία γυναικῶν καὶ ἀνηλίκων».

Ἀπὸ τότε ἐπιτάχθηκε σὶς γυναῖκες ν' ἀποχιοῦν τὴν ἰδιότητα τοῦ δημοσίου ὑπαλλήλου. Σὲ μεγάλου βαθμὸ ἐξίτησαν τὰ πνεύματα, οἱ ἀγῶνες τοῦ δημοτικισμοῦ καὶ τῶν νέων ἰδεῶν σιτήν κοινωνιολογία μὲ σηματοφόρο τὸ Γιώργου Σκλήρο.

Ἰοιερότερα κατὰ τὸ 1920, ὁ ἴδιος ἀγῶνας ἐκέρδισε ἐπιβλητικότερες μορφές.

Παρὰ τὶς ὅποιες δυσκολίες καὶ ἀντιδράσεις, οἱ φεμινιστὲς καὶ οἱ φεμινίστριες πλῆθαιναν. Ἡ πεισιτικὴ διαφώτιση, κάλυψε σχεδὸν ὅλες τὶς πόλεις τῆς πατρίδας.

Κάτω ἀπὸ τὴν αἰγίδα κορασιῶν τῆς παιδείας καὶ τῶν γραμματίων, ὅπως ἦταν ὁ Α. Γληνός, ὁ Ἄγιος Θέρος, ἡ Αἴρα Θεοδωροπούλου, ἡ Θ. Κοιλιβά, ἡ Κ. Παπα, ἡ Μ. Σβώλου, ἡ Λασκαρίδη, Σούτσου, ἡ Παπαδημητρίου, Πολιτάκη, Ἀθανασιάδου, Γκινοπούλου, κ.ἄ.

Ἰδρύθηκαν πολλὰ συνώνυμα ὁμοταιεῖα μὰ πάντῳ ἀπόλα οιάθηκε περήφανα σὶς ἐπάλλξεις «Ὁ Σύνδεσμος Δικαιωμάτων τῆς Γυναίκας» καὶ τὸ «Ἐθνικὸ Συμβούλιο Ἑλληνίδων». Σώματα, ποὺ ἀγωνίστηκαν μὲ ζῆλο καὶ ἐνθουσιωδέστερη πίσση γιὰ τὴν πλήρη ἀπελευθέρωση καὶ κατοχύρωση τῆς ἠθικῆς καὶ ὀλικῆς ἀπολύτρωσης ἀπὸ τὴ βαριά καταπίεση.

Στάθηκε ὑπέροχος καὶ μεγαλειώδης ὁ εἰγενικὸς ἐκεῖνος ἀγῶνας, μὲ ὅποια ὑπάρχοντα ἐποχιακὰ «μέσα»... Καὶ μὲ ἠγέτιδα τὴν ἀξία καὶ μεγάλη ἀγωνίστρια Αἴρα Θεοδωροπούλου, πραγματοποιήσε πολλὲς καταχτήσεις.

Ἄλλά, ἀπὸ τὸν Α' παγκ. πόλεμο καὶ τὶς ἐσωτερικὲς ἀνωμαλίες, ὁ ἀγῶνας ἐκαρποφόρησε μὲ νομικὰ πιδ ἀποτελέσματα σὶὰ 1930.

Ἐνῶ ἡ πρώτη συμμετοχὴ τῆς γυναίκας σὶὸ δικηγορικὸ ἐπάγγελμα σημειώθηκε τὸ 1924.

Ἐτοὶ τὴν 3η δεκαετία τοῦ 20οῦ αἰῶνα οἱ Ἑλληνίδες, γιὰ πρώτη φορὰ, πῆραν τὸ ἱερὸ δικαίωμα τῆς ψήφου σὲ δημοτικὲς ἐκλογές τῆς Θεσοπλιονίχης...

Τὸ 1936, ἡ δικτατορία Μεταξᾶ, ἔως τὸ 1940, κατάργησε πάλι αὐτὴ τὴν πολυπόθητη καὶ ἀναφαίρετη διαδικασία τοῦ πολιτισμένου κόσμου. Καὶ ἀκολούθησε ὁ πατριωτικὸς πόλεμος, ἡ βάρβαρη ξενικὴ κατοχὴ καὶ ἡ ἐθνικολαϊκὴ ἀντίσταση...

Ἡ Φρόσω Ἰωαννίδη τέθηκε ἐπικεφαλῆς τὸ 1940 σὶς γυναῖκες τῆς Πίνδου καὶ μὲ σχετικὸ βιβλίο φωτίζει ἕνα μέρος τοῦ ἀγῶνα.

Πρώτη ἡ Ἑλληνίδα, πιδ σὶὸν ἀντρα συνειδητοποιεῖ τὴν ἀνάγκη, νὰ βοηθήσει, νὰ παλαίψει σκληρὰ, ἰσάξια, σιτήν πρώτη γραμμὴ τῶν ἐπάλλξεων, νὰ πέσει σιτή

φωτιά, να γίνει δλοκαύτωμα στο βωμό της λευτεριάς, να ποτίσει με ἴδρωτα κι αἷμα τὸ δέντρο της τὸ αἰώνιο, τῆς μεγαλύτερης τ' ἀνθρώπου τιμῆς· να λαμπρύνει τὸν ἥλιο τῆς δικαιοσύνης, να στεριώσει τὴν ἐθνικὴ ἀνεξαρτησία τῶν ἀδερφῶν Ἑλλήνων!... Ἐκεῖνες οἱ γυναῖκες, μικρὲς καὶ μεγάλες, σὲ πόλεις καὶ χωριά, σὲ κάμπους καὶ βουνά, μὲ τὸ προζύμι ἀπὸ τὰ δικαιώματα, ἔπλασαν τὰ λαοσωτήρια συνθήματα, κι ἔκαναν πάλι τὶς φωνὲς τους ἰαχές, τὰ τραγούδια τους παιάνες, γι' ἀπολύτρωση ἀπ' ἄκρον σ' ἄκρον τῆς χώρας. Πρῶτες οἱ Ἑλληνίδες καὶ μὲ τὸ ὄπλο στὸ χέρι, καὶ δίχως τ' ὄπλο, στὸ σπῆτι, στὸ ἔργο τῆς δουλειᾶς, τοῦ δύσκολου καὶ λιγοστοῦ ψωμιοῦ, στὴ συμπόνια καὶ τὴν περιθάλψη, στὴν ἀλληλεγγύη, καὶ σ' ὅλα τὰ ἐπιταχτικὰ καθήκοντα τῆς τιμῆς καὶ τῆς ἐθνικῆς ἀξιοπρέπειας ἀψηφώντας τὸ θάνατο, μὲ ἀξεπέραστους ἡρωϊσμούς!... Οἱ Ἑλληνίδες γυναῖκες τοῦ '40—'45 ἀνάστησαν ἕνα νέο καὶ μεγαλειωδέστατο 1821 ἀπὸ τὰ βουνὰ τῆς Πίνδου, ἴσαμε τὸν Αἶμο καὶ τὸν Ψηλορείτη!... Ὅμως, ἀπὸ ἐπακόλουθα, λάθη ἡγετῶν, ἀτυχίες καὶ ἤτιες, δὲν ἐπέτρεψαν οἱ συνθήκες νὰ καταγραφῆ ἀκόμα οὔτε μορφολογικὰ στὴν Τέχνη, οὔτε ἱστορικὰ στὴν ἐθνικὴ γραμματολογικὴ ἀλήθεια, τὸ μεγαλύτερο αὐτὸ ἔπος τῶν γυναικῶν τῶν νεώτερων χρόνων τῆς φυλῆς μας, ὅπου οἱ ἀνταρτίδες, μὲ νέους τρόπους ἀκατάβλητης πάλης καὶ ἀπαράμιλλης αὐτοθυσίας, χάραξαν ἀδρὰ τὰ γενναῖα, τὰ ὑπεράνθρωπα παραδείγματα, στὸ ἔδαφος τῆς ἱστορίας τοῦ ἀνθρώπινου γένους καὶ στὴν πιὸ ἔνδοξη τροχιά τοῦ ἀνελέητου χρόνου.

Μὰ τὶς ἐπαναστατικὲς ἐποποιεῖς ἀκολούθησαν ἐμφύλια τραγωδικὰ χρόνια!... Καὶ οἱ ἡρωϊκὲς Ἑλληνίδες ἀγωνίστριες πέρασαν ἀπὸ φυλακὲς καὶ ἐξορίες, καὶ ἀπὸ ἐκτελεστικὰ ἀποσπάσματα... καὶ κατὰ τὴν 1952, νὰ κερδίσουν τελεσίδικα τὸ δικαίωμα τοῦ ἐκλέγειν, μὲ τὸ νόμο 2159)52.

Στὰ 1953, ἐκλέχθηκε καὶ στὴ χώρα μας ἡ πρώτη γυναῖκα βουλευτίνα, ἡ Μ. Σκούρα. Τὸ 1956 ἡ κ. Α. Τσαλδάρη ἔγινε ἡ πρώτη ὑπουργός. Καὶ σὲ συνέχεια, ἐκλέχθηκαν στὴν ἐλληνικὴ βουλὴ πολλὲς γυναῖκες κατὰ περιόδους ἐκλογῶν, ὅπως οἱ κυρίες Σβώλου, Θανασόκου, Λάμπρου, Καραγιώργη, Γιάννου, Ἀκριτά, Τσουδεροῦ, Δαμανάκη κ.ἄ., καθὼς καὶ στὴν τοπικὴ αὐτοδιοίκηση σημαντικὸς ἦταν ὁ ρόλος τῆς γυναίκας, μέχρι τὸ 1956...

Ὅσο προχωρεῖ ἡ κάθε ἐξέλιξη, νομοτελειακὰ στὴ ζωὴ, τόσο ἀναγκαῖα καὶ πολὺτιμη γίνεται καὶ ἡ συμβολὴ τῆς γυναίκας, ἰδιαίτερα στὸν καιρὸ μας, σὲ ὅλους τοὺς τομεῖς, τῆς ἐπιστήμης καὶ τῆς τεχνικῆς. Ἡ θέση της πλάι στὸν ἄντρα, καὶ σ' ὅλα τὰ πράγματα ποὺ προάγουν τὸν πολιτισμὸ, ἀλλὰ κι ἀνοίγουν ὀρίζοντες, καὶ δίνουν τόπο στὴ ζωὴ, γίνεται ὄλο καὶ πιὸ τιμητικὴ.

Σὲ μιὰ καθυστερημένη κοινωνία, τὰ πράγματά της, ὅσο κι ἂν εἶναι σχετικὰ, καὶ παρ' ὅλα τὰ ἐμπόδια, τὸ ἀνάθεμα σὰν αἰτία τοῦ ὑλικοῦ καὶ ἠθικοῦ κακοῦ... ἢ ὅποια ἀξία καὶ δόξα τῆς γυναίκας, γίνεται πηγὴ ζωῆς κι εὐδαιμονίας τῶν ἀνθρώπων.

Σὲ οἰκοδόμηση νέας κοινωνίας, μὲ τὴ δημιουργικὴ συμμετοχὴ τῆς γυναίκας, ὁ κόσμος πλαταίνει κι ὁμορφαίνει περισσότερο.

Ἡ φύση, χάρισε τὴ σφραγίδα τῆς ἀναπαραγωγῆς στὰ σπλάγχνα της, θελα δωρεά, ἀλλὰ κι ἀγωνιστικὴ καὶ σύγχρονη ἱστορικὴ της μοῖρα, τὴν ἰσοτιμία μὲ τὸν ἄντρα.

Ἐχουν ἀποδειχθεῖ σχεδὸν ὅμοιες οἱ δυνατότητες στὰ πεδία τῶν ἐργασιῶν, καὶ στὴν ἀνάπτυξη τῆς ποικιλόμορφης προόδου.

Κάθε φιλοσοφία ποὺ ἐπινοήθηκε νὰ ὑποβιάσει ἢ νὰ μειώσει τὴν ἀξία τῆς γυναίκας, μένει στὸ περιθώριο σὰν ἐξωπραγματικὴ καὶ ψεύτικη. Ἐκμηδενίζεται ἀπὸ τοὺς ἴδιους τοὺς νόμους τῆς ἱστορικῆς ἀλήθειας, ποὺ διέψευσαν ἀκόμα καὶ τὸν Ἀριστοτέλη ποὺ ἔβλεπε τὴ γυναῖκα σὲ δουλικὴ μοῖρα, αὐτὸ τὸ ἀρχαῖο σοφὸ

Παγκόσμια ποίηση

ΧΙΛΗ

Σολεδάδες από την Κινέζικη Γῆ

ΠΑΜΠΛΟ ΝΕΡΟΥΝΤΑ

Μεταφράζει ἡ Μάγια - Μαρία Ρούσου

I

Κινέζικη γῆ, θέλω νὰ σοῦ πῶ
μονάχα λόγια γῆινα:
Λόγια πράσινα τοῦ ρυζιοῦ:
Λόγια μὲ τὸ κόκκινο χρῶμα τῆς φωτιάς:
Αὐτὸ ποῦ οἱ ἄνθρωποι ἔφτιαζαν καὶ φτιά-

(χρουν

πολέμους, ἀγάλματα, ἐποποιίες,
(μὲ πόνους, μὲ χαρές, μὲ αἷμα,
μὲ εἰρήνη, μὲ δάφνες, μὲ διβλία)
"Ὅλο αὐτὸ θὰ γραφτεῖ καὶ θὰ σβηστεῖ.

Κι οὔτε ὁ θάνατος, οὔτε ἡ ζωὴ
κρέμονται ἀπὸ τὴν ἀγάπη μου ἢ τὸ τρα-
(γούδι μου.

Ἐγὼ μονάχα θέλω νὰ περάσω τὰ χέρια
(μου
πάνω ἀπὸ τοὺς πλατιοὺς πράσινους κόρ-
(φους σου:

Νὰ μὲ πλάσει ὁ πηλὸς σου.
Νὰ μὲ σκάφει ὁ ἀγέρας σου!
Θέλω νὰ γίνω ἕνας ἄγριος γιὸς
καμωμένος ἀπ' τὴ λάσπη σου καὶ τὸν ἄ-
(νεμό σου.

II

Κοντὰ στὸ Κουμίνγκ, τὰ ὄρη
στεφανώνονται ἀπὸ ἀσήμι καὶ περιστέ-
(ρια,

ὁ ἀέρας στὰ ὕψη εἶναι ζωντανός

καθὼς κάποιο φᾶρι παγωμένο κι ἠλεκτρι-
(κό,
ἢ λίμνη ἀτενίζει μόνο πρὸς τὰ πάνω,
μόνο πρὸς τὰ ἄσθη τ' οὐρανοῦ.

III

Ἐκεῖ οἱ πιὸ ἀρχαῖοι θεοὶ
ἔφτιαζαν μιὰ ὀρθία πόλη
Κι ἐγὼ πῆγα περιπλανώμενος, νιώθοντας
πάνω μου, χτυπήματα γρανιτῆ
γλώσσες ἄλατος, πυργίσκους ἀπὸ χρυ-
(σάφι

ἐκρήξεις ποῦ ἀκινητοποιοῦν
στὴ μέση τ' οὐρανοῦ τὸν κρότο τους.

IV

Ἐδῶ καὶ χίλιες φορές καὶ χιλιάδες χρό-
(νια

κυλοῦν τὰ νερὰ τοῦ ποταμοῦ
ἀντιλέγουν, ξαναγουρίζουν
ἀναταράζονται καθὼς ἀκόμη
ὑπάρχουν ἴριδες στὸ νερὸ
σὰν καμωμένες ἀπὸ λόγους
εἶναι ὁ Γιόγκ Τσέ πατέρας τοῦ νεροῦ
κι εἶναι πλατὺς καθὼς ὀλάκερη πολιτεία
τούτος ὁ παλλόμενος δρόμος.

V

Στὰ λαρύγγια ἀνοίχτηκε δρόμος
λιώνοντας μὲ φιλιὰ τὴν πέτρα.
Καὶ ρεῖ τὸ ποτάμι καθὼς ὁ χρόνος.

πνεῦμα ποῖ δπως εἶπε κι ὁ Λένιν ἦσαν ἕνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα πνεύματα τοῦ κόσμου.

Στὰ προοδευμένα καθεσιῶτα δὲν ὑπάρχουν ἐξαιρέσεις κι ἀποκλεισμοὶ στὴ γυναίκα, ἀκόμα κι ἀπὸ τὶς πιὸ δύσκολες κι ὑπεύθυνες ἐργασίες. Ἡ γυναικεία γνῶση διαν μορφώνεται οἰσιὰ καὶ παίρνει τὴν πρέπουσα πολιτιστικὴ καλλιέργεια, διαμορφώνει προσωπικότητα, κι ἀνεβαίνει σὲ ἱψηλὰ ἐπίπεδα ἀξιοσύνης καὶ πολιτισμοῦ.

Ἡ γυναίκα μέχρι σήμερα, πέρασε ἀπὸ πολλὰ στάδια δουλειᾶς. Ἡ χειροφρέτησή της καὶ ἡ παιδεία, ἔξυσα ἀλλάζουν τὴν ποικιλόμορφη προσφορά της σὲ κάθε οἰκογενειακὴ καὶ κοινωνικὴ προκοπή.

ΠΑΜΠΡΟΣ ΜΑΛΛΑΜΑΣ

VI

Ὁ βράχος σκίζει γαλάζιο οὐρανὸν
καὶ τεράστιοι ποταμῆνοιοι ἀετοὶ
χτίζουσι τὶς ἀπάτητες φωλιές τους
στὰ κατακόρυφα ὕψη.

VII

Ἐγὼ εἶμαι ἀπὸ ἄλλῃ πατρίδα, τὸ χιόνι
ἀπόθεσε ἓνα ἀστέρι στὴ σημαία μου
Κεϊπέρα ἢ θάλασσα εἶναι λιοντάρι ἀσί-
(γαστο

μὲ ρύγχος μαινόμενης ἀρμύρας.
Στὴ Χιλὴ ζοῦν οἱ δικοὶ μου.

Καὶ ἡ βροχὴ πέφτει δίχως ἀνάπαυλα
πάνω στοὺς θαμμένους μου πατέρες.

VIII

Ἡ πατρίδα μου εἶναι λαμπερὴ καὶ λεπτὴ
σὰν ἓνα μονάχα ἀπ' τὰ ποτάμια σου
Κι ὅμως στὰ πλατιά σου χέρια
νιώθω ἀσφαλῆς καὶ περπατῶ,
σκίζω ἐρήμους καὶ ὄρυζῶνες
χιόνια ἀπὸ βουνὰ πικρὰ
ὄρη ἀπὸ ἀρχαία πέτρα καὶ πεῦκα.
Ἐγὼ τραγουδῶ μὲ τὶς πηγές,
συνάζω ἀνθοὺς ἀπίστευτους,
διατρέχω δίχως σεβασμὸν τραγουδώντας
τὴν πλανητικὴν σου γεωγραφία.

IX

Ἀπὸ ψηλὰ εἶσαι, κινέζικη γῆ,
μιὰ πράσινη πληθώρα ἀπὸ ταρατσες
κηπουρικὴ σμαραγδιῶν
ἢ ἡ γλυκιὰ γεωργία τῶν μελισσῶν.
Ὀλάκερη εἶσαι μιὰ πράσινη κερήθρα.
Κι ὁ ἄνθρωπος σκαρφαλώνει στοὺς σπό-
(ρους
εἰσχωρεῖ στοὺς βράχους, στὰ σύννεφα,
στὰ νησιά, ἀνάμεσα στὰ κύματα.

X

(Ὁ Κινέζος ὀργώνει τὴ γῆ
κι ἡ κινέζικη γῆ τὸν ὀργώνει.
Τροχίζει τὰ χέρια του τὰ ὑπομονετικὰ
χαράζει αὐλάκια στὸ πρόσωπό του.
Κι ὕστερα ἡ γῆ προσμένει τὸν ἄνθρωπο
κι αὐτὸς σμίγει μὲ τὸ χῶμα
καθὼς κάποιος χλωμὸς σπόρος.)

XI

᾽Ω γῆ, μαγνητικὴ, πρόσωπο
τοῦ κόσμου, πανάρχαιη καὶ καινούρια σε-
(λήνη:

Καθὼς ὁ χρόνος καρπερὴ:
καθὼς ὠκεανὸς ἀπέραντη:
ἔθνος μ' αἰώνιες ρίζες:
φυτεία εὐφορῆ πλασμάτων:
Τὰ σύννεφα σὲ τυλίγουν καὶ γεννιέσαι
ἄπειρες φορὲς μέσα στὴν ἴδια μέρα.

XII

Περνοῦν οἱ λαοὶ καὶ Σὺ ὑπάρχεις.
Παραμένεις, μάνα καρπερὴ.
Μεγαλώνεις, γιγάντια πέτρα ἀπὸ χρυσάφι.
Ἄς μὴν τολμήσουν ν' ἀγγίξουν
τὸ ἀρχαῖο σου μέτωπο σκληρὸ κι ἀγνό.
Τὰ ὄρη σου, τὰ ποτάμια σου, οἱ δράχοι
(σου
τὰ σύννεφά σου, ὁ οὐρανός σου, οἱ ἄν-
(θρωποὶ σου
εἶναι ἓνα μοναδικὸ φρούριο.

XIII

Ἄλλὰ ἐγὼ, μονάχα μὲ ἀγάπη
μὲ ἀπλὴ ἀρματωσιὰ καὶ χῶμα ἀπλό,
γράφω γιὰ σένα τοῦτο τὸ τραγούδι.

XIV

Δὲν εἶναι γιὰ τοὺς ἥρωες, παρὰ
γιὰ τὴν ἀρχαία Μάνα τῶν ἠρώων.

ΟΥΓΓΑΡΙΑ

Φωτιά

ΝΑΓΚΗ ΛΑΣΛΟ

Μεταφράζει ἡ "Ἑλλη Παιονίδου

Φωτιά,
ὠραία μου ἐσύ,
σπιθοβολᾶς μὲ δύναμη ἄστρων
βάλε προσάναμμα καὶ στάχτη κάνε τὶς
(μηχανές
κυνήγησέ τες, γιὰ νὰ μὴ σὲ κυνηγᾶ
ἡ μαύρη μοναξιά τους.

Φωτιά,
ὠραία μου ἐσύ
ἔμπνευση, ρίζα τῆς ζωῆς
λουλούδιασε πάνω στὸ ματωμένο τὸ πουλὶ
τσουρούφλισέ το, ὡς νὰ πεῖ τὴ μοῖρα σου
δὲν μᾶς χρειάζονται κόκκαλα πού' τσιρί-
(ζουν

Ὁ λόγος χρειάζεται πού ἀγρυπνεῖ.
Φωτιά,
ὠραία μου ἐσύ,
στούς πάγους θριαμβεύτρια
μὴν ἀνέχεσαι ἢ γενιά μας νὰ γενᾶ μὲ
(τὴ σειρά
μὴν ἀνέχεσαι ἢ φυχή μας νὰ χνουδιάσει
ζυγιάζοντας φυχρὰ μέσα στὴ σωφροσύνη

δοῦ κυβερνᾶ τὸ προῖον κ' ἢ προ-δοσία.
Στὰ μαγεμένα ντύσε μας τὰ κόκκινα
κάνε μας νὰ πετάξουμε στὸ αἰώνιο «ἐπα-
(γορεύεται)
πάνω ἀπὸ τὰ παγόβουνα
σὲ κόκκινο χορὸ.
Ἐσύ, βασίλισσα τῆς νιότης
Φωτιά.

ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ

Κύπρος

ΓΚΕΟΡΓΚΗ ΚΟΝΣΤΑΝΤΙΝΟΦ
Μεταφράζει ἡ Ἑλλη Παιονίδου

Ὀνειρικός παράδεισος μέσα στὴ θάλασσα
Ὀρίζοντας ἀπὸ πικρὸ νερό,
κι ἄπειρα μαγαζιά δοῦ πουλοῦν τὰ πάντα
ἐκτὸς ἀπὸ ἓνα: Ἐλευθερία.
Κοιτάζω τὸ γλυκὸ κορίτσι
πλάι στὸ ἄστεγο τζάκι τῆς νύχτας.
Κοιτάζω τὸν χαρταετὸ πού φτερουγίζει
μὲ τὸ πορτραῖτο τοῦ νεκροῦ πατέρα.
Ἄκου. — Μοιρολογᾶ ἢ τρελὴ γυναίκα.

Σιωπηλὸ ρίχνει δάκρυ ὁ κοκκαλιάρης γέ-
(ρος
σὲ μιὰ γῆ πού δὲν δίνει φωμί.
Κομμένο στὰ δυὸ φωμί - Κύπρος,
μπαίνω μέσα στὸν πόνο σου
ὅπως πατὰ ὁ ξυπλόητος στὴν καφτὴ στά-
(χτη.
Μὲ καίει ὁ δολὸς σου ἰδεαλισμός.
Πετῶ ἀπὸ πόνο.

ΑΚΤΗ ΕΛΕΦΑΝΤΟΣΤΟΥ

Σ' εὐχαριστῶ Θεέ

BERNARD B. DADIE
Μεταφράζει ὁ Ὀμπρος Σάνς

Σ' εὐχαριστῶ, Θεέ, πού μ' ἔκανες Μαῦρο,
πού μ' ἔκανες ἀχθοφόρο δλων τῶν θλίψεων,
βάζοντας τὸν κόσμον ὅλο
πάνω στὸ κεφάλι μου.
Φορῶ τοῦ Κένταυρου τὸ δέρμα καὶ τὸν κόσμο μεταφέρω
ἀπ' τὴν πρώτη μέρα.
Τὸ Λευκὸ, εἶναι τὸ χρῶμα γιὰ περιστάσεις ξέχωρες,
τὸ Μαῦρο, εἶναι τὸ καθημερινὸ χρῶμα
κι ἔχω τὸν κόσμον μεταφέρει
ἀπ' τὸ πρῶτο βράδυ.
Εἶμαι χαρούμενος γιὰ τὸ σχῆμα πού ἔχει τὸ κεφάλι μου
καμωμένο νὰ φέρει πάνω του τὸν κόσμον.
Εὐχαριστημένος μὲ τῆς μύτης μου τὸ σχῆμα
πού πρέπει τοῦ κόσμου νὰ εἰσπνέει κάθε ἀέρα.
Εὐτυχισμένος μὲ τὸ σχῆμα τῶν ποδιῶν μου
ἔτοιμα νὰ ἀντέχουν στὸ κλίμα κάθε τόπου.
Σ' εὐχαριστῶ, Θεέ, πού μ' ἔκανες Μαῦρο,
πού μ' ἔκανες ἀχθοφόρο δλων τῶν θλίψεων.
Τριάντα ἔξι ξίφη τὴν καρδιά μου ἔχουν τρυπήσει.

Φωτιές τριάντα ἔξι τὸ κορμί μου ἔχουνε κάψει.
 Καὶ τὸ αἷμα μου, πάνω στὸν κάθε Γολγοθᾶ,
 ἔχει δάψει κόκκινο τὸ χιόνι·
 καὶ τὸ αἷμα μου, τὴν κάθε αὐγή,
 ἔχει δάψει κόκκινη ὄλη τὴ φύση.
 Ἐκόμα εἶμαι χαρούμενος ποὺ τὸν κόσμον μεταφέρω·
 χαρούμενος γιὰ τὰ κοντὰ μου χέρια,
 γιὰ τὰ πόδια μου τὰ μακρουλά,
 γιὰ τὰ χοντρά μου χεῖλια.
 Σ' εὐχαριστῶ, Θεέ, ποὺ μ' ἔκανες Μαῦρο.
 Τὸ Λευκὸ εἶναι τὸ χρῶμα γιὰ περιστάσεις ξέχωρες,
 τὸ Μαῦρο εἶναι τὸ καθημερινὸ χρῶμα
 κι ἔχω τὸν κόσμον μεταφέρει ἀπὸ τὴ χαραυγὴ τοῦ χρόνου.
 Καὶ τὸ γέλιο μου, πάνω ἀπὸ τὸν κόσμον
 καὶ μὲς ἀπὸ τὴ νύχτα, φτάνει τὴν ἡμέρα.
 Σ' εὐχαριστῶ, Θεέ, ποὺ μ' ἔκανες Μαῦρο.

BERNARD B. DADIE: Ποιητὴς καὶ πεζογράφος. Γεννήθηκε τὸ 1916 στὴν Ἀκτὴ τοῦ Ἐλεφαντοστοῦ. Σπούδασε στὸ Ντακάο τῆς Σενεγάλης. Ἀνέλαβε διάφορες ἀνώτερες θέσεις στὴν κυβέρνησι τῆς πατρίδας του καὶ τελευταία χρημάτισε Ἐπικεφαλὴ Πολιτισμοῦ.

ΓΕΡΜΑΝΙΑ

Ἄδερφέ θάνατε

ΧΕΡΜΑΝ ΧΕΣΣΕ

(1877—1962) (Βραβεῖο Νόμπελ 1946)
 Μεταφράζει ὁ Ντίνος Κούγκουλος

Καὶ σὲ μένα θά ῥθεις μιὰ φορά,
 δὲν μὲ ξεχνᾶς,
 κι ἔτσι τέλος παίρνει τὸ δάσανο,
 τὴν ἀλυσίδα σπάς.

Ξένος καὶ μακρυνὸς ἀκόμη φαίνεσαι,
 ἀγαπητὲ θάνατε,

σὰν ἓνα κρῦο ἀστέρι στέκεσαι,
 πάνω ἀπὸ τὴ χρεῖα μου ἀδερφέ.

Ἄλλὰ κάποτε θά ῥθεις σιμά,
 καὶ γεμάτος φλόγες θά ῥσαι.
 Ἔλα, ἀγαπητέ, ἐδῶ εἶμαι νά,
 πάρε με, δικό σου εἶμαι.

ΒΕΝΕΖΟΥΕΛΑ

Ζωγράφισέ μου ἀγγελούδια μαῦρα

ANDRES ELOJ BLANCO

Μεταφράζει ἡ Μάγια - Μαρία Ρούσου

Ἄχ κόσμε! τὴ νέγρα τὴ Χουάνα
 κακὸ ποὺ τὴ βρῆκε!
 Τῆς πέθανε τὸ νεγράκι τῆς,
 μάλιστα κύριε!...
 Ἄϊ χαρὰ τῆς ψυχῆς
 τόσο γερὸ ποὺ ἦτανε τὸ μαῦρο!
 Ἐγὼ δὲν κοίταζα τίς ζᾶρες του
 Ἐγὼ δὲ λογάριζα τὰ κόκκαλά του

Καθὼς ἐγὼ ἔρεβα
 τὸ μέτραγα μὲ τὸ κορμί μου
 Κι ὄλο μοῦ ἔλειωνε
 ὅπως καὶ γὼ ἔλειωνα...
 Μοῦ πέθανε τὸ νεγράκι μου,
 Ἦτανε θέλημα Θεοῦ,
 Κιόλας θὰ τό ῥχει βάλει
 σὰν ἀγγελάκι στὸν οὐρανό...

Μη γελίεσαι, κυρά
και δέν υπάρχουν ἀγγελάκια μαύρα.

Ζωγράφε τῶν Ἁγίων τῆς ἐκκλησίας
δίχως καρδιά στό στήθος
πού ὅταν ζωγραφίζεις τούς ἁγίους σου
δέ θυμάσαι τῆ φυλή σου
τίς παναγιές σου σάν ζωγραφίζεις
ὁμορφα ἀγγελάκια φτιάνεις
ἀλλά δέ θυμήθηκες ποτέ
νά ζωγραφίσεις ἀγγελάκι μαύρο.
Ζωγράφε πού γεννήθηκες στή γῆ μου
ἀλλά κρατάς ἀλλόφυλο πινέλο.
Ζωγράφε πού ἀκολούθησες
τά χνάρια τῶν παλιῶν
ἀκόμη κι ἂν εἶναι ἡ Παναγιά λευκή
ζωγράφισέ μου ἀγγελοῦδια μαύρα!

Νά μήν ὑπάρχει ἕνας ζωγράφος
νά ζωγραφίσει τοῦ χωριοῦ μου τ' ἀγγε-
(λοῦδια'

Ἐγώ τὰ θέλω τὰ λευκά μαζί
μέ τὰ μελαχροινά ἀγγελοῦδια.
Ἄγγελοι δέν ἀρκούν ἀπό καλή οἰκογένεια
(μόνο

γιά τὸ δικό μου οὐρανό.
Κι ἂν εἶναι ἡ Παναγιά λευκή
ζωγράφισέ μου ἀγγελοῦδια μαύρα!
Γιά τούς ἁγίους ἂν ἀπομένει ἕνας ζω-
(γράφος
ἂν ἀπομένει ἕνας ζωγράφος τῶν οὐρανῶν
ἄς κάνει τὸν οὐρανὸ τῆς γῆς μου
μέ τὰ χρώματα τοῦ χωριοῦ μου
μέ τούς ἀγγέλους του τούς μαύρους
καὶ μέ τούς μπρούντζινους ἀγγέλους
μέ τὸν ἀγγελό του ἀπὸ μαργαριτάρι ἀ-
(κριβό

μέ τὸν ἀγγελό του τὸν ἀσήμαντο
μέ τ' ἀγγελοῦδια του τὰ Ἰνδιανάκια
μέ τ' ἀγγελοῦδια του τὰ μαύρα
πού νά διαβαίνουν στ' οὐρανοῦ τὰ μονο-
(πάτια
τρώγοντας μάγγος.

Καθὼς τῆ γῆ σου ζωγραφίζεις
τὸ ἴδιο καὶ τὸν οὐρανὸ σου πρέπει
μέ τὸν ἥλιο του πού φῆνει τούς λευκοὺς
μέ τὸν ἥλιο του πού λειώνει τούς μαύρους
γιατί γι' αὐτὸ τὸν ἔχει
νά πυρπολεῖ καὶ τούς καλοὺς.

Κι ἂν εἶναι ἡ Παναγιά λευκή
ζωγράφισέ μου ἀγγελοῦδια μαύρα!

Ἄν στὸν οὐρανὸ πᾶν κάποια μέρα
πρέπει νά σέ βρῶ στὸν οὐρανὸ
ἀγγελάκι τοῦ διαβόλου
ζαχαροκάντιο στραφεῖμ.
Δέν εἶναι σέ στρατὶ ἐκκλησιά
δέν εἶναι σέ χωριὸ ἐκκλησιά
πού ν' ἄφησα νά μπει στό εἰκονοστάσι
ἕνα ἀγγελοῦδι μαύρο.
Καὶ τότε πού πηγαίετε
ἀγγελοῦδια τοῦ χωριοῦ μου
νεκρά πουλάκια τοῦ Καρίμπε
ἀποδημητικά τοῦ Μπαρλοβέντο;

Ζωγράφε πού τῆ γῆ σου ζωγραφίζεις
τὸν οὐρανὸ σου ἂν θές νά ζωγραφίσεις
σὰ ζωγραφίζεις ἀγγελάκια
θυμήσου τὸ χωριό σου,
καὶ στό πλευρὸ τοῦ ἀγγέλου τοῦ ξανθοῦ
καὶ στό κοκκινομάλλικο ἀγγελάκι πλάι
ἀκόμη κι ἂν εἶναι ἡ Παναγιά λευκή
ζωγράφισέ μου ἀγγελοῦδια μαύρα.

ΠΟΛΩΝΙΑ

Κόρη τοῦ ματιοῦ (Στὴν Τερέζα)

ΖΜΠΙΓΚΝΙΕΒ ΓΙΑΝΚΟΒΣΚΙ
Μεταφράζει ὁ Ν. Χατζηνικολάου

Καὶ ἂν ἐμένα — λείει ἡ γῆ
μέ σκεπάσεις μέ τὸ σύμπαν,
μέ πνίξεις στοὺς ὠκεανούς τοῦ γαλαξία —
θὰ εἶμαι σὰ μάνα π' ἀναστηλώνεται
στό δούρκο τ' ὄνειρου. Ἄπ' τὸ βάθος
σὰ μαργαριτάρι τοῦ ἡλίου θ' ἀντηχῶ

σέ δλα τὰ κύματα, ὅπως
ἡ κόρη τοῦ ματιοῦ σου πού ξεχύνεται
(μπρός.
Φύγε λοιπόν, φύγε, νά προλάβεις
νά γυρίσεις στό μαντήλι τῆς θάλασσάς
(μου.

- ΑΛΒΑΝΙΑ

Ὁ ἄνθρωπος τῆς γῆς

DRITERO AGOLI

Μεταφράζει ὁ Λάμπρος Μάλαμας

Γεννήθηκα καὶ ἀντρεψα
 σὲ τοῦτ' τὰ λαίμια τῶν βουνῶν
 ποὺ ἀνυψώνει ὁ ἥλιος,
 στή μολυβένια θάλασσα
 ποὺ ἡ σελήνη τ' ἀργυρὸ της
 περιχύνει ὀλοῦθε φῶς
 σὲ κλάμενες Ἰτιές καὶ πεῦκα
 ποὺ τὰ πουλιά στὰ φύλλα
 τόνα θωρεῖ καὶ τέρπει τ' ἄλλο
 ζὰ φτερωτὰ κι ἀποκοιμιοῦνται.
 Φίλοι μου ὄλα ἔχουν γίνει
 στή χλόη, κι ἐγὼ ἔχω πλαγιάσει

γλυκὰ μ' αὐτὰ νὰ κοιμηθῶ.
 Ἡ κάθε μέρα μου ἀποσταμένη
 εἶναι τοῦ κάμπου, τῶν χωραφιῶν
 καὶ μήτε μιὰ παλάμη γῆ μου
 δὲν ἔχω ἄσπαρτη ἀφήσει·
 γιαιτὴ καὶ ἀπαγγέλλω ἀκόμα!
 Ἐσὺ πατρίδα μου τὸ ξέρεις
 ποιὰ εἶν' κατάσταση ὠραία,
 ἄλλωστ' ἐγὼ τὸ ἔχω νιώσει
 ἐπιμονή μου ὁ μόχτος μόνο
 γιὰ νὰ ἔχω ἥσυχο τὸ νοῦ μου
 στοὺς κόλπους μέσα τῶν πιστῶν.

Ἑλληνικὴ ποίηση

Πρωτομαγιά

ΚΩΣΤΑ ΚΑΡΡΑ

Ἀπρόσμενη ἡ εἶδηση.
 Μὲ αἷμα δάφτηκε ἡ ἄσφαλτος.
 —Αὐτὴ ἡ μοίρα τῶν ἡρώων μας —
 Ὁρφάνεψε ὁ τόπος μας
 Κι ἐμεῖς τὰ δῆματά μας σέρνουμε
 μοιρολογώντας τὸ νεκρὸ μας.
 Τίποτα δὲν προμηνούσε τὸ ξαναμάτωμα τῆς καρδιάς μας.
 Ἦσουχα ὄλα, χωρὶς καμμιά, μὰ καμμιά ἰδιαιτερότητα.
 Μονάχα ἡ ἀνοιξη — ὅπως πάντα — γιόμιζε μυρωδιές τὰ στήθια μας.
 Κι ἐμεῖς περιμέναμε νὰ χαράξει ἡ μέρα.
 Νὰ κυλιστοῦμε σὰν παιδιὰ στὸ λιβάδι μὲ τὶς παπαροῦνες.
 Κι ἐμεῖς περιμέναμε τὴν αὐγὴ μιᾶς καινούργιας Πρωτομαγιάς.
 Ἀνέμελης, γελαστής καὶ λεύτερης.
 Γιομάτης ὄνειρα παιδικὰ καὶ πολλές, μὰ πολλές προσδοκίες.
 Κι ἐμεῖς περιμέναμε νὰ γιομίσουμε τὶς ἀγκαλιές μὲ λουλούδια τοῦ βουνοῦ.
 Παρθένα λουλούδια, ἀνέγγιχτα λουλούδια.
 Ὅπως παρθένες κι ἀνέγγιχτες οἱ καρδιές μας.
 Κι ἐμεῖς περιμέναμε νὰ κρεμάσουμε στὶς πόρτες τῶν σπιτιῶν μας
 τὰ κόκκινα στεφάνια μας. Σύμβολα.
 Τίποτα δὲν προμηνούσε τὸ ξαναμάτωμα τῆς καρδιάς μας.
 Μαχαιριές πολλές. Ἀπανωτὲς μαχαιριές.
 Ξαφνικὲς μαχαιριές, ἀπρόσμενες, στὰ στήθια μας.
 Τὸ παλληκάρι, ὁ Διγενὴς μας, χάθηκε.
 Βέδηλα χέρια τ' ἄρπαξαν τὴ ζωή.
 Κι ἐμεῖς κι Ἐκεῖνος, περιμέναμε νὰ κρεμάσουμε στὶς πόρτες

τῶν σπιτιῶν μας, τὰ κόκκινα στεφάνια μας.
Κι ἐμεῖς ἀκουμπήσαμε τὰ κόκκινα στεφάνια μας
στὸ ζωντανὸ νεκρὸ μας, μὴ καὶ τὸν ξυπνήσουμε.

Θεσ)νίκη

Ἡ δαντικὴ αὐτοκρατορία τοῦ ἄδην

ΠΑΥΛΟΥ ΚΡΙΝΑΙΟΥ

Ὄταν τὰ μαῦρα ντουφέκια, οἱ φυσιγγιοθήκες κι οἱ λόγχες
στολιστοῦν μὲ μυρτιές
Ὄταν γιομίσουν σαπρόφυτα τ' ἀνόσια κανόνια, οἱ δλμοι,
(τὰ φριχτὰ φλογοβόλα,
Ὄταν ἀπαρνηθεῖ τὴν πολεμικὴ του στολὴ τ' ἀλειτούργητο αἷμα,
θὰ ὑψωθοῦνε μεσίστιες σημαίες,
θὰ κυματίσουνε πένθιμα λάβαρα
ἀπὸ ἐγκρεμὸ σ' ἐγκρεμὸ καὶ στὰ ἐννιά θεοκρέμαστα βάροθρα
τῆς δαντικῆς αὐτοκρατορίας τοῦ ἄδην.

ΔΥΟ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Τοῦ ΑΝΤΩΝΗ ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
(Στὴ Χιόνα)

Χαρά

Θὰ κατεβῶ σιγὰ - σιγὰ στὸν ἀνθισμένον κήπο.
Ὁ ἥλιος δὲν βασιλεφε ἀκόμα —
μοσχοβολοῦν βασιλικά καὶ μιὰ μικρὴ γαρδένια.
Ἡ γέρικη συκιά, στὸ φῶς ἐσήκωσε τὰ χέρια.
Πρασίνισαν τὰ γυμνωμένα τῆς κλωνιά
κι ἀφηρημένη ἀρμονικά, τὰ σίκα τῆς
θυράται — γλυκὰ τὰ καλοκαίρια.
Θὰ κατεβῶ προσεχτικά, στὸν ἀνθισμένον κήπο.
Ἐκεῖ, μὲς τὰ λουλούδια, κάτι θ' ἀκούνε
τώρα τὰ πουλιά — τόσα πουλιά! καὶ τιτιβίζουνε
δλα μαζὶ ἐρωτικά τραγοῦδια.

Χαρά!

Σπίθα τοῦ πόνου μου
χαρά λουλούδια δειλινὰ - ζωὴ μου.
Κι ἀπανεμιὰ μὲς τὴν φυχή μου.

Μὴ λυπᾶσαι

Ἦραϊα φυχή, μὴ γίνεσαι σοφὴ — ἀχ μὴ λυπᾶσαι.
Στ' ἀνθογυάλι δὲς! εἶν' ὁμορφα
τὰ λουλούδια τοῦ χειμῶνα.

Χαρά μου

κάθε δάκρυ σου βελονιά
τρυπάει φῶς μου τὴν καρδιά μου.
Σ' ἀγαπῶ — σ' ἀγαπῶ!... Ὅλα πήγανε
καλά, μὴ λυπᾶσαι

Ἐλα κοντά μου.

Εἶν' ὁμορφα τὰ λουλούδια τοῦ χειμῶνα.

Ἄπαγορεύομεν

ΜΑΓΙΑΣ ΡΟΥΣΟΥ

«Ἀπὸ σήμερον καὶ μέχρι νεωτέρας δια-
(ταγῆς

ἀπαγορεύομεν...

ἀπαγορεύομεν...

ἀπαγορεύομεν...»

Κι ὁ κόμπος στὸ λαιμὸ
καὶ κείνο τὸ χέρι
νὰ σφίγγει...

Μετὰ ἡ ἔκπληξη τῶν πρώτων ὥρῶν
ἔγινε γέλιο

— Ἀδύνατον νὰ κρατήσουν ὄλα αὐτά...

Εἶναι τρελό,

γελοῖο,

ὄλα εἶναι ἓνα χοντροκομμένο

— ματωμένο κιόλας —

ἀστεῖο...

22.4.67

Ἐκκλήση γιὰ τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα

ΜΑΝΩΛΗ ΣΤΑΓΑΚΗ

Νταβατζήδες τῆς Τρούμπας καὶ τοῦ Λὸς Ἄντζελος
τῆς πρέζας ἔμποροι ἀπ' τὸ Χόγκ Κόγκ ὡς τὴ Μαρσίγια
Ξεζουμιχτάδες τῶν παραπηγματούχων στὸ Παρίσι
τῶν Ἀλαμπάμα καὶ τοῦ Σχιστοῦ

δουλέμποροι τοῦ Περσικοῦ,
σπεκουλαδῶροι τῶν γυμνῶν σκελετῶν τῆς Καλκούτας,
μαφιόζοι τοῦ Ντάλλας καὶ τῆς Γιόρκης,
στρατοκράτες τῆς Μπὸν καὶ τοῦ Πεντάγωνου,
ἀφεντικά τῶν Βρυξελλῶν καὶ τοῦ Ντητρόιτ.
— Ἐλεύθεροι ἀνθρωποὶ ὄλου τοῦ κόσμου

Ἐνωθεῖτε!...

Σηκῶστε ψηλὰ τὴ σημαία τοῦ ἀγῶνα
τοῦ χρέους ἢ ὥρα πλησιάζει.
Ὁ πρόεδρος Κάρτερ μᾶς καλεῖ,
τὸ χέρι γρήγορο κι ἀποφασιστικὸ τὸ μάτι
λαδωμένα τὰ ἐξάσφαιρα κι οἱ χειροπέδες
ἔτοιμες οἱ ἀλυσίδες καὶ τὰ κελιά τοῦ θανάτου,
γρήγορα καὶ τὴν ἀνθρωπιστικὴ μπόμπα
τοῦ νετρονίου νὰ δγάλουμα

Οἱ ἐλευθερίες μας κινδυνεύουν
τὰ δικαιώματά μας παραβιάζονται (!)
Τῆς Μπουχάρας οἱ σκηνίτες καὶ τοῦ Οὐζμπεκιστάν
στὶς αἰθουσες συναυλιῶν καὶ στὰ ἐργαστήρια
ἀντὶ στὰ καρβάνια τῶν δούλων καὶ στὴ λάσπη.
Οἱ νεολαῖοι στὴ Μόσχα καὶ τὸ Ἴρκουτσκ
στὰ γυμναστήρια καὶ στὶς ἐργοστασιακὲς συνελεύσεις
ἀντὶ στ' ἀνήλιαγα πρεζάδικα καταγώγια.
Οἱ μιναδῶροι ἀπ' τὰ Οὐράλια
τὸ βουλευτὴ τους ἀπ' τὰ Σοβιετ ἀνακαλοῦν,
ἀντὶ ταπεινὰ καὶ μὲ σεβασμὸ νὰ τοῦ φιλοῦν τὸ χέρι.
Ἡ σκλαβικὴ εὐλύγιστη τῶν μουζίκων μέση
τῆς παλιᾶς ἀμόλυπτης ἁγίας Ρωσίας
ντούρα στυλώθηκε κι αὐθάδικα
τώρα τὸν οὐρανὸ κοιτάζει.
Κι ὀλόγυρα στὴ χώρα αὐτὴ τὴν «τρισκατάρτη»

ή πείνα ξεχάστηκε — ε'Απίστευτο!...»
 'Η κακομοιριά έλειψε. «Τρομερό!...»,
 'Η διαφθορά άφανίστηκε «Καταστροφή!...»
 'Ο άγέρας καθάρισε. «Φρίκη!...»
 'Η σιγουριά γύρισε. «Φρίκη, μόνο φρίκη!...»
 Κι ή ζωή τών άδερφών μας μονότονη και πληκτική
 χωρίς τόν πλούτο τών αντιθέσεων του δικού μας
 του «ελεύθερου κόσμου»(!)

Χωρίς τή γραφικότητα τών δειλονιασμένων του Χόγκ - Κόγκ.
 Χωρίς τó κουλέρ - λοκάλ τών κλοσάρ
 στα δρώμικα του Παρισιού γιοφύρια(!)
 Χωρίς τή μελωδία τών πεινασμένων Ιαχών,
 τών άνεργων στο Λονδίνο και στην 'Αθήνα!
 Χωρίς τις άρμονικές κινήσεις τών ανήλικων
 στα μπορντέλα τής Γιόρκης και τής Βάσιγκτον (!)
 Χωρίς έντονες συγκινήσεις από δολοφονίες άπεργών
 έκτελέσεις δημοκρατών και βασανιστήρια ανήμπορων.
 'Ελεύθεροι άνθρωποι όλου του κόσμου

'Ενωθείτε!...

Παλέψτε για τά δικαιώματά τους.
 Είναι τά δικά μας δικαιώματα.
 Δικαιώματα για παμφάγα στομάχια
 κι ανήσυχες φουσκωμένες τσέπες,
 για να μπορούμε τήν πείνα δολάρια να κάνουμε
 και τó κλάμα σε περιουσία να μετατρέπουμε.
 Νταβατζήδες τής Τρούμπας, σταυροφόροι τής
 Κου - Κλούξ - Κλάν

'Ανθρωποκυνηγοί του Σμίτ και του Πινোসέτ
 Μακελάρηδες του Βιετνάμ και του Ιοβέτο
 Ψηλά τή σημαία του άγώνα
 Ίδηστε τó φώς που μάς τυφλώνει
 Πατείστε τά λουλούδια που 'πνιξαν τις μπόμπες μας
 'Εξαφανείστε τó γέλιο που μάς πνίγει.
 Και σεις άστεγοι τής 'Ιντίας και του Ιάν Φρανζίσκο
 πεινασμένοι τής 'Αφρικής και του Χάρλεμ
 στημένοι άπόμαχοι δπου του Ντητρόιτ
 τά σκουπίδια φάχνετε,

ανήλικες πόρνες τής Βάσιγκτον και του Παρισιού
 όρφανά του Βιετνάμ και του Ιοβέτο
 τής φυλής τών Ναβάχο στέρφες γυναίκες
 παιδιά του Σαντιάγκο με τά πεινασμένα βλέμματα
 σκηνίτες τών σεισμών τής 'Ακαρνανίας
 σηκώστε μαζί μας τή σημαία του άγώνα.
 Είναι και δικός σας.

Για τó δικαίωμα στην πείνα και στην πορνεία,
 για τó δικαίωμα στην έλευθερία του άστεγου
 και του άνεργου,

για τó δικαίωμα στη ζητιανιά και τήν άλητεία,
 για τó δικαίωμα στην «ελεύθερη ζωή»(!)

Γράμμα στὸν ἀδερφό μου τὸν Ἄλῃ

ΓΙΑΝΝΗ ΚΑΡΑΒΙΔΑ

Ἄδερφέ μου, Ἄλῃ,
μαχμουρλή μου,
ξύπνα!
Μὴ σέ γελᾶν·
δὲν εἶναι τὸ Αἰγαῖο ποὺ σοῦ λείπει.
Ἐσὺ κ' ἐγὼ
εἴμαστε πνιγμένοι στὴ στεριά.
Ἄς παλαίψουμε λοιπόν,

οἱ δυὸ μαζί,
— Τούρκος καὶ Ρωμιὸς —
μὰ ὁ καθένας,
στὸ δικό του μέρος,
γι' αὐτὸ τὸ λίγο ποὺ χρειάζεται,
νὰ νιώσουμε στεριᾶς καὶ θάλασσες
δικές μας.

Μιά πόλη . . .

ΝΙΚ. ΝΙΚΗΤΑ

Πέφτει τὸ βράδυ
σιωπηλὸ καὶ κρύο,
στὴν πόλη ποὺ παγώσαν τὰ νερά...
Καὶ ὁ ἀντικατοπτρισμὸς δὲ φτάνει
τὴν ἔρμη ψυχὴ ποὺ τριγυρνᾷ...
Τῶν γκρίζων τῶν σπιτιῶν οἱ τοῖχοι,
γενήκαν στὸ ἀγκάλιασμα τῆς νύχτας, ἴ-
(σκιιοι,
φατάσματα ἀλλοτινῶν καιρῶν
καὶ τὰ γιοφύρια στὰ στενὰ κανάλια
οἱ γέφυρες τῶν στεναγμῶν...
Τὴν ἴδια ἱστορία ξαναρχίζω
στὸ ἴδιο τοῦτο βράδυ ὡς θά ῥθει,
μιὰ περιπλάνηση χωρὶς σκοπὸ σὲ πόλη,
ποὺ μοιάζει τῆς ψυχῆς μου ἢ φυλακῆ!...

Οἱ ἄνθρωποι, τὰ καφενεῖα, ὄλα,
μοιάζουν ὁμοιόμορφα πολὺ.
Νὰ ξεχωρίσεις τί... μονοτονία,
νὰ προχωρεῖς... νὰ προχωρεῖς...
Ἄκόμα κι ὁ ἀγέρας μιᾶς κυρίας,
μιᾶς ἀγνωστης γυναίκας ὡς περνᾷς
σ' ἀφήνει ἀγευστο, χωρὶς ν' ἀναζητήσεις
τοῦ ἀπροσδόκητου, τὴν ἀγνωρῆ χαρὰ...
Κι ἔτσι θὲ νὰ περάσουν οἱ ὥρες,
στιγμὲς μονοτονίας περισσῆς —
τί κοίταξες, τί εἶδες, καὶ τί θέλεις,
κανέναν ποὺ νὰ μπόρεσες νὰ βρεῖς...
Καὶ πάλι, σὰν σὲ τυλίγει ἡ ὁμίχλη,
ἀδιαπέραστο μανδύα τῆς σιγῆς,
ἀναρωτιέσαι ἂν πέρασες τὸ δρόμο,
ἂν πέθανες, ἢν ἂν ἀκόμα ζεῖς!...

ΔΥΟ ΠΟΙΗΜΑΤΑ

Τῆς ΜΙΝΑΣ ΠΕΤΡΟΥ — ΒΕΝΕΤΣΙΑΝΟΥ

Τύρνοβο

Ἄτέλειωτο τὸ πράσινο σ' αὐτὴ τὴν πολι-
(τεία
ὡς τὸ μακρὺ - μακρὺ ὀρίζοντα.
Τὰ καφετιὰ ποτάμια στίς ὑπώρειες τῆς
μακρινῆς σειρᾶς ἀπὸ λεῦκες,
τὰ χαμηλὰ σπίτια μὲ τίς κόκκινες σκεπές

ἡ καθαρὴ ἀνάσα στὰ ἐκστατικά μας χεῖλη.
Μαγεῖα τὴν ὥρα αὐτὴ τὸ Τύρνοβο,
μῖνιαιτούρα ἀνεξίτηλη στὴ μνήμη,
εὐχαριστία στὴν ἡρεμία τῆς καρδιάς
Προσευχὴ γιὰ τὴν Εἰρήνη καὶ τὴ Χαρὰ
τοῦ κόσμου.

29.5.75

Ἄπομεσήμερο στὴ Βάρνα

Ἑλληνίδα ψυχὴ ὡς τοῦ
κόσμου τὴν ἄκρη, Δάκρυ
χαρᾶς κι ἐγκαρτέρησης
τ' ἀπομεσήμερο στὴ Βάρνα,
πληγὴ στὴν καρδιά μας ἢ
νοσταλγία τῶν ἀδελφῶν
γιὰ τὴν Πατρίδα.

Ἄδέλφια μου τοῦ κόσμου Ἄδέλφια,
παίχτε στὴ φουσαρμόνικα
τ' ὀλόγλυκο τῆς μάνας
γῆς τραγούδι.
Στὰ πάλλευκα φτερὰ ἐνὸς γλάρου,
ταξίδι ἢ Ἑλλάδα, τριαντάφυλλο
τοῦ κάθε σας Ὀνειρίου.

(Λέσχη Ἑλλήνων 30-5-75)

Ἐθνική Ἀντίσταση 41—44
(Ἀφιέρωμα στὸ Στρατηγὸ Γ. ΑΥΓΕΡΟΠΟΥΛΟ)

Τοιριγώτικο (σειρὰ στ')

ΠΑΝΟΥ ΦΥΛΛΗ

Σὰν ὄντε λέν «Φιλόξενος»!
Σὰν ὄντε λένε «Ρήγας»!
Σὰν ὄντε μού θυμίζουνε
«Σαράντα», «Εἰκοσιένια»
γῆ «Θερμοπύλες»! Καὶ ριγῶ
καὶ ξέφρενος ποθαίνω
μέσ στὴ φωτιά τοῦ σίδηρου
κι ἀνθοβολοῦνε δάφνες,
θὰ ρθεῖ καιρὸς καὶ θύμου το
— κοντοζυγώνει, θύμου —
πού θὰ μού πούν μιὰ τοσηδὰ
βαλαντωμένη μνήμη:
«ΕΑΜ» θὰ πούνε! Καί...φτερό
καὶ κατακόκκινο ἄτι,

στὴ χρεία τοῦ κόσμου θὰ χυθῶ
νὰ ξαναγράψω κι ἄλλη
σελίδα πού δὲν γράφτηκε
κι ἀκόμα πού δὲν εἶδε
οὔτε τὸ μάτι οὔτε κι ὁ νοῦς
Θεοῦ κι ὀχτροῦ καὶ φίλου...
...Κι ἂν θέ ἡ - γ - Ἀρνηση ἄς τὸ πει
τὸ «εὐχαριστῶ». Τιμὴ της...
Ἄλλιῶς, στὸ τεφετεράκι του
θὰ τ' ἀρνιθοσκαλίσει
κι αὐτὸ — ὁ Κ ο σ μ ᾶ ς — τὸ χρέος της
— πού χρέη δὲν ξαστοχάει...

Ἀθήνα, Μᾶης 1978

Τὸ μερδικό μου

ΧΡΗΣΤΟΥ Α. ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΑΚΗ

Ἡ ἐκμετάλλευση κ' ἡ βία
ἀγκούσα μέσα στὴν καρδιά μου.
Κ' ἡ ἀδικία καὶ τὸ φέμα
θηλιές πού πνίγουν τὴ χαρὰ μου.

Γιαυτὸ καὶ σ' ἀνισο ἀγώνα
εἶν' ἡ φυχὴ μου στρατευμένη.
Καὶ θὰ παλεύω ὅσο ὑπάρχουν
ἀδικητὲς κι ἀδικημένοι.

Ὅπου κοιτάξω ἕνα γύρω
βάσανα, αἷματα καὶ πόνοι!
Κ' οἱ ἄνθρωποι σὰν τὰ θηρία
ἕνας τὸν ἄλλονε σκοτώνει.

Κι ἂν δὲν ὑπάρχω: σὰ ἐπινίκια:
Κι ἂν ἔχει σβήσει ὁ ἑαυτὸς μου:
τὸ μερδικό μου: θὰ ὑπάρχει
μέσ σὰ χαμόγελα τοῦ κόσμου.

Μιά καλομάνα

ΣΤΕΦΑΝΟΥ ΤΗΛΙΚΙΔΗ

Μιά καλομάνα, μιὰ κυρά, τῶν ἀντρειωμένων μάνα,
πυρρὸ κλαίει τὸν Γιώργο της, βραδὶ κλαίει τὸν Ἀλέκο
καὶ τ' ἀγρια τὰ μεσάνυχτα, τὸ Στάθη συμβουλεύει:
— Ἄμε, στερνό μου, στὸ καλὸ κι οὔθε νόριζ' ἡ μοίρα,²
Μὲ τοὺς πολλούς, τοὺς ταπεινούς, μὲ τοὺς ἀναγκεμένους,
πού μάχονται γιὰ λευτεριά καὶ χάνονται γιὰ δίκιο,
κ' ἐσύ, μέσ σὰ γιουρούσια τους, διπλοτριπλομπροστάρης
Κι ἂν λάχ' ἡ ἔρμη μοίρα μου καὶ μού 'χει τὸ γραμμένο,
κι ἐσέ, σὰν τ' ἄλλ' ἀδέρφια σου, ὁ χάρος νὰ κουρσέφει,
'Ἐδὰ στὴν πόρτα τῆς αὐλῆς, σὰ βράχος θὰ ριζώσω,
σὰ βράχος θαλασσόδαρτος, σὰ ριζιμιὸ λιθάρι.
Θὰ βλέπω νιοὺς ν' ἀργοπερνοῦν, ἀγόρια νὰ διαβαίνουν,
θὰ λέω εἶμαι ἡ μάνα τους κ' ἐκεῖα 'ναι τὰ παιδιὰ μου.

Σίσυφοι

ΣΠΥΡΟΥ ΜΟΥΣΣΕΛΙΜΗ

Ὡς πότε ἀμαρτωλοί, διωγμένοι
ἀπὸ τὸν κῆπο τῆς ἐδέμ,
τῆς μοίρας κατατρεγμένοι Σίσυφοι
θὰ κυλᾶμε στὸν ἀνήφορο
τὴν πέτρα τῆς τιμωρίας...
καὶ μόλις θ' ἀνεβαίνομε
στὴν κορφή τοῦ βουνοῦ,
ἀντικρύζοντας τὸν ἥλιο,

ἡ καταραμένη θὰ ξεφεύγει
καὶ θὰ ξαναπέφτει στὸ βυθὸ τοῦ πόνου,
στὶς ὄχτες τῆς Ἀχερουσίας
μὲ τὸ φαρμακερὸ νερό;
Καὶ πάλι κοπιασμένοι
θ' ἀνεβαίνομε, θ' ἀνεβαίνομε,
καὶ πάλι αὐτὴ θὰ ξαναπέφτει;
Ὡς πότε;

Τὸ δέλεαρ

ΑΝΝΑΣ ΠΑΠΑΣΑΒΒΑ – ΝΤΟΥΣΙΑ

Ἄλιμονο· σ' ὄνειρου αἰθέρια πάχνη
μᾶς δόθηκαν οἱ πιὸ τρανές ἀλήθειες·
τῶν συνειδήσεων οἱ φωνές, πιά, βύθιες·
κι ἔπαψ' ὁ προδομένος νοῦς νὰ ψάχνει.

Βλασταίνει, ρέβει, ἀζήτητη κ' ἡ δάφνη
θύμα στὶς νιές τοῦ πόλεμου συνήθειες.
Θυσίες, ἡρώισμοί, ἔννοιες, ἀλήθειες.

Σωροὶ κουφάρια, γύρ' ἀπὸ μιὰ φάνη
σὲ βράχια λαξεμένη ἀπὸ μίση
π' ἐντὸς τῆς δὲν γεννιούνται πιά σωτῆρες!
Κι ὅλου τοῦ κόσμου οἱ πορωμένοι κροῖσοι
μ' ἀτσάλι τὴν Εἰρήνη ἔχουν ταυτίσει
ζυγίζοντάς τηνε στοῦ τρόμου τοὺς στατή-
(ρες·
δέλεαρ, στὴ δίκια ὀργή, γιὰ νὰ σιγήσει.

Γαλήνη

ΠΑΝΟΥ Ι. ΠΑΝΑΓΟΥΛΙΑ

Πάνω γαλάζιο κρούσταλλον ὁ οὐρανὸς ἀ-
(στράφτει
καὶ κάτω ἐδῶ στὴν ἔρημιᾶ οὐδ' ἓνα θρόι-
(σμα φύλλου
οὐδ' ἓνα πέταγμα πουλιοῦ οὐδὲ μι' ἀνά-
(σα ἀνθρώπου.

Ὅλα ἡ γαλήνη ἐτύλιξε μὲ τ' ἄυλα τὰ φτε-
(ρά της
ποῦ εὐωδιασμένα ἀκίνητοῦν μὲς στὴ χαρὰ
(τοῦ ὄνειρου.

Ἑλλάδα

ΣΤΕΦΑΝΙΑΣ ΚΑΛΟΥ

Ὅργωνε τὴν Εὐρώπη,
τὴν Ἀμερική,
τὴ λαίμαργη ψυχὴ του νὰ κορέσει
στὴν ξένη γῆ.

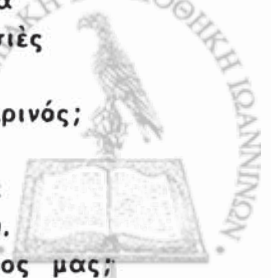
Κι ὁ ἥλιος ζωγραφίζει
στοῦ χωριοῦ του τὸ χωράφι:
Ἑλλάδ' ἀγάπη μου,
χρυσάφι.

Τὸ παιδί

ΜΑΡΙΑΣ ΠΑΝΑΓΟΠΟΥΛΟΥ

— Γυναίκα, ποῦ εἶναι τὸ παιδί;
— Στὴν κούνια του κοιμάται·
ὄνειρεύεται πῶς κολυμποῦν
στὴ στέρνα μας τ' ἀστέρια.
— Γυναίκα, ποῦ εἶναι τὸ παιδί;
— Μὲ πλάκα καὶ κοντύλι
σκολεῖδὸ νὰ μάθει γράμματα
νὰ πάρει φῶς καὶ θὰ ῥθει.
— Γυναίκα, ποῦ εἶν' τ' ἀγόρι μας;

— Μὲ τ' ἄλλα στὴν πλατεία
ἀντιπατάει. Κι οἱ κορασιές
στὸν κόρφο ματζουράνα.
— Γυναίκα, ποῦ εἶν' ὁ αὐγερινός;
— Κλαδεύει στὸ περβόλι
κι ὁ ἥλιος στὴ ροδακινιά
τοῦ λείει τὰ μυστικά του.
— Γυναίκα, ποῦ εἶν' ὁ γόνος μας;
— Μιὰ πυρκαγιὰ μεγάλη

ἀκῶ νὰ λέν πῶς ἔζωσε
τ' ἀδικου τὸ παλάτι.
— Γυναίκα, πού εἶν' ὁ γιόκακ μαρ;
— Σιμὰ μὴ τονε φάχνεις
τοῦ ῥιξε νῆμα ἢ λευτεριά
καὶ πάει νὰ τῆ γυρέφει.
— Γυναίκα, πού εἶν' ὁ πρωτογιός;

— Μιά κόκκινη ἀνεμῶνα
σ' ἓνα λιθάρι κοφτερό
φιλιέται μὲ τὸν ἥλιο.
Ἔβγα στὴν πόρτα τὴν αὐγὴ
κι ἂν ἔρθει μιὰ φιχάλα
ἀπὸ φῶς, μέσα στις χουφῆτες σου
πάρε τὴν κι ἔλα μέσα.

ΝΕΟΙ ΠΟΙΗΤΕΣ

Ἄνάλυση - Σύνθεση

ΓΙΩΡΓΟΥ ΚΕΝΤΡΩΤΗ

Μὲ τὸ φωτοστέφανο τῆς ἀνοιξιάτικης μέρας
καὶ μὲ τὴ θριαμβολογία τοῦ τελευταίου ἀπριλιανοῦ λυκόφωτος
ξυπνὰ ἢ νύχτα κι ἀποδιώχνει
τὰ τελευταία φυχανεμίσματα τῆς πρωινῆς αἰθρίας.
Τὸ ὅλοήμερο πάλεμα τῆς φύσης κατασταλάζει
καθὼς τ' ἀστέρια караδοκοῦν στὸ ὄπειρο
γιὰ νὰ δοῦν τὴ σύλληψη τῆς ἐπόμενης Πρώτομαγιάς
πάνω στις φωταφίες τῶν πυγολαμπίδων,
μὲς στὸν ταυτισμὸ τῶν ἐαρινῶν νυχτολούλουδων
καὶ στὴν ἀναπαυόμενη γροθιά τοῦ ἐργάτη.
Ἀὔριο...ποιός ξέρει...
Ἀὔριο στεφανώνεται ἢ περσινὴ μέρα.

Πόσο πίσω εἴμαστε

ΣΤΑΥΡΟΥ Π. ΓΙΩΒΑΝΗ

Πόσο πίσω εἴμαστε
ἀναθεμάσε κρίση,
πῶς ἔγινε πολιτισμένη(!)
νόμισες πῶς δάμασες τὸ πᾶν
Ἠλεκτρονικὰ συστήματα,
ἀπόδαση στὸ φεγγάρι
τίποτα, ἢ σκέψη, ἢ ἐπαφή
μὲ τοὺς ἀνθρώπους πίσω!
Συνθέσεις, τραγούδια, ποιήματα

καὶ θέατρα σὲ ἐποχὴ ὀνείρων,
ἄνθρωποι πού ἔφυγαν!...
Κι αὐτοὶ πού μείναν...
στὰ ἴδια καὶ στὰ ἴδια!
Πόσο πίσω εἴμαστε!
Βοηθεῖστε μας ἀδέρφια,
ἐπιστήμονες, καλλιτέχνες
μὲς ἀπὸ τίς φυλακὲς καὶ τ' ἀσυλα
βοηθεῖστε ὅλοι γιὰ τὸ μπρός.

«Δὲν ἦταν λάθος ἢ ὑπαρξὴ μου»

ΚΟΣΤΑ – ΣΑΒΒΑ ΙΩΑΝΝΙΔΗ

Σὲ μακρυνούς ὀρίζοντες οἱ ρίζες τῆς φυχῆς μου
κ' οἱ μνήμες μου σὲ περασμένων ἐποχῶν δωμάτια μπαινοθαίνου.
Τὰ δάκρυά μου κυλοῦν σὲ δρόμους πού δὲ θὰ ξαναπερπατήσω.
Θέλω νὰ θαφτῶ στὴν αὐλὴ τῶν παιχιδιῶν μου·
στὸ σπίτι πού μεγάλωσαν τὰ ἰδανικά μου μαζὶ μὲ τὰ ὀπωροφόρα δέντρα·
ἐκεῖ ὅπου ἀρχισα νὰ περπατῶ στὸ χῶρο τῆς ἀλήθειας.
Δὲν ἦταν λάθος ἢ ὑπαρξὴ μου·
μέσα μου ὑπῆρχε ἓνας σκοπὸς
κι ἓνας ρυθμὸς πού χόρευε στὸ ποίημα πού κρατοῦσα μέσα μου.

Ἐφιάλτης

ΠΗΝΕΛΟΠΗΣ Π. ΜΑΡΝΕΛΗ

Χρόνος: ὥρα μηδέν.
 Τόπος: κενό.
 Διαστάσεις: ἀνυπαρξία.
 Οἱ τρεῖς χαρακτήρες τοῦ ὄνειρου μου —
 Μιὰ ἀνεξήγητη αἴσθηση
 χρόνου, τόπου καὶ διάστασης
 μὲς στὸ μηδέν, τὸ κενό, τὴν ἀνυπαρξία —
 Κατόπιν αὐξηση δυναμικοῦ,
 ἀνάπτυξη τῆς λογικῆς ἐνέργειας,
 λειτουργία ἐνὸς ἀόρατου κυκλώματος
 ποὺ συντονίζει τὶς ἀρνητικὲς μου θέσεις

μὲ κείνες τοῦ χάους —
 "Ὑστερα ὑπερκόσμια μουσικὴ
 ποὺ θυμίζει τραγούδια ἀγρίων —
 Χρόνος: ὥρα 26.
 Τόπος: θολὸς ὀρίζοντας —
 Διαστάσεις: παγκόσμιες —
 Τρεῖς καινούργιοι χαρακτήρες ἔγιναν —
 Παραξενεύεται τὸ σύμπαν —
 Κι ἐγὼ τὰ χάνω — Ξυπνῶ...
 Ἐφιάλτης!...

Τὰ μάτια μας

ΠΑΝΑΓΙΩΤΑΣ ΚΛΩΦΑ

Τὰ μάτια μας, τὰ μάτια μας
 μὴ χάσουμε καὶ σβῆσει κι ἡ ζωὴ μας.
 Τὰ μάτια μας γιὰ νὰ βλέπουμε τ' ἀφεν-
 (τικὸ
 μὲ τ' αὐτοκίνητα, τὰ πούρα, τὰ ξενοδο-
 (χεῖα
 τ' ἀμπέλια καὶ τοὺς σκλάβους.
 Τὰ μάτια μας γιὰ νὰ βλέπουμε τὴν ἀδικία
 γιὰ νὰ μὴ ζαρώνουμε στὴν κόχη μας
 σὰν φτάσουμε στὸ σπίτι.
 Τὰ μάτια μας θέλουν προστασία,

γιὰ νὰ μὴν ποῦν τὰ χεῖλη μας ποτέ,
 ψεύτικα «εἶμαι καλά».
 Γιὰ νὰ μάθουν τὰ χέρια μας
 νὰ σφίγγουν γερὰ τὶς γροθιές τους
 γιὰ νὰ μάθουν οἱ γροθιές μας
 νὰ τσακίζουν τὴν ἀδικία, τὴν πείνα, τὴν
 (ἐξαθλίωση.
 Τὰ μάτια μας... Τὰ μάτια μας
 γιὰ νὰ βγοῦν κάποια μέρα ἀπ' τὸ σκοτάδι
 γιὰ νὰ βλέπουν, πάντα, μονάχα ἥλιο.

ΜΕ ΤΗΝ ΠΕΙΘΩ ΤΩΝ ΑΡΙΘΜΩΝ ἀπὸ διάφορες ἐπίσημες στατιστικὲς

● Ἐνα ἑκατομμύριο δολλάρια στὸ λεπτὸ δαπανᾶται σήμερα στὸν πλανήτη μας γιὰ τοὺς ἐξοπλισμούς.

● Καὶ 400 δισεκατομμύρια δολλάρια φτάνουν τὸ χρόνο τὰ ἔξοδα τῶν ἐξοπλισμῶν σὲ ὅλο τὸν κόσμο.

● Μέχρι τὸ 1917 δὲν ὑπῆρχε σοσιαλιστικὸ κοινωνικὸ σύστημα στὸν πλανήτη μας. Ἄλλὰ ἀπὸ τότε ὡς τώρα μέσα στὰ 60 χρόνια 53 κράτη τῆς ἠφελίου ποὺ κατέχουν τὸ 39% τῶν ἐδαφῶν τῆς καὶ τὸ 42% τοῦ πληθυσμοῦ τῆς, πέρασαν σ' ἓνα εἶδος σοσιαλισμοῦ μὲ βάση τὶς μαρξιστικὲς ἀρχές τοῦ ἐπιστημονικοῦ ὕλισμοῦ, ἀνάλογα μὲ δυνατότητες, γνωρίσματα, παραμορφώσεις, σύντομες ἀναπτυξιακὲς ἐπιτεύξεις ἢ καὶ ἀργοπορεῖες.

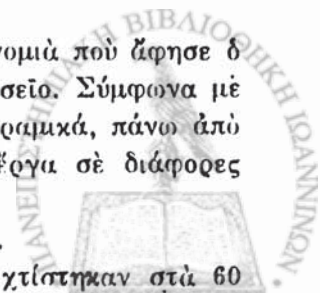
● Στὴ Δυτικὴ Γερμανία, 8.500 χιλιάδες Ἕλληνες σήμερα παραμένουν ἀνεργοί.

● Στὴν Ἑλλάδα σήμερα κυκλοφοροῦν 960.000 αὐτοκίνητα καὶ κάθε χρόνο θὰ αὐξάνονται κατὰ 100.000 περίπου.

● Τέσσερα χρόνια χρειάστηκαν γιὰ νὰ ταχτοποιηθεῖ ἡ μεγάλη κληρονομιά ποὺ ἄφησε ὁ Πικάσσο σὲ ἔργα τέχνης ποὺ τώρα περιηλθάν στὸ γαλλικὸ κράτος γιὰ μουσεῖο. Σύμφωνα μὲ μιὰ καταμέτρηση: 1.876 εἶναι ζωγραφικὸι πίνακες, 1.356 γλυπτὰ, 2.880 κεραμικά, πάνω ἀπὸ 11.000 σχέδια καὶ σκίτσα καὶ γύρω στὶς 27.000 λιθογραφίες καὶ ἄλλα ἔργα σὲ διάφορες μορφές.

● Σὲ ὅλον τὸν κόσμον ὑπάρχουν σήμερα 800 ἑκατομμύρια ἀγράμματοι.

● Σὲ πρὶν ἀπὸ τὸ νέο καθεστῶς ἀκατοίκητες περιοχὲς τῆς ΕΣΣΑ χτίστηκαν στὰ 60 χρόνια σοβιετικῆς ἐξουσίας 1.150 πόλεις καὶ ὑπάρχουν σήμερα σ' ὅλη τὴ χώρα 4.000 συνοικισμοὶ τύποι πόλεων.

Πεζογραφία

Διήγημα

Ὁ « Σύμμαχος... »

Τοῦ ΘΟΔΩΡΟΥ ΑΡΩΝΗ

(Στοὺς Κύπριους ἀδερφοὺς)

Γενάρης τοῦ 1943. Τὸ χιόνι ποὺ ἔπεσε ἀποβραδὺς, σπιδάχτηκε σ' ἀπάνημα πεζοδρόμια, στὶς γρίλιες τῶν παραθυριῶν, στὶς πόρτες καὶ στὶς ἔρτημες αὐλὲς τῶν σπιτιῶν. Στὸ φεγγαρόβλημα τῆς μέρας, ἡ πόλη — ντυμένη σὲ ἄσπρα — καθρέφτιζε μὲ ξέχωρη ζωντάνια τὴν ἀσκήμα, τὴν προδοσιὰ, τὴν πείνα, τὴ σκλαβιά, τὸ ἔχταλεστικό ἀπόσπασμα... Μαῦρες μπότες κάταγαν βαριά μὲ λύσσα τὸ κάτασπρο τεντόνι. Τὸ κλώτταγαν, τ' ἀνακάτευαν, γιὰ νὰ σβήσουν τὶς σταλαματιῆς τοῦ αἱμάτου ποὺ ἔπεσαν ἀπ' τὸ κορμὶ ἐνὸς ἀγωνιστῆ τῆς λευτεριάς. Μὰ οἱ σταλαματιῆς λαμπίριζαν καὶ φάνταζαν ὡς νὰ γινόντουσαν φωτιῆς ἐκδίκησης· ὡς νὰ δειχναν στὸ διαβάτη πιδ φανταχτερὰ τὰ γράμματα μιᾶς γερμανικῆς προκήρυξης ποὺ ἦταν κολλημένη σ' ἕναν τοίχο σπιτιοῦ τῆς Καίσαριανῆς, κι ἔγραφε:

«...Μάρκος Κοσίμης, ἐκτελέστηκε ἀπ' τὶς γερμανικὲς ἀρχὲς κατοχῆς, γιὰτὶ ὑπέθαλπε στὸ σπίτι του Βρετανοὺς αἰχμαλώτους, παρὰ τὶς ἀπαγορευτικὲς διαταγές...»

Οἱ φασίστες καταχτητῆς στοὺς δρόμους τῆς Ἀθήνας γύρναγαν ὡς στοιχειά. Δὲν ἔμοιαζαν μ' ἀνθρώπους. Κοντὰ τοὺς καὶ οἱ ντόπιοι χαφιέδες, μαυραγορίτες καὶ πουλημένοι, σφηκοφωλιῆς ἔδω κι ἐκεὶ ποὺ διαφέντευαν τὴν πικρὴ καὶ στερημένη ζωὴ τοῦ λαοῦ. Σ' ἕνα σπίτι τοῦ «καλοῦ κόσμου», γιόρταζε ἡ κυρὰ τ' ἀφέντη. Γλεντοκόπαγαν ξένοι καὶ δικοὶ καὶ σφιχταγκυλισμένοι χόρευαν καὶ τραγουδοῦσαν. Ἡ μωροδιὰ ἀπὸ τὰ ψημένα κρέατα ξέφευγε ἀπ' τὶς χαραμάδες καὶ ξεχύνονταν στὴ γειτονιά, καὶ τὴ γεύοντουσαν οἱ ἑύπνιοι, οἱ πεινασμένοι. Τ' ἀμάξι τοῦ Γερμανοῦ φρούραρχου, πῆγαινε κι ἐρχότανε στοῦ Φίξ. Ἄδειαζε καὶ γέμιζε καρόνια μπιῦρες. Σ' ἐκεῖνο τὸ ξεφάντωμα, γιὰ δαύτους ἡ πατρίδα ἦτανε ξέχειλο ποτήρι. Τὸ πιναν, τ' ἀδειαζαν, τὸ ξαναγέμιζαν, τὸ σπαγαν, τὸ μοιραζόντουσαν μοσιακὰ μὲ τοὺς Οὐννοὺς. Ὅμοια, ὅπως ἡ φτωχεῖα ἡ μίαντα μοίραζε τὶς σάπιες φλοῦδες ἀπὸ τενεκέδες σκουπιδιῶν στὰ ἀρρωστα παιδιὰ τῆς! Ἐχθροὶ καὶ συνεργάτες τους, τὸ ἴδιο ὕψαδι κλώθανε στὰ μαθρα χρόνια τῆς σκλαβιάς... Πιδ πέρα, λίγο μακρύτερα... Ξαγρύπναγαν ἀγωνιστῆς, λευτερωτῆς μὲ τὸ νταυφέκι στὸ χέρι. Παραφύλαγαν τὴν κλεψιά, τὴν προδοσιὰ, τὴν κάθε ἀδικία.

Μεζάνυχτα. Πέρασε τὸ τελευταῖο τράμ. Βαθιά μέσα στὴ νύχτα σβήσανε καὶ τὰ ξεφωνητὰ τῶν Οὐννων. Ὁ Μάρκος σπριφογύρναγε κάτω ἀπὸ τ' ἀλαφριὰ στρωσίδια του. Ἡ πείνα, τὸ κρῦο, τὸ μίσος κ' ἡ ἐκδίκηση, τοῦ χτύπαγαν τὰ δόντια. Θαρροῦστες καὶ τροχιζόνταν κι αὐτὰ στῆς ἄγριας νύχτας τὸ ἀκόνι. Σὲ μιὰ στιγμῆ, τινάχτηκε ἄλόρθος. Δὲν τὸν ξεγέλαγαν τ' αὐτιά του. Ἄκουσε βαριά χτυπήματα στὴν πόρτα. Ἡ μίαντα, ὁ πατέρας, ἡ ἀδερφή του, κοιμόντουσαν στὴ διπλανή κάμαρα. Δὲ νιώσανε τίποτα. Δὲν ἄκουσε μιλιὰ τους.

«Ποῖος νὰ ἔναι τέτοια ὥρα;...» Χίλιες δυὸ σκέψεις κέντριζαν τὸ μυαλό του... Πετάντηκε ἀπ' τὸ κρεβάτι. Κατέβηκε διαστικὰ τὶς σκάλες. Σεμαντάλιωσε τὴν ζω-

πορτα. "Ανοιξε. Μπροστά του ένας άνθρωπος τρεμούλιαζε απ' τὸ κρύο, ποιὸς ξέρει κι ἀπὸ φόβο. "Ήταν ένας "Αγγλος. «Σόβου φρέντ» εἶπε καὶ σὰ νὰ κόπηκε ἢ φωνή του ἀπὸ δειλία. Μὰ κοίταξε γύρω του φοβισμένα καὶ συνέχισε: «Παρακαλῶ... εἶμαι Βρετανός...». Ὁ Μάρκος τότε τὸν τράβηξε μὲ δύναμη ἀπὸ τὸ σακάκι καὶ τὸν ἀνέβασε στὸ σπῆτι, ἀφοῦ ξαναμαντάλωσε τὴν πόρτα. Οἱ δικοί του κοιμόντουσαν. "Αναψε τὴ λάμπα, τοὺς ξύπνησε... "Ἐκατσαν δλόγυρα στὸ τραπέζι: ἡ μάνα, ὁ πατέρας, ἡ ἀδερφή, ὁ Βρετανός πού τὸν ἔλεγαν Μπίλ κι ὁ Μάρκος. "Ὅλοι κοιτοῦσαν τὸν ξένο «σύμμιαχο» περιέργα. Ὁ Μάρκος μιλοῦσε τὴ γλώσσα του. Τὴν εἶχε μάθει στὸ πρακτικὸ λύκειο. Ὁ "Αγγλος ἦταν παλληκάρι τριάντα χρονῶν, ἀπὸ μιὰ πλούσια ολιγογένεια τοῦ Λονδίνου. Εἶχε ἔρθει στὴν Ἑλλάδα μὲ τὸ ἐκστρατευτικὸ σῶμα. Ἄλλὰ μὲ τὸ σπάσιμο τοῦ Μετώπου, εἶχε κατεβεῖ στὴν Ἀθήνα. Τὸν εἶχε πάρει σπῆτι τῆς μιὰ φιλόξενη ἑλληνικὴ φαμίλια. "Ἐμεινε μαζί τῆς ἀπὸ τὸ Μάη τοῦ 1941 ἴσαμε τὴ χειμωνιάτικη αὐτὴ νύχτα τοῦ 1942 πού τονε σπιουνιάρισε ἕνας ταγματσοφαλίτης στὴ Γκεστάπο, καὶ γλύτωσε ἀπὸ τὰ φασιστικὰ νύχια μὲ τὴ βοήθεια μιᾶς κόρης τοῦ σπιτιοῦ ἐκείνου... Ὁ Μάρκος τοῦ μιλοῦσε ἀγγλικά. Ἡ μάνα δὲν κρατήθηκε:

«Παιδί μου Μάρκο, πές του πὼς τὸ σπῆτι μας εἶναι δικό του. "Ἄς μείνει μαζί μας. Πλούσιοι δὲν εἶμαστε. Ἄπ' τὸ θρυσκούμενο ἔμως, θὰ περάσουμε ἔλοι τούτη τὴ μπόρα. Θὰ μοιραζόμαστε καὶ τὴ μπουκιά μας, ὡς τὴ μέρα πού θὰ ῥθει ἡ λευτεριά μας». Ὁ Μάρκος ξήγγησε τὰ λόγια τῆς στὸν Μπίλ. Κι ὁ «σύμμιαχος» ἀπάντησε στὴ γλώσσα τῆς πατρίδας του»:

«Σὰς εὐχαριστῶ πολὺ. Δὲ θὰ ξεχάσω ποτὲ τοὺς "Ἑλληνες! Δυὸ φορές μοῦ ἔσωσαν τὴ ζωὴ μου. "Ὅταν γυρίσω στὴν Ἀγγλία θὰ πῶ σ' ἔλους τοὺς Βρετανούς νὰ δοξάζουν τὸν ἀφθαστο ἥρωισμό καὶ τ' ἀνώτερα αἰσθήματα φιλοξενίας τοῦ εὐγενικοῦ λαοῦ σας».

"Ἐνας μισάνθρωπος χαφιές πού ἀναστάτωνε τὴν Καισαριανή, πῆρε μυρουδιά τὸ «ὑποπτο» σπῆτι τοῦ Μάρκου, τὸ κατάδωσε κι οἱ Γερμανοὶ τὸ μπλοκάρισαν γύρω στὰ χαράματα. Δὲ θρῆκαν ἔμως τὸν Μπίλ ἐκεῖ. Τὸν εἶχε πάρει τὴ νύχτα ἕνας σύνδεσμος τοῦ Εἰ.Α.Μ. καὶ τὸν εἶχε φυγαδεύσει στὴ Χαλκίδα, καὶ ἀπὸ κεῖ μὲ κατὶ στὴ Σάμο. "Ἐπειτα τὸν πῆγαν στὸ Τσεσιμέ τῆς Τουρκίας, κι ἀπὸ κεῖ στὴ Μέση Ἀνατολή. "Ἔτσι ὁ Μπίλ ξανάγινε στρατιώτης σὲ μιὰ βρετανικὴ μονάδα. Μὰ ὁ Μάρκος πιάστηκε... Οἱ Γερμανοὶ τὸν θανάτωσαν καὶ κόλλησαν καὶ στὸν τοῖχο τοῦ σπιτιοῦ του, στὴν Καισαριανή, τὸ ἔγκλημά τους γιὰ ἐκφοβισμό μὲ τίς λέξεις: «...Ἐκτελέστηκε ἀπὸ τίς ἀρχές κατοχῆς γιὰ τὴ ὑπέθαλψη στὸ σπῆτι τοῦ Βρετανοῦς ἀλιμαλώτους πολέμου...».

"Ὅταν ἦρθε ὁ Δεκέμβρης τοῦ 1944, ὁ ἐμφύλιος εἶχε ἀνάψει γιὰ τὰ γερὰ σὲ δρόμους καὶ πλατεῖες τῆς βαρσάνισμένης πόλης. Ἡ Ἀθήνα ξαναζωντάνευε τὸ Στάλινγκραντ καὶ μαζί τῆς οἱ στίχοι τοῦ ποιητῆ πού τραγοῦδησε:

Χίλια τάνκς
Δέκα χιλιάδες ἀεροπλάνα
Χίλιες χιλιάδες φασίστες
Δὲ μπόρεσαν
Νὰ σὲ γονατίσουν πόλη
μὲ τὸ μεγάλο τ' ὄνομα
καὶ τὴ μεγάλη ψυχὴ!...

Κεῖνο τὸ πρωινὸ τοῦ Δεκέμβρη, μιὰ μαυροφορεμένη γριούλα μ' ἕνα καλάθι στὸ χέρι γύρναγε στοὺς καπνισμένους δρόμους τῆς Ἀθήνας. "Ἐφαχνε μὲς στὰ συντρίμια, νὰ ῥρει κάτι πεταγμένο ἀπὸ χορτάτους, γιὰ νὰ ξεγελάσει καὶ τὴν πείνα τῶν ἄλλων! Σαφνικὰ πίσω τῆς ἀκουσε μουγκρητά. Σταμάτησε στὴν ἄκρη τοῦ νισσοκαμιμένου δρόμου. Πέρασαν βρετανικὰ τάνκς. Τρέχανε δαμιονισμένα καὶ ξέρνασαν φω-

τιές. Είδε πάνω σ' έναν πυργίσκο ένα στρατιώτη, με τήμιγκαν στὰ χέρια. Τὸν κοίταξε καλά. Δὲν τὴ γέλασαν τὰ μάτια τῆς. Τὸν γνώρισε καὶ φώναξε: «Μπιλ... Δὲν εἶσαι ὁ Μπιλ;...»

Μὰ ὁ Μπιλ πυροβόλησε καὶ μὲ σφαῖρα τοῦ βρήκε τὴ μάνα τοῦ Μάρκου κατὰ τῆς καὶ σωριάστηκε καταγῆς νεκρῆ, μὲ δακρυζόμενα μάτια!...

ΘΟΔΩΡΟΣ ΑΡΩΝΗΣ

(Ἀπὸ ἀνέκδοτη συλλογὴ διηγημάτων)

Σέπαλα Θύμησης

— Ο ΕΡΧΟΜΟΣ ΤΟΥ ΠΑΤΕΡΑ —

Θ. Κ. ΤΡΟΥΠΗ

Ἐννιά μηνῶν ὄρφάνεψα ἀπὸ πατέρα.

Μὰ ἀπὸ ὄρφάνια δὲν κατάλαβα τίποτα.

Ἡ μάνα μου, μού παραστάθηκε μάνα καὶ πατέρας. Ἄξιος προστάτης καὶ ἀξεπέραστος δουλειτῆς καὶ νοικοκύρης. Καὶ ζευγολάτισσα καὶ μυλωνάς, καὶ περιβολάρισσα, καὶ μαρτινολοῖσσα, καὶ ἰψάντρα, καὶ νοικοκυρά, καὶ πάνω ἀπ' ὅλα μάνα. Μ' ἔμαθε ν' ἀγαπῶ τοὺς ἀνθρώπους, τὴ φύση καὶ τὴ ζωὴ. Μὲ δίδαξε ὅλα τὰ ἀλλὰ μὰ μεγαλόπρεπα καὶ φραϊὰ στολίδια τῆς ἀνεπανάληπτης ζωῆς τοῦ χωρισθ' μας καὶ μ' ἔφτιασε νὰ νιώθω σιγουριά καὶ ἐμπιστοσύνη στὸ ἑαυτὸ μου δταν μ' ὀδηγοῦσε, σὰ σοφὸς δάσκαλος, στὴν ἐκκλησία καὶ στὴν ξομαχιά. Κανένα παράλογο δὲν ἔνωσα ποτέ μου ἀπὸ κείνη. Τὸ μόνο μου βάχ' ἦταν πού δὲν εἶχα καὶ ἐγὼ ἕναν ἀδερφό νὰ παίξω' ὅπως ὁ Τάκης τοῦ δασκάλου, ὅπως τὰ παιδιὰ τοῦ Κερμετσιώτη...

Ὅσο ἄτοσο κάποτε ἡ Πίνα τοῦ μπαρμπα-Γιώρη τοῦ Στρίκου μὲ βρήκε κάποιον καλοκαιριάτικο μεσημέρι, τὴν ὥρα τῆς ξομαχιάς, ἀπάνου στὸ τοιφάκι στὸ κεντρί τοῦ μπαρμπα-Χρίστου τοῦ Στρίκου νὰ κλιῖω βοιφὸς καὶ δλομόναχος καὶ μὲ ρώτησε:

— Γιατί κλαῖς, Θεοδώρακο; Ποιὸς σὲ μάλωσε;

— Γιατί κλαῖνε τὰ ματάκια μου;

— Ναί!... Γιατί κλαῖς;...

— Τὰ μιτάκια μου κλαῖνε γιὰ τὸν Πατεράκο τους...

— Μὴν κλαῖς... Ὅταν μεγαλώσεις, θά'ρθεῖ ὁ πατεράκος σου.

Καὶ δάκρυσε καὶ κείνη. Μὰ τὸ ἡμερο καὶ ἀγαθὸ τῆς βλέμμα ἐκεῖνο εἶχε τόση σιγουριά πού μ' ἔκανε νὰ τὴν πιστέψω. Καὶ μού

εἶπτε ὅσα ἑλπίδας πῶς σὰν μεγάλωνα θά'ρχόταν καὶ ὁ πατέρας μου. Μὲ πήρε ἀπὸ τὸ χέρι, μὲ τίναξε ἀπὸ τοὺς μπουχοῦς, μού πάστρεψε τὰ δάκρυα καὶ μ' ἀνέβασε στὴν πέτρινη σκάλα τῆς καὶ μὲ φίλεψε ἀχνιστὸ χάσικο φουμί καὶ μούρες μελισσῆς... τὸ νοστιμότερο φίλημα τῆς ζωῆς μου!...

Θὰ 'μωνα τότε πεντέξι χρονῶνε... Δὲν ἤμουν δυσκαλοῖδι ἀκόμα...

★

Ἦέρασαν διὸ τρία χρόνια.

Ἡ Βασίλω τοῦ Ἀντώνη τοῦ Βέργου καὶ ἡ Ἀντριάννα τοῦ Λάμπρου καὶ διὸ τρία ἄλλα μικρότερα παιδιὰ, πού δὲν θιγάμμι τώρα, ἤσαντε πηγαῖμένα στοῦ Μπουλοῖτσου ν' ἀνάψουνε τὸ καντήλι τῆς φρεσκοπεθαιμένης γοιὰ Νύσαινας τῆς Βέργαινας καὶ ἐρχόσανται σαδῶ στὴν Μούλω πηλαλώντας...

Ὁ ἥλιος κατακόκκινος διθίζονταν στὸ ματωμένο Κατάκωλο καὶ χρύσωνε ἐνάγυρα τὶς βοινοκορφές καὶ ἤσανων τὰ λαγκάδια.

Ἐγὼ μὲ τ' ἄλλα παιδιὰ ἔπαυσα τὴν ὥρα κείνη τὴ μαγική στὴν κοιτσινοδρεϊκή ραχοῦλα καὶ καρτέρηγα τὴ μάνα μου νὰ ξαναφανεῖ ἀπὸ τὸ μύλο μας... Ὅσπου φτάσανε τὰ κορίτσια λαχανάζοντας καὶ μού λένε:

— Ὅλοι οἱ πεθαιμένοι τοῦ χωρισθ' ζωντανέψανε, βγήκανε ἀπὸ τὰ μνήματα καὶ ἔρχονται στὸ χωριό!...

— Ἐρχεται καὶ ὁ πατέρας σου, Θεοδώρη, μού εἶπε ἡ Βασίλω.

— Ναί! ἀλήθεια σοῦ λέει, Θεοδώρακο... δεβαίωσε σοβαρῆ καὶ ἡ Ἀντριάννα.

Σάστισα ἀπὸ χυρὴ καὶ ἀγαλλίσιση. Μὰ πῶς νὰ μὲ γνωρίσει; Καὶ πῶς θὰ τὸν γνωρίσω; Σκέφτηκα καὶ ἔκανα νὰ τρέξω πρὸς

τὸ μύλο γιὰ νὰ τὸ εἰπῶ στὴ μάνα μου νὰ χαρεῖ καὶ κείνη καὶ νὰ τρέξει ν' ἀνοίξει τὸ σπίτι μας...

— Ποῦ πᾶς; Λὲν θὰ τὸν καρτερεῖς; Μοῦ εἶπαν μ' ἓνα στόμα τὰ παιδιά.

— Πάω νὰ τὸ εἰπῶ στὴ μάνα μου, τοὺς φώναξα, καὶ σκαπέτησα πηλαλώνοντας στὴ ραχούλα...

Στὴν Μπέρτζελη ἄκουσα τὸ τσοκανάκι τῆς λιάρας μας...

Ἡ χαρὰ μου ἀπλώθηκε καὶ σκέπαισε οὐλὴ τὴν πλάση. Ἐνιωθα μικρὸς θεὸς ποὺ κράταγα οὐλο τὸν κόσμον στὴ χούφτα μου καὶ τὸν κανάκενα ἀπάνου στὸ γοργὸ χτύπο τῆς μικρούλας μου καρδιάς.

— Ἐλααα... μάννααα... Ἐρχεται ὁ πατέρας μου... φώναξα τὴν ἀποσταμένη μάνα ποὺ ἀνηφόριζε ζαλωμένη τὸ συνοικίστρατο.

— Ποιὸς πατέρας;.. Τί λές;... Μοῦ ἀπολογήθηκε ἐκείνη ἀλαφιασμένη.

— Ὁ πατέρας μου!...

— Καλά, ἔρχομαι.

Σὲ λίγο ἀνταμώσαμε. Μὲ πῆρε στὴν ἀγκαλιά της καὶ μὲ φίλησε πασχίζοντας νὰ μὴ βλέπω τὰ δακρυσμένα καὶ χαρούμενα μάτια της. Κι ἐγὼ ποὺ, βιαστικὸς καὶ ἀνυπόμονος, ἄρχισα ἀπὸ μακριὰ νὰ τῆς λέω τὴν ἱστορία τῶν ἀναστημένων νεκρῶν, τὴν παρακαλοῦσα νὰ κάνει πὺθ γοργὸ τὸ περπάτημά της... Μὰ ἐκείνη δὲν ἄλλαξε ρυθμό... Λὲν ἔλεγε τίποτα...

Φτάσαμε στὸ σπίτι... Πατέρας πουθενά... Μὰ ἐγὼ πίστευα πὼς πῆγε στὰ μαγαζιά καὶ πὼς θαρρότανε μὲ τοὺς κατομαχαλίτες ἄντρες κουβεντιάζοντας καὶ γελώντας σὰν ἔκλειναν οἱ μαγαζιάτορες... κι ἔκατσα στὸ

κατώφλι τῆς ἐμπατῆς μας καὶ τὸν περιμένα...

Περάσανε ὅλοι. Ὁ μπαρμπα - Νικόλαος ὁ Βέργος, ποὺ ἦσανται ἴσια στὰ χρόνια, ὁ μπαρμπα - Λάμπρος μὲ τὸ μπαρμπα - Γιῶρη τὸ Σουλελέ, ὁ μπαρμπα - Ἀγγελῆς ὁ Κλεισούρας, ὁ μπαρμπα - Ἀγγελῆς ὁ Γρέκης μὲ τὸ παιδί του τὸν Κώστα... ὅλοι... ὅλοι... κι ὁ πατέρας μου πουθενά... Ἐλεγα νὰ τοὺς ρωτήσω μὰ φοβόμουνα μὴ μοῦ ποῦν πὼς δὲν τὸν εἶδανε, φοβόμουνα μὴ γελάσουνε... Λὲ ρώτησα κανέναν... Περιμένα...

Ἡ μάνα μου ἄρμεξε τὴ λιάρρα μας στὴν καρβάνα, μοῦ ἔτριψε καὶ ψομί κι ἔτριωγα κι ἔκανα τὶς σκέψεις μου χωρὶς νὰ τὶς λέω φωναχτὰ σὲ κανέναν.

Ἐπеса νὰ κοιμηθῶ ἀφοῦ, ἀπὸ μέσα μου, προσευχήθηκα μὲ τούτη τὴν παράκληση:

— Θεέ μου, Θεούλη μου, Θεουλάκο μου... ὅταν ἀφήσεις τὸν πατέρα μου νὰ ῥθεῖ νὰ τοῦ εἰπῆς νὰ ῥθεῖ στὸ σπίτι μας στὸ χωριό. Νὰ μὴν πάει στὸ μύλο πρῶτα, γιὰτὶ μένομε στὸ χωριὸ τώρα...

.....

Τὴν αὐγὴ ξύπνησα... Ξεκούμπωσα τὴν καρβάνα... ἔφαγα τὸ τριφανιασμένο μου γάλα ἄνηφτος — ἡ μάνα καὶ ἡ λιάρρα μας ἔφυγαν αὐγὴ, νύχτα γιὰ τὸ μύλο — καὶ κατέβηκα στὴν αὐλὴ τῆς θεία - Χρίσταινας καὶ τὸ ἴστωσα στὸ παιχνίδι μὲ τ' ἄλλα γειτονόπουλα...

Τὰ εἶχα ξεχάσει ὅλα;...

Μὰ κεῖνο ποὺ δὲν θὰ ξεχάσω ποτὲ εἶναι ἡ ἀγαλλίαση ποὺ μοῦ χάρισε τὸ πὺθ ὠραῖο ψέμα ποὺ ἄκουσα ποτὲ στὴ ζωὴ μου...

Καὶ πόσο ἀγάπησα, Θεέ μου, κεῖνα τὰ δυὸ κορίτσια, τὴν Ἀνδριάννα καὶ τὴ Βασίλω! Καὶ πόσο τ' ἀγαπῶ ἀκόμα!...

Ἡπειρωτικὸ χρονικὸ ἀφήγημα

Ὁ ἔξυπνος Γραμμενιάτης κι ὁ χότζας

Τοῦ ΚΩΣΤΑ Π. ΛΑΖΑΡΙΔΗ

Βρισκόμαστε στὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας. Στὴν περίοδο κανὰ δυὸ τρία χρόνια πρὶν ἀπὸ τὸν πόλεμον τοῦ 1912.

Τὰ Γιάννινα τότε δὲν ἦταν, ὅπως εἶναι αὐτὰ σήμερον. Ἐχουν τώρα ἀλλάξει ἀρκετά. Ἄλλως τε, καθὼς ξέρομε, καθημερινὰ αὐ-

τὰ ἀλλάζουν ὄψη.

Ἐκεῖ ποὺ εἶναι σήμερον τὸ κέντρο «Ἄλσος», ἦταν ἓνα τουρκικὸ τζαμί ποὺ ἦταν γνωστὸ μὲ τὴν ὀνομασία «Λιάμι - τζαμί» ἢ «Τζαμί τ' Λιάμπεη». Ὁλητὴ ἡ περιοχὴ, ποὺ ἔναι ἐκεῖ σήμερον περιτριγυρισμένη μὲ σιδηρένια κάγ-

κεία και περιέχει μέσα αρκετά δέντρα, το συντριβάνι και τις προτομές των Ήπειρωτών λογοτεχνών, ήταν μνήματα τούρκικα.

Στό τζαμί αυτό ήταν προσδιορισμένος για ν' ανεβαίνει και να μπαχλατάει, προί, μεσημέρι και βράδυ, ένας χότζας που κάθονταν στο μαχαλά της Καρβατιάς. Είχε το σπίτι του κάπου εκεί κοντά που 'ναι σήμερα ένας μεγάλος πλάτανος και μιά θρύση. Άλλη φορτί ήταν εκεί ένα πηγάδι. Έκει είναι και σήμερα διασταίρωση των δρόμων.

Κατέβαινε για να πάει στο τζαμί του ο χότζας, κι ανέβαινε απ' αυτό για να πάει στο σπίτι του περνώντας το δρόμο που λέγεται σήμερα «δόδος Σαμοιήλ». Ήταν γκαλιτερισμοστρωμένος τότε αυτός ο δρόμος και λιγάκι σιν πίο στενός απ' δ,τι είναι σήμερα.

Ο χότζας αυτός ήταν ένας άνθρωπος ψηλός κάπως στο ανάστημα, μαιριδερός, με γένια υιορά, υαλιδικμένα. Είχε βλέμμα βλοσυρό. Ποτέ δε γελούσε το χείλι του. Κι αν γελούσε, νόμιζες πως θά 'βγαινε από το στόμα του φαρμάκι. Αν έβγαίνε κάποιον, ήταν δυνατό να τον φαρμακώσει με το σάλιο του, που λέει ο λόγος. Ήταν από τους πιο φανατισμένους Τουρκογιαννιώτες. Αν του δίνονταν από χέρι να κρεμάσει όλους τους χριστιανούς των Γιαννίων, μικρούς και μεγάλους, άντρες και γυναίκες, δε θύ δισταζε να το κάνει. Μ' εύχαριστηση θά τραβούσε το σκοινί της κρεμάλας.

Ο θρησκευτικός του δε φανατισμός είχε γίνει ακόμη πιο μεγάλος από τότε που έφαρμόστηκε στα 1908 το τούρκικο σύνταγμα. Καταφέρονταν πολύ ενάντια στην κίνηση που είχαν δημιουργήσει οι νεότουρκοι. Δεν το χωρούσε το μυαλό του γιατί προσηλωθήσαν τόσα δικαιώματα στους γκαιούρηδες. Λιτισσομανούσε μάλιστα, όταν άκουγε να λέγεται, με πολύ μυστικό, βέβαια, τρόπο, από τους γκαιούρηδες των Γιαννίων, ότι θά 'ρθει μιά μέρα που θά διώξουν τους Τούρκους από τα Γιάννινα για να ζούν αυτοί πιά ελεύθερα. Βρισκόμαστε, καθώς σημειώθηκε και πιο πάνω, γύρω στα 1910. Είναι μιά εποχή που είχε αρχίσει να ανασταλεί κάπως πιο έντονα η εθνική συνείδηση των σκλαβωμένων Έλλήνων στην Ήπειρο και στα άλλα τα σκλαβωμένα ακόμη από τους Τούρκους ελληνικά διαμερίσματα.

Στη γωνιά πάλι που 'ναι άριστερά, καθώς

κατεβαίνουμε από την όδο Σαμοιήλ για να βγούμε στο μεγάλο δρόμο που λέγεται σήμερα «δόδος 28 Οκτωβρίου», ήταν ένα πολύ μικρό μαγαζί. Το μαγαζί αυτό σήμερα δεν υπάρχει. Αντικαταστάθηκε από ένα κεινοφόρο μεγάλο κατάστημα με ηλεκτρικά είδη. Το μικρό και δσημο εκείνο μαγαζάκι το είχε τότε ο Στέλιος ο Γραμμενιάτης. Γέρος αυτός, γύρω στα 70 του χρόνια. Κατάγονταν από κάποιο χωριό της περιοχής που 'ναι κοντά στα Γιάννινα, που έχει τη γνωστή ονομασία «Γραμμενοχώρι», γιατί σιν πίο δισσημο χωριό και πιο μεγάλο κεφαλοχώρι, είναι το Γραμμένο. Από πολλά χρόνια γνωστός σ' αυτό το μαγαζάκι με τ' όνομα «μπαρμπα - Στέλιος Γραμμενιάτης». Μικρό μυϊκό διατηρούσε εκεί ο μπαρμπα - Στέλιος. Λίγα απ' όλα είχε μέσα για να εξιστηρετεί το γέρος μαχαλά: Λίγη ζάχαρη, ρίσι, λάδι, γκάζι, πατάτες, κρομμύδια, σκόρδα, θαδί, τσάι βοινηάιο, ρίγανη, φασόλια, φακή, κοκιά, καλαμπόκι, λιανοκαλάμτοκο, σιτάρι, βρώμη, κριθάρι, κροκάρι, σπάγγους, αλογόκαρα και πέταλα, πρόκες, λογής - λογιών κλπ. Πιστά δεν είχε ποτέ στο μαγαζί του ο μπαρμπα - Στέλιος. Δεν ήθελε το κέρδος από τέτοιο πράγμα, γιατί σιχαίνονταν τους μεθυσμένους.

Ο μπαρμπα - Στέλιος ο Γραμμενιάτης δεν είχε μεγάλη οικογένεια. Είχε μόνο τη γυναίκα του που ζούσε στο σπίτι τους στο χωριό. Παιδιά δεν είχαν κάνει καθόλου. Ήταν κοντός στο ανάστημα και φορούσε ακόμη τα φορέματα που φορούσαν οι γέροι από τα Γιάννινα χωριάτες: Τσαρούχια χωρίς φούντες, αλλά με μύτες. Μονάχα στο χωριό του τις Κιφιακές και τις γιορτές, αντί για τσαρούχια, φορούσε μαύρες κορδέλλες γλοιστωτές, δηλαδή χωρίς να δένουν με σκοινιά. Άκόμα φορούσε σαλβάρι μάλλινο μαύρο, μακρόν ως το γόνα και άσπρες κάλτσες από το γόνατο και κάτω. Στη μέση του είχε πάντοτε τυλιγμένο ένα ζωνάρι, που είχε καθε χρώμα. Από το λουρί της μέσης του με λεπτή πέτανη λουρίδα κρέμονταν πάντοτε ένας σουγιάς από κείνους που έχουν την ονομασία «Κολοκοιτώνηδες». Το σουγιά αυτόν έβαζε στη δεξιά τσέπη από το σαλβάρι του. Γιλέκο φορούσε πάντοτε μαύρο, μάλλινο, σταυρωτό, με δυο μεγάλες τσέπες προς την κοιλιά του και μιά μικρότερη στην άριστερή μεριά από το στή-

θος του. Σ' αὐτὴ τῆ μικρῆ τσέπη εἶχε τοποθετημένο τὸ ἀσημένιο μὲ καπάκια ὠρολόι του, πὺν τὸ εἶχε κρεμασμένο ἀπὸ τὸ λαιμὸ του μὲ μιὰ λεπτὴ ἀσημένια ἀλυσίδα. Στὴ δεξιὰ μεγαλύτερη τσέπη τοῦ γιλέκου του ἔβαζε τὸ στρόγγυλο τενεκένιο κουτὶ μὲ τὸν ταμπάκο του. Δὲν ἔπινε τσιγάρο. Τραβοῦσε ὅμως ταμπάκο ἀρκετόν. Τὰ ρουθούνια του καὶ τὰ μπουστάκια του κοντὰ στὴ μύτη ἦταν πάντοτε φορτωμένα ἀπὸ ταμπάκο. Ὅταν ἤθελε νὰ διαβάσει φοροῦσε ἀπὸ κεῖνα τὰ ματογυάλια πὺν εἶχαν μικρὰ τζάμα καὶ συρματένιο σκελετό. Στὸ κεφάλι του φοροῦσε στὰ Γιάννινα πάντοτε ἓνα φέσι κόκκινο, κάπως λιγδωμένο ὡς ἓνα δάχτυλο γύρω - γύρω ἐκεῖ πὺν ἀκουμποῦσε τὸ κεφάλι του. Ὅταν ὅμως πήγαινε στὸ χωριό, ἐκεῖ ἔβγαζε τὸ φέσι καὶ φοροῦσε πάντα ἓνα κασκέτο. Τὸ καλοκαίρι δὲ φοροῦσε παλτό. Ἄφηνε νὰ φαίνονται τὰ φουσκωτὰ μανίκια ἀπὸ τὸ πουνάμισό του, πὺν ἦταν καμωμένο ἀπὸ πρόστυχο ὕφασμα καὶ πὺν εἶχε τὶς περισσότερες φορὲς σκοῦρο χρῶμα. Ἄσπρο πουνάμισο ἔβαζε τὶς γιορτὲς μονάχα στὸ χωριό του. Τὸ χειμῶνα ὅμως, ὅχι μόνο φοροῦσε μάλλινο κοντὸ παλτό, μὰ, ὅταν τὸ κρύο ἦταν λιγάκι τσουχτερό, ἔριχνε στὴ ράχη του καὶ τὸ μαῦρο του ταλαγάνι.

Κάθε Σάββατο πρωὶ τοῦ ἔστελνε ἡ γυναίκα του ἀπὸ τὸ χωριό μὲ ἄλλους χωριανούς του πὺν ἔρχονταν στὸ παζάρι στὰ Γιάννινα τὸ ζωντόβολο — ὅπως ἔλεγε τὸ γαϊδουράκι τους — φορτωμένο μὲ ξύλα, πὺν τὰ πουλοῦσε ὁ μπαρμπα - Στέλιος. Αὐτὸς τὸ χειμῶνα ἀγόραζε κάρβουνα καὶ ἀναβε μαγκάλι καὶ ζεσταίνονταν. Τὸ βραδάκι δὲ τὸ Σάββατο, ἔκλεινε τὸ μαγαζὶ του, κρεμοῦσε στὸ γαϊδαρο μιά κόμα τενεκένια μὲ λάδι, ἀγόραζε λίγες τσίμες ἢ κανένα χέλι, γέμιζε καὶ τὸ σακκούλι μὲ τίποτε φαγουλάτα πὺν δὲν εἶχαν στὸ χωριό, καθαλίκενε τὸ γαϊδαρο καὶ πήγαινε στὸ σπῆτι του. Ἐκεῖ ξυρῆζονταν, ἄλλαξε ροῦχα καὶ περνοῦσε χαρούμενα τὸ Σαββατοκύριακό του. Τὴ Δευτέρα πάλι τὸ πρωὶ, καθάλα στὸ γαϊδαρό του, ἔρχονταν στὰ Γιάννινα γιὰ νὰ τὸν στείλει πάλι τὸ ἀπόγιομα τῆς Δευτέρας μὲ κανέναν χωριανό του στὴ γυναίκα του στὸ χωριό. Κάθε Σαββατοκύριακο αὐτὴ ἢ δουλειὰ γίνονταν, χειμῶνα - καλοκαίρι. Χρόνια τώρα βιαστοῦσε τὸ πράγμα αὐτό. Τὸ ἴδιο γίνονταν καὶ στὴν ὀνομαστικὴ του γιορτή, τοῦ Ἁγίου Στυλιανοῦ, στὶς 26 τοῦ Νομβρίου. Τὸ πράγμα ἄλλαζε, βέβαια, κατὰ τὰ

Χριστούγεννα καὶ τὴν Πασκαλιά. Ἐκλεινε τὸ μαγαζὶ του κάθε παραμονὴ τὰ Χριστούγεννα καὶ γύριζε ἀπὸ τὸ χωριό του καὶ τὸ ἀνοίγε τὴν ἄλλη μέρα ἀπὸ τ' αἰ - Γιαννιοῦ. Γιὰ τὶς γιορτὲς τῆς Πασκαλιάς ἔφευγε τὸ Μέγα Σάββατο τὸ βράδυ καὶ γύριζε τὸ πρωὶ τῆς Δευτέρας τοῦ Θωμᾶ. Καὶ τὴν Τυρινή, ἔκλεινε τὸ μαγαζὶ του, ἀντὶ γιὰ μιὰ, δυὸ μέρες. Δὲν ἔρχονταν στὰ Γιάννινα τὴν Καθαρὴ Δευτέρα, ἀλλὰ τὸ πρωὶ τῆς καθαρῆς Τρίτης.

Ἀρκετὰ χρόνια ἦταν ἔτσι καθιερωμένη ἡ ἴδια καὶ ἀπαράλλαχτη «καθεστηκεία» τάξη, τόσο γιὰ τὸ χότζα μὲ τὸ τζαμί του καὶ τὰ μπαχλατήματά του, ὅσο καὶ γιὰ τὸ γέρο μπαρμπα - Στέλιο τὸ Γραμμενιάτη μὲ τὸ μαγαζὶ του, τὸ χωριό του, τὴ γυναίκα του, τὸ γαϊδαρό του κλπ.

Μὰ τὸν τελευταῖο καιρὸ καὶ μάλιστα ἀπὸ τὸ τουρκικὸ τὸ σύνταγμα καὶ κατόπι ἄλλαξαν τὰ πράγματα. Ὁ μπαρμπα - Στέλιος κατάντησε γιὰ τὸ χότζα σωστός ἐφιάλτης. Τοῦ ἔγινε «κουνούπι στὴ μύτη» πὺν λέει ὁ λόγος. Κατάντησε τρομερὰ ἐνοχλητικὸς καὶ ἀνυπόφορος. Καθὼς περνοῦσε ὁ χότζας μπροστὰ ἀπὸ τὸ μαγαζὶ του, εἶτε πηγαίνοντας στὸ τζαμί, εἶτε φεύγοντας ἀπ' αὐτό, ὁ μπαρμπα - Στέλιος προσπαθοῦσε νὰ βρῆσκει πάντα στὴν πόρτα του κι ἔκανε πὼς διόρθωνε κανένα κρεμμύδι ἢ καμμιά πατάτα ἢ τὰ ματσάκια μὲ τὸ σχισμένο δαδὶ πὺν εἶχε κρεμασμένα στὴν πόρτα τοῦ μαγαζιοῦ του ἢ τίποτε ἄλλα πραγματάκια. Κάνοντας ὅμως αὐτὴ τὴ διόρθωση, ἔλεγε ταυτόχρονα καὶ μὲ τέτοιον τρόπο, ὥστε νὰ ἀκοῦει ὁ χότζας, τὰ ἔξης ὑβριστικὰ λόγια: «Νὰ σ' πάρ' οἱ διάουλους τοῦ μουχαμῆτ π' ἔπεσες κάτω ἀπὸ τὸ σακκί». Καμμιά φορὰ δέ, ἐκστόμιζε καὶ πολὺ βαρύτερη βρισιὰ γιὰ τὸ Μωάμεθ.

Αὐτὸ τὸ πράγμα δὲ γίνηκε μιὰ φορὰ μονάχα ἢ δυό. Συστηματικὰ ὁ γερο - μπακάλης παραμόνευε καὶ καρδοκοῦσε πότε θὰ περνοῦσε ὁ χότζας, ἄλλοτε πηγαίνοντας στὸ τζαμί κι ἄλλοτε φεύγοντας ἀπ' αὐτό, καὶ προσπαθοῦσε νὰ βρεθεῖ μπροστὰ στὴν πόρτα τοῦ μαγαζιοῦ του γιὰ νὰ ξεστομίσει τὶς παρηπάνω ὑβριστικὲς φράσεις. Εἶχε καταλάβει πὼς τὸ πράγμα αὐτὸ ἐνοχλοῦσε τὸ χότζα καὶ ἠθελε νὰ τὸν κάνει νὰ σκάξει ἀπὸ τὸ κακὸ του καὶ νὰ λυσοῖζει ἀπὸ τὴ θρησκευτικὴ του μανία. Αὐτὸ ἦταν πραγματικὸ σκόλιασμα γιὰ τὸν φανατισμένο αὐτὸν Τούρκο.

ΜΕΛΕΤΗ

Ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ λογοτεχνία

Μετάφραση ΝΙΚΟΥ Β. ΛΩΛΗ

C. M. BOWRA

Αὐτὸ τὸ φυσικὸ καλλιτεχνικὸ αἰσθητήριον ἦταν συνδεδεμένο μὲ τοὺς καλύτερους Ἑλληνες συγγραφεῖς, μὲ τὴ μεγάλη πνευματικὴ αὐτάρκεια καὶ δύναμη. Βλέποντας πολλὰ πράγματα μὲ ἀσυννέφιαστο μάτι καὶ ἀδέσμευτοι ἀπὸ κορεσμό καὶ προκατάληψη. Ἐφῆραν τὴν πλήρη δύναμιν τοῦ μυαλοῦ τους στὴν ὑπηρεσίαν τῆς τέχνης τους. Δὲν ἔγραφαν τίποτε ποῦ νὰ μὴν εἶχε ὑποστῆι ἐξαντλητικὴ αὐτοκριτικὴ. Ἴδιαιτέρα ἀπέφυγαν τὰ συναισθηματικὰ καὶ τὰ καθαρῶς διακοσμητικὰ. Φαίνεται νὰ εἶχαν αἰσθανθεῖ ὅτι ἡ ποίησις πρέπει νὰ ἔχει ἄμεσο δεσμό μὲ τὴν κοινὴν κείρα καὶ νὰ τὴν συμμερίζονται οἱ περισσότεροι ἄνθρωποι. Γι' αὐτὸ τὴν ἐδημιούργησαν χωρὶς τὶς πρωτόγονες συγκινήσεις καὶ παραμέρισαν τὶς μεσόφωτες γωνίες τῆς συγκίνησης καὶ τὶς φευγαλέας σκιὰς τῆς συναισθηματικότητος.

Δὲν ἔγραφαν γιὰ τὶς κλίκες ἀλλὰ γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα καὶ ἤξεραν νὰ διακρίνουν ἀνάμεσα στὸ προσωρινὸ καὶ στὸ μόνιμον. Τὸ μεγαλύτερον μέρος τῆς τέχνης τους ἦταν λαϊκὸ ὑπὸ τὴν ἐννοίαν ὅτι παρασταίνονταν μπρὸς στὸ μεγάλο πλῆθος καὶ στὸ ὑπαιθρον. Ἀλλὰ, ἀκόμη καὶ τότε, ποτὲ δὲν ἔκαναν τὸ λάθος νὰ κρίνουν τὴν ποιότητα τοῦ ἀκροατηρίου ἀπὸ ἐκείνη τῶν κατώτερων μελῶν αὐτοῦ. Ἡ ποίησις, ποῦ ἦταν μιὰ σοβαρὴ ὑπόθεσις, ἀξιούσε προσοχὴ καὶ συγκέντρωσις καὶ τὸ ἑλληνικὸ ἀκροατήριον ἀνταποκρίνονταν σὲς ἀξιώ-

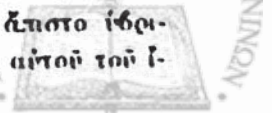
Ἄκουσε ὁ μπαρμπα - Στέλιος ὅμως ἦταν πολὺ ἔμπροσθεν, ἀλλὰ καὶ πονηρός. Προσέχε καλά. Προσπαθοῦσε νὰ κάνει τὸ πράγμα αὐτό, ὅταν ὁ χότζας ἦταν μοναχὸς του στὸ δρόμον ἢ δὲν εἶχε καὶ αὐτὸς πλάτες στὸ μαγαζὶ του. Ὅταν ἦταν κανένας στὸ μαγαζὶ του, ἢ τίχαινε νὰ περνᾷ καὶ ἄλλος κανένας διαβάτης στὸ δρόμον τὴν ὄρα ποῦ περνοῦσε ὁ χότζας, τσιμοιδικὰ ὁ μπαρμπα - Στέλιος. Καίταζε τὴ δουλειὰ του. Ἐκανε τάχα πὼς διόρθωνε τὰ πράγματά του χωρὶς νὰ πεῖ τίποτα.

Στὴν ἀρχὴ ὁ χότζας δὲν τὸ πήρε καὶ τόσο σοβαρὰ. Δὲν ἔβλεπε μεγάλη σημασίαν. Νόμιζε, ὅτι θὰ παρᾶκουσε. Μὰ δὲν ἄργησε νὰ καταλάβει πὼς αὐτὸς ὁ γερο - γκριασίρης τὸ 'χε πάρει ἐσκονιῶ - λουφᾷ. Βεβαιώθηκε πὼς τὸ 'κανε σκηπηματικὰ. Ἄρχισε, λοιπόν, νὰ θυμῶναι καὶ νὰ λισσομανᾷ ἀπὸ τὸ κακὸ του. Δὲν ἤξερε τί νὰ κάνει ἀπ' τὸ θεοσκεπτικὸν του φανατισμῶ. Νὰ ζητήσῃ τὸ λόγο ἀπὸ τὸν ἰβριστὴν γκριασίρη, τὸ θεωροῦσε παράτολμον. Ποιὸς ἔφριε τί μποροῦσε νὰ γίνῃ μὲ τὸ θάρρος ποῦ εἶχαν πάρει οἱ γκριασίρηδες ἀπὸ τὸ

σύνταγμα. Ν' ἀφήσῃ πάλι τὴν ὑπόθεσιν ἔτσι; Πάλι δὲν τὸ συγχωροῦσε αὐτὸ ἡ θεοσκεπτικὴ του συνείδησις. Κι αὐτὸ, σκέφτανται, δὲ γίνῃκε μὰ φορὰ ἡ διὸ. Γίνονταν καθε μέρη σκηπηματικὰ. Δὲν ἔπρεπε νὰ ἀνεχθῆ μὰ τέτοια βρισιὰ ἀπ' αὐτὸ τὸ ἄπιστον σκῆλιον. Στοιχάζονταν πὼς τὸ κοράνι τους πρόβλεπε σοβαρὰς τιμωρίας γιὰ τοὺς τέτοιους ἰβριστὰς τοῦ προφήτη. Νόμιζε, πὼς στὴν περίπτωση αὐτή, εἶχε ὑποχρέωσιν νὰ μὴν κάτσει μὲ τὰ χέρια σταυρωμένα.

Ἄκουσ' τὸ σκέφτηκε καὶ τὸ ξανασκέφτηκε τὸ πράγμα καὶ ἔτσι καὶ ἄλλως, ἔβλεπε αἰσθὸ νὰ κάνει κάτι ποῦ τὸν ὑποχρέωνε τὸ θεοσκεπτικὸν του καθήκον. Νὰ πάει ν' ἀναγέρῃ σχετικὰ στὸν ἀνώτερον Τοῦρκον εἰσαγγελέαν. Σ' αὐτὸν ποῦ ἦταν ὁ πρὸς μεγάλος δικαστὴς στὸ βιλαέτι τῶν Γιαννίνων. Ἐκεῖνος ἔπρεπε νὰ τιμωρήσῃ, ὡς ἀξίον, τὸν ἄπιστον ἰβριστὴ τῆς θεοσκεπτικίας. Τὸν ἰβριστὴν αὐτοῦ τοῦ ἰδίου τοῦ Μωάμεθ.

(Ἡ συνέχεια στὸ ἐπόμενον)

σεις αυτές με τὸ νὰ γίνεται καλὸ ἀκροατήριον καὶ εὐφυεῖς κριτικοί. Ἐκτεθειμένοι σὲ μιὰ τέτοια προσοχὴ οἱ ποιητὲς ἔπρεπε νὰ πράξουν τὸ καλύτερον ποὺ μπορούσαν. Δὲν ἔπρεπε νὰ ὑπάρχουν κενὰ ἀλλὰ οὔτε καὶ πλεονασμοί. Κάθε χτύπημα ἔπρεπε νὰ μιλά καὶ κάθε λέξη νὰ κάνει τὴ δουλειά της.

Ἡ πείρα ἀπὸ τὴ μελέτη καὶ τὴν ἐφαρμογὴ τῆς ποίησης βοήθησε τοὺς Ἕλληνες ὅταν ἦρθε ἡ ὥρα νὰ κάνουν πεζογραφία. Καὶ ἐδῶ βρίσκουμε τὰ ἴδια πνευματικὰ στηρίγματα τῶν οὐσιῶν, τὴν ἴδια οἰκονομία στὴ σύνταξη καὶ τὴ φρεσκάδα στὴ χρησιμοποίησι. Ἡ ἑλληνικὴ πεζογραφία εἶναι συνήθως σύντομη καὶ συχνὰ ἀπλή. Ἀλήθειες μεγάλης ἀκρίβειας καὶ καταστάσεις ὑψηλῶν στιγμῶν ἐκφράζονται μὲ τέτοια ἀμεσότητα, ὥστε, ἀπὸ πρώτη ὄψη, κιόλας ἐκπλήττουν. Ἐπειτα συναισθανόμεσθε ὅτι αὐτὸ ἀποτελεῖ μιὰ ἄλλη πλευρά, ὥστε οἱ φορεῖς νὰ περιλάβουν τὰ οὐσιώδη καὶ τίποτε περισσότερον. Γενικά, δὲν τοὺς ἄρεσε τὸ ἐπιτηδευμένο γράψιμο, καὶ γιὰ ὅλη τὴν τὴ λεπτότητα καὶ τὴ δύναμη, ἡ πεζογραφία τοὺς φαίνεται νὰ ἀποφεύγει κάθε τι, ἐκτὸς ἀπὸ τὸν κύριον σκοπὸ τῆς μεταδίδουσας πληροφοριῶν. Ἔτσι, πίσω ἀπὸ τὴν αὐστηρὴν ἐξωτερικότητα, βρίσκεται ἡ ἐπιφυλαγμένη δύναμη. Οἱ ἀπλούστερες λέξεις μπορούν νὰ δώσουν τὴν καθαρὴ ἀλήθεια καὶ ἓνα αἶσθημα ποὺ εἶναι πάντοτε τὸ ἰσχυρότερον γιὰ τὴν πειθαρχεῖται. Ἡ ἑλληνικὴ πεζογραφία κατορθώνει νὰ δημιουργεῖ ἐντυπώσεις μὲ τὴν εὐφύια, καὶ πλησιάζει τὰ αἰσθήματα πέρα ἀπὸ τὸ φτάσιμο τῆς ὑπερφυσικῆς ρητορικῆς. Ἀκόμη καὶ οἱ ρήτορες ποὺ μπορούν νὰ προσφύγουν σ' ὅλα τὰ πρόσφορα αἰσθήματα, κάνουν μιὰ δυνατὴ προσφυγὴ ἐπίσης στὴν ἐξυπνάδα. Αἰσθάνονται ὅτι πρῶτα ἀπ' ὅλα πρέπει νὰ ἀποδείξουν τὸν ἰσχυρισμὸν τοὺς.

Σὰν συνέπεια τῆς αὐτοπειθαρχίας αὐτῆς, ἡ ἑλληνικὴ λογοτεχνία στερεῖται πολλῶν μορφῶν ποὺ εἶναι συνήθειες στὰ ἀγγλικά ἢ στὰ ἰταλικά ἢ ἀκόμη καὶ στὰ λατινικά. Στερεῖται τῆς ἀόριστης μεγαλοπρέπειας καὶ τῆς ἐπιδίωξης τοῦ ἀκαθόριστου ποὺ ἀποτελοῦν τὴν οὐσία τοῦ ρομαντισμοῦ. Τὸ ἔπος καὶ τὸ δράμα τῆς φαίνεται ἀπλὸ καὶ ἀκόμη πρωτόγονο ὅταν τοποθετεῖται πλάι στὴν πολυτελεῖ ζούγκλα τοῦ Ἀριόστου ἢ στὴν παραγεμισμένη ζωὴ τοῦ Σαίξπηρ. Ἡ ἑλληνικὴ διάθεση πρὸς τὴ φύση, φαίνεται χωρὶς φαντασία μέχρι ποὺ νὰ κατανοήσουμε τὴν ἀπόλυτη ὀρθότητα κάθε λέξης. Γιὰ τοὺς Ἕλληνες δὲν ἔχουν ἐφαρμογὴ τὰ ἀνθρώπινα αἰσθήματα στοὺς βράχους καὶ στὰ δέντρα ἢ τὸ αἶσθημα ὅτι ἡ φύση ἔχει ἀξία ἔξω ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον. Στὴν πεζογραφία τοὺς ἐπίσης δὲν βρίσκουμε πολλὰ γνωστὰ μορφές. Ἐδῶ λίγες εἶναι οἱ ἐκτάσεις τῆς θρησκευτικῆς εὐγλωττίας ἢ ἡ αἰσθητικὴ ἀποδοχὴ, λίγες ἀκόμη οἱ ὑψηλὲς αὐστηρότητες τῆς ἐπιστημονικῆς ἐπίδειξης. Ὑπάρχει ἔλλειψη τῆς ἐπιγραμματικῆς πεζογραφίας καὶ τῶν λαμπερῶν ἐμβολωμάτων. Ἀλλὰ ὑπάρχει ἀντ' αὐτῶν μιὰ αὐστηρότητα, τῆς ὁποίας ἡ συγκέντρωση καὶ ἡ καταλληλότητα κάνει τὴν πολλὴν ρητορίαν νὰ φαίνεται ξεφτισμένη καὶ τὴν πολλὴν ἐπίδειξη πολυλογία.

Ἡ ἱστορία τῆς ἑλληνικῆς ποίησης ἀποτελεῖται ἀπὸ μιὰ διαδικασίαν ὅπου οἱ παραδοσιακὰ μορφὰ μετατρέπονται ἀπὸ ἀνθρώπους μὲ πνεῦμα σὲ τέχνη. Ἡ ἐπική, ἡ λυρική καὶ ἡ δραματικὴ ποίηση, ὅλες εἶχαν τὴν καταγωγὴν τοὺς ἀπλοὺς καὶ μάλλον ἄξεστους τύπους ποὺ δὲν θὰ μπορούσαν νὰ θεωρηθοῦν σοβαρὰ ὡς τέχνη. Ἀλλὰ αὐτὰ μετατράπηκαν ἀπὸ τοὺς ποιητὲς σὲ κάτι ἐντελῶς διαφορετικόν, ὅπου ἀκόμη καὶ οἱ παλιὰς ἰδιομορφίαι καὶ πρωτογονισμοὶ συνέβαλαν στὴν ὅλη ἐντύπωση. Γι' αὐτὸ εἶναι χαρακτηριστικόν ὅτι οἱ Ἕλληνες δὲν ἀνακάλυψαν καινούργιους τύπους λογοτεχνίας ἀλλὰ τελειοποίησαν αὐτοὺς ποὺ γνώριζαν. Τέλος, τὰ χορικά τοὺς καὶ τὰ δράματά τοὺς, κράτησαν τὰ χαρακτηριστικὰ τῆς ταπεινῆς καταγωγῆς. Ἐνας παρόμοιος συντηρητισμὸς ἐπικρατεῖ καὶ στὴν ἐκλογή τῶν θεμάτων. Στὸ ἔπος, στὸ δράμα καὶ στὴν χορικὴν ποίησιν οἱ ἱστορίες τοὺς ὅλες εἶναι παρμένες ἀπὸ τὸ ἀπόμακρον παρελθόν τῆς ἡρωϊκῆς ἐποχῆς, ἀλλὰ ὁ ποιητὴς ὅχι μόνον εἶχε δικαίωμα νὰ χρησιμοποιήσῃ τὴν ἀπὸ παράδοση ἱστορίαν ὅπως ἤθελε, ἀλλὰ καὶ κρίνονταν ἀπὸ τὴν πρωτοτυπία καὶ τὴν ἐπίγνωση ποὺ ἔφερε σ' αὐτή. Ὅπως ἓνας Ἰταλὸς ζωγράφος ἀσχολούμενος μὲ ἐπεισόδια τῆς Βίβλου, ἔπαιρνε τὴν ἱστορίαν τοῦ καὶ τὴν χρησιμοποιοῦσε ὅπως τοῦ ταίριαζε, δίνοντας ὅποιαδήποτε ἐκδοχὴ ἢ ἀλλαγὴ τῶν εὐχαριστοῦσε. Στὸ μεγάλο θησαυροφυλάκιον τοῦ μύθου καὶ τῆς παράδοσης, στὸ συσσωρευ-

μένο πλούτο τῶν νεανικῶν παιχνιδιῶν καὶ φαντασιώσεων, μπορούσε νὰ βρεῖ ἓνα σχεδὸν ἀνεξάντλητο ἀπόθεμα δραματικῶν καὶ διασκεδαστικῶν ἱστοριῶν. Προσεκτικός στο νὰ ἔχει κάτι νὰ πεῖ καὶ στὴν ικανότητά του πῶς νὰ τὸ πεῖ, μπορούσε νὰ πάρει τὸ δοκιμασμένο θέμα καὶ νὰ τὸ ξαναζωντανέψει, καὶ ἐὰν πράγματι ἔκανε κάτι καινούργιο καὶ καλὸ, ἢ ἐπιτυχία του γρήγορα θὰ ἀναγνωρίζονταν.

Τὸν βοηθοῦσε ἐπίσης ὁ ιδιόμορφος χαρακτήρας τῆς ἑλληνικῆς γλώσσας. Ἡ εὐπλαστικὴ σύνταξί της ἀπλοποιοῦσε τὶς ἐκφράσεις τῆς περίπλοκης σκέψης, τὸ πλούσιο λεξιλόγιο, σχηματισμένο ἀπὸ πολλές διαλέκτους καὶ παλιότερες ἐξαφανισμένες γλώσσες, ἐπέτρεπε μιὰν ἀτέλειωτη σχεδὸν ποικιλία τύπων, ὁ συνδυασμὸς της ἀπὸ μονοσύλλαβες καὶ πολυσύλλαβες λέξεις ἐπέτρεπε μιὰν ἰδιόμορφη ἐλαστικὴ καὶ μουσικὴ μετρικὴ ἐντελῶς πέρα ἀπὸ τὸ φτάσιμο ὁποιασδήποτε σύγχρονης εὐρωπαϊκῆς γλώσσας. Ὁ πεζογράφος, ὅπως καὶ ὁ ποιητής, χρησιμοποιοῦσε λέξεις τῶν ὁποίων ἡ δύναμη καὶ ἡ φρεσκάδα δὲν εἶχαν χάσει τίποτε ἀπὸ τὴ χρήση, καὶ τῶν ὁποίων ἡ ἐπικαλούμενη δύναμη δὲν εἶχε ἀρρωθεῖ ἀπὸ συμπτώσεις ἢ ἀνεπιτηδειότητες. Νέες συνθέσεις πάντοτε μπορούσαν νὰ γίνουν, νέες μεταφορὲς καλλιεργούνταν, νέες ἐπιδράσεις γίνονταν ἀπὸ μικρὲς ἀλλαγὲς στὴ σειρά τῶν λέξεων ἢ ἀπὸ ἐπιδέξια τοποθέτηση τῶν φωνηέντων. Ἡ παράδοση βοηθοῦσε ἀντὶ νὰ ἐμποδίζει μὲ τὸ νὰ προμηθεύει γιὰ τὴ χρήση τοῦ ποιητῆ ἓνα ἀπόθεμα ἀπὸ θαυμάσιες καὶ χρήσιμες ἐπεκτάσεις πού αὐτὸς μπορούσε νὰ χρησιμοποιήσει καθὼς καὶ ὅταν θὰ τοῦ χρειάζονταν. Ἀκόμη καὶ σήμερα, ὅσες φορές ἡ προφορὰ μιᾶς ἀρχαίας ἑλληνικῆς λέξης ἀποτελεῖ ἓνα ἀμφισβητούμενο ζήτημα καὶ οἱ συνδέσεις τῆς λέξης διασώθηκαν θολῆς διὰ μέσου τῶν αἰώνων, ἡ γλῶσσα εἶναι ἀκόμη φωτεινὴ καὶ καθαρὴ, ἀκόμη σφραγισμένη μὲ τὴ δύναμη καὶ τὴν ἀμεσότητα τῶν ἀνθρώπων πού τὴ χρησιμοποιοῦσαν.

Παρὰ τοὺς περιορισμοὺς της, ἡ ἑλληνικὴ λογοτεχνία ποτὲ δὲν εἶναι ξηρὴ, ὅπως μερικές φορές συμβαίνει μὲ τὶς ἀπομιμήσεις της. Ἴσως στερεῖται ἀοριστίας, διασκεδαστικότητας καὶ αἰσθήματος, ἀλλὰ ἔχει μυστήριο, φαντασία καὶ πάθος. Ἡ κειθαρχία χρησιμεύει μόνο γιὰ νὰ ἐκφράσει τὸ πλούσιο ὄλικὸ πού συσσωρεύτηκε στὴ δημιουργία της. Ἡ φανταστικὴ ἐνόραση πού συνοδεύει ὅλες τὶς μεγάλες λογοτεχνίες γίνεται ἰδιαίτερα αἰσθητὴ στὴν ἑλληνικὴ. Ἐκεῖνο πού ἡ ἐκστατικὴ προσοχὴ εἶχε συναρπάσει, μεταδίδονταν στοὺς ἄλλους μὲ μιὰν ἰκανότητα καταναλωτικὴ στὴν ἐπικοινωνία μὲ τὶς λέξεις. Ἐὰν οἱ Ἕλληνες δὲν ἦταν πράγματι σὰν παιδιὰ, ὅπως οἱ Αἰγύπτιοι εἶχαν πεῖ στὸ Σόλωνα ὅτι ἦταν, τουλάχιστον εἶχαν τὸ παιδικὸ χάρισμα νὰ βλέπουν τὰ πράγματα μὲ ἀπόλυτη καθαρότητα καὶ ἀπομόνωση. Γι' αὐτὸ δὲν ὑπῆρχε λόγος γι' αὐτοὺς νὰ καλύπτουν τὰ αἰσθηματὰ τους μὲ ρητορίες ἢ νὰ ζητοῦν τὴ μεγαλοπρέπεια στὴ μαυρίλα. Ἡ ἐργασία τους συχνὰ εἶναι μεγαλόστομη καὶ περίπλοκη, ἀλλὰ ἔπρεπε νὰ ἀπειθουθοῦν στὰ πλήθη καὶ συναντοῦσαν πολλές δυσκολίες γιὰ πρώτη φορά. Ἐὰν ποτὲ αἰσθάνονταν τὸν πειρασμὸ νὰ γράφουν μόνο γιὰ δημιουργία ἐντυπώσεων, δὲν ἀπέκλιναν στὴν ἐντύπωση. Ἡ προσοχὴ τους στρέφονταν ἄλλου, στὶς μεγάλες περιπτώσεις τῆς παθητικῆς ἔντασης καὶ τῆς πνευματικῆς προσπάθειας στὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων, τῶν ὁποίων τὰ μάτια ἦταν ἀνοιχτὰ καὶ τὸ πνεῦμα πάντα σὲ ἐγρήγορη.

Μικρὴ μελέτη

Ἐννοιες αὐτοθυσίας γυναικῶν στὴν ἀρχαία τραγωδία

ΤΗΣ ΕΛΕΥΘΕΡΙΑΣ ΠΑΠΑΔΑΚΗ

20

Ἄλλες εἶναι οἱ προειποθεσεις γιὰ τὴ δει-
τερη ἡμῶνδὰ μῆς, τὴν Ἀντιγόνη τοῦ Σοφο-
κλῆ. Αἰτὴ δὲν ξεγελιέται, δὲν ξαφνιάζεται.
Ἐνεργεῖ μὲ ἐπίγνωση τῆς τιμωρίας πὸν τὴν
περιμένει καὶ ἀντιστρατεύεται στὴ βία μὲ

τόλμη καὶ ἀποφασιστικότητά.

Ὅπως ξέρομε, ἴστερα ἀπ' τὴν αὐτοτι-
μωρία τοῦ Οἰδίποδα ὁ θρόνος τῆς Θήβας
μένει στοὺς γιοὺς του — τὸν Ἐτεοκλῆ καὶ
τὸν Πολυνεῖκη — γιὰ νὰ βασιλεύσουν ἓνα
χρόνο ὁ ἓνας κι ἓνα ὁ ἄλλος. Κάποτε ὁμοῦς

ὁ Ἐτεοκλῆς ἀρνεῖται νὰ δώσει τὸ θρόνο στὸν Πολυνεΐκη. Αὐτὸς θυμωμένος, φεύγει. Συμμαχεῖ μὲ ξένους κι ἔρχεται νὰ πάρει, με πολέμο, τὸν θρόνο πού τοῦ ἀνήκει. Ἀρχηγοί, στὰ δυὸ ἀντίπαλα στρατόπεδα, οἱ δυὸ ἀδελφοί, πολεμοῦν καὶ τελικὰ μονομαχοῦν καὶ σκοτώνονται καὶ οἱ δυό. Αὐτὸς εἶναι ὁ μῦθος δύο τραγωδιῶν: τῆς τραγωδίας «Ἐπτά ἐπὶ Θήβας» τοῦ Αἰσχύλου καὶ «Φοίνισσες» τοῦ Εὐριπίδη.

Μόνος ἄρχοντας τῆς Θήβας τώρα ὁ Κρέων διατάζει νὰ θάψουν μὲ βασιλικὲς τιμὲς τὸν Ἐτεοκλῆ καὶ ν' ἀφήσουν ἄταφο — πού ἦταν καὶ ἡ μεγαλύτερη τιμωρία — τὸν Πολυνεΐκη, νὰ τὸν σπαράξουν τὰ ὄρνια καὶ τ' ἀγρίμα. Διακηρύττει ἀκόμα ὅτι ὅποιος θάψει τὸν Πολυνεΐκη θὰ τιμωρηθεῖ μὲ θάνατο.

Ἡ ἀδελφὴ καὶ τῶν δυό, ἡ Ἀντιγόνη, ξέρει αὐτὴ τὴν ἀπόφαση. Ξέρει αὐτὸ πού τὴν περιμένει. Ὅμως πιστεύει πῶς, σύμφωνα μὲ τοὺς ἄγραφους νόμους, ἔχει χρέος νὰ θάψει τὸν ἀδελφό της. Καὶ τὸ κάνει. Καθαρίζει τὸ πτώμα καὶ τὸ πιασπαλίζει μὲ χῶμα, σημάδι πῶς ἔχει ταφεῖ. Ὄταν τὸ μαθαίνει ὁ Κρέοντας ὀργίζεται καὶ ἀπειλεῖ. Ὑποπτεύεται τοὺς φύλακες. Μὰ ἕνας, ἀπ' αὐτούς, τοῦ φέρνει τὴν Ἀντιγόνη σὰν ἔνοχη. Ἐκείνη δὲν ἀρνεῖται τὴν πράξη της καὶ θαρρετὰ ἀπαντᾷ στὸν Κρέοντα πού τῆς λέει:

— Καὶ τόλμησες λοιπὸν νὰ παραβεῖς / αὐτὸ τὸ νόμο;

— Ναί, γιατί δὲν ἦταν / ὁ Δίας, πού μου τὰ ἔχε αὐτὰ κηρύξει / οὔτε ἡ συγκάτοικη μὲ τοὺς θεοὺς / τοῦ κάτω κόσμου, ἡ Δίκη, αὐτοὺς τοὺς νόμους / μὲς στοὺς ἀνθρώπους ὄρισαν καὶ μήτε / πίστευα τόση δύναμη πῶς νάχουν / τὰ δικά σου κηρύγματα, ὥστε ἐνῶ εἶμαι / θνητὸς νὰ μπορεῖς τῶν θεῶν τοὺς νόμους / τοὺς ἄγραφους κι ἀσάλευτους νὰ βιάζεις / γιατί ὄχι σήμερα καὶ χτές, μὰ αἰώνια / ζοῦν αὐτοί, καὶ κανεὶς δὲν τὸ γνωρίζει / ἀπὸ πότε φανήκανε / κι ἐγὼ / ποτὲ δὲν θὰ μπορούσα νὰ τρομάξω / θέλημ' ἀνθρώπου κανενὸς καὶ δώσω / στοὺς θεοὺς δίκην, παραβαίνοντάς τους / Πῶς θὰ πεθάνω τὸ ἔξορα πῶς ὄχι; / καὶ δίκως τὰ κηρύγματά του ἐσένα. / Σχότωσέ με λοιπὸν, θές τίποτ' ἄλλο / Τί ἀργεῖς λοιπὸν; γιατί καμὰ δὲν βρίσκω / στὰ λόγια σου εὐχαρίστηση, μήτε εἶθε / νὰ βρῶ ποτέ μου ἐγώ. Τὸ ἴδιο καὶ σένα / εὐχάριστες οἱ πράξεις μου δὲν

σοῦ εἶναι. / Ἄν καὶ ἀπὸ ποῦ θὲ νὰ ἔχα πῶς μεγάλη / δόξα ἀποχτήσῃ, παρὰ θάβοντας / τὸν ἴδιο μου ἀδελφό; Θὰ ὁμολογοῦσαν / κι ὄλοι αὐτοὶ ἐδῶ πῶς μ' ἐπιδοκιμάζουν / ἂν ὁ φόβος δὲν τοὺς ἔκλεινε τὴ γλῶσσα / μὰ οἱ βασιλεῖς, ἐχτὸς ἀπὸ ἄλλα τόσα / πό ἔχουν νὰ χαιρόνται ἀγαθὰ, μποροῦνε / νὰ λένε καὶ νὰ κάνουν ὅ,τι θέλουν.

Ὁ Κρέοντας ἀποφασίζει νὰ τὴ θάψει ζωντανὴ σὲ θολωτὸ τάφο. Ἡ Ἀντιγόνη ὅμως εἶναι ἀρραβωνιασμένη μὲ τὸν γιό του τὸν Αἴμονα, πού ἀντιμετωπίζει κι αὐτὸς μὲ τόλμη τὸν πατέρα του, ζητώντας δικαιοσύνη γιὰ τὴν ἀγαπημένη του. Ἀλλὰ εἶναι μάταιη κι αὐτὴ ἡ ἐνέργεια. Κι ὁ Αἴμων πηγαίνει νὰ ἐνώσει τὴν τύχη του μὲ τὴ δική της. Φοβερὰ μαντέματα τοῦ Τειρεσία καὶ ἡ παρεμβασὴ τῶν γερόντων τοῦ χοροῦ, πού ἐκφραζοῦν τὴν κοινὴ γνώμη, κάνουν τὸ βασιλιά ν' ἀλλάξει γνώμη. Θάβει τὸν Πολυνεΐκη καὶ πηγαίνει νὰ ἐλευθερώσει τὴν Ἀντιγόνη. Ὅμως τὴ βρίσκει κρεμασμένη καὶ στὰ πόδια της τὸν Αἴμονα πού τὴ θρηνεῖ καὶ αὐτοκτονεῖ μπροστά του. Μὰ τὸν Κρέοντα τὸν περιμένει κι ἄλλη συμφορὰ. Αὐτοκτονεῖ καὶ ἡ γυναίκα του, μόλις μαθαίνει τὸ θάνατο τοῦ γιοῦ της καὶ τῆς Ἀντιγόνης. Κι ὁ χορὸς ἀκούοντας τὸ θρῆνο τῆς μετάνοιας τοῦ Βασιλιά τοῦ λέει:

— Καὶ πολὺ πῶς πάνω ἀπ' ὅλα ἡ φρόνηση / εἶναι τῆς εὐδαιμονίας τὸ πρῶτο / καὶ στὰ θεῖα δὲν πρέπει ν' ἀσεβεῖ κανεὶς. / Τὰ μεγάλα τους τὰ λόγια οἱ ξιπασμένοι / μὲ μεγάλα τὰ πλερώνουνε χτυπήματα / γιὰ νὰ βάλουν στὰ γεράματά τους γνώση.

Ἡ κάθαρση τῆς τραγωδίας ἔρχεται νὰ διακαιώσει τὴν Ἀντιγόνη πού, σὰν ἡρωίδα, ἐμφανίζεται στὸ ἦθος ἀνώτερη ἀπ' τοὺς ἄνδρες, φυσικά. Εἶναι ἡρωϊκὴ καὶ μεγάλη γιατί ξέρει τί τὴν περιμένει καὶ ἀντιστρατεύεται στὴ βία στὸ ὄνομα τῶν ἄγραφων νόμων πού πιστεύει ἀνώτερους. Εἶναι δεμένη μὲ τὸ σύνολο γιατί ἀντιπαρατάσσεται στοὺς νόμους τῶν ἀρχόντων πού διέπουν τὴν πολιτεία καταπατώντας τὴ βία καὶ ἀνηφώντας τὴν. Ἀγαπᾷ τὴ ζωὴ καὶ ὅμως τὴ θυσιάζει γιὰ νὰ κάνει τὸ καθῆκον της στὸ νεκρὸ ἀδελφό της.

Εἶναι ὅμως καὶ βαθιὰ ἀνθρώπινη γιατί πονεῖ καὶ θρηνεῖ γιὰ τὰ νιάτα καὶ τὴ ζωὴ της, πού χάνει, μ' ὄλο πού δὲν μεταιώνει γιὰ τὴν πράξη της. Κι εἶναι ὁ θρῆνος της αὐτὸς

ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΕΣ ΝΟΤΕΣ

Ἡ μουσική καὶ ἡ ἐξέλιξί της

(Μετ' εἰδικῆ ἀνάλυσις)

Τοῦ ΝΤΙΝΟΥ ΚΟΥΓΚΟΥΛΟΥ
Ἀρχιτέκτονα

Ἀπὸ τὶς ἑννέα κόρες τοῦ Δία, ἡ μία λέγονταν Πολύμνια καὶ ἦταν ἡ προστάτιδα τῆς μουσικῆς. Οἱ ἐπόμενες ἄλλες ἦταν: ἡ Εὐτέρπη (λυρική ποίηση), ἡ Ἐρατώ (ἐρωτικῆς ποίησης), ἡ Καλλιόπη (ἔπος), ἡ Θάλεια (κωμωδίας) κ.ἄ.

Ἡ μουσική συμπληρώνει τὴν παιδεία. Εἶναι ἡ τέχνη τῶν μουσῶν. Ἡ πνευματικὴ καὶ φυικὴ καλλιέργεια, σ' ἀντίθεση μὲ τὴ γυμναστική.

Συνοφασμένη ἡ μουσική μὲ τὸ λόγο, ἔχει ὅπως κι αὐτὸς τὴν ἀρχὴ ἀπροσδιόριστη. Τὸ κελάιδισμα τῶν πουλιῶν, οἱ πνοές τοῦ ἀνέμου καὶ τῶν φύλλων τῆς καλαμιᾶς, ἔδωσαν ἀσφαλῶς στοὺς βοσκούς ἀφορμὴ τῆς ἐνόργανης μουσικῆς.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες θεωροῦσαν τὴν προέλευση τῆς μουσικῆς οὐράνια καὶ ἀπέδιδαν σ' αὐτὴν καὶ μαγικὴ ἀκόμη δύναμη, ἱκανὴ νὰ κάνει θαύματα. Ἔτσι λοιπὸν βλέπουμε στὸν Ὅμηρο, τὸν Ἕλληνα νὰ φάλλει ὄσμα, γιὰ νὰ σταματήσει τὸ αἷμα τῆς πληγῆς.

Κατὰ πρῶτο μετὰ τὴν κλασικὴ ἐποχὴ σὲ στενότερη ἔννοια, ἐννοοῦνταν μουσικὴ ἡ τέχνη τοῦ ἤχου. Ἡ τέχνη τῆς συναρμολόγησής τῶν ἤχων σὲ τρόπο ὥστε, νὰ προκαλεῖται στὴν ἀνθρώπινη ψυχὴ διὰ τῆς ἀκοῆς ἢ αἰσθησὴ τῆς ἀρμονίας καὶ τοῦ ρυθμοῦ: Ἡ μελικὴ ποίηση, ὅπως ὀρίζει ἄλλωστε καὶ τὸ λεξικὸ μουσικῆς.

Κάτι παρόμοιο μᾶς λέγει στὸ μουσικὸ του ἐγκόλπιο καὶ ὁ Διον. Λαυράγκας (1884—1941):

«Μουσικὴ εἶναι ἡ τέχνη, ἡ ὁποία μὲ κατάλληλο συνδυασμὸ τῶν ἤχων κατ' ὀξύτητα καὶ ρυθμὸ, τέρπει τὴν ἀκοῆ καὶ διεγείρει διάφορα συναισθήματα στὴν ψυχῆ».

Ὁ Ἴταλὸς ὁμῶς μουσικοσυνθέτης Φερούτσιο Μπουσσόνι (1866—1924) δίνει ἕναν ἄλλον ὀρισμὸ:

«Μουσικὴ εἶναι ἡχητικὸς ἀέρας». Μ' αὐτὲς τὶς δυὸ λέξεις, ἀποκρυσταλλώνουμε κατὰ κάποιον τρόπο, τὴ σχέση τῆς φυσικῆς σφαίρας μὲ τὴ μουσική.

Κατὰ τὴ θεωρίαν τῶν Πυθαγορείων, ἡ φιλοσοφικὴ ἔρευνα τῆς μουσικῆς θεωρίας, ἔγινε μὲ τὸν ἴδιο συνδυασμὸ, μουσικῆς καὶ ἀριθμῶν. Ἡ λεγόμενη ἀρμονία τῶν σφαιρῶν. Ὁ Εὐκλείδης καταπιάνονταν μὲ τὸν τεμαχισμὸ τῆς μονοχορδίας, ἐνῶ ὁ σπουδαιότερος μουσικοθεωρητικὸς ἦταν ὁ Ἀριστόξενος.

Ὁ Πλάτων ἔβλεπε τὴ μουσικὴ ὡς τὸ κυριότερο ἐκπαιδευτικὸ μέσο: Εἶναι καλὴ ἢ κακὴ ἀνάλογα μὲ τὸ ἂν ἔχει καλὴ ἢ κακὴ ἐπίδραση.

Σπουδαία ἐρμηνεία στὴ θεωρίαν αὐτὴ, μᾶς παρέχει τὸ περίφημο ρητὸ ἀπ' τὴν «Πολιτείαν», ποῦ λέει: «Ἀριστος φύλακας τῆς ἀρετῆς, εἶναι ὁ λόγος, συγκερασμένος μὲ τὴ

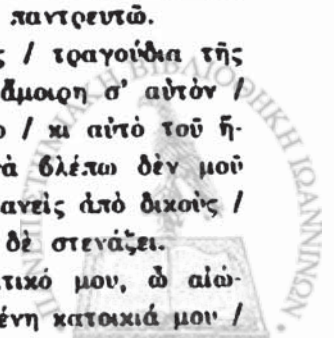
ἕνα μοναδικὸ μέλος τῆς ἀρχαίας τραγωδίας. Καὶ μ' ἕνα ἀπόσπασμα ἀπ' αὐτὸ θὰ κλείσωμε τοῦτη τὴν πνευματικὴ μας ἐπικοινωνία:

Μὲ βλέπετε πολῖτες τῆς πατρικῆς μας γῆς / ποῦ τὸ στερνὸ μου δρόμο / βαδίζω καὶ στερνῶ / τοῦ ἡλιου τὸ φέγγος βλέπω / κι ὄχι ποτὲ ξινά' / μὰ ὁ πανδέχτης ὁ αἶδης / μὲ στέλνει ζωντανή / στοῦ χάρον' τ' ἀκρογιάλι / κι ἀπόξενη ἀπ' τοῦ γάμου τὶς τιμές τὶς χαρὲς / ἔξω ἀπ' τὴ νιφικιά μου τὴν κάμαρα ποτὲ / νιφιάτικα τραγοῦδια δὲ μὲ ὕμνησαν,

μὰ ἐγὼ / τὸ χάρο θὲ νὰ παντρευτῶ.

Ἀθρήνητη ἀφίλη, χωρὶς / τραγοῦδια τῆς χαρᾶς μου, / σέβνομαι ἢ ἄμοιρη σ' αὐτὸν / τὸν ἀναπόφεικτο τὸ δρόμο / κι αὐτὸ τοῦ ἡλιου τὸ μάτι τὸ ἱερὸ / νὰ βλέπω δὲν μοῦ συχωριέται πὰ / κι οὔτε κανεὶς ἀπὸ δικούς / τὴ μοίρα μου δὲν κλαίει, δὲ στενάζει.

Ὡ τάφε μου, ὦ νιφιατικὸ μου, ὦ αἰώνια / βαθιὰ στὴ γῆ σακαμμένη κατοικιά μου / γιὰ σένα τώρα ξεκινῶ νὰ πάω.

μουσική· αὐτός μονάχα ριζώνει και κατοικει μέσα στὸν κτήτορά του, σώζοντάς τον σ' ὄλο το διάστημα της ζωής».

Τέλος, ὁ Θεόφραστος ἔλεγε, ὅτι ἡ μουσική, ἡ τέχνη αὐτὴ πού παρηγορεῖ τὸν ἄνθρωπο, ἀνάγεται σι τρεῖς ἀρχές: στή λύπη, στήν ἡδονή και στὸν ἐνθουσιασμό. "Ἐπαιξε φυσικά σημαντικό ρόλο στὸ ἑλληνικό ἀρχαῖο δράμα, και ἰδιαίτερα στὰ χορικά.

Κύρια στοιχεῖα της μουσικής, εἶναι ὁ τόνος, ὁ ρυθμός, και ἡ μελωδία. Ἡ ἀρμονία ἀναπτύχθηκε ἀργότερα στην εὐρωπαϊκὴ μουσική. Μιά πολυφωνικὴ ἔκφραση δὲν ἐγνώριζε ἡ ἀρχαία ἐποχὴ.

Ἀπο την ἀρχαία ἑλληνικὴ μουσική, μόνο λίγα ἀπουσάσματα διασώθηκαν, και οἱ μελετητές δὲν συμφωνοῦν πάνω στὸν τρόπο ἐρμηνείας. Οἱ διάφοροι πολιτισμοὶ τοῦ ἀρχαίου και του νεώτερου κόσμου — κινεζικός, Ἰνδικός, ἀραβικός, — ἀνάπτυξαν δικά τους μουσικά συστήματα, πού στηρίζονται σὲ διαιρέσεις και σὲ κλίμακες τελείως διαφορετικές ἀπ' αὐτές πού ξέρουμε ἐμεῖς.

Ἡ κλασικὴ ἑλληνικὴ μουσική, ἐκτὸς ὅτι ἦταν ἡ κύρια βάση τῆς ρωμαϊκῆς, ἔγινε ἐπίσης ἡ κύρια πηγή τῆς βυζαντινῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, ὅπως ἀποδειχνεται ἄλλωστε ἀπ' τὸ «Χριστιανικὸ ὕμνο» τοῦ 3ου αἰῶνα, πού διασώθηκε στὸν πάπυρο τοῦ Ὁξυρύχου. Με τὴ σειρά της ἡ βυζαντινὴ μουσική, ἐπηρέασε τὴ μουσικὴ τῆς δυτικῆς ἐκκλησίας, ὅπου, περίφημο παλιὸ δείγμα, εἶναι οἱ ὕμνοι πού συνδέονται με τὸν Ἀμβρόσιο (4ος αἰῶνας). Αὐτός ὁ αἰῶνας καθόρισε τὶς τέσσερις κλίμακες ἢ τρόπους τῆς ἐκκλησιαστικῆς μουσικῆς, πού ὁ Γρηγόριος (540—604) πρόβασε ἄλλους τέσσερις, και τὸ σύστημα αὐτὸ ἀποτελεῖ τὴ βάση τῆς λεγόμενης γρηγοριανῆς μουσικῆς.

Ἡ ἐποχὴ τῆς ἀναγέννησης τῶν γραμμάτων και τεχνῶν, ἀπὸ μουσικὴ ἄποψη, ἀρχίζει τὸν 14ον αἰῶνα με τοὺς Γαλλο-Ἰταλοὺς πολυφωνικοὺς συνθέτες Βιτρί, Μασώ και Λαντίνι. Ὁ 15ος και 16ος αἰῶνας, ὀνομάστηκαν «Χρυσὸς αἰῶνας» τῆς ἀντίστιξης και τῆς πολυφωνικῆς μουσικῆς.

Ἡ γαλλοφλαμανδικὴ Σχολὴ πού περιλαμβάνει τὸν "Οκεγκεμ, μαθητὴ τοῦ Ντυφαί και τοῦ Ντέ Πρέ, κατέβηκαν στην Ἰταλία και βοήθησαν τὴν ἀνάπτυξη τῆς ρωμαϊκῆς (παπικῆς) μουσικῆς τοῦ 16ου αἰῶνα με τὸν Ἰταλὸ Παλεστρίνα, τὸ Βέλγο Λασσὺς και τὸν Ἰσπανὸ Βικτόρια. Αὐτὴ τὴν ἐποχὴ κάνει τὴν ἐμφάνισή του και ὁ μεγάλος Φλωρεντίνος ζωγράφος, γλύπτης, ἀρχιτέκτονας, μηχανικός, ἀνατόμος, συγγραφέας και μουσικός Λεονάρδος ντα Βίντσι (1452 — 1519), σχεδιάζοντας με τὴν ἐρευνητικὴ του φαντασία τὴν κατασκευὴ ἑνὸς βιολιού. Το ἔτος 1537, ἰδρύεται τὸ πρῶτο Κονσερβατόριο (Ἦδειο) Σάντα Μαρία ντι Λορέτο στη Νεάπολη, και ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν αὐξάνει και πληθαίνει με τὴν ἀνοδο τῆς ὄπερας τὸν 17ον αἰῶνα στήν Ἰταλία.

Μόλις κατα τὰ τέλη τοῦ 18ου αἰῶνα, ἰδρύεται στὸ Παρίσι τὸ πρῶτο Ἦδειο γιὰ τὴν ἐκμύθηση μόνο μουσικῶν ὀργάνων. Στὴν πόλη Λειψία τῆς Γερμανίας, ἰδρύεται τὸ 1843 ὑπὸ το μεγάλο μουσουργὸ Μέντελσον - Μπαρτόλντνυ ἕνα Ἦδειο, πού ἴσχυε μόνο γιὰ τὴν ἄσκηση τῶν βιρτουόζων. Τὰ περισσότερα Ἦδεῖα ἰδρύθηκαν κατὰ τὸ δεύτερο ἡμισυ τοῦ 19ου αἰῶνα.

Ἰπὸ τὴν προστασία τῆς ἀριστοκρατίας τοῦ 1597, ἐμφανίζεται στὸ μουσικὸ στερέωμα, τὸ πρῶτο ἔργο ὄπερας «Δύφνη», τοῦ Ἰταλοῦ μουσικοσυνθέτη Γιάκοπο Πέρι (1561—1638). Μ' αὐτὸν τὸν τρόπο, ἤθελε κανεὶς νὰ ζωντανέψει πάλι τὸ δράμα τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων και ἀνάπτυξε τὴν ὄπερα. Ἡ παγκόσμιε ἐπιτυχία αὐτῆς τῆς παραξήγησης, ὅπου ἀναρίθμητες φορες ἐκρίθηκε ὡς κατακριτέα, ἔχει ὡς γνωστὸ στήν παγκόσμιε γνώμη ὑπερζήσει. "Ἐνας μεγάλος ἐπίσης Ἰταλὸς μελοδραματοῦργος συνθέτης τῆς ἐποχῆς αὐτῆς, ἦταν και ὁ Μοντεβέρντι (1567 — 1643) με τὴν πρώτη του ὄπερα «Ὀρφέας». Θεωρεῖται πρωτομάστορας τοῦ δραματικοῦ ρεσιτατίβου και τῆς μελοδραματικῆς τέχνης.

Ἀκολουθεῖ κατόπιν ὁ Γερμανὸς Χάινριχ Σϋτς (1585 — 1672), πού, ὅπως σχεδὸν ὅλοι οἱ Γερμανοὶ μουσουργοὶ τῆς ἐποχῆς αὐτῆς, — ἐσπούδασε στήν Ἰταλία, δίνοντας τὴν εὐκαιρία, ὕστερα ἀπὸ τὴ μεταρρύθμιση τοῦ πατριώτη του Λούθηρου, ν' ἀποχτήσει ἡ μουσικὴ μία σπουδαιότερη θέση στὴ γερμανικὴ κοινωνία.

Ὁ θρύλος τοῦ καλαμποκιοῦ

ΝΙΚΟΛΑ ΜΙΛ. ΤΖΕΡΤΖΙ (ΜΙΤΖΕΝΙ) •
Μεταφράζει ὁ ΓΙΑΝΝΗΣ ΜΠΕΝΕΚΟΣ

Καλαμπόκι!... Καλαμπόκι!...

Στὸν εἰκοστὸ αἰῶνα δὲν ὑπάρχει πιά ἡ ἀποθέωση τοῦ θεοῦ, μὰ ἡ ἀποθέωση τοῦ καλαμποκιοῦ. Τὰ βουνά μας, πού κάποτε ἦταν οἱ βωμοὶ τῆς ἀποθέωσης τοῦ θεοῦ, τώρα ἔγιναν οἱ βωμοὶ τῆς ἀποθέωσης τοῦ καλαμποκιοῦ.

Ἡ ἴδια ἡ λέξη καλαμπόκι κρύβει μέσα τῆς πολλοὺς θρύλους: θρύλους πού γεννήθηκαν ἀπὸ τὴ λαχτάρα γιὰ ζωὴ. Κι ἡ λαχτάρα αὐτὴ γιὰ ζωὴ φέρνει ἴλιγγο στὸ πνεῦμα, ὅπως καὶ τὰ βουνά μας, πού ἀνοίγουν διάπλατα τὰ στέρνα τους, γιὰ νὰ θάψουν σ' αὐτὰ τὶς ἐλπίδες τῶν πεινασμένων ἀνθρώπων. Πάνου στὶς κορφές τῶν φηλῶν βουνῶν μας, ἀκόμα κι ἡ γέννηση, ἡ ζωὴ κι ὁ θάνατος εἶναι τυλιγμένα μὲ τὸ θρύλο. Κι αὐτὸς ὁ ἴδιος ὁ θρύλος, γεμάτος πόνους σκληροῦς στὸ διάβα τῆς ἱστορίας, ἀλλάζει, στὸν εἰκοστὸ αἰῶνα, σὲ μιὰ μάχη, πού σκίζει τὴν καρδιά καὶ κάνει νὰ πεταχτοῦν χεῖμαρροι τὰ δάκρυα.

Καλαμπόκι!... Καλαμπόκι!...

Ἡ φοβερὴ ἐπίκληση γιὰ τὴ σωτηρία τῆς ζωῆς... Ἡ ἀποθέωση τοῦ εἰκοστοῦ αἰῶνα!...

Τὰ μωρά, πού μόλις μποροῦν νὰ φελλίσουν τὰ πρῶτα λόγια, δὲ λένε πιά «θεός», μὰ «καλαμπόκι!... καλαμπόκι!...»

Νά, ἀληθινά, ἡ λέξη τῆς μέρας. Νά τὸ συνώνυμο τῆς λέξης «ζωὴ» γιὰ τοὺς θρυλικούς κατοίκους τῶν ἀπόγκρεμων βουνῶν μας.

Στὰ βουνά καὶ στοὺς κάμπους, αὐτὰ τὰ λόγια ἀντιλαλοῦνε κι ἀντηχοῦνε στὰ στόματα τῶν πεινασμένων βουνίσσιων μας, πού προχωρᾶνε, ὁ ἕνας πίσω ἀπὸ τὸν ἄλλο, φορτωμένοι μὲ μισὸ σακκὶ καλαμπόκι. Τὸ καρβάνι τους ἔχει μᾶκρος πολὺ, ἀτέλειωτο ὅπως οἱ πίκρες τους. Κουβαλοῦν στὴ ράχη τους μισὸ σακκὶ καλαμπόκι, κουβαλοῦν στὴ ράχη τους τὴν ἴδια τους τὴ ζωὴ, τὸ θεὸ τους, τὸν ἀληθινὸ θεό, τὸ τόσο λαχταριστὸ καλαμπόκι.

Καλαμπόκι!... Καλαμπόκι!...

Τὸ μαντάτο πῶς θὰ μοιραστεῖ καλαμπόκι ξεπήδησε ἀπὸ τὴν καρδιά τῆς χώρας κι ἀπλώθηκε μὲ τὶς φλέβες τῆς ὥς τὰ ναρκωμένα μέλη τοῦ κράτους ὅλου. Κι ὀλότελα ξαφνικά, μιὰ ἀνείπωτη χαρὰ πλημμύρισε τοὺς ἀνθρώπους ὅλους, πού ὅλα τὰ στεροῦνται. Κι ὅπως τὰ μυρμήγκια συνάζονται ὀλόγυρα ἀπὸ 'να σακκὶ καλαμπόκι, ἔτσι κ' οἱ βουνήσιοι μας χωριάτες συνάχτηκαν γύρω ἀπὸ τὴν ἀποθήκη τοῦ καλαμποκιοῦ, στὴν πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας.

Θὰ μοιραστεῖ καλαμπόκι στοὺς χωρικούς τῆς ἐπαρχίας. Τ' ἀπόγκρεμα βουνά μας, σκεπασμένα μ' ἀντάρα καὶ χιόνι καὶ τὰ σύννεφα πού χύνουν τὸ παγωμένο χιονόνερο πού μουσκεύει ὡς καὶ τὸ μεδούλι ἀκόμα, θέλουν νὰ φράξουν τὸ δρόμο στοὺς βουνίσσιους χωριάτες. Μὰ ποτέ θὰ εἶχε τὴ δύναμη νὰ τοὺς μποδίσει νὰ πᾶνε νὰ πάρουν καλαμπόκι;... Λίγο καλαμπόκι γιὰ τὰ φτωχὰ μωρουδέλια πού τεντώνουν τὰ χεράκια τους καὶ μοιάζουν σὰν μικροσκοπικὰ φαντάσματα... Κι εἶναι ἴσα-ἴσα τὰ παιδάκια αὐτὰ τ' ἀληθινὰ θύματα αὐτῆς τῆς ἀνθρώπινης τραγωδίας. Τὰ τραγικὰ θύματα αὐτῆς τῆς γωνιάς τῆς γῆς, πού οἱ ξένοι τὴ φέρνουν στὸ νοῦ τους μονάχα μέσα ἀπὸ τοὺς ἱστορικούς τῆς θρύλους. Ἱστορικοὶ θρύλοι, ναί, μὰ γιὰ μιὰ μυθικὴ αὐτυχία. Γιατί ἡ ἀληθινὴ αὐτυχία δρῖσκεται μακριά, πολὺ μακριὰ ἀπ' αὐτὲς τὶς φωλιές τῶν ἀητῶν.

Ὁ 17ος αἰῶνας ἦταν πολὺ σημαντικὸς γιὰ τὴ χειραφέτηση, ὅπως θὰ λέγαμε, τῆς ὀργανικῆς μουσικῆς, ἀπ' τὶς καθαρὰ φωνητικὲς μορφές. Πρὸς τὸ τέλος τοῦ αἰῶνα, ἡ μορφὴ εἶχε ἐξελειχθεῖ στὰ χέρια τοῦ Ἰταλοῦ Σκαρλάττι (1660—1725), τοῦ Γάλλου Λουλλῦ (1632—1687) καὶ τοῦ Ἀγγλοῦ Πούρτσελλ (1659—1695).

(Ἡ συνέχεια στὸ ἐπόμενο)

Πρέπει νὰ περάσει βουνὰ καὶ κάμπους ὁ βουνίσσιος χωριάτης, ντυμένος μονάχα μὲ τὸ πουκάμισό του καὶ τὸ ριγωτὸ σαλβάρι του, ὥσπου νὰ φτάσει στὴν πρωτεύουσα τῆς ἐπαρχίας καὶ νὰ πάρει καλαμπόκι. "Ὁμοιο μ' ἕνα κομμάτι γρανίτη, κομμένο ἀπὸ τὸ βουνό, εἶναι τὸ κορμί του κι ἀκουμπάει στέρεα πάνω στὸ πῶδια του, γερὰ σὰν τὰ δέντρα τοῦ λόγγου. Κι αὐτὸ τὸ βουνίσσιο κομμάτι ξεκινάει ἤσυχο κι ἀμίλητο. Σὰν φτάνει ὅμως ἀντίκρυ στὸ καλαμπόκι, χάνει τὰ νερά του, ἀρχίζει νὰ φοβᾶται. Ἀρχίζει νὰ γίνεται δουλικός, γιατί — σκέφτεται — ἔτσι τὸ θέλει ὁ νόμος, ἔτσι τὸ θέλουν οἱ γραφιάδες. Ἄν δὲ φερθεῖ δουλικά, δὲν ἔχει καλαμπόκι. «Μάλιστα, κύριε! "Ὅπως διατάξτε, κύριε». Ἀκοῦς καὶ ξανακοῦς, ποιὸς ξέρει πόσες φορές. Καὶ μὲ τρόπο γελοῖο, μὲ φωνὴ πνιγμένη, πὺ συνοδεύεται μὲ χειρονομίες ταπεινωτικές. Κι ὅλα αὐτὰ μὲ τὸ μοναδικὸ σκοπὸ νὰ μὴν τυχὸν κι ἐξοργίσουν «τοὺς ἀγγέλους», πὺ μοιράζουσαν τὸ καλαμπόκι.

Καὶ σὰν πάρουσαν τὸ καλαμπόκι, ξεκινοῦσαν ὁ ἕνας πίσω ἀπὸ τὸν ἄλλο, σὲ μιὰ μακριὰ οὐρά, ἀκολουθώντας τὸ στενὸ μονοπάτι τοῦ βουνοῦ καὶ τῆς ζωῆς. Καὶ καθὼς προχωροῦσαν, μπορεῖ νὰ τύχει σὲ κάποιον ἀπ' αὐτοῦς, ἀπὸ μιὰ τρυπούλα τοῦ σακκιοῦ, νὰ ξεφύγουν μερικὰ σπυριά καλαμπόκι. Κι ὁ πρῶτος πὺ ἔρχεται πίσω ἀπ' αὐτόν, χωρὶς νὰ θέλει, τὰ πατάει. Κάποιος τρίτος μπαίνει τότε ἀμέσως στὴ μέση καὶ τὸν φιλοδωρεῖ μὲ μιὰ τσουχτερὴ βρισιά:

— Βλάκα! Μὴν τὰ πατᾶς!

Γιατὶ ὁ εἰκοστὸς αἰώνας εἶναι ὁ αἰώνας τῆς ἀποθέωσης τοῦ καλαμποκιοῦ σ' αὐτὲς τὶς φωλιές τῶν ἀητῶν.

* Τὸ πραγματικὸ του ὄνομα εἶναι Μιλὸς Τζέρτζι Νικόλα. Γεννήθηκε τὸν Ὀκτώβρη τοῦ 1911, ἕνα χρόνο πρὶν ἢ πατρίδα του Ἀλβανία γίνει ἀνεξάρτητο κράτος (28 τοῦ Νοέμβρη 1912).

Ὁρφάνεψε ἀπὸ πατέρα σὲ μικρὴ ἡλικία κ' οἱ συγγενεῖς του τὸν ἔστειλαν νὰ μάθει τὰ πρῶτα γράμματα σὲ μιὰ κρατικὴ σχολή, στὸ Σκούταρι. Στὰ 1924, οἱ παπᾶδες τῆς σχολῆς τὸν ἔστειλαν γι' ἀνώτερες θεολογικὲς σπουδὲς στὸ Μοναστήρι τῆς -Γιουγκοσλαβίας, θέλοντας νὸ τὸν δοῦν μιὰ μέρα παπὰ σὰν κι αὐτοῦς.

Στὸ Μοναστήρι ὅμως ὁ Μιτζένι γνωρίστηκε μὲ προοδευτικὰ στοιχεῖα καὶ πολὺ γρηγορὰ ἀσπίαστηκε τὶς σοσιαλιστικὲς ιδέες. Σὰν γύρισε λοιπὸν στὴν Ἀλβανία, στὰ 1932, ἀρνήθηκε ν' ἀκολουθήσει τὸ ἱερατικὸ στάδιο κι αὐτὸ τοῦ κόστισε ὄχι λίγους κατατρεγμούς. Ἄς μὴ ξεχνοῦμε πὺς τὴν ἐποχὴ ἐκείνη ἢ Ἀλβανία ζοῦσε κάτω ἀπὸ τὸ ἀπολυταρχικὸ καθεστὸς τοῦ Ἀχμέτ Ζώγου.

Τὸ Μάη τοῦ 1933 κατάρφερε νὰ διοριστεῖ δάσκαλος σ' ἕνα χωριό, τὴ Βράκα, κοντὰ στὸ Σκούταρι. Στὸ χωριὸ αὐτὸ γνώρισε ὄχι μονάχα τὴν ἀγροτικὴ ζωὴ, τοὺς δουλευτάδες τῶν κάμπων καὶ τοὺς βοσκὸς τῶν βουνῶν, μὰ καὶ τὴν ἀπέραντη δυστυχία τοῦ λαοῦ.

Στὰ 1937 πῆγε στὸ Τουρίνο τῆς Ἰταλίας λαχταρώντας νὰ σπουδάσει φιλολογία, μὰ τὸν ἄλλο χρόνο, 26 τοῦ Αὐγούστου 1938, πέθανε.

Ἀφησε ἔργο ποιητικὸ καὶ πεζό. Ἡ πρόζα του εἶναι μιὰ πινακοθήκη ἀπὸ τόπους φτωχῶν ἀγροτῶν ἢ ἐργατῶν τῆς πόλης, φοιτητῶν πὺ λαχταροῦσαν γιὰ ἐπιστήμη, ἀνθρώπων τοῦ βουνοῦ πὺ διψοῦσαν γιὰ ζωὴ, κοριτσιῶν πὺ ζοῦσαν περιορισμένα στὰ σπῖτια τους, ἀκόμα καὶ πορνῶν, τοκογλύφων καὶ κάθε λογῆς κερδοσκοπῶν.

Χαρακτηριστικά, γιὰ τὸν Μιτζένι γράφει ὁ Ἀντρέα Βάρφι: «Ὁ Μιτζένι ἦταν ἕνα ἡφαιστεῖο ιδεῶν καὶ τὰ ἔργα του ἢ λάβα τοῦ ἡφαιστείου αὐτοῦ... Ἀνάλογα μὲ τὴ νεαρὴ ἡλικία του ἦταν ἕνας ὄριμος σκεπτόμενος καὶ ὀξὺς παρατηρητῆς τῶν κοινωνικῶν φαινομένων... Τὸ ἔργο του, ἐμπνευσμένο ἀπὸ τὴν ἀλβανικὴ ζωὴ, προκαλεῖ τὸ ἐνδιαφέρον καὶ στοὺς ξένους ἀναγνώστες, ὄχι μονάχα γιὰ τὴν καλλιτεχνικὴ του δύναμη, μὰ καὶ γιατί εἶναι ποτισμένο μὲ ἡψηλὲς ἀνθρωπιστικὲς ιδέες. Δὲν ὑπάρχει καμιά ἀμφιβολία πὺς ὁ Μιτζένι θὰ ἐκτιμηθεῖ ἀπ' ὅλους τοὺς λαοὺς, ὄλων τῶν ἡπείρων, γιατί τὰ ἔργα του κλείνουν μέσα τους κάτι πὺ εἶναι κοινὸ σ' ὅλους τοὺς λαοὺς: Τὴν ἀγάπη γιὰ τὴ ζωὴ καὶ τὸν ἀνθρώπο, γιὰ τὴ δικαιοσύνη, γιὰ τὴν εἰρήνη καὶ τὸ μῖσος, γιὰ τὴν ἀπαθροπία, τὴν ἀδικία καὶ τὴ σκλαβιά.

Λαογραφικές Σελίδες

ΤΟΥ ΤΑΧΤΙΚΟΥ ΣΥΝΕΡΓΑΤΗ ΜΟΣ
ΧΡΗΣΤΟΥ ΣΚΑΝΔΑΛΗ

Ο τζιομπάνος και τὸ φίδι

Μιά φορά ένας τζιομπάνος φύλαγε τὰ πρόβατα τοῦ παπᾶ. Ἦτανε κρύο και πήγε σ' ἕνα ξερὸ και κουφالياσμένο δέντρο και ἀνάψε φωτιά για νὰ ζεσταθεῖ. Μέσα στὴν κουφάλα ἦτανε ἕνα φίδι και δὲ μπορούσε νὰ βγεί και κινδύνευε νὰ καί. Φώναζε τὸν τζιομπάνο τὸ φίδι.

— Ἀμάν τζιομπάνε, δάλε τὴν κλίτσα σου νὰ πιαστῶ νὰ κατεβῶ. Θὰ καῶ, ἀμάν! Κι, ὅτι χάρη θέλεις, νὰ σοῦ κάνω! Νὰ σὲ κάνω χρυσὸ ἀνθρώπο! Νὰ πάρεις τὰ πρόβατα εἰς τοῦ παπᾶ! Τί θέλεις πέρα μου. Μόνε βγάλε με.

— Τὰ πρόβατα τοῦ παπᾶ, εἶπε ὁ τζιομπάνος.

— Τὰ ἔχεις, τοῦ λέει τὸ φίδι.

Ἐβαλε τὴν κλίτσα ὁ τζιομπάνος και τὸ ἔβαλε ἀπὸ τὴ φωτιά.

— Νὰ κεις πέτσ', και θὰ κολλήσῃ ὁ παπᾶς με τὴν παπαδιά. Μετὰ νὰ κεις ξιπέτσ' και θὰ ξεκολλήσῃ. Νὰ σοῦ τάξουν τὰ πρόβατα πρώτα ὀγλαδῆ και μετὰ.

Ἔτσι τοῦ εἶπε τὸ φίδι.

Πηγαίνει ὁ τζιομπάνος πρὸ σπιτί και λέει:

— Πέτσ'!

Και ἴσια κόλλησε ὁ παπᾶς με τὴν παπαδιά και δὲν ξεκόλλησαν.

— Μῶρε, παιδί μ', δὲν ξέρεις κάναν τρόπο νὰ ξεκολλήσουμε; παρακαλοῦσαν παπᾶς και παπαδιά.

— Ἔρω, μὰ θὰ μὲς βύσεις εἰς τὰ πρόβατα, νὰ σὰς ξεκολλήσω.

— Τὰ ἔχεις, τοῦ λένε, πρόβατα, και σπιτία, κι εἰς.

— Σιπέτσ'! λέει ὁ τζιομπάνος, ὅπως τὸν ἐρμήνεψε τὸ φίδι και ἴσια ὁ παπᾶς με τὴν παπαδιά ξεκόλλησαν.

Πῆρε μετὰ ὁ τζιομπάνος τὰ πρόβατα και τὰ σπιτία και ἔζηρε καλά.

Ἀπὸ τὸ Κοιλιέσα. Λέγεται και σὴν παραμυθία.

Ο μόσχος

— Νὰ δεις τί κουτοὶ ποῦ ἦτανε οἱ ἀνθρώποι πρὸ παλιὰ τὰ χρόνια, νὰ ἴδεις!

Ἄνοιξε σχολεῖδ' σ' ἕνα χωριὸ νὰ μαθαίνουν γράμματα. Και πέλναν τὰ παιδιά τους εἰς νὰ μάθουν γράμματα, νὰ γίνουν ἀνθρώποι. Πέρασε ἀπ' αὐτὸ τὸ χωριὸ κι ἕνας ξένος ἀπ' ἄλλο χωριὸ. Ρώτησε τί κάνουν ἐκεῖ μαζωμένοι.

— Ἐδῶ, τοῦ λένε, πηγαίνουν και γίνονται ἀνθρώποι. Πηγαίνουν μωσχάρια, πῶς νὰ σοῦ ποῦμε και γίνονται ἀνθρώποι.

— Ἄ! Ἔτσι! λέει ὁ ξένος! Καλά, ἔχω κι ἐγὼ ἕνα μωσχάρι!...

Πάει, παίρνει ἕνα μωσχάρι γελάδας και τὸ ἔδεσε ἔξω ἀπὸ τὸ σχολεῖδ'. Νόμισε πῶς θὰ γίνεαι ἀνθρώπος.

Μετὰ ἀπὸ ὀχτῶν ἡμέρες ξανάρχεται. Τὸ μισχάρι δὲν τὸ βρῆκε στὴν πόρτα· τὸ εἶχαν πάρει ἀπ' ἐκεῖ. Φωνάζει ἔξω ἀπὸ τὴν πόρτα.

— Μόσχο, μόσχο, ἔβγα, εἶμαι τ' ἀφεντικό σου.

Βγαίνει ὁ δάσκαλος στὴν πόρτα. Τὸν λέγανε Μόσχο στὸ ἐπίθετο.

— Τί θέλεις; τοῦ λέει. Ἐγὼ εἶμαι ὁ Μόσχος.

— Καλὰ δὲ μὲ γνωρίζεις; Ἐγὼ εἶμαι τ' ἀφεντικό σου, θὰ πάω νὰ φέρω καὶ τὴ μάνα σου, νὰ ἰδῶ, δὲ θὰ τὴ γνωρίσεις κι ἐκείνη;

Πηγαίνει στὸ χωριὸ καὶ παίρνει τὴ γελάδα τὴ μάνα τοῦ μισχαριοῦ, πού εἶχε φέρει καὶ τὴ φέρνει στὸ σχολεῖο. Φωνάζει πάλι:

— Μόσχο, μόσχο. Ἐβγα, σοῦ ἔφερα τὴ μάνα σου.

Βγαίνει ὁ δάσκαλος, ὁ Μόσχος.

— Τί θέλεις; τοῦ λέει.

— Καλὰ, ἐμένα δὲ μὲ γνωρίζεις, τὴ μάνα σου δὲ τὴ γνωρίζεις; καὶ τοῦ ἔδειξε τὴ γελάδα.

Κι ἔτσι πού λές, τόσο μισχάρια πραγματικά ἦτανε ὁ κοσμάκης.

Ἀπὸ τὸ Κοικλῆσι. Λέγεται σὺ μῦθος μὰ καὶ σὰν εὐτράπελο. Τὸν λένε μικροὶ καὶ μεγάλοι.

ἽΟ λύκος, ἡ ἀλεπού καὶ τὸ μέλι

Μιά φορά, μιὰ ἀλεπού κι ἕνας λύκος ἔγιναν φίλοι. Κάπου κονόμησαν ἕναν τενεκέ μέλι. Συμφώνησαν νὰ τὸ φυλάξουν γιὰ τὸ χειμῶνα. Ἐκρυψαν τὸν τενεκέ σὲ μιὰ καλὴ κρυψώνα.

— Θὰ ῥχόμαστε ἀπὸ καιμὰ φορὰ νὰ κοιτάζουμε μὴ μᾶς τὸ πάρει κανένας, κυρα - Μάρω, λέει ὁ λύκος στὴν ἀλεπού.

— Βέβαια, κυρ - Νίκο, τοῦ λέει ἡ ἀλεπού, μὴ μᾶς τὸ φάει κανένας.

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωὶ πετάζεται ἡ ἀλεπού στὴν πόρτα κι ἀπολογήθηκε.

— Οὐρίστει!...

— Ποιὸς φώναξε; τῆς λέει ὁ λύκος.

— Ἄ! ἐμένα φωνάζουνε νὰ πάω νὰ βαφτίσω τὸ παιδί στὸ χωριὸ, τοῦ λέει.

— Καλὰ, τῆς λέει ὁ λύκος, πήγαινε καὶ νὰ μοῦ φέρεις ζαχαράτα.

Φεύγει ἡ κυρα - Μάρω κι ἀντὶ νὰ πάει γιὰ παιδί, — γιὰτι πονηριά ἔκανε, δὲν τῆς εἶχε φωνάξει κανένας — πῆγε στὴν κρυψώνα πού εἶχανε τὸ μέλι καὶ τ' ἀρχί- νησε. Ἐφαγε καιμπόσο. Τὸ θράδυ γύρισε.

— Πῶς τὸ εἶπες τὸ παιδί; τῆς λέει ὁ λύκος.

— Ἀρχινίτς, κυρ - Νίκο, τὸ ἔβαλα. Εἶχε ἀρχίσει τὸν τενεκέ μὲ τὸ μέλι.

— Καλὰ, τῆς λέει ὁ λύκος πού δὲν κατάλαβε, τὰ ζαχαράτα πού τὰ ἔχεις;

— Ἄχ! τοῦ λέει ἡ ἀλεπού, δὲν πρόκανα τὸ μαγαζὶ ἀνοιχτὸ, ἔκλεισε.

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωὶ, πάλι ἡ ἀλεπού.

— Οὐρίστει!...

— Ποιὸς κρένει; τῆς λέει ὁ λύκος.

— Ἐμένα κρένουν, τοῦ λέει, νὰ πάω νὰ βαφτίσω ἕνα ἄλλο παιδί.

— Καλὰ, τῆς λέει ὁ λύκος, μόνο νὰ μὴ ξεχάσεις νὰ μοῦ φέρεις ζαχαράτα.

Φεύγει ἡ ἀλεπού καὶ πάει πάλι στὸν τενεκέ μὲ τὸ μέλι. Τὸν ἔφτασε στὴ μέση. Ἐαπλώθηκε μετὰ ὅσο νὰ νυχτώσει κι ὕστερα γύρισε στὸ λύκο.

— Κυρα - Μάρω, πῶς τὸ εἶπες τὸ παιδί; τῆς λέει ὁ λύκος.

— Μεσίτσι, κυρ - Νίκο, τοῦ λέει ἡ ἀλεπού πού εἶχε φτάσει τὸ μέλι στὴ μέση.

— Καλὰ, τῆς λέει ὁ λύκος, τὰ ζαχαράτα πού τὰ ἔχεις;

— Ἄχ! τοῦ λέει ἡ ἀλεπού, πάλι δὲν πρόκανα ἀνοιχτὸ τὸ μαγαζὶ.

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωὶ πάλι τὰ ἴδια ἡ ἀλεπού. Ἀπολογήθηκε πῶς τάχα τὴ φωνάζουνε.

— Θά πάω νά βαφτίσω τὸ τρίτο παιδί και τελειώνω, κυρ - Νίκο.

— Καλά, τῆς λέει, μόνο μὴ ξεχάσεις τὰ ζαχαράτα.

Πήγε ἡ ἀλεπού στὸ μέλι. Τὸ 'φαγε ὄλο και ἀποκούπισε ἄδειο τὸν τενεκέ.

Γύρισε τὸ βράδυ.

— 'Ε κυρα - Μάρω, πῶς τὸ εἶπες τὸ παιδί;

— 'Αποκρίτο', κυρ - Νίκο, τοῦ λέει.

— Τὰ ζαχαράτα ποῦ εἶναι πάλι;

— 'Αχ! τοῦ λέει, εἶδες τί ὦρα ἤρθα, ἦτανε κλειστό τὸ μαγαζί.

Τὴν ἄλλη μέρα τὸ πρωὶ λέει ὁ λύκος στὴν ἀλεπού:

— Κυρά Μάρω, δὲν πήμε νά δοῦμε τί γίνεται τὸ μέλι; Μἄρε; ἔχουμε νά τὸ δοῦμε...

— Πάμε! τοῦ λέει.

Πᾶνε και τί νά δοῦνε. Ὁ τενεκέ; ἄδειος και τ' ἀπίκκα.

— Ποιὸς νά 'φαγε τὸ μέλι; λέει σκούζοντας ὁ λύκος.

— Ποιὸς; ἔφραε τὸ μέλι; εἶπε κλαφιάρικα χωρὶς δάκρυα ἡ ἀλεπού.

— 'Εσύ θά τὸ 'φαγες, τῆς λέει, ποῦ ἔφευγες ἀπὸ τὸ σπίτι.

— 'Εσύ, τοῦ λέει, όταν ἐγὼ ἔφευγα γιὰ νά βαφτίσω.

'Οχι ἐγὼ ὁ ἕνας, ὄχι ἐγὼ ὁ ἄλλος.

— Τότε ποιὸς τὸ 'φαγε; τῆς λέει ὁ λύκος. Νά χέσουμε κι ὁποιος κάνει κόκκινα σκατὰ ἀπὸ τοὺς δυὸ μας, ἐκεῖνος τὸ 'φαγε. 'Αν δὲν κάνουμε ὅτε ὁ ἕνας ὅτε ὁ ἄλλος, θά πεῖ πῶς μας τὸ 'φαγε ἄλλος.

— Καλά, ἂς κάνουμε κι ἔτσι, κυρ - Νίκο.

Σφίγγεται πρώτα ὁ λύκος. Κάνει μαθρα σκατὰ.

— Εἶδες; τῆς λέει. Εἶμαι ἀθῶος, δὲν ἔχω στὰ σκατὰ μου μέλι.

Σφίγγεται και ἡ ἀλεπού.

— Πρρρ, πετάζεται ἀπὸ πίσω τσέρλα. Ἐκανε κόκκινα σκατὰ.

— Γιὰ τα, τῆς λέει ὁ λύκος, κόκκινα σκατὰ σὺν μέλι. 'Εσύ τὸ 'φαγες.

'Η ἀλεπού γιὰ νά γλυτώσει, φεύγει τρεχάλα. Τὴν κυνηγᾷ ὁ λύκος νά τὴν πιᾶσει, νά τὴ δαγκώσει ποῦ τὸν κορόιδεψε και τὸ 'φαγε τὸ μέλι. Πᾶνε μέσα στὸ λόγγο.

Κι ἀπὸ τότε ὁ λύκος μὲ τὴν ἀλεπού δὲν ξανάγιναν φίλοι. Κι ἔζησαν αὐτοὶ χωρὶα καλά, κι ἐμεῖς καλύτερα.

*Ὅπως λέγεται ὁ μῦθος στὸ Κοινοβό και στὸ Κοιλάσι. Γνωστός και σ' ἄλλα χωριά.

'Εσύ τὸ ντριγκ κι ἐγὼ τὴ λίρα

Μιά φορά, ἕνας ποῦ δὲν μπορούσε νά κάνει δουλειά, γιατί ἦτανε τεμπέλης, πήγε κοντὰ σ' ἕναν ξυλοκόπο νά κάνει καιμιά δουλειά νά τοῦ δώσει μεροκάματο.

— Θά δουλέψεις, ὄρέ; τοῦ λέει ὁ ξυλοκόπος. Θά καταφέρεις καιμιά δουλειά;

— Κάτι θά κάνω κι ἐγὼ, τοῦ λέει.

Τοὺς ἔβαλε ἕνας σ' ἕνα σπίτι νά τοῦ κόψουν τὰ ξύλα γιὰ τὴ φωτιά. 'Αρχισε ὁ ξυλοκόπος νά κόβει.

— Κι ἐσύ τί θά κάνεις; τοῦ λέει τοῦ συντρόφου του.

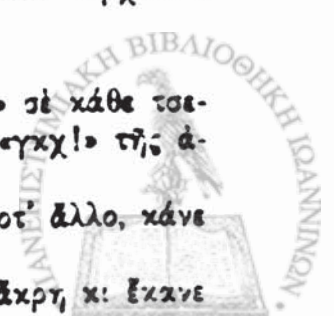
— 'Α!, τοῦ λέει, ἐσύ θά κόβεις κι ἀντὶ νά κάνεις ἐσύ τὸ «γκχ!» σὲ κάθε τσεκουριά, θά τὸ κάνω ἐγὼ. 'Εσύ λοιπὸν θά κόβεις κι ἐγὼ θά κάνω τὸ «γκχ!» τῆς ἀνάσας σου σὲ κάθε τσεκουριά.

— Καλά, τοῦ λέει ὁ ξυλοκόπος. 'Αφοῦ δὲ μπορείς νά κάνεις τίποτ' ἄλλο, κάνε κι αὐτό.

Κι ἔτσι ὀλη μέρα ὁ ξυλοκόπος ἔκοβε κι ὁ τεμπέλης ἔπιασε μιὰ ἀχρη, κι ἔκανε τὸ «γκχ!».

Τὸ βράδυ τὸ ἀφαντικὸ τοὺς πλήρωσε. Τοὺς ἔδωσε μιὰ λίρα.

— Πῶς θά μοιραστοῦμε; τοῦ λέει ὁ τεμπέλης.

Οι Συγγραφείς και τὰ βιβλία

Κρίσεις - γνῶμες καί παρουσιάσεις ἀπὸ τὸν Λάμπρο Μάλαμα

«Κάνω κριτική δημιουργώντας
καὶ ὄχι ψάχνοντας νὰ βρῶ λάθη»

Μιχαήλ Ἀγγελοῦ

Θόδωρος Ἀρώνης

“Όταν ἕνας ποιητὴς καὶ συγγραφέας βοηθάει νὰ συνειδητοποιοῦνται βαθύτατα καὶ ἀποδοτικότερα οἱ τάσεις πάνω στὴν κίνηση μιᾶς ἀντικειμενικῆς πραγματικότητας, τότε εἶναι ἄξιος καὶ χρήσιμος στὴν κοινωνία. «Ἡ ἀξία ἐνὸς συγγραφέα ἢ ἐνὸς βιβλίου — λέει ὁ Ντομπρολιούμπωφ — καθορίζεται ἀπὸ τὸ βαθμὸ πού ἐκφράζουν τὶς ἀληθινὲς λαχτάρεις μιᾶς ἐποχῆς ἢ ἐνὸς λαοῦ». Καὶ ὁ Θ. Ἀρώνης ἐκφράζει ὡς ἕνα βαθμὸ στὰ βιβλία του, πολλὲς λαχτάρεις τῆς ἐποχῆς καὶ τοῦ λαοῦ μας. Γεννήθηκε στὴν Ξάνθη τὸ 1919. Ὁρφάνεψε ἀπὸ γονεῖς στοὺς 6 μῆνες. “Όταν ἀξιῶθηκε, πῆρε τὸ δρόμο τῶν τίμιων ἀγώνων στὴν Ἑθνικὴ Ἀντίσταση. Πολέμησε σὴ Μ. Ἀνατολή...καὶ ἀκολούθησαν φυλακίσεις καὶ κατατρεγμοί. Σήμερα, θαυμάζει κανεῖς μιὰ συμπαθέστατη, ψημένη σιλουέτα, ὑπεραισιόδοξιας κι ἀντοχῆς, σπάρηκτικὸς ἀπὸ τὴν ἀκατασίγαστη ἀγωνιστικὴ του πορεία· καὶ νεοβιβλικὸς σὲ φλογερὲς ἀλήθειες ἀπὸ μιὰν ἀφομοίωση σὲ τραγικὰ συμβάντα. Ὁ Κ. Βάρναλης εἶπε γιὰ τὴν ποίηση τοῦ Α. ὅτι «ἔχει ἀλήθεια καὶ θιστὴ καὶ θαυμαστὴ δύ-

να μὴ ἀγάπης καὶ πίστεως στὸν ἄνθρωπο καὶ στὴ ζωὴ, ἐδῶ μάλιστα στὴν κοινωνία μας, πού περισσεύουνε τὰ μίσση, οἱ ἐμπάθειες κ’ οἱ ἀδιαφορίες γιὰ τοὺς ἄλλους. “Όλα τὰ πονεμένα διώματα τῆς ὀρφάνιας καὶ τῶν περιπετειῶν του, τοῦ διαμόρφωσαν ἕναν εὐαίσθητο, ἀλλὰ καὶ γερὸ καὶ ἠθικό, ἀκέραιο χαρακτήρα. Ἡ φυσικὴ του ἀπόκλιση στὸ γράψιμο, ἡ ζωὴ καὶ τὰ βάσανά της, ὁ ἀδιάκοπος καὶ τίμιος ἀγώνας γιὰ τὸ καλὸ τῆς ὀλότητος, τὸν ἔπλασαν ἀγωνιστὴ κι ἀνθρωπιστὴ, διανοούμενο καὶ ποιητὴ.

“Ἐρχονται τὰ χελιδόνια»,
ποιήματα (Β’ ἐκδοσὴ).

Ἡ ποίησή του εἶναι ἀπλή, ρεαλιστικὴ καὶ δραματικὴ, γιὰ τὸ ἴδιος γίνεται ἕνας εὐπαθὴς δέκτης καὶ πομπὸς σὲ καταθλιπτικὲς ἀνθρώπινες καταστάσεις. Πότε πότε κι ἐκρηκτικὸς ἀπὸ τὴν ἀκατασίγαστη ἀγωνιστικὴ του πορεία· καὶ νεοβιβλικὸς σὲ φλογερὲς ἀλήθειες ἀπὸ μιὰν ἀφομοίωση σὲ τραγικὰ συμβάντα. Ὁ Κ. Βάρναλης εἶπε γιὰ τὴν ποίηση τοῦ Α. ὅτι «ἔχει ἀλήθεια καὶ θιστὴ καὶ θαυμαστὴ δύ-

— Τώρα θὰ δεῖς, τοῦ λέει ὁ ξυλοκόπος.

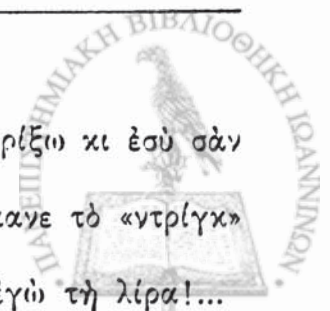
Παίρνει ἕνα τσιφί.

— Θὰ ρίξουμε τὴ λίρα μέσα στὸ τσιφί, τοῦ λέει. Ἐγὼ θὰ τὴ ρίξω κι ἐσύ σὰν πέσει θὰ κάνεις τὸ «ντρίγκ».

Ἔτσι ἔκαναν. Ρίχνει τὴ λίρα ὁ ξυλοκόπος καὶ ὁ τεμπέλης ἔκανε τὸ «ντρίγκ» πού ἔκανε ἢ λίρα σὰν ἔπεσε στὸ τσιφί.

-- Ἐσύ, λοιπόν, τοῦ λέει ὁ ξυλοκόπος, πάρε τὸ «ντρίγκ» κι ἐγὼ τὴ λίρα!...

Ἄπὸ τὴ Λίπα. Λέγεται σὰ μύθος γιὰ τοὺς τεμπέληδες μὰ καὶ σὰν εὐτράπελο.

κημένο λαό κι ἐλπίδα γιὰ τὸ μεγάλο αὔριο». Κι ὁ Σκαρίμπας τοῦ ἔγραφε πὺς ἡ ποίησή του «εἶναι μιὰ ζῶσα πράξη τοῦ ἀνθρώπινου στὴν πιὸ ὑψηλὴ ἀναγωγή της». Τὸ ραφωδιακὸ ποίημά του «τῆς κόλασης τὸ πανηγύρι» εἶναι σὰ μικρογραφία Ντάντε, Ἰώβ, Ἱερεμία καὶ Ἥσαϊα μὲ τὸ ἀξίωμα τῆς δικαιοσύνης ποὺ ἔχει τὸ μέγα μήνυμα τῆς εἰρήνης. Μὰ ὄση πικρα κι ἂν ἀποστάζουν οἱ στίχοι του, μᾶς κερνοῦν συνυφασμένα καὶ μιὰν ἄφατη γλύκα καὶ τρυφεράδα εὐγενικῶν καὶ πραχτικῶν λεπτῶν συναισθημάτων. Ἡ ἴδια ἡ πραγματικότητα στὸ ἔργο του, προσπορίζει σωτήριες ιδέες. Ἐπιδράσεις ἔχει καὶ ἀπὸ παλαμικὲς καὶ μαγιακόφσκεις συντεταγμένες. Ἐτσι, πέρα ἀπὸ ἔλλειψη ὁποιασδήποτε φορμαλιστικῆς περιεχτικότητας, μᾶς δίνει μιὰ ποίηση ἀνθρωπιᾶς τόσο τρυφερὴ καὶ τῆς ὀδύνης τόσο πονεμένη, ποὺ στὸ βάθος ἀντικαθρεφτίζει ἐπιγραμματικὰ πολλὰ ἀπὸ τὰ τραγικὰ διώματα τοῦ λαοῦ μας καὶ τῆς Κύπρου, ἀπὸ τὸ 1940 ἴσαμε σήμερα. Ὁ Α. δὲ δείχνει μόνον ποιητικὰ καὶ σηματοδοτικὰ τὴν κόλαση μιᾶς ἐποχῆς ποὺ οἱ σκοτεινὲς δυνάμεις ὀργίσασαν πάνω στὰ τσακισμένα κορμιά τῶν τίμιων ἀγωνιστῶν τῆς πατρίδας μας, ἀλλὰ παράλληλα, ἀποκαλύπτει καὶ στιγματίζει μὲ τὸ στίχο του τὴν ἀπανθρωπιὰ καὶ τὴν ὠμὴ βία, καὶ ἀξιώνει μὲ τὸ συγκινησιακὸ του δίδαγμα καὶ μήνυμα, ἓνα οἰκουμενικὸ αἶτημα φιλειρηνικῆς καὶ ἀδερφικῆς ζωῆς. Παράλληλα, ξεσκεπάζει τὶς κατὰφωρες κοινωνικὲς ἀδικίες κι ἀντιθέσεις. Καταγγέλλει μὲ τὸν τρόπο του ὁ ποιητὴς καὶ διαμαρτύρεται γιὰ τὸν καθημαγμένο ἄνθρωπο. Ἀλλὰ, παράλληλα τοῦ συμπαραστέκει στίς ποικίλες μορφὲς παγίδων καὶ κατατρεγμῶν ποὺ ὑφίσταται, γιὰ ν' ἀντιστέκεται θαρραλέα κι ἀνάλογα, στοὺς ἀσκούς τοῦ Αἴλου, καὶ τῆς γεννοκτονίας τῶν οὐμανιστικῶν πολιτισμικῶν ἀξιών. Πολεμάει ὅσο μπορεῖ τὸ σκοτάδι καὶ τὸ διαλύει μὲ τὸ δυνατό του φῶς. Δίνει χαμόγελο, παρηγοριὰ κι ἐλπίδα στὸν πάσχοντα καὶ στὸν ἀδικημένο. Ὁ Θ.Α. γεμάτος εἰλικρίνεια καὶ ἀβολὴ πραχτικολογικὴ συμπάρασταση κι ἀλληλεγγύη στὸν ἀνθρώπιν ἀδερφό, συγκρούεται μὲ δυνάμεις, ποὺ στὴν ἀλληγορία τους δὲν εἶναι ἄλλες ἀπὸ τὶς σατανικὲς δυνάμεις τοῦ ἠθικοῦ καὶ ὑλικοῦ κακοῦ. Ἐτσι τὶς ἀντιπα-

λεύει μὲ παλληκαροσύνη καὶ τὶς νικά. Μὲ τὴ μεγαλοφυχία του ξέρει νὰ ὑπηρετεῖ ἀνακουφιστικὰ τὸν ἀνθρώπινον πόνο καὶ νὰ μέμφεται τὴν ὁποια ἀναχρονιστικὴ πολιτεία, γιὰτὶ «...ἔδιωξε τοὺς ξωμάχους ἀπὸ τὰ χωράφια / ποὺ μὲ τὸν ἰδρώτα τους / καλλιεργοῦσαν τὴν προκοπὴ καὶ τὴν ἱστορία καὶ τοὺς ἔβαλε κάτω ἀπ' τὴν Ἀκρόπολη τουρίστες καὶ ξεναγοὺς τῆς διακονιάς».

★

ΓΙΑΝΝΗ ΙΜΒΡΙΩΤΗ: «Δοκίμια Μαρξιστικῆς Φιλοσοφίας», Ἀθήνα '78, ἐκδόσεις «Σύγχρονη Ἐποχὴ», σελ. 295.

Ἐνα ἔργο μὲ πλούσια παραδείγματα ἀρχαίων καὶ νεώτερων φιλοσόφων, πάνω στὰ εἰδικὰ προβλήματα τῶν σχέσεων ἀνάμεσα στὰ φαινόμενα καὶ τὰ δεδομένα τῆς διαλεκτικῆς θεωρίας ποὺ πρυτανεύουν οἱ μαρξιστικὲς θέσεις καὶ ἀπόψεις τοῦ μεγάλου μας στοχαστῆ καὶ φιλόσοφου Ἰμβριώτη, σχετικὰ μὲ τὶς ἰδεαλιστικὲς καὶ ἰδεοκρατικὲς ἀντιλήψεις τῶν μεταφυσικῶν. Ὁ κορυφαῖος συγγραφέας μας συνδυάζει τὴν ἀπλὴ ἔκφραση μὲ τὸ βάθος τῆς οὐσίας καὶ ἀναλύει μὲ ὀξύνοια καὶ σαφήνεια ὅλα τὰ στοιχεῖα καὶ τὶς ἔννοιες ποὺ καθορίζουν τὴν κίνηση σὲ μορφὲς καὶ περιεχόμενα τῆς ἀντικειμενικῆς πραγματικότητας. Τὸ βιβλίο αὐτὸ ἀποτελεῖ σταθμὰ στὴν νεώτερη ἱστορία τοῦ διαλεκτικοῦ ὕλισμου.

★

ΜΠΑΜΠΗ Δ. ΚΛΑΡΑ: «Ἡ κρίση τοῦ πολιτισμοῦ καὶ ἡ ἀνάπλαση τῆς ζωῆς» (Διάλογος μὲ τὸν Γκαρωντὺ καὶ τὸν Καρίγιο) «Πρὸς ἓνα κοινωνικὸ ἀνθρωπισμὸ».

Ἐνα πολιτικὸ δοκιμιογραφικὸ ἔργο 336 σελίδων μὲ πλούσια βιβλιογραφία, χωρισμένο σὲ 3 μέρη. Στὸ πρῶτο δίνει ἀπαντήσεις στὸν Ρ. Γκαρωντὺ γιὰ τὴν ἰδεαλιστικὴ καὶ μυστικιστικὴ στροφὴ του. Στὸ δεύτερο ἐξετάζει τὸν εὐρωκομμουνισμό, τὸ ἔργο τοῦ Σ. Καρίγιο καὶ τὰ ἀνθρώπινα δικαιώματα· καὶ στὸ τρίτο συσχετίζει καὶ ἐξαίρει τὴν αὐθεντικὴ ἱστορικὴ ἠθικὴ, πνευματικὴ καὶ πολιτισμικὴ ὑπόσταση τῆς Ἑλλάδας, καὶ τὴ χρησιμότητά της στὴν παγκόσμια κοινωνικὴ ἀνάπλαση τῆς ζωῆς. Μὲ βαθὺ καὶ καθάριο στοχασμὸ συσχετισμοὺς

καὶ ἀντικειμενικὴ κριτικὴ ἐνατένιση καὶ θεωρήση τῶν πραγμάτων καὶ τῶν ἐξελίξεων, ὁ Μπ. Κλάρας σὰν δοκιμιογράφος, κριτὸς καὶ φιλόσοφος μᾶς δίνει μιὰ σπουδαία καὶ ὑπεύθυνη διαφωτιστικὴ καὶ προοδευτικὴ ἐργασία, ἕναν πνευματικὸ μόνον βαθιᾶς ἐνυμερωτικῆς ἀξίας.

ΛΑΜΠΡΟΥ ΠΕΤΣΙΝΗ: «Ἐπιστημονικότεχνικὴ καὶ βιομηχανικὴ ἐπανάσταση».

Ἕνα εἰδικὸ καὶ φιλοσοφημένο ἐπιστημονικὸ δοκίμιο, μιὰ σπάνια διαφωτιστικὴ συγκριτικὴ μελέτη πάνω στὸ τρίπτυχο καὶ πολύμορφο θέμα ποὺ ἀπασχολεῖ τοὺς δύο κόσμους καὶ προσδιορίζει συμπερασματικὰ καινούργιες τεχνικὲς βάσεις στὴ σύγχρονη διομηχανικὴ ἐξέλιξη καὶ τὴν ἐπαναστατικὴ καὶ ἀνθρωπιστικὴ παραγωγικὴ πρόοδο τῶν λαῶν. Ἕνα σχετικὰ αὐθεντικὸ καὶ σπουδαῖο ἔργο μὲ συγκριτικὰ νούμερα καὶ στατιστικὲς σὲ ἐργατικὸ, ἐπιστημονικὸ καὶ παραγωγικὸ δυναμικὸ, μὲ εὐγλωττὴ πειθῶ πάνω στὰ σύγχρονα ἐξελιχτικὰ δεδομένα τοῦ μαρξισμοῦ καὶ τῆς εὐεργετικῆς γιὰ τὰ κοινωνικὰ σύνολα διευθυνόμενης οἰκονομίας. Ὁ Λ. Πετσίνης μὲ τὸ βιβλίον του αὐτὸ ποὺ ἔχει καὶ πίνακα πλούσιας βιβλιογραφικῆς ἐρευνας, ἀναδείχεται ἕνας διαπρεπῆς ἐπιστημονικὸς καὶ οἰκονομολογικὸς συγγραφέας τῆς πατρίδας μας.

ΓΙΩΡΓΗ ΣΙΔΕΡΗ: «Δοξαστικόν».

Ἕνα ὑπέροχο ποιητικὸ βιβλίον μὲ 172 σελίδες καὶ χωρισμένο σὲ 16 μέρη. Εἶναι τὸ πιὸ κορυφαῖο ἔργο τοῦ γνωστοῦ ποιητῆ καὶ πεζογράφου σὲ ἐπιμελημένη ἔκδοση τοῦ «Κέδρου». Εἶναι ἕνα ἐπικὸ ὑμνολόγιον γιὰ τὴ δόξα τῆς ἀτίμητης, ἀπαραμίλλης καὶ ἀπαραλλήλιστης Ἀντίστασης τοῦ λαοῦ μας ἀπὸ τὸ 1940 ὡς τὸ πανθαύμαστο «Πολυτεχνεῖο» μας, μὲ βαθιὰ ἐντυπωσιακὴ βιογραφικὴ καὶ αἰσθητικὴ εἰσαγωγικὴ ἀνάλυση τοῦ κριτικοῦ καὶ λογοτέχνη Νίκου Παπανδρέου. Συνειδησιακὴ καὶ βαρῦτιμη προσφορά, γεμάτη λαϊκὴ πνοή, πατριωτικὴ ἔξαρση καὶ ἀγωνιστικὸ μεγαλεῖο. Μιὰ ποίηση αἰσιοδοξίας καὶ ἐθνικῆς περηφάνιας μὲ μηνύματα καὶ νάματα λυτρωτικά. Κολυμπήθρα Σιλωάμ γιὰ κάθαρση, γιὰ βύπτιση καὶ ἀναβάπτιση παλιῶν καὶ νέων γενεῶν στὸ χρέος

τῆς ἀδιάκοπης πάλης γιὰ τὰ μεγάλα ἰδανικὰ καὶ τὸν καινούργιον κόσμον.

ΖΗΣΗ ΣΚΑΡΟΥ: «Ὁ Ἰ κ λ ο ὕ β ε ς» (χρονικὸ τῆς κατοχῆς), 4η ἔκδοση, Ἀθήνα '75.

Ἕνα γνωστὸ εὐρύτερα δραματικὸ ἀφηγηματικὸ ἔργο, ἀπὸ τὰ καλύτερα τοῦ ἀγνωστοῦ συγγραφέα. Συγκλονιστικὲς προσωπικὲς μαρτυρίες, συνταραχτικὲς σκηνὲς γεμάτες λαχτάρεις καὶ ἀγωνίες, ἀντιστασιακὲς πράξεις καὶ ἡρωϊκὲς αὐτοθυσίες, συνθέτουν τὸ ἀπὸ 160 σελίδες ἔργο. Μιὰ τίτνια πάλη μὲ τοὺς Οὐννοὺς κατακτητῆς, μὲ τὴν πείνα, τὶς ἀλυσίδες, τὴ ζωὴ καὶ τὸ θάνατο. Τὸ τραγικὸ καὶ ἐφιαλικὸ αὐτὸ χρονικὸ, καθρεφτίζει ὀλοζώντανον ὅλον τὸ ψυχικὸ καὶ πατριωτικὸ μεγαλεῖον τῶν ἀγωνιστῶν ἡρώων καὶ μαρτύρων τοῦ Χαϊδαρίου καὶ τῆς Καισαριανῆς μὲ πιστὴ καὶ δυνατὴ ἀφήγηση ἀπὸ τὸν ἐκλεκτὸ συγγραφέα καὶ σήμερον πρόεδρον τῆς Ε.Ε.Λ. ποὺ σώθηκε κατὰ τύχη ἀπὸ τὰ χαροβόλα τέρατα τοῦ χιτλερικοῦ φασισμοῦ. Ὅποιος τὸ διαβάξει, διδάσκεται καὶ δοξάζει: τὸ Σουκατζίδη καὶ τοὺς Διακόσιους, τὸ ἠθικὸ χρέος, τὴν ὑπέρτατη θυσία καὶ τὴν καταπληχτικότερη ὁμορφιὰ τοῦ θανάτου, τῆς αἰωνιότητος.

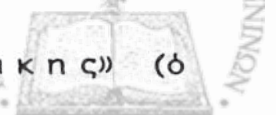
ΑΝΤΩΝΗ ΚΥΡΙΑΚΟΠΟΥΛΟΥ: «Ποιήματα» (Ἀναδρομὲς - Κλεψύδρα - Αἰωρήσεις).

Ἕνα νέο βιβλίον μὲ 142 σελίδες τοῦ ἀγαπημένου μας Κυριακόπουλου. Μέσα τους, μιὰ λυρική ποίηση συμπυκνωμένη σὲ οὐσίαι ἀγάπης, ἀνθρωπιᾶς, εὐγενικὰ αἰσθήματα, ξέχειλον πόνο καὶ στοργὴ στὸν πατριώτη ἀγωνιστῆ, στὸν ἀδικημένο ἀδερφό. Μιὰ ποίηση μὲ ἰδέες καὶ μηνύματα λύτρωσης. Μιὰ τέχνη λεπτῆς εὐαισθησίας, μὲ ἰδανικὰ εἰρήνης, προόδου καὶ εὐτυχίας. Ἀλλὰ γιὰ τὴν τόσο γλυκεῖα καὶ δροσερὴ λυρική βρυσσηγὴ τοῦ ἐκλεκτοῦ ποιητῆ καὶ ἐξαιρετοῦ ἀνθρωπιστοῦ, ἄλλοτε θὰ γράψουμε περισσότερα.

ΚΩΣΤΑ ΜΠΙΡΚΑ: «Τατάκης» (ὁ Νικητῆς τῆς κόλασης).

Ἕνα ἀφηγηματικὸ μαρτυρολογικὸ χρονικὸ τοῦ γίγαντα τῆς Μακρονήσου Μήτσου

Τατάκη, καπετάνιου του ναυτικού και ήγέτη της ήρωικής 'Αντίστασης του λαού, που σκότωσε άπάνθρωπα ό φασισμός τó 1949 στο Μακρονήσι. «Νερό! νερό!» Φώναζαν τότε οι ήγέτες του λαού πριν ξεφυγήσουν στα άπελευθερωτικά χρονικά των αιώων. Τελευταία λόγια και του Ναζωραίου και του Κατσαντώνη και του Βλαχάβα και του Τατάκη και χιλιάδων άλλων άώνυμων μαρτύρων που έπεσαν στα νύχια και σε πέλματα δήμιων «κοθράδων» και βασανιστών. Γιαυτό και έμειναν άθάνατοι και θρονιασμένοι σε καρδιές και συνειδήσεις γενεών. 'Ο Κ.Μ. με περιστατικά και ντοκουμέντα άνάλογα, άποκαλύπτει, κατατοπίζει και φωτίζει τον άναγνώστη για τó ήρωικότερο παλληκάρι της κόλασης εκείνης και της πολυθαύμαστης κι ένδοξης άθανασίας του, που τόσο συγκλονιστικά τραγούδησε ό άείμνηστος Καρούσος!

★

ΓΙΑΝΝΗ ΚΑΡΑΒΙΔΑ: «'Ο Θ Λ Λ Ο Σ
'Η Λ Ι Ο Σ».

Ένα διαλεχτό ποιητικό βιβλίο, με σχέδια ξυλογραφίας του Χ. Σαρακασιάνου. 'Ο ποιητής και κριτικός Καραβίδας, μάς δίνει ταχτικά όλο και από μιá καινούργια ποιητική αίσθηση, πλατιά και συγκινητική σε πρόσωπα και πράγματα και ιδεοδοτική σε κοινωνικά και οίκουμενικά προβλήματα. 'Η ποιητική του τεχνοτροπία άνάγεται σε ελεύθερο συμπυκνωμένο στίχο. Τό περιεχόμενό του έχει στενό όργανικό δεσμό με τη ζωή και τις ανθρώπινες καταστάσεις. Στέκει σε μιάν άφαίρεση που γενικεύει τó μερικό μέσα άπόνα πρίσμα συμπόνιας και ανθρωπισμού. 'Η έποπτική του ματιά σκοπεύει τó ιδανικό της πληρότητας και της άδερφοσύνης.

★

ΝΙΚΟΥ ΜΠΟΥΤΒΑ: «Κ ά π ρ ο ι σ».

Είκοσι έξαιρετικά διηγήματα του γνωστού πεζογράφου (93 σελ.) δοσμένα από τις εκδόσεις «Πορεία» με χαρακτηριστικές εικόνες του Γιάννη Μαντά. 'Αξιόλογα και ρεαλιστικά, γραμμένα με τέχνη κι ανθρωπιά, τύπους και έπεισόδια από την ταραγμένη κι όλέθρια έποχή του έμφύλιου πολέμου. Μιά συγκινητική προσφορά, από τις καλύτερες ως τώρα του Ρουμελιώτη άγωνιστή συγγραφέα.

ΓΙΩΡΓΟΥ Β. ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗ: «Π Ε Ρ-
ΠΑ Τ Ω Ν Τ Α Σ ΣΤ' 'Α Υ Κ Α Θ Ο-
Τ Ο Π Ι Α».

Ένα ντοκουμενταρισμένο και άποκαλυπτικό βιβλίο με 327 σελ. σε 5 μέρη και δεκάδες κεφάλαια, γραμμένο με στρωτό και άνεπιτήδευτο γλωσσικό ύφος, βγαλμένο άπό τά χρόνια 1940—'50 και την άντιστασιακή και άγωνιστική Ιστορία του λαού της 'Ηπείρου και την προδοσία των 'Αγγλων. 'Ο δωδωναίος συγγραφέας μετείχε όλόφυχα στην 'Αντίσταση και περιγράφει σπηνές άπό τον έλληνοϊταλικό πόλεμο, άπό τον ΕΔΕΣ και τον ΕΛΑΣ και συνακόλουθα μαρτύρια άπό την 'Ικαρία και Μακρόνησο Πρωτότυπα, συνταραχτικά και χρήσιμα είναι τά κεφάλαια της συγκρότησης, συμπεριφοράς, διάλυσης και έπανασύνθεσης του ΕΔΕΣ· αλλά και των έγκλημάτων μερικών στοιχείων του. Μιά άθωα και αυθόρμητη έξιστόρηση μέσα άπό τά πράγματα, της δράσης και της δολοφονίας του μαρτυρικού άγωνιστή Κ. Λώρενς. 'Η τίμια δράση του 15ου Συν)τος του ΕΛΑΣ και τά επακόλουθα στο «οφαι τοίς ήττημένους». Τό έργο είναι ύπόθεση ζωής, δράσης και περήφανης συμμετοχής στον άγώνα του συγγραφέα. Είναι μιá ιδιότυπη και ιδιόζουσα νεομακρυγιάννικη περίπτωση με προσωπικές άφηγήσεις και μαρτυρίες καίριες και τολμηρές όμολογίες της πραγματικής Ιστορικής άλήθειας, που δέν είχε ως τώρα γραφτεί.

★

ΦΙΛ. ΓΕΛΑΔΟΠΟΥΛΟΥ: «'Η Β ο υ λ-
γ ά ρ ι κ η 'Α ν τ ι φ α σ ι ο τ ι κ ή
'Α ν τ ί σ τ α σ η 1941—'44».

Μιά νέα έπίπονη και κοπιαστική έρευνητική και στοιχειοπροικισμένη έργασία άπό 320 σελ. και σε 2 μέρη και 12 κεφάλαια, με άφθονα και ποικίλα βιβλιογραφικά στοιχεία. 'Εδώ περιγράφεται και άνθολογείται ή μεγαλειώδης 'Αντίσταση του βουλγάρικου λαού και του προοδευτικού και άπολυτρωτικού κινήματός του άπό τή γέννησή του μέχρι τή συντριβή του χιτλερικού φασισμού, που παίρνει νικηφόρες πανβαλκανικές διαστάσεις. 'Ημερολογιακή άντιπαράθεση γεγονότων, σκληρές μάχες, έκτελέσεις ήγετικών μορφών, ήρωικά πρόσωπα και θυσίες του βουλγάρικου λαού για τή λευτεριά του. 'Ο Γελαδόπουλος έπιτέλεσε

έναν πραγματικό άθλο πού φωτίζει, συγκινεί, παραδειγματίζει και διδάσκει κάθε υπόδουλο και λεύτερο λαό για την άληθινή και πλατιά ιστορική ένημέρωση.

FUSTEL DE COULANGES: «'Η Ν Η σ ο ς Χ ί ο ς» (Ίστορικό ύπόμνημα).

“Ένα ιδιότυπο και υπέροχο βιβλίο του καθηγητή της ιστορίας στη Σορβόννη, με πρόλογο, σημειώσεις και μετάφραση του Κώστα Χωρεάνθη. Το έργο είναι σε μεγάλο σχήμα με 240 σελίδες και πίνακα όνομάτων πού κυκλοφόρησε περίσου από τις εκδόσεις Καραβία. ‘Η έκδοσή του όφείλεται στην εύγενική φροντίδα και στη γενναϊόδωρη πρωτοβουλία ήθικη και ύλική συμπάρασταση του έκλεκτου Χιώτη εύπατρίδη και λόγιου κ. Νίκου Πλατή. Τέτιοι φωτισμένοι άνθρωποι πατριδολάτρεις και μεγαλόψυχοι άρρωγοί, έπιτελούν έργα πολιτισμού. Βαρύτητα κι άξία έχουν πολλές φορές όχι μόνο εκείνοι πού γράφουν τά βιβλία, αλλά, κι εκείνοι πού τά εκδίδουν και τά διαδίδουν στη χώρα και στις δύσκολες κι άντιπνευματικές συνθήκες πού ζούμε. Το βιβλίο του Φυστέλ ντε Κουλάνζ είχε εκδοθεί στα γαλλικά. Χωρίζεται σε 9 κεφάλαια. ‘Ο συγγραφέας με άκρατο φιλελληνισμό και εύλάβεια περιγράφει όλη την ιστορία του νησιού από την αρχαιότητα μέχρι την ‘Ελληνική ‘Επανάσταση. Και ό Κ. Χωρεάνθη τά αποδίδει πιστά στη γλώσσα μας με τó καθάριο και γλαφυρό του ύφος. “Όλο τó έργο είναι μιá ζηλευτή και θαυμάσια προσφορά. “Ένα λαμπρό διδαχτικό επίτευγμα. Συγχαίρουμε τó φλογερó ύποστηρικτή τών γραμμάτων και της ιδιαίτερης πατρίδας του της Χίου κ. Νίκου Πλατή πού του άξιζει ό έπαινος· και κάθε τέτια πράξη ός γίνεται παράδειγμα για μίμηση και σ’ άλλους.

N. A. Παπαδάκη: «Φτερουγίσματα στον άρχαιοελληνικό κόσμο».

Μιά έξαιρετική έρευνα και μελέτη σε βάθος προσώπων και πραγμάτων της κλασι-

κής ‘Ελλάδας. 1) “Αθήνα, ή νεκρή πολιτεία της έλληνικής Θράκης. 2) ‘Ο Διώνυσος στην ‘Ικαρία ‘Αττικής. 3) Διαδρομή άνάμεσα σε νεκραναστημένες πνευματικές μορφές. 4) Τελέσιλλα, ή ήρωική ποιήτρια του “Αργους. 5) ‘Ο κωμωδιογράφος Μένανδρος και ή ‘Εποχή του και 6) ‘Ηρώδης ‘Αττικού ό Μαραθώνιος. Αύτá είναι τά κεφάλαια πού πραγματεύεται ό Ν.Π. με πολύ μεράκι, ζωντανό λόγο και άπλό ύφος, μäs αναλύει με πειστικά παραδείγματα τó άποκορύφωμα της άξίας του Μένανδρου, της Τελέσιλλας, του ‘Ηρώδη ‘Αττικού κ.ά. Πετυχαίνει μιá οργανική σχέση και δομή στις μορφές και στη δράση τών έπιλεγμένων ήρώων του. ‘Αρδεύει από πολλές πηγές στοιχεία και νεκρανασταίνει πολλά σπουδαία ποιητικά πρόσωπα της αρχαίας ιστορίας, δίνοντάς τους ψυχή μέσα από τά ‘ίδια τά πράγματα. ‘Ο συγγραφέας έσκυψε με πολλή λατρεία και εύλάβεια σ’ αύτá και μäs χάρισε μιá συμπαθητική έργασία, διδαχτική, εύχάριστη και πολύ ώφέλιμη, έξαίροντας ιδιαίτερα τόν πατριωτισμό της ποιήτριας Τελέσιλλας και του ‘Ηρώδη ‘Αττικού.

ΣΤΕΡΓΙΟΥ ΒΑΛΙΟΥΛΗ: «Τώρα τά χρειά ζεσαι περισσότερο».

“Ένα νέο βιβλίο 90 σελ. του άγαπητού, δραματικού και κωμικού συγγραφέα. Περιέχει σε δύο μέρη 22 χρονικά πολιτικά άφηγήματα, δημιουργημένα με πολύ κέφι και μαστοριά. “Όλα είναι δραματικά στο βάθος, και μερικά ίλαροτραγικά στην έπιφάνειά τους. Κομφός και περιποιημένος λόγος μ’ ένα νεοτσεχωφικό ή και μαρκτουένικο ύφος. Κορφολογημένα από τή μεταπελευθερωτική περίοδο της ήττας του λαοϊκοαπελευθερωτικού κινήματος του λαού μας. “Ένα βιβλίο από τά καλύτερα του στυλίστα συγγραφέα (τών έργων «Πολίτης Β’ κατηγορίας» και του «Βασιλιά χωρίς τάκτ») Στέργιου Βαλιούλη.

ΒΑΣΙΛΗ ΜΗΤΣΑΚΗ: «Η “Ωρα τής κρίσης».

“Ένα καφτό ρεαλιστικό θέατρο. “Ένα πρωτότυπο δραματικό έργο σε 132 σελίδες. ‘Αναλύει κύρια, τις σχέσεις καλλιτεχνών και θιασαρχών με έξαιρετική ψυχολο-

γική και ποιητική μαεστρία. Έχει διαλογική αμεσότητα, αλήθεια και γοητεία, φλογερά αισθήματα και προοδευτικές ιδέες. Χαιρετίζουμε την εμφάνιση του έκλεκτου ήθοποιού Β. Μητσάκη (πού έχει 20χρονη θητεία στο θέατρο και διακρίθηκε και σε πρωταγωνιστικούς ρόλους) και τον συγχαίρουμε σαν θεατρικό ταλεντούχο συγγραφέα στο χώρο της λογοτεχνίας και του νεοκλασικού θεάτρου. Ευχόμαστε να χαρούμε το έργο του και στη σκηνή.

★

ΑΝΘΗ ΒΕΡΓΗ: «Έ ρ η μ ι ά».

Ένα νέο βιβλίο με 10 πρωτότυπα διηγήματα (175 σελ.) του έκλεκτου Ρουμελιώτη διηγηματογράφου και σχέδια του Γ. Βαρλάμου. Όλα στο έργο του έχουν μια ουσιαστική ένότητα και μια στενή σχέση τεχνικής και τελεολογίας. Ο Α.Β. για να σαρκάσει και να μαστιγώσει τα στραβά και τ' άδικα σε χρεωκοπημένη άστική κοινωνία, όπως: την πονηριά, την ύποκρισία, την άπάτη και κάθε είδους άτιμία, πλέκει τους καμβάδες της τέχνης του σε συμβολικά και υπερευαίσθητα πλαίσια με υποδηλωτικές κρίσεις και μεταφορικά πρόσωπα σε παραδείσους, κολάσεις, άχερουσίες και άβύσους: και κάνει τους ανθρώπους θεούς, δαίμονες, παπάδες και ληστές και άγίους, άγγέλους και βασιλιάδες και παλιούς ήρωες. Έτσι πετυχαίνει έμμεσα όπως άπαιτεί ή έντυπωσιακή κοινωνική τέχνη το στόχο του και δείχνει με λιτά και γλαφυρά έκφραστικά μέσα τη μαστορική του Ικανότητα και τους μύθους, στα νέα διηγήματά του.

★

ΦΩΤΟΥ ΕΛΛΗΝΑ (ΣΤ. ΜΕΛΙΣΣΙΝΟΥ):
«Ά ν τ ι φ α σ ι ο σ τ ι κ ό λ ε ξ ι κ ό».

Καυστικοί σατιρικοί στίχοι του γνωστού ποιητή και μεταφραστή, πού ραπίζει και σατιρίζει τσουχτερά τους πρωταγωνιστές έπιόρκους της έφτάχρονης δικτατορίας. Ένα ιδιότυπο και ιδιόρρυθμο ποιητικό μαστίγωμα πολύ διασκεδαστικό για τον άναγνώστη, γιατί θυμίζει Σουρή και Σκόκο με άλλα σταθμά και νούμερα στη γελοία και άντιανθρωπιστική έποχή, πού πολλοί έχουν χάσει και την αίσθηση ακόμα του γελοίου. Ο Σ. Μελισσινός είναι τολμηρός, μαχητι-

κός και πρωτότυπος και του άξίζουν συγχαρητήρια.

★

ΧΡΗΣΤΟΥ ΠΥΡΠΑΣΟΥ: 1) «Τ ό ν και ρ ό τ η ς μ πο μ πό τ α ς» και 2) «Έ π ι γ η ς ε ί ρ η ν η».

Το πρώτο με 57 σελίδες και 17 κοινωνικά και πικάντικα άφηγήματα από την κατοχή, τις πείνες, τους έρωτες, και τη ζωή των λογοτεχνών και καλλιτεχνών της έποχής εκείνης. Το δεύτερο με 55 σελ. και σκίτσα του Γ. Μούγιου, ποιήματα με άλτρουστικά, φιλειρηνικά αισθήματα και προοδευτικές άποχρώσεις, με τη γνωστή παιγνιδίστικη κι εύχρηστη ρίμα, τη ρέουσα και στιγμιότυπη συνθεμένη στιχολογία από κοινωνικά προβλήματα και καταστάσεις, του γνωστού βετεράνου του χαμηλότοπου παραιοσιακού στίχου και πάντα νέου της γενιάς του '30—'40 ποιητή και πεζογράφου Χρ. Πύρπασου. Ο Άθηναίος λογοτέχνης είναι συμπαθής. Τα ποιήματά του και τα αισθηματικά και δραματικά άφηγήματά του, έχουν όλα μέσα τους παράλληλα με το εύθυμο και κωμικό στοιχείο και το ιδεώδες πάθος της ανθρωπιάς και της ειρήνης.

★

ΕΛΕΝΗΣ ΡΗΓΑ: «Φ ω ν έ ς», «Μ ι ά σ τ ι γ μ ή . . . μ ι ά ζ ω ή» και «Χ ω ρ ί ς σ ύ ν ο ρ α».

Είναι τρεις μικρές ποιητικές συλλογές της ήθοποιού του Έθνικού κ. Έλένης Ρήγα - Κοσμόπουλου. Όλα τα ποιήματά της τα διαπνέουν μια χριστιανική διάθεση κι αγάπη, ένα βαθύ παράπονο για κάποιες άδικίες ένας ρομαντικός ιδανικός έρωτας, μια λεπτή αίσθηση κι ένα εύγενικό άγκάλιασμα ζωής με κατανόηση, άπαλό χόδι και μια θεία παρηγοριά, σε ένότητα χρόνου και κόσμου πάνω στο ιδεαλιστικό της ύποστρωμα. Η κ. Ε. Ρήγα έχει φλέβα ποιητική και γερό θεατρικό ταλέντο: και φιλοδοξεί να υπηρετήσει τις θεραπευτικές μούσες πού χαρίζουν άτυχία στη ζωή, με εύγενικό πάθος, με την καθάρια της συνείδηση και με την ήθική της συνέπεια, άρετές πού είναι τόσο ζηλευτές στην κοινωνία μας σήμερα.

★

ΔΗΜΗΤΡΗ ΣΙΑΤΟΠΟΥΛΟΥ: «Τ κ ρ έ κ ο υ» (Ο ζωγράφος του Θεού, τεκμηριωμένο ιστορικό μυθιστόρημα), σελίδες 316, Αθήνα - Δεκέμβρης '77.

Ένα μεγάλο κι έντυπωμα βιβλίο του συγγραφέα, για τον Δ. Θεοτοκόπουλο.

★

ΑΝΤΙΓΟΝΗΣ ΓΑΛΑΝΑΚΗ - ΒΟΥΡΛΕΚΗ:

«Τ ό μ ε γ ά λ ο π ο τ ά μ ι».

Ένα νέο έργο με 42 ποιήματα και 60 σελ. της κ. Α. Βουρλέκη. Μια ποίηση υποβλητική και γοητευτική σε ελεύθερο στίχο της υπέροχης λυρικής ποιήτριας με δραματιστικές έμπνεύσεις και όνειρικές διαστάσεις. Η Α.Β. έχει ανώτερη και δυναμική ποιητική ψυχή και ζηλευτή ποιητική προσφορά.

★

ΔΗΜΗΤΡΗ ΔΑΒΑΛΑ: «Α ν α φ ο ρ ά ο ε δ υ ό έ π ε τ ε ί ο υ ς».

Η πρώτη στην άπελευθέρωση των Γιαννίνων 21-2-13 και η δεύτερη στη βορειοηπειρώτικη αυτονομία 17-2-1914. Είναι μια έμπεριστατωμένη δισυπόστατη μελέτη, που δόθηκε σαν διάλεξη στους Ηπειρώτες της Θράκης από τον εξαίρετο Ηπειρολάτρη λόγιο, δικηγόρο και συγγραφέα στίς 12-2-77.

★

ΔΗΜΗΤΡΗ Σ. ΣΟΥΤΖΟΥ: «Α γ ω ν ε ς γ ι ά τ η ν λ ε υ τ ε ρ ι ά» (τρεις ιστορικοί σταθμοί του νεώτερου ελληνισμού: 1854, 1878 και 1897).

Υπεύθυνες ιστορικές σελίδες με πολλά ντοκουμέντα, πρόσωπα πρωταγωνιστικά των επαναστατικών αγώνων του περασμένου αιώνα, διανθισμένα και με πολύτιμες και έντυπωμα φωτογραφίες. Ο Δ. Σουτζος (άποστρατος αξ)κός του Ιππικού - τεθ)νων, λόγιος και ιστορικός συγγραφέας, κάνει με ζήλο και συνείδηση έρευνες και μελέτες στην επαναστατική ιστορία των προγόνων μας, χρησιμοποιεί πολλά βιβλιογραφικά στοιχεία και μάς δίνει έγκυρες εργασίες.

★

ΓΙΑΝΝΗ ΛΥΜΠΕΡΟΠΟΥΛΟΥ: 1) «Έ ν τ α ξ η», 2) «Ο ύ ρ λ ι α χ τ ό».

Δυό βιβλία γραμμένα μ' ένα αίσθημα ευθύνης για την ένταξη και τη στάση του ανθρώπου στη ζωή και την κοινωνία. Το γράψιμό του είναι δυνατό και ψυχολογικό.

Χαρακτηριστικό στην «Ένταξη» είναι το δραματικό στοιχείο της μοναξιάς και της υπαρξιακής αγωνίας στο άτομο του καιρού μας και της κοινωνίας μας. Τονίζει ιδιαίτερα κάθε τραγικό στιγμή του βίου, σ'α να διαμαρτύρεται για κάθε έκτροπή από το δρόμο της όμόνοιας και της ανθρωπιάς. Αγγίζει τα μεγάλα προβλήματα που καινε στο «Ούρλιαχτό» του, τον τρόπο του πολέμου και τ' όνειρο της ειρήνης. Οίγει και συμπονεί το λεηλατημένο κόσμο, από τις Χιροσίμες ως τα Γουωτεργκαίητ. Ο Λ. είναι ένας σεμνός και παραγωγικός Ηπειρώτης συγγραφέας στην Αθήνα που και τ' άλλα 4 βιβλία του με παρόν ζωντανό κ' υπεύθυνο, ιστορία, παράδοση, λαογραφία και θρύλο, έχουν όλα τη σφραγίδα της έγκυρότητας και της διδαχής.

★

ΑΝΤΩΝΗ Κ. ΣΑΝΟΥΔΑΚΗ: «Η Ν ε ο κ ρ η τ ι κ ή λ ο γ ο τ ε χ ν ι κ ή Σ χ ο λ ή».

Μια συγκεντρωτική παλιών και νέων Κρητών λογοτεχνών, αναφορική και περιεχτική μελέτη 150 σελ. του φωτισμένου καθηγητή και ποιητή.

★

ΠΑΥΛΟΥ ΚΡΙΝΑΙΟΥ: «Τ ό β ι β λ ι ο τ η ς Μ υ ρ τ ώ ς».

Παιδικά ποιήματα βραβευμένα, πρωτότυπα και άριστουργηματικά του διακεκριμένου ποιητή με άπόλυτη έπιτυχία στο σκοπό της άγωγής του παιδιού και τη σωστή διάπλασή του.

★

ΚΩΣΤΑ ΕΥΑΓΓΕΛΑΤΟΥ: «Γ ρ α φ ή μ α τ α ' 7 7».

Έπιγραμματικοί στίχοι με υπερβατικές και διφορούμενες έννοιες, με φιλοσοφικές και σαρκαστικές διαθέσεις.

★

Γι ώ ρ γ ο υ Χ. Χ ι ο ν ί δ η: «Ο Ι « π ά ρ ο ι κ ο ι » τ η ς Σ κ ο π έ λ ο υ (1 8 2 9) π ο υ κ α τ ά γ ο ν τ α ν ά π ο τ η Χ α λ κ ι δ ι κ ή».

Ιστορικό σε άνάπτυπο 16 σελίδων.

★

ΓΙΩΡΓΟΥ Δ. ΚΑΡΑΝΙΚΟΛΑ: «Τ ό ά γ ν ω σ τ ο π ρ ώ τ ο β ι β λ ι ο τ ο υ Θ έ μ ο υ Κ ο ρ ν ά ρ ο υ»

και «Η ΣΥΝΤΡΙΒΗ ΤΗΣ
ΣΥΜΜΑΧΙΑΣ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΥ-
ΡΩΚΟΜΜΟΥΝΙΣΜΟΥ».

Το πρώτο είναι με άποκαλυπτικά στοι-
χεία μία τιμή στον άδικημένο άτίμητο και
κορυφαίο Θ. Κορνάρο φίλο του συγγραφέα
και το δεύτερο μία ανάλυση των αιτίων για
την περσινή έκλογική άποτυχία της «Συμ-
μαχίας» στη χώρα μας.

★
ΑΓΓΕΛΙΚΗΣ ΠΑΥΛΟΠΟΥΛΟΥ: «Ο Θ Ω
Λ Ο Ψ» (Χάι - Κάι).

Ποίηση χωρισμένη σε τρία μέρη «Βίος -
Πολιτεία - Τείχη» 85 σελίδες της γνωστής
Μεσολογγίτισσας ποιήτριας.

★
ΔΙΟΓΕΝΗ ΝΤΑΡΙΔΗ: «Ο Λ Ι Κ Η Μ Ε-
Θ Ο Δ Ο Σ Κ Α Ι Π Ρ Ω Τ Η Α Ρ Ι Θ-
Μ Ι Ο Ν Ω».

Ένα πρωτότυπο (επ)κό βιβλίο συστατι-
κό για την όργανωση και τον τρόπο εφαρ-
μογής έποπτικών μεσων στη διδασκαλία, με
ψυχολογικά προβλήματα γενική και ειδική
διδασχτική. Θεσ)νίκη '78.

★
ΧΡΗΣΤΟΥ ΤΟΥΜΑΝΙΔΗ: «Α Ο Τ Α Θ
Μ Η Τ Α», ποιητική συλλογή, σελί-
δες 37.

★
ΝΙΚΟΥ ΜΑΡΓΑΡΩΝΗ: «Π α ρ α λ η ρ ή-
μ α τ α σ τ ή ν ά θ υ σ σ ο α», ποι-
ήματα και δυό μικρά μονόπρακτα,
σελίδες 248, Άθήνα, Δεκέμβρης
'77.

★
ΣΩΤΗΡΗ ΙΟΡΔΑΝΟΥ: «Ο Ή Λ Ι Ο Σ
Τ Η Σ Χ Α Ρ Ω Ψ». Δεκαοχτώ διη-
γήματα, σελίδες 124, έκδοση «Ίωλ-
κός», Άθήνα, Μάρτης '78.

Ένας καλός κι άθόρυβος διηγηματογρά-
φος που προέρχεται από τον εύγενικό αιγυ-
πτιώτικο έλληνισμό.

★
ΡΩΞΑΝΗΣ ΠΑΥΛΕΑ: «Α ν θ η τ ή ς
Λ ή θ η ς», συλλογή ποιημάτων σε
32 σελίδες, Θεσ)νίκη '78.

★
ΔΗΜΗΤΡΗ ΛΙΑΤΣΟΥ: «Ο Ι Π Ο Λ Ι Ο Ρ-
Κ Η Μ Ε Ν Ο Ι».

Όχτώ διηγήματα του Κοκκινιώτη συγ-
γραφέα σε 68 σελίδες με θέματα και ήρω-
ες από την Άντίσταση και τον έμφύλιο.

ΤΖΕΝΗΣ ΠΑΠΑΊΩΑΝΝΟΥ: «Ο Χ Ρ Ι-
Θ Α Ψ».

Ταξιδιωτικό 43 σελίδων που περιγραφει
τ' αρχαία και τα νεώτερα της όμορφης γι-
ουγκοσλαβικής πόλης.

★
ΚΟΝ)ΝΟΥ ΚΙΤΣΟΥ: «Ο Ή Π Ε Ι Ρ Ω-
Τ Ι Κ Ο Σ Δ Ι Α Φ Ω Τ Ι Ο Μ Ο Σ Σ Τ Α
Χ Ρ Ο Ν Ι Α Τ Η Σ Τ Ο Υ Ρ Κ Ο Κ Ρ Α-
Τ Ι Α Ψ», σελίδες 16.

Ένας πανηγυρικός λόγος που έκφωνή-
θηκε στο γιορτασμό της 65ης επέτειου της
άπελευθέρωσης των Γιαννίνων.

★
ΣΟΣΟΣ ΠΕΤΡΟΥ - ΒΛΑΣΣΗ: «Ο Λ Ο-
Γ Ι Ο Μ Η Π Α Ρ Ο Υ Σ Ι Α Ψ. Μία λυ-
ρικοκοινωνική και στοχαστική ποιη-
ση σε 40 σελίδες.

Η νέα ποιήτρια έχει αξιόλογο ταλέντο,
έξαιρετική δημιουργική φαντασία, φιλοσο-
φική διάθεση και δικό της έκφραστικό
τρόπο.

★
ΝΙΚΟΥ Μ. ΠΕΡΑΚΑΚΗ: 1) «Σ Τ Ο Ο
Χ Ρ Ο Ν Ο Υ Τ Η Ν Α Ν Ε Μ Η Ψ. Ά-
στεία και σοβαρά ανέκδοτα και ά-
πανθήματα, σελίδες 285 και 2) «Η
Φ Τ Ω Χ Ι Κ Η Π Ο Ι Η Τ Ι Κ Η Α Ν-
Θ Ο Λ Ο Γ Ι Α Μ Ο Υ Ψ», σελίδες 45.

★
ΔΗΜΗΤΡΗ ΚΑΤΣΑΡΟΥ: «Η Α Ν Τ Α-
Ρ Α Τ Η Σ Ζ Ω Η Ψ», ποιήματα σε
παραδοσιακά σχήματα και ρυθμούς,
σελίδες 70.

★
ΘΟΜΑ ΘΑΝΑΣΣΚΟΥ: «Ε Ψ Θ Ο Ι Κ Α
Χ Ρ Ο Ν Ι Κ Α Ψ».

Ένα αξιολάπητο βιβλίο σε β' έκδοση έ-
πιμελημένη, με λογοτεχνικά και σπουδαία
χρονογραφήματα που προλογίζουν Εύβοιώ-
τες συγγραφείς, όπως ο Σκαρίμπας κ.ά.

★
ΠΑΝΑΓΙΩΤΗ ΚΑΤΣΙΡΕΛΟΥ: «Ο Ι Ή Α Ρ-
Θ Ψ Λ Ε Ψ».

Ένα ρεαλιστικό και με ώραία σκίτσα
συμπαιητικό κι αξιόλογο μυθιστόρημα από
την Ιταλογερμανική κατοχή με δραματικά
έπεισόδια και δυνατές παραστάσεις. Έκδό-
σεις «Ίωλκός» '78, σελ. 145.

★
ΔΑΜΙΑΝΟΥ ΒΟΥΛΓΑΡΑΚΗ: «Ε Κ Β Α-
Θ Ε Ψ Ν...» ποιήματα σελίδες 35.

Μέ τό σφυρί στά κατώματα

Ἄλλότρια — συναφῆ καί παράταιρα

Τοῦ ΑΛΚΗ ΦΩΤΕΙΝΟΥ

Παρασυναγωγές, παραεθνικοί
καί Ἴονέσκηδες

Στά 1918 πάνω στόν ὄλεθρο τοῦ ἐμφυλίου δοκιμάστηκαν καί οἱ λογοτέχνες καί χώρισαν οἱ στρείφοι ἀπό τοὺς γαλιόρηδες. Ἄν τότε, ὄλοι οἱ λογικοὶ φιλειργητικοὶ καί δίκαιοι πατριώτες συγγραφεῖς, μιλοῦσαν γιά ἐθνική ἐνότητα, γιά συμφιλίωση, γιά ἐθνική ἀνεξαρτησία καί κοινωνική δικαιοσύνη... μιά δράμα μικρόφωνων καί ὑποταχτικῶν, μὲ ἐπιχειρημαλὴ τὸν γνωστὸ Μυτιληνιὸ ἀκαδημαϊκὸ (μὲ κάποια ἐμπάθεια κατὰ τοῦ ἀθώου κατατρογυμένου ἰκλεκτοῦ καί βυσανισμένου ἀγωνιστικοῦ λαοῦ, καί τοῦ ξεσηκωμένου στά βουνά της Ἑλλάδας «σόνι καὶ καλά» γιατί τό ἦθελαν οἱ βουκόλακες Ἰσώφτισλ, Βανφλίτηδες καί... Σὺα, γιά νά ἔχουν τὴν πατρίδα μας ἀποικία) ἀποσκήρτησαν ἀπὸ τὴν Ἐταιρεία Ἑλλήνων λογοτεχνῶν, καί ἴδρυσαν τὴν «Ἐθνική» Ἐταιρεία Ἑλλ. Λογοτεχνῶν. Αὐτὴ ἡ παραχαϊδερμένη κυρὰ τῆς καπηλοεθνοκοφροσύνης, ἀπὸ τότε καὶ μέχρι σήμερα, εἶναι ἡ μοργανωθεμένη καί γαλαντομημένη θυγατέρα τοῦ κατεστημένου, ντόπιων καί ξένων πατριῶνων, πὸν νέμεται ὅλα τὰ προνόμια, τίς προβολές, καί τὰ γάδια, τῆς κάθε ἡμέτερης ἰδεολογικῆς ἢ μᾶλλον τροχτικῆς... Πολιτείας. Ἄλλωστε ἡ κακῶς ἐννοούμενη Λεξιά, δὲν εἶχε ποτὶ ἰδεολογία, παρὰ μόνον, παμπόνηρο συμφέρον, καιροσκοπισμὸ, ἀρτηριοσκήληση, γιά νά μὴ ποῦμε ἐλεφαντιασμὸ καί ἔξαλλο ἰονιστικὸ ἀτομικισμὸ (!) Ἔτσι, στίς 16 μὲ 22 Ἀπρῆλη, τὴν προμοδότησε τὸ ἀρμόδιο ὑπουργεῖο, καί ἔκανε μιά συγκέντρωση = παρασυναγωγὴ συγγραφέων ντόπιων καί ξένων τῆς ὀρισιτίας καί τῆς σκοπιμότητος... στὸ Χίλτον. Ἀνάμεσα σ' αὐτοὺς πὸν μετεῖχαν καί δὲν ὑπηρετοῦσαν παρὰ τὴν ἀτομική τους πόντα - προβολή καί τό... «θεαθῆναι», ἀλλὰ καί τὴν ἴσως ἄθελιά τους μερικῶν, ἀντιδραστικὴ πολιτικὴ... κάλεσαν καί τὸν Ἰονέσκη Ἰονέσκη, παραξυχαρωμένο ἀπὸ τοὺς Γάλλους, Ρωμῆαν ἰμυγροὺ θεατρογράφου τοῦ παραλό-

γου καί ψευτοακαδημαϊκὸ στὸ Παρίσι.

Ὁ ἐν λόγω λοιπὸν ἀββάς, χαβάς καί χαλιβάς τοῦ παραλογισμοῦ τῶν ξεπασμένων παριζιάνικων γραμμάτων, ἦρθε σάν ταῦρος λυσσασμένος καί μαινόμενος ἐδῶ, στήν ἀρένα τοῦ λυσσόδηχτου ἀντικομμουνισμοῦ, γιά νά μᾶς πουλήσει ἢ νά εὐλογήσει καί ἐντείνει τὸν γελοῖο ἀντισοβιετισμὸ καί ἀντισοσιαλισμὸ του. Ἡ τρελοπαντιέρα βέβαια δὲ μποροῦσε νά ἰρηθεῖ καί νά σταθεῖ στά γαλλικὰ βουνά (!) Καί εὐθύνονται μόνον ἔκφεινοι πού τονε κουβάλησαν, κάνοντας ἐντατικότερη καί πὸ ἐπικίνδυνη τὴν εἰσαγωγή τῆς διτικοευρωπαϊκῆς «Μιχαλοῦς» (!) Ὅμως αὐτὸν τὸν πρώην «σοσιαλιστὴ» στὸν «Ῥινόκερῶ» του καί στή «αφαλακρὴ τραγουδίστρια» τὸν περιποιήθηκε δεοντολογικὰ ὁ ἔντιμος καί φιλαλήθης συνάδελφος Ἀλέκος Λιδωρικῆς, στήν «Ἐλευθεροτυπία» τῆς 24-4-78. Ἀνέλυσε τὸ γελοῖο καί ἀντιφατικὸ φαινόμενο Ἰονέσκη, μὲ ἀφορμὴ βέβαια τὰ ἀνόητα, ἀντισοσιαλιστικὰ του οὐφλιάσματα στὸ ἀνεκδιήγητο παρασινέδριο (!) Ὁ Ρωμῆανὸς κομπομύτης ἔχει δηλώσει στὸ Χίλτον ὅτι: «τετράγωνο, καθαρό, συνειδητὰ, ἄγρια, καὶ ὡς τὰ νύχια μου εἶμα ἀντικομμουνιστῆς, ἀντισοβιετικὸς, ἀντισοσιαλιστικὸς...». Ἦταν ἀνάγκη λοιπὸν αὐτὰ τ' ἀποθημένα του νά τὰ ξεράσει στήν Ἀθήνη; Ἀλλὰ, τί θὰ ἔπρεπε νά εἶναι ὁ τάλας τῆς πρωτοποριακῆς θεατρογαλλίας; Ἀφοῦ, ὅπως λέει ὁ κ. Λιδωρικῆς: «δὲν θὰ ἔπρεπε νά μιλάει πιά». Γιατί, ὅταν τονε λανσάρισαν ραμολιμέντιον ἐδῶ, οἱ περὶ «ἄλλων τυφάξωσι» καλοθελητὲς - ὄργανωτὲς τῆς παρασυναγωγῆς... «εἶχε ξεχάσει μὲ τὴν ὀδοντόβουρτσά του στὸ Παρίσι καί τό... μνημονικὸ του» (!) Ἐμεῖς θὰ λέγαμε στὸν ἀγαπητὸ κ. Λιδωρικῆ: Ποῦ νά τό ἔβρισκε νά τό ἔχανε... ἢ νά τό ξεχνοῦσε (;) Καί ἀφοῦ, τοῦ καταλογίζει «ἄγνοια μᾶς τραγικὰ δυσάρεστης πραγματικότητος». Ὁ κ. «Ῥινόκερῶς» οὐφλιάζει: «Ἄν προσδεθῶ σὲ ἀτυνομικὲς συγκεντρώσεις...». Ἄ, νά σᾶς πῶ: Ὅσο γιαντὸ... ἄθελιά του, δὲν ἔπρεπε ἔξω γιά τίς ἐδῶ τσιροπουλικὲς καί

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΓΕΝΙΚΗ ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΣΧΟΛΙΚΗΣ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΕΥΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

πετροχάρικες «άστυνομικές» παρασιγγενετροφίες και τὰ ιπτάμενα στελέχη τῆς «έθνικῆς» εταιρίας, καὶ γιὰ τοὺς ὑπεραστυνόμεους καὶ θεματοφύλικες τῆς ἔθνοκαπηλικῆς γραμματοθηρίας(!)

Καὶ ὁ κ. Λιδωρίκης τονίζει: «Πρόθεσε ὁ Ἰονέσκο τὸν ἴδιο τὸν ἑαυτό του». Μὰ μήπως κύριε Λιδωρίκη τὰ δηλητηριώδη γέδια δὲ ναρκισσεύονται, δὲ ναρκιώνονται, καὶ ὅταν ξεναρκώνονται δὲν τρώνε τὴν ἴδια τους τὴ σάρκα; Καὶ μὴς καὶ ἀφότου ἔγινε ἔμγκρς, λακὲς ἀρχόντων, δὲν ἦταν αἰτοπροδομένος; Μετὰ τὸν σοσιαλ-Ρινόκερο δὲ γάνηκε παλινοδικῶς καὶ ἀνομολόγητος; Ἀὐτὸν στήθηκε τὸ ἐχαιδεμένο παιδί σὲ δορισμένους δημοκρατίες τῆς Α. Εὐρώπης; Τὸ λοιπὸν, τίτιο πόνι στὴ σκακίρα τοῦ διεσθαρμένου καὶ παράλογου καπιταλισμοῦ, ἀντὶ νὰ τ' ἀτήσουν ν' ἀναλαίβεται, σὲ ψευτοδάφνες ὄνειροπολείων καὶ σὲ παράτες νοσηλευτοειδυλίων(!) τὸν κοιδάλησαν ἰδῶ σὶν λιμοκοντόρο, μὲ δεκανίκια, γιὰ... σκακιμότητα καὶ ντόρο(!) Ἄμ καὶ πλάι του ποὺ συμπαρακάθησαν γιὰ νὰ τὸν συγκαλίφουν μερικὸι εμπορευτικοὶ συγγραφεῖς γιὰ μαυλοπροβολή(!).. ἐνῶ τ' ἄλλα λογοτεχνικά σωματεῖα δὲν συμμετείχαν καὶ κατάγγελλαν τὴν «Ἐθνικὴ»(!) Μάλιστα οἱ ἀθῶοι ξένοι ποὺ ἀργὰ ἀντιλήφθηκαν τὸ «φιάσκο» τῆς τάχα «διεθνούς συνάντησης συγγραφέων» ὁ Τζὼν Ἄρντεν καὶ ἡ Μαργ. Ντ' Ἄσρν ἀπὸ τὴν Ἀγγλία καὶ Ἱρλανδία, κατηγοροῦσαν σφοδρὰ στὰ «Νέα» τὴν ἐπίθεση στὶς 25.5.78, καὶ ἀνάμεσα σ' ἄλλα ἐπέκριναν:

«Ἐπιθυμοῦμε νὰ γίνει δημόσια γνωστὸ, διὲν εἶχαμε τὴν πρόθεση νὰ φανοῦμε ἐννοοῦντες μιὰ ὁμάδα Ἑλλήνων λογοτεχνῶν ἐναντίον ἄλλης... Οἱ προσδοκίες μας νὰ συναντήσουμε μιὰ αὐθεντικότερη ἀντιπροσωπευση τῶν Ἑλλήνων συγγραφέων διαψεύσθησαν...». Τί ἄλλα ρεζίλια νὰ περῖμενε κανεὶς ἀπὸ τοὺς «ἀητονόχηδες» τῆς «Ἐθνικῆς»; Μὴ ξεροβήχετε, γιατί ἔχουμε καὶ «ἀντεθνικὴ»(!) Ἄς μὴ χάνουν λοιπὸν ἄλλον καιρὸ στὸ μέλλον οἱ μικροὶ καὶ μεγάλοι Ἰονέσκοι γιὰ τὰ ἀφρίσματα τὰ... Ξαφρίσματα καὶ τὰ μπαλαλίσματα κατὰ τῶν σοσιαλισμῶν(!) Τί νὰ τοὺς κάνουμε; Πῶς νὰ γυρῶσουμε τὸν τροχὸ τῆς ἱστορίας κατὰ πῶσω;

Πῶς νὰ τοὺς πᾶμε στὸ μεσκίωνα; Οἱ σοσιαλισμοὶ στὸ παρὸν εἶναι τὰ μεγάλα ὄραματα τῶν λαῶν· αὐτὰ θὰ εἶναι ἐξελισσόμενα καὶ τὰ κοινωνικὰ συστήματα τοῦ μέλλοντος.

Κι ἄς ρίχνουν κοίφτες κοιμισομῆδες καὶ σπιτιεῖς οἱ παραεθνοκοί(!) Τώρα βρίζουν τὸν σοσιαλισμὸ. Ἀὐτὸν ντρέπονται βέβαια. Μὰ δὲ θὰ ντρέπονται καὶ στὸ μέλλον. Γιατί σὺν ἀδίσταχτοι συμβατικοὶ καὶ χαμηλοέστες ποὺ εἶναι, δὲν ἔχουν ντροπὴ καὶ θὰ βγοῦνε πρώτοι, νὰ διεκδικήσουν ἐλευθερείς καὶ δικαιοῦματα, λεύτεροι καὶ χωρὶς καμιά ψυχρολουσία, ἄπως τώρα ἡ κανακάρη ἡ «σοσιαλιστρία» ἡ Σία(!) Ποῦ εἶσαι κατακαημένη δασκαλε τοῦ γένους μας Ψαλίδα, ποὺ κάτι τέτια μιναλά τ' ἀποκαλοῦσε; ἐχιδναία, βάρβαρη, λιγνί, ὁποῦ παραλαλοῦν καὶ ξενοκρένουν...»(!)

«Λογοτεχνίες μικρῶν χωρῶν»(;) :

Στὴ μουσολόγια ψευτοδιεθνή «συνάντηση συγγραφέων τῆς «Ἐθνικῆς» γιὰ τὰ 30 χρόνια τῆς, (κοιμάστε τῆς κοκαλιάρη νιχτερίδας νὰ μὴ βισκαίνεται), κεντρικὸς πυρήνας θεματολογικὸς καὶ ἀλόγειτος, ἦταν τὸ πῶς ἀπὸ τίς μικρὲς χώρες ἡ λογοτεχνία θὰ διαδοθεῖ στὶς μεγάλες. Ἐμεῖς θὰ τοὺς λέγαμε πῶς δὲν ἐπάσχουν μικροὶ λαοὶ καὶ μικρὲς χώρες σὲ ἀξίες, ἐπίροχες, διαχρονικὲς καὶ ἀθάνατες λογοτεχνίες. Τπάροχει ἔνας Ὁμηροσ τῆς Ἑλλάδας γιὰ τὴν ἀνθρωπότητα. Γενικά οἱ Ἕλληνες κλασικοὶ κ' οἱ Λατίνοι. Οἱ Ρῶσοι καὶ οἱ Ἀγγλοὶ, Γερμανοὶ καὶ Γάλλοι νεοκλασικοὶ, γιὰ τὴ λογοτεχνία ὅλου τοῦ κόσμου, ἀκόμα καὶ οἱ Κινεζοὶ. Δὲν μπορεῖ λοιπὸν ἡ ἀρχαία ἑλληνικὴ λογοτεχνία ποὺ εἶναι σχεδὸν μητέρα ὅλων, νὰ παραβληθεῖ μὲ τοὺς μεγάλους λαοὺς, ἐπειδὴ προφορεται ἀπὸ μικρὴ χώρα; Καὶ ἡ Ἀμερικὴ εἶναι μεγάλη χώρα, ἀλλὰ σήμερα, ἀπὸ λογοτεχνία, εἶναι μικρὴ. Ἐλάχιστες ἔχει ἀναδείξει κατὰ καιροὺς δημοιογενεῖς ἀξίες πολιτισμοῦ. Κι αὐτὲς, δταν ἀγωνίζονταν οἱ σκλάβοι καὶ οἱ ἀκτῆμονες ἀγρότες (Οὐίτμαν, Στάμπλεκ) γιὰ τὴν ἀπελευθέρωσή τους. Ἄρα μόνον μιὰ κοινὴ γλώσσα τῶν λαῶν θὰ ἔκανε καὶ τίς νεώτερες λογοτεχνίες μικρῶν καὶ μεγάλων χωρῶν κτήματα ὅλου τοῦ κόσμου, γιατί οἱ καημοὶ καὶ τὰ ἰδεώδη τῶν λαῶν πάντα συμπίπτουν.

Ρεπερτοριακά σανά και παντισπάνια

Ἡ ἔλλειψη ἐνδιαφέροντος γιὰ νέα ἑλλη- νικά θεατρικά ἔργα, ἢ καὶ ἡ ἀπογοήτευση νέ- ων θεατρικῶν συγγραφέων στὴ χώρα μας, ὑφίεται κύρια στὴν ἀντίθετη πολιτικὴ τοῦ κράτους «ἐν κράτει» στὰ ἀντὶ καὶ ὑπὲρ κρα- τικά «ἔθνικα» θέατρα καὶ στὸ 10% ποσο- στὸ πὸν δικαιωματικὰ πρέπει νὰ παίρνουν οἱ συγγραφεῖς· καὶ πὸν τὸ ἀποφεύγουν συστη- ματικὰ οἱ θεατρῶνηδες καὶ οἱ συμπράττον- τες θιασάρχες σὰν οἱ διαβόλοι τὸ λιβάνι(!) (Οἱ κλειστὲς αὐτὲς κίστες, ἢ προσπαθοῦν νὰ τὸ γλυτώσουν ἢ καὶ νὰ τὸ μειώσουν στὸ ἐλά- χιστο. Ἄλλωστε, ὑπάρχουν καὶ οἱ ἰσχνὰ ἀ- μεφιβόμενοι ἀπὸ αὐτοὺς προχειροθεατρογρά- φοι, ψευτομεταφραστὲς, λογοκλόποι καὶ λα- θρεπιβάτες τῶν θεόφτωχων ἢ καὶ γελοίων ρεπερτορίων. Γιὰ ὅλη αὐτὴ τὴν κακοδαιμο- νία στὴ θεατρικὴ μας ζωὴ λοιπόν, καὶ τὴν παρεμπόδιση νέων ἑλληνικῶν ἔργων στὴ σκη- νή, ποιοὶ φταῖνε; Τὰ ξαναεἴπαμε: ἡ πολι- τικὴ τοῦ ἔθνικοῦ, οἱ ἐπιχειρηματίες τοῦ ἐ- λεύθερου θεάτρου, οἱ πρωταγωνιστὲς, ὁ ὑπο- λογισμὸς τοῦ κέρδους καὶ τῶν δύο, τὸ ἀπλη- στο ἀτομικὸ συμφέρο, οἱ φατρίες, οἱ συγ- κρούσεις, τὸ σύστημα γενικά. Ἔτσι πέφτουν στὸ κατάντημα νὰ δίνουν στὸν καημένο τὸ λαὸ θεάματα = σανά καὶ κουτόχορτα(!) καὶ λούπινα καὶ γκορτσοψώμια(!) Σὰ νὰ μὴ δι- καιοῦται στὴν ἐποχὴ μας φαρίνα ἀπὸ καρ- διὰ σιταριοῦ, παντισπάνι ἢ καὶ σαντιγύ!

Ἡ ἀληθινὴ μας ἱστορία

Ἡ ἐφημερίδα «Τὰ Νέα» δημοσίευσε πρὸ μηνῶν κρίσεις καὶ ἀπόψεις εἰδικῶν ἱστορικῶν συγγραφέων γιὰ τὸ πρόβλημα τῆς ψευτο- γραμμῆς καὶ τῆς ἄγραφης ἀληθινῆς ἱστο- ρίας τῆς χώρας μας καὶ τῶν ἀγώνων τοῦ λαοῦ μας. Καὶ πρὸς τιμὴ τους οἱ περισσότε- ροι καὶ ἔγκυρότεροι, ἀποφάνθηκαν νὰ ξανα- γραφεῖ ἀπὸ τὴν ἀρχή, ἡ ἱστορία, μὲ σωστὴ καὶ ἀντικειμενικὴ ἔρευνα σὲ πρόσωπα καὶ γε- γονότα. Νὰ καταχωρηθοῦν οἱ μορφὲς πὸν ἔθιαψαν καὶ καταχώνιασαν τὰ κατεστημένα, ἢ πολιτικὴ καὶ κάθε εἰδους σκοπιμότητα, ποι- κατὰ καιροὺς τὴν ἔγραφε καὶ τὴν ἔκοβε στὰ μέτρα τῶν συμφερόντων της, ἀδιαφορώντας γιὰ τὸ ἀξίωμα τοῦ Θεοβάντες ὅτι: «οἱ ἱστο- ρικοὶ ὀφείλουν χωρὶς πάθη, νὰ εἶναι πιστοὶ καὶ ἀκριβολόγοι στὴ διήγησή τους».

Εἶναι πρὸς τιμὴ τῶν νεώτερων καὶ ἔγκυ- ρων ἱστορικῶν συγγραφέων, πὸν βρῆκαν τὴν ὑπάρχουσα στὸ μεγαλύτερο μέρος της ψευ- τογραμμῆ καὶ ἀχρηστὴ καὶ τὴν ἀληθινὴ μας ἱστορία ἄγραφη. Καὶ εἶπαν πὸς ἐ π ι θ ἄ λ- λ ε τ α ι ν ἄ γ ρ ἄ ψ ο υ μ ε κ ἄ π ο- τ ε ἐ π ι τ ἔ λ ο υ ς τ ἧ ν ἄ λ η θ ι ν ῆ μ α ς ἱ σ τ ο ρ ί α, νὰ τὴ διδαχτοῦν τὰ παιδιὰ μας πὸν φορτώνουν τὰ μυαλά τους ἄ- χυρο καὶ ψέμα. Γιὰ νὰ μὴ τὴ βροῦν ἔτσι καὶ τὰ παιδιὰ τῶν παιδιῶν μας! Ἄς γίνεῖ λοι- πὸν τὸ ὄνειρο τόσων γενεῶν κάποτε κι ἐδῶ, μὰ εὐλογημένη πραγματικότητα. Βέβαια, τὴν κάθε ἀντιδραστικὴ πολιτεία, δὲν τὴ συμ- φέρει. Ἄλλὰ, οἱ πνευματικοὶ ταγοί, ἄς πά- ρουν γενναῖες πρωτοβουλίες. Καὶ οἱ νέοι ἱ- στορικοὶ μας ἄς μὴ λησμονοῦν τὸν ἀφορισμὸ τοῦ Κικέρωνα: «Κανένα ψέμα δὲν πρέπει ν' ἀκούει ἡ ἱστορία. Ἄλλὰ πρέπει πάντα νὰ ἔχει στημένο τὸ αὐτὶ στὴν ἀλήθεια».

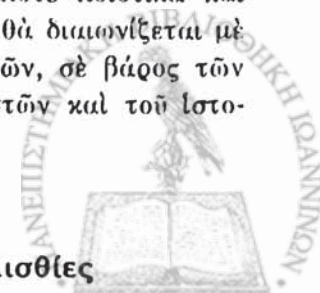
Τὰ ὑποπροϊόντα τῶν ἐκδόσεων

Ἡ ἀσυνδοσία τῶν ἐκδόσεων στὴ χώρα δι- νει καὶ παίρνει. Ἡ ἀστικὴ πολιτικὴ τῶν ἐκ- δοτῶν μὲ τὰ καλωπισμένα ὑποπροϊόντα τους, γεμίζει μὲ δολώματα τὴ βιβλιαγορὰ καὶ τιμ- ποῦν οἱ ἀνίδεοι ἀγοραστὲς σὰν ψάρια πὸν πιάνονται στὰ δίχτυα. Τὸ 75% περίπου τῶν Ἑλλήνων στὰ χρόνια μας δὲν εἶναι σὲ θέση νὰ ἐπιλέξει τὰ καλὰ βιβλία. Γεμίζουν οἱ βι- βλιοθήκες μὲ ψευτιὲς καὶ παραποιήσεις. Χά- νονται καὶ τὰ καλὰ, μέσα στὸν κυκέωνα τῶν σαβουροκατρανέικων. Ἀντιγραφές, μμήσεις, πρόχειρες μεταφράσεις καὶ πολυτελεῖς ἐπεν- δύσεις(!) Ἐγκυκλοπαίδειες τῆς δεκάρας, ἀνατυπωμένες, σαχλὲς κι ἐπιτήδειες, λαθρομ- παίρνουν κολακευτικὰ καὶ διαφημιστικὰ στὰ σπύτια γιὰ ἀμφίβολη χρῆση καὶ βλαβερὴ ἀ- χρηστία... σ' αὐτὴ τὴ βαβυλωνιακὴ κοινωνία τῆς σύγχυσης, τῆς ψευτοεπίδειξης, τῆς προ- χειρότητας, τῆς ἐκμετάλλευσης καὶ τῆς ἀπά- τος. Ἄν δὲν ἀλλάξει κάποτε ποιοτικὰ καὶ ριζικὰ, αὐτὴ ἡ κατάσταση, θὰ διαμωνίζεται μὲ τὴ νοθεῖα μορφῶν καὶ ἀξιών, σὲ βάρος τῶν νέων καὶ παλιῶν ἀναγνωστῶν καὶ τοῦ ἱστο- ρικοῦ μας πολιτισμοῦ.

Φαραῶ, παραξίες

τουμπελέκια καὶ πολυμισθίες

Ἦσο κι ἂν ἐπικρίνει κανεὶς μέτριους καὶ

κατώτερους πετροχίρσους, όλα πίνε χαλάλι, άραού αίτοι με την παραξία τους άνεβαίνονιν, κολακειώντας, έφροντας και γλείφοντας... στα μεγάλα πόστα και κατειθύνουν την άπογοητευτική πνευματική ζωή του τόπου μας. Άλλωστε πώς να μη γράφει κανείς για τέτοιους τίπους άντιπροσωπευτικούς της έποχής, άδίσταχτους και σπλιταδόρους, πολυπρόσωπους και κομπιναδόρους; Άν έπάσχει σ' αίτοις ντροπή και φραγμός. Τπάσχει μόνο συμβιβασμός, κολακεία, κοινούλωμα κι άκρατος άτομικισμός. 'Ο κ. Πετροχάρης πού είχε ύφράξει άπό τον Ξενοπούλο τή «Ν. Έστία» και την είχε πατρωνάρι έμπορικά ο Κολλάρος, πού άλλαξε όλες τις παραταξιακές σημαίες... και ή εδρχόντισσα Ουράνη τον έκανε άκαδημαϊκό (!) 'Αφού παραλιθάνα τους δικτάτορες, έβγαλαν κάλους οι καλάμες του άπό τά χειροκροτήματα στον Πατακό και Ζουτάκη, έπαινε μέρος στις έπιτροπές πού ήμολογούσαν και ίσπερετόσαν τή χούντα (!) Σάν θιμοίμαστε και τά συγχαρητήρια τηλεφωνήματά του επί τή διασώσει του Γ. Παπαδόπουλου άπό την άκάπειρα Παναγούλη... μās πάντι έμτός (!) Και μόλις άλλαξε τότε ο Σίσκο, τίς τάτες στα Ξιδοβάρελα... δηλαδή μόνο βιολιτζήδες και τά νταούλια έμειναν τά ίδια... τον έκαναν πρόεδρο άκαδημαϊκής των γερόντων (!) Σήμερα, δεσπόζει κι έπηρεάζει άκούς πάντα τό σουλιανάτο των γραμμάτων και τεχνών (!) Αίτός είναι ο κεντρικός πυρήνας, πού κινεί τις έπιτροπές και μοιράζει στους φίλους του βραβεία, άγορές βιβλίων, άπονομές χορηγιών, συντάξεις κλπ. Κι όλα οι γλείφτες για χάρη αίτων, και τής «Έστίας» του, κάνουν στο Χάρη τον άχαρο τον εδχδοσημοντούτη μαιντανό, τεμενάδες και τουμπιλέκια, του γλείφουν τά πόδια, τον προσκυνών, τον άνταγωνίζονται σέ κολακείες, τον δουλεύουν σάν τά καλιά κοπέλια τον ξεσκολισμένο φειοδάσχη, σά διαμόνο έμπορα και πολυτιτιλούχο καιροσκόπο και πονηρό έκδότη. 'Ο Σπύρος Μελάς είχε πει κάποτε, με τό δικιο του, πώς, «άν γινότανε στην άκαδημία έδρα τιπογραφίας, θα την έπαινε στα σίγουρα ο Π. Χάρης» (!) 'Επίσης, ο άείμνηστος φιλόσοφος καθηγητής πανεπιστημίου Κ. Γιωργούλης έλεγε για τον ότι: «'Ο Π. Χάρης όχι μόνο δέν είναι πηγαίος, αλλά τανιέται και πολυτανιέται, για να βγάλει μιά σελίδα τής «Ν. Έστίας» του». Και ο έλεοδακρίφορστος καταφερτής

κολλησιδο-τριπομάτης και κοφίος λικίς τής Νραελ. Λογοτεχνίας, κατάφερε να περισει όλες τις βαθμίδες των ακαδημαϊκισμίων, όχι κατά Βοκκάιο δέβαια... άλλή μ' όλους τους τρόπους και τά μέσα και να γίνει ο Φαρών των τεχνών και γραμμάτων (!) πού όσαι του κάνουν ίσακλίσεις βαθίς, κ' οι μίτες τρώνε χώμα, ο νηρσιαστής ατός πίκας μ' ένα φαραώνικο ντίμα τους δίνει δ.τι ζητούν. Και γιατί να μη τους δίνει; Μήπως τά βγάξει άπό την παχιά σακκούλα του (!) Είν' αλήθεια ότι είσακράττει πολλούς μισθούς και συντάξεις; 1) 'Από Ένωση Συντακτών; 2) 'Από Έν. Περιод. Τίπου; 3) 'Από Σχολή Καλών Τεχνών; 4) 'Από άκαδημία και 5) τιμητική λογοτεχνών; Και τί τά κάνει, όταν θέλει ένα γασόφι κι ένα μήλο την ήμέρα; Κι όμως ατός είναι σήμερα ή επίσημη πνευματική Έλλάδα (!) Αίτός και κάθε άρχή κι έκρησή στα διαχειριστικά μας γράμματα... σέ σημείο πού μās θιμάζει εκείνον τον θλιβερό Λοσομανη, άπου στην περιβόητη δίκη των Έξη ο έπίτροπος Ν. Γρηγοριάδης τον εφροννέτιμε «...έν άρχή ήν Δοισμανης και Λοσομανης είναι πās άρχή (;) Και άντε Λουσομάντω, οίδέν γέγονεν (!)...»

Καιροσκόποι και «βραβεία»

'Ιδουκαλούν τά πόδια μερικων γνωστων τυχοδιωκτων στα γραμματα, κοιφισκεφαλάκηδων, συμβατικων, καιροσκοπων και βολεφάκηδων λολοτεχνων, και βρωμουν σάν άδειυ τιροβάρελα καλοκαιριού πού τά δσμιζονται άπό μακριά και τά κενηγούν οι γκαστρομίνες κρεατόμυγες, και πού τά «ήμάκας» και είσχημης διακονιάς τυπωμένα έκτρούματα βιβλιαράκια τους, άσυνάστητα κι άφηρημένα, πού δέν έχουν κανένα οργανικό δεσμό με τους άνθρώπους, τά πράματα και τή ζωή. αίτοι τρέχουν ταχτικά στους «μνάτιζερ» των ισχυρων τής ήμέρας νειτοακαδημαϊκούς και άλλους λαπάδες, μās κάποιας έξουσίας νεροκοιβαλιπάδες, να πάρουνε «βραβεία» και προγαμηνές... με νειτοεργασίες άγνωστες, μηδαμινές (!)

'Αλλ' άς λαχανιάζουνε οι φαύλοι. «'Αν δέν τρέξεις, δέν παίρνεις βραβεία» έλεγε κι ο μέγας Βασίλειος. Και είναι τόσο άνόητοι, μωροφιλόδοξοι και ύπερόπτες οι πονηροί αυτοί μακαντάσηδες, πού δέν ξέφουν ότι, τά αληθινά κι άθάνατα βραβεία βρίσκονται μέ-

ου στην αξιοία που έχουν τα έργα καθενός όσα επιζούν... Τι να γίνει όμως, αφού οι χαμαιλέοντες βρίσκουν άχυρα στ' άλωνια... κι άλλωνίζουν (!) 'Ο 'Ισαίας θά 'λεγε: «Ουδείς έκζητεί δικαιοσύνην και κρίσιν ἀληθείας. Οἱ τοὶ λαλοῦσι ψεῦδη καὶ γεννῶσιν ἀνομίας. Βασιλίσκου ὡς ἐπιάξουσι, ἰσθὸν ἀράχνης ὑφαίνουσι».

Μεταλλιομανίες καὶ Τενεκεδάκια

Όταν ἀκούτε «βραβεῖα» καὶ μέταλλα, ἀπὸ γαλλοϊταλικὲς «ἀκαδημίες» καὶ γιορτὲς κουλτούρας πὸν στήνουν στὰ πεζοδρόμια διάφοροι τυχεύματα ἀνεργοὶ καὶ μαφιόζοι δικτοφυρωπαῖοι καὶ ὀργανῶνουν ποικίλους διαγωνισμοὺς καὶ γέστες, πὸν εἴκοιλα πέφτουν τὰ «περὶ διαγραμμάτων» μοροφιλόδοξα στοιχεῖα σὲ ἰκλόρευση κι ἀπάτη... νὰ κουμπώνεστε φίλοι! Γιατὶ ἀπὸ τὴ γελοία ὑπόθεση Τζιόρτζιο Κρότσε στὴν Ἰταλία πὸν τὴν ἔλαθιν πολλοὶ ποιητῆσκοι τοῦ ἔξαλλου «ἐγὼ» πρὶν ἀπὸ πολλὰ χρόνια κι ὡς τώρα... ἔπασαν ἀρκετοὶ, μισαιόπονοι καὶ παραλήδες, ποετῆστροι σὲ δόκανα καὶ νύχια πληρωμένων βραβειοδοτῶν ἀπατεῶνων. Ἔς φυλάξουν λοιπὸν τὰ ροῦχα τους αὐτὰ τὰ θύματα τῶν φαιδρῶν διακρίσεων καὶ τῶν πετροχαρικῶν φιλοπροτιμήσεων (!) Καὶ ἄς τὰ τρῶνε καραμέλες καὶ πισσιτέμπο, τὰ πονηρὰ καὶ μπόλικα «λεφτουδάκια» μὲ τὰ κρεμάμενα... δαφν(ι)στενκεδάκια (!)

Γεράνης καὶ Φωτιάδης

ἀπαντοῦν στὸν Δ. Χατζῆ

'Ο συγγραφέας κ. Α. Χατζῆς, στὴν «Ἐλευθεροτυπία» τῆς 14—5—78, ἐπέκρινε σφόδρα καὶ κεραινοβόλησε τὴν ἴδρση τῆς «Πανελληνίας Πολιτιστικῆς Κίνησης» (Π.Π.Ο.Κ.). Ἦ' αὐτὴ τὴν τόσο προοδευτικὴ ὀργάνωση, ἀντιφάσκοντας ἔγραψε πὸν δὲν ἔξρει τί εἶναι τὸ Π.Π.Ο.Κ., ἀλλὰ ταυτόχρονα τὸ χαρακτηρίζει σὲ «μυχαιρὰ στὴν ἐλευθερὴ καὶ δημιουργικὴ δραστηριότητα τῶν μορφωτικῶν συλλόγων τῆς χώρας μας». Ἐβλόγα βέβαια ὀργίστηκαν καὶ διαμυρτηρήθηκαν πολλοὶ παράγοντες τῶν γραμμάτων γιὰ τὴν ἀλογη ἰπλοση τοῦ Α. Χατζῆ. Ἔτσι, ἀπὸ αὐτοὺς πὸν τοῦ ἔδωσαν κολαφιστικὲς ἀπαντήσεις, ὁ Στέλιος Γεράνης, τοῦ γράφει ἀνάμεσα σ' ἄλλα δι: «... Ἄν ἡ καχυποψία ἔχει

φωλιάσει τόσο βαθιὰ στὸ συγγραφεὶ τοῦ «Ἄπλοῦ Βιβλίου» πὸν θολῶνει μάτια καὶ καρδιά καὶ περιορίζει τὸ ὀπτικὸ του πεδίο σὲ μηδὲν ὀρατότητα... δὲν τὸν θεωροῦσαμε ἄξιο γιὰ ὑποκριτικὲς ἄνοιες καὶ ἀνεδαφικοὺς κασιανδρισμοὺς... Καὶ τὸ πὸν ἐπικίνδυνο εἶναι πὸν δ κ. Χατζῆς ἄρχισε νὰ κινεῖται σὲ «γραμμές» μισαλλόδοξες πὸν προοιωνίζουν κι ἄλλους ἐκτροχιασμοὺς του...» Νὰ τί τοῦ ἀπαντᾷ καὶ ὁ Θ. Φωτιάδης στὴς 11—6—78 στὴν «Ἐλευθεροτυπία» ἀνάμεσα σ' ἄλλα: «... Ἄναρωτιέμαι ὁ ταπεινός, πὸν μπορεῖ εἶναι λογοτέχνης στὴν Ἄντισταση σὲ τὸν κ. Α. Χατζῆ νὰ στέκει σὲ φωτογραφίες σὲ βουνὸ πλάι σὲ τιμημένους σὲ τὸν Ν. Καρβούνη, τὸν Β. Ρῶτα, τὸν Κ. Βιδάλη... καὶ νὰ κάνει σήμερα τέτια πράγματα, νὰ γράφει καὶ νὰ κατηγορεῖ γιὰ δολιοφθορὰ τὴν Πολιτιστικὴ Κίνηση; Ποιὰ εἶναι τ' ἀποδεικτικὰ του στοιχεῖα πὸν θεμελιῶνουν τὸ βαρύτατα (στὰ ὄρια τοῦ παραλογοισμοῦ) κατηγορῶ του;...»

Νομίζω πὸν τὰ σχόλια περιττεύουν κι ὁ ὑποφαινόμενος ἀπὸ ἄλλα προηγούμενα γιὰ τὸν κ. Χ. κριτικὰ σχόλια δικαιώνεται.

Τίμιοι δικαστὲς καὶ λόγιοι

Τιμημένοι ἄς εἶναι ὄσοι τίμιοι καὶ προοδευτικοὶ δικαστὲς ἀκολούθησαν τὸ παράδειγμα τοῦ Τερτσέτη, τοῦ Πολυζωῖδη κ.ἄ. ὀμοίων τους. Καὶ ὑπῆρξαν πολλοὶ κατὰ καιροὺς πὸν ἠθικοὶ, ἀκέραιοι, ἀσυμβίβαστοι μὲ τὸ ψέμα καὶ τὸ ἔγκλημα, φιλαλήθεις, πνευματικοὶ ἄνθρωποι, ψυχολόγοι, κιολοζυγιστὲς τοῦ δίκιου, πὸν ἔθεσαν τὴ θεράπια σφραγίδα τους πάνω στὸ παραβιασμένο καὶ πονεμένο σῶμα τῆς δικαιοσύνης. Ἦ τιμὴ καὶ ἡ εὐγνωμοσύνη τοῦ λαοῦ ἄς τοὺς ἀκολουθεῖ. Ἰδοὺ μερικὰ ὀνόματα καὶ στὰ χρόνια μας: Λελαπόρτας, Ντεγιάννης, Σαρτζετάκης, Φλώρος, Πλασκοβίτης, Κακλιμινάκη καὶ τόσο ἄλλοι. Πολλοὶ ἀπ' αὐτοὺς δὲν διακρίθηκαν μόνον σὲ σωστοὶ λειτουργοὶ τῆς Ἑθμδας, ἀλλὰ εἶναι διπλὰ τιμητικὸ πὸν ἀνήκουν καὶ στὸν κόσμιο τῶν προοδευτικῶν γραμμάτων.

Τὸ εὐαγγέλιο στὴ γλώσσα τοῦ λαοῦ

Ἄρχισε κι ἔδω, πρὶν ἀπὸ χρόνια διπλά, τώρα πὸν θαρρετὰ καὶ πὸν ἀνοιχτὰ, νὰ μεταγλωττίζεται τὸ εὐαγγέλιο στὴ δημοτικὴ, τὴ ζωντανὴ γλώσσα τοῦ λαοῦ μας. Ἔτσι θὰ

Πολιτικοκοινωνικά Κεντρίσματα

ΤΟΥ ΣΤΕΛΙΟΥ ΚΕΝΤΡΗ

Η φωτιά της γέεννας και το Εκτρωμα

Δημιούργησαν οι άλυσίδες των σκοτεινών δυνάμεων (στενά και αδιάρρηχτα συνδεμένες μεταξύ τους) το κλίμα βίας και άνωμαλίας στην Ίταλία με την υπόθεση Μόρο (συνέπιπτε ή ανάγκη για να κερδίσουν και τις γαλλικές εκλογές). Προκάλεσαν την επίθεση του Λιβάνου. Έδωκαν δξυση στο έλληνοτουρκικό παραμύθι του Αιγαίου (!) "Αναφαν κάποια φοβία με προτίδες στην Αθήνα (!) Κι όλ' αυτά τὰ συνδύασαν, ενώ είχαν έτοιμο τὸ Εκτρωμα τού νόμου «περί τρομοκρατίας», ξεφούρνισαν στην κατάλληλη ώρα και επικύρωσαν τὰ 220 παλληκαράκια τής ε.ρε... για να δέσουν χειροπόδαρα τὸν ἑλληνικό λαό. Ἄλλά, γιατί ἀγνοοῦν οἱ ταλαιπώροι πώς, δταν κανείς σκάβει τὸ λάκκο τ' ἄλλουνοῦ, πέφτει ὁ ἴδιος μέσα; Δέν ἔμαθαν πώς μιὰ πολιτική ἐξουσία πὸν βάζει ἐμπόδια και φραγμούς και εφωτιά στὸν τροχὸ τής ἀνθρώπινης ζωῆς θά καεῖ κ' ἡ ἴδια στή φωτιά τής γέεννας; Αὐτὸ τὸ λέει κι ὁ Ἰάκωβος στὸ Κ. 3 π. 6. Τὸ πράξανε λοιπὸν, σὰν τὴν ἀράχνη πὸν γεννάει στὸν ἴστό τὸ παιδί τής... για να τὴ φονέφει ἐκείνο τὴν ἴδια (!)

Φέουδα ἐκκλησιῶν τοῦ 20οῦ αἰῶνα!

"Ὅπως σ' ἄλη τὴν Ἑλλάδα, ἔτσι και σὴν Ἥπειρο, ὀργιάζουν τὰ τσιφλίκια τής πα-

παδοκρατίας. Πεντέμιση χιλιάδες στρέμματα κρατάει τὸ φέουδο τής μονῆς Βελλᾶς στὸν κάμπο τοῦ Παρακαλάμου. Ἀποκλειστικός και μόνιμος διαχειριστὴς ἡ μητρόπολη Γιαννίνων. Πολλοὶ ἀπτήμονες ἀγρότες τής περιοχῆς, ξεσηκώθηκαν πρόσφατα, να πάρουν και να καλλιεργήσουν γῆ, ὅπως εἶχαν ξεσηκωθεί τὸ 1963 και '65 στ' ἄλλα τριάμιση χιλ. στρέμματα στὸν κάμπο τής Λαφίστας (πὸν εἶχε μοιραστεί σὲ πλούσιους εὐνοιοκράτες) ἄλλοι τριγύρω ἀπτήμονες ἀγρότες. "Ὅλες ὁμως αὐτὲς οἱ «αὐθαίρετες» ἐνέργειες ἀπόρων και πεινασμένων ἀγροτῶν, καταπνίγονται με τὴ βία τοῦ νόμου, τὴς αὔρες και τὰ δικαστήρια, γιατί εἶναι... ἐνέργειες «κομμουνιστῶν» (!) ὅπως και πρὸπερσι στὰ 40 χιλ. στρέμματα σὴν περιοχή τοῦ Κιλκίς. Κ' ὕστερα οἱ παπαδοκράτες, ἀφὸν κουβάλησαν πρόσφατα και τοὺς περίξ ἀγρότες τοῦ φέουδο Βελλᾶς στὰ δικαστήρια τῶν Γιαννίνων..., ὑποκρίνονται και τοὺς κατηχητὲς πὸν τάχα εἴη γῆ εἶναι τοῦ Κυρίου (!) Και εοἰ πεινῶντες και διψῶντες μόνο αὐτοὶ αὐληθήσονται εἰς τὴν οὐράνιον βασιλείαν (!) Κι ἄς μὴ δέν ἔχουν οἱ φυσικοὶ φορεῖς τῶν γεωργικῶν ἀγαθῶν γῆ να καλλιεργήσουν! Αὐτοὶ πρέπει να γίνονται και μετανάστες και θυρωροὶ, και παπάδες και χωροφύλακες. Ἡ Κορωνησία τοῦ Ἀμβρακικοῦ, πὸν εἶναι ἀπὸ τὴς ὠραιότερες και εὐφορότερες παραθαλάσσιες και θαλάσσιες περιοχῆς τής Ἥπειρου, εἶναι πάλι μέγα τσιφλίκι τής παπαδοκρατίας. Ὁ

καταλάβουν σιγά-σιγά ὄλο και περισσότεροι μελετητὲς, πόσες ἀπάτες και διαστρεβλώσεις, και σιγχισεις, και ἀκατανόητες ἱπτήξαν μέχρη σῆμερα, ἀπὸ μέρους τῶν προαιώνιων ἱερατειῶν. Τὸ ἀξίωμα για τὴν ἀπλή, κατανοητὴ γλώσσα και τὴν ἱστορικοκοινωνικὴ ἀναγκαιότητα, τής μεταγλώττισης, εἶχε ἐπισημάνει ἀπὸ τὸ 1412 ὁ Τσέχος πρόδρομος τής θρησκευτικῆς μεταρρύθμισης, καθηγητὴς στὸ πανεπιστήμιο τής Πράγας Ἰωάννης Χούς, τὸν ὄποιο ἀφόρισε ὁ 23ος πάπας Ἰωάννης και τὸν ἀπομάκρυνε τότε ἀπὸ τὴ θέση του. Βέ-

βαια, πάντα οἱ ποντίφηκες φροντίζουν οἱ κατημένοι να μὴν ταράζονται οἱ ὄχλοι ἀπὸ τὸν μακάριο ἔπνο τους (!) Μὰ κι ὁ Ἀνώνυμος ὁ δικὸς μας γράφει παραλληλιστικά σὴ «Νομαρχία» του: «Οἱ ἱερεῖς, καλίπτοντες με τὸν τίτλον ἀγιότητος τὰ πλέον φανερά ψέμματα, ἐγέμισαν τοὺς ἀδινάτους νόας τοῦ λιοῦ ἀπὸ μιαν τοσαύτην δεισδαμονίαν, ὅστε ὄπου ἀντὶ να ὀνομάσουν ψεῖμα τὸ ἀδύνατον, τὸ ὀνομάζουν ἄγιον. Και ὄτως ἀδυστάχτως πιστεύουσα εἰς κάθε τοῖς λόγον, και ὄντε τολμοῦσι να ἐξετάσωσι τὸ παραμυθρόν».

Ο.Δ.Ε.Π. (Όργ. Διαχ/σεως Έκκλ. Περιουσίας) και τί περιουσίας (;) εκατοντάδων δισεκατομμυρίων... οί φτωχούληδες του Θεού και του ξυπόλητου Ίησού (!) έδωσαν χάρη έλέους σε 80 οικογένειες Κορωνησιωτών όλοτελα άπόρων, άπό 2 έλαιόδενδρα, για νά 'ναι καλοί χριστιανοί (!) και έπινοικιάζει ό περιβόητος ΟΔΕΠ 1.200 στρέμματα θάλασσα «ιδάρι» με 500.000 δρχ. έτήσιο μίσθωμα. "Εκαναν, βλέπετε, και τίς θάλασσες φέουδά τους, πρὸς δόξαν του Κυρίου και του κοιμισμένου, άκτήμονα λαού μας, που δέν έμαθε άκόμα τὸ «ξυπνάτε όρνια» ενὸς παλιού άγρότη, άμήν! Πρόσφατα, συσκέφτηκαν ύπουργοί κι άρχιεπίσκοποι, νά δοθούν αυτές οί περιουσίες τάχα στο κράτος. 'Από τον "Αννα στον Καϊάφα (!) "Ας είναι. Τὸ «Έλ. Πνεύμα» αισθάνεται μιὰ ίκανοποίηση, γιατί πρώτο και άπό καιρό έφερε στη δημοσιότητα και έθιξε αυτό τὸ μέγα πρόβλημα.

Τὰ άγνωστα σχέδια

του πολεμοχαρή Τσώρτσιλ

Ό πουρομανής ίέρακας του Β΄ Παγκ. Πολέμου Τσώρτσιλ που θά τον κυνηγούν οί Έλληνίδες Έρινύες και νεκρόν άκόμα για τή συμφορά του έμφυλίου στη χώρα μας, άκουσον άκουσον! Είχε έτοιμο σχέδιο τὸ 1945 νά έπιτεθεί με τον Ρούσβελτ κατά τής Ανατολικής Εύρώπης και τής ΕΣΣΔ! Πονηρευόταν τήν εύκαιρία νά διαλύσει τήν «γής μαδιάμ» τότε πρώτη χώρα του Σοσιαλισμού στον κόσμο, κι ός ήταν ή πρώτη νικήτρια του χιτλερικού φασισμού σύμμαχος του. «Τώρα είναι καιρός», είπε στον Άμερικάνο σύντεκνό του, έπειδή είχαν και τὸ μονοπώλιο τών άτομικών δομών, μη σεβόμενος ούτε τὰ 20 εκατομμύρια τών νεκρών τής ΕΣΣΔ που θυσιάστηκαν για νά κοκορεύεται ό καταλοχαρής και πολεμοχαρής Γουίνι... σά νικήτης. "Όμως οί τρικλοποδιές, ή διπλωματική μαεστρία του Στάλιν και ξεχωριστὴ ή ένεργητική αντίδραση του Άιζενχάουερ, καθώς και άλλων παραγόντων, άποτρεψε τήν άγνώμονη εκείνη και βαριά έγκληματική συμφορά του άρχισατανά τής νεώτερης πολεμικής ιστορίας. Άργότερα, ό ίδιος έξομολογήθηκε στον Χένρυ Κάμποτ Λότζ, βαριοθλιμμένος για τή ματαιώση κι

άποτροπή εκείνη, και τή χαρακτήρισε «καταστροφικό τους λάθος». Αύτὰ άποκαλύπτει ό Λότζ σε βιβλίο του τελευταία, με τον τίτλο: «Μία έκ τών ένδον θεώρηση τής πολιτικής πραγματικότητας στις δεκαετίες 1950—'60». Δηλαδή, παραλίγο, ή μεγαλύτερη εύεργεσία στην άνθρωπότητα, νά πληρωνόταν άπό τον τερατάνθρωπο φλεγματικό νεομετερνίχο τής Άλβιόνας, με τή μεγαλύτερη άχαριστία. Άλλ' όταν έχεις τέτοιους «σύμμαχους» και φίλους... τί τους θέλεις τους έχθρους;

Οί νέοι και τὸ τέλμα

Οί νέοι όραματίζονται νά ζήσουν τή ζωή τους και δέν τή ζούν, οί περισσότεροι έδῶ πέρα. Τελευταία, παρουσιάζονται δυσκίνητοι μέσα στο γενικό τέλμα, τήν άγωγία, τήν άπογοήτευση, τή φθορά και τήν άπραξία. Άπομυζούνται οί χυμοί τους σ' ένα σχεδόν ζωντανό θάνατο και στην άμείλιχτη πραγματικότητα ξεφτίζουνε τὰ όνειρά τους. Τί θά γίνει με τήν πνευματική παράλυση και τήν ψυχική και κοινωνική άδιαφορία που περιζώνει και βασανίζει τὰ άτομα στη χώρα μας τούτον τον καιρό; Χρειάζονται πρωτοβουλίες και όργανωμένες προσπάθειες άπόλους, για ν' άνθίσει μιὰ παρήγορη, πολιτιστική και για όλους χαρούμενη ζωή.

Οί τραπεζικές παγίδες

"Όπου νά γυρίσεις στις πολιτείες τής χώρας, άντικρύξεις παντού τράπεζες, με τὰ όμώνυμα, φερώνυμα και ποικιλώνυμα όνομαστικά κόλπα. Είναι τὰ προσωπεία που καλύπτουν τίς μετοχές και τὰ έπιτόκια, και τους πακτωλούς άπό τή ντόπια και ξένη κεφαλαιοκρατία (!) Οί ξένοι καπιταλιστές που παρουσιάζονται πότε σαν «διεθνής τράπεζα», πότε σαν «τράπεζα ΕΟΚ», «τράπεζα Μακναμάρα», «Άμερικαν Έξπρές», «Διεθνές Νομισματικό Ταμείο» κ.ά. ούκ έστιν άριθμός (!) επενδύουν σε όλες τίς κατεχόμενες ή κυριαρχούμενες οικονομικά χώρες και ιδρύουν, με διάφορες ταμπέλες και όνομασίες, τραπεζικά καταστήματα και ύποκαταστήματα, για νά εξασφαλίσουν τὰ κεφάλαια και τὰ κερδοφόρα τους τοκομερίδια εύκολα και καμουφλαρισμένα. "Όλα αυτά,

δεν είναι παρά, έκμεταλλευτικές παγίδες και γλυκόπικρες συναλλαγές, για να τσιμπούν τα εφάρια και στα δολώματα, να λένε αγιές» (!)

Ἡ ἀεροπορική συγκοινωνία τῶν Γιαννίνων

Στὰ Γιάννινα ὑπάρχει ἀεροπορική συγκοινωνία μὲ τὴν πρωτεύουσα καὶ τὴ συμπρωτεύουσα, ἀλλὰ .. συνάμα καὶ δὲν ὑπάρχει πολλές φορές. Ὄταν βρέχει καὶ χιονίζει ἢ ἀνεμοσφυρίζει, δὲν ἐκτελοῦνται τὰ δρομολόγια ἢ μισοεκτελοῦνται στὸ Ἄκτιο Πρέβεζας. Κι ἔτσι, δυστυχῶς, οἱ ἐπιβάτες ταξιδεύουν 3 ὥρες μὲ τὸ λεωφορεῖο καὶ μία μὲ τὸ ἀεροπλάνο. Κι εἶναι δῦρο ἄδωρο, γιατί χάνουν τὴν αἴσθησιν τοῦ σύντομου καὶ ὠραίου ἀεροπορικοῦ τους ταξιδιοῦ καὶ τὸν πολῦτιμο χρόνο τους, μὲ τὸ ἐπιπρόσθετο ἀνεβοκατέβασμα τῆς ταλαιπωρίας. Ὄταν πάλι κάνει ζέστη .. στὴ Θεσσαλονίκη δὲν γίνονται τὰ δρομολόγια, γιατί, τὰ ἀεροσκάφη — λένε — εἶναι παλιὰ καὶ ἐπικίνδυνα, δὲν ἀντέχουν στὰ 12 χιλ. πόδια ὕψος. Βέ-

βαια, τέτια ἀεροσκάφια, ποὺ θρηνήσαμε καὶ τόσα θύματα τὰ τελευταῖα χρόνια, δὲν ἔπρεπε καὶ νὰ δρομολογοῦνται. Ἄλλὰ, σὲ μιὰ τόσο ὁμορφῆ, τουριστικῆ καὶ μὲ ἐξαιρετικὴ κίνηση πόλιν ὡς τὰ Γιάννινα, ποὺ ἀποτελοῦν καὶ τὸ συνδετικὸ κρίκο στὰ δρομολόγια τῶν Τυράνων, δὲν θὰ ἔπρεπε νὰ λειτουργοῦν ἄρτια καὶ ἀδιάκοπα οἱ ἀεροπορικὲς αὐτὲς γραμμὲς, μὲ τὴ φροντίδα Ὀλυμπιακῆς καὶ κράτους, μὲ «Μπόιγκερ» μεγάλα καὶ σύγχρονα μέσα καὶ ἀερολιμένα; Ὡς πότε θὰ κορυφώνεται ἡ ὀργή καὶ ἡ ἀγανάκτηση τῶν πολιτῶν καὶ θὰ ξεθυμαίνει ἀπραχτῆ, περιμένοντας τὸ πρόβλημα νὰ βρεῖ ἐπιτέλους τὴ λύση του; Ὡς πότε θὰ ταλαιπωροῦνται οἱ ἐπιβάτες μὲ ἀπίθανες καιρικὲς συνθήκες, στὰ Ἄκτια, μὲ τοὺς ἀγέρες, τὶς ὀμίχλες καὶ τοὺς καύσωνες; Αὐτὸ εἶναι ἓνα αἶσχος καὶ ὡς πότε δὲ θὰ τὸ αἰσθάνονται οἱ ἀρμόδιοι; Κι ὕστερα πῶς ἔχουμε τὴν ἀξίωση νὰ λεγόμεσθε εὐρωπαϊκὴ χώρα; Ἐδῶ ἀντιστοιχεῖ ἡ παροιμία εὐτε στὸν ἥλιο, εὐτε στὸν Ἰσκιῶ. Μ' ἄλλα λόγια: «Ἄν δὲ βρέξει, τί θὰ γίνουμε;» καὶ εἰάν θὰ βρέξει, ποὺ θὰ πᾶμε;».

Διαλογικὰ ἐρωταπαντήματα

Τοῦ Τζαμάλα & τοῦ Μαλλούρα

Ρωτάει πάντα σχεδὸν ὁ Τζαμάλας (ἓνας μεσήλικας χωριάτης)
Καὶ ἀπαντᾷ ὁ Μαλλούρας (ἓνας νέος τῆς ἐποχῆς)

— Ἄκουσα ὅτι, ὁ Κάρτερ στὴ Βασιγκτων εἶπε τάχα γιὰ εἰρηνικὴ συνύπαρξιν μὲ τὴ Ρωσία τάχα γιὰ συμφωνία νὰ περιορίσουν τὰ στρατηγικὰ ὄπλα, τάχα νὰ ἐφαρμόσουν λέει ἀρχή, πλειοψηφίας στὴ Ροδεσία καὶ τὴ Ναμίμπια. Λές νὰ 'ναι ἀλήθεια δὲ αὐτὰ ὀρε Μαλλούρα;

— Καὶ βέβαια κ. Τζαμάλα. Λέει ξελέει, ὅσα κι ἂν λέει φόρο δὲν πληρώνει. Τὸν ἔχουν γιὰ νὰ λέει μὲ τὸ χαζόγελο του, ὅτι τοῦ καπνίζει (!) Εἶπε γιὰ σεβασμὸ σ' αὐτὲς τὶς χώρες, ποὺ μόνον αὐτοὶ δὲ σεβάστηκαν ποτέ (!) Καὶ ξέχασε καὶ ἓνα λιλιπούτιο κράτος, τὸ Τζιμπουτί (!) Ἄφου εἶπε προχτὲς σὲ βαπτιστὲς τοῦ νότου, ὅτι ἐπὶ πολιτικὸ τοῦ καθήκον εἶναι σύμφωνο μὲ τὸ θέλημα τοῦ Θεοῦ (!)

— Χὰ χὰ χὰ (!)

— Τί γελάς, εἶναι νὰ πιστέφει κανεὶς αὐτὰ τὰ πολυπρόσωπα, τὰ ἀντιφατικὰ καὶ βλακοδοκισήσοφα; ... Αὐτὰ κρύβουν πίσω τους τὰ πολεμοκαπηλικὰ τῶν πατρῶν του κακομοίρη. Ποτέ νὰ μὴ βασίζεσαι στὴν πλάνη τῶν λόγων ποὺ βγαίνουν ἀπὸ τοὺς μαυρόλε-μους οἴκους. Αὐτὰ τὰ λόγια μοιάζουν δὲλα, ὅχι μὲ σαπουνόφουσκες μόνον, ἀλλὰ, μ' ἓνα φαιδρὰ σχεδιασμένο κτίριο στὸ Βερολίνο, ποὺ τὸ ἀποκαλοῦν οἱ Γερμανοὶ «τὸ γέλιο τοῦ Κάρτερ» ... καὶ τὸ 'χουνε φτιάσει ὅχι πρὸς τιμὴν τοῦ βέβαια, ἀλλὰ, πρὸς φαιδρωποίησίν του (!) Γιὰ τῶν λόγων λοιπὸν τὸ ἀληθές, καὶ πρὸς ἀρσὴν κάθε ἀμφιβολίας, γιὰ τὴν εἰλικρίνεια τῆς καλοχτενισμένης μαριονέττας τῶν 360 πολεμοκαπηλῶν οἰκογενειῶν στὶς ΗΠΑ, ὡς παραδειγματίζεται κάθε καλόπιστος κριτὴς πάντα

ἀπὸ τὸ «σεβασμὸ τῶν δικαιωμάτων τῶν λαῶν τῆς πλειοψηφίας»: στὴν Ἑλλάδα, τὴν Κύπρο, τὴν Παλαιστίνη, τὴ Χιλή, τὴν Ἰνδουησία, στὸν Βιντέλα, στὸν Σμίθ, τὸν Σάχη Μπαχλεβί κ.ἄ. καὶ δὲ χρειάζεται νὰ θυμᾶται τὸ λόγο τοῦ Ζ. Ζωρὲς πῶς, ὁ καπιταλισμὸς κουβαλάει μαζί του τὸν πόλεμο, ὅπως τὸ σύννεφο τὴ μαύρη θύελλα... γιὰ ν' ἀπαντήσει στὸν κ. Κάρτερ.

—ΕΙΝΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑ, αὐτὸ ποὺ ἄκουσα νὰ λένε, ὅτι δηλαδὴ τὸ μαρξιστικὸ οἰκονομικὸ σύστημα, ἀπότυχε στὸν πλανήτη κ. Μαλλούρα;

—Αὐτὸ τὸ λένε οἱ ἀργυρώνητοι κεκράχτες τῶν χρυσοκάνθαρων τῆς καπιταλοκρατίας καὶ τῆς ὁμογάλακτες παπαδοκρατίας, γιὰ παραπλάνηση ἀφελῶν καὶ γιὰ νὰ γλείφουν τὰ νυχοπόδαρα τῶν ἀφεντικῶν τους ποὺ κάθονται σ' ἀναμμένα κάρβουνα πάνω στοὺς πακτωλοὺς τῶν δισεκατομμυρίων ποὺ τυρβάζουν στ' ὄνομα τῆς ψευτοελευθερίας τοῦ... «ὁ θάνατός σου ἢ ζωὴ μου» καὶ τοῦ Ἰησοῦ Χριστοῦ ποὺ περπατοῦσε γυμνὸς καὶ ξεσήκωνε τὰ πλήθη νὰ μονιάσουν καὶ νὰ χορτάσουν ψωμί κι ἀγάπη. Ἄλλωστε, ἂν ἀπότυχε ἢ ὄχι, ὁ θεωρητικοεπιστημονικὸς καὶ σωτήριος εὐεργέτης τῆς ἀνθρωπότητας, δὲ χρειάζεται νὰ τὸ ποῦν αὐτοὶ οἱ σπεκουλάντες κ. Τζαμάλλα, τὸ λένε τὰ ἑκατομμύρια χεῖλη καὶ μάτια, ἀπὸ πέρσι ὡς ἐφέτος, ὅπου ἀναβλέπουν καὶ γελοῦνε: στὸ Βιετνάμ, στὴν Ἀγκόλα, Ἀθισουνία, Ἀφγανιστάν... καὶ «ἐπονται» καὶ τὰ ἐπιλοιπα τῆς γῆς. Γένοιτο, ἀμήν!

—ΕΙΝΑΙ ΑΛΗΘΕΙΑ ὅτι Σουηδοὶ κεφαλαιοῦχοι ζητοῦνε ἐδῶ στὴν Ψωροκώσταινα περιθώρια γιὰ ἐπενδύσεις κ. Μαλλούρα;

—Ναί, τὸ 'μαθα ἀπὸ τὶς ἐφημερίδες(!) Εἶναι τὸ κόλπο τῶν πολυεθνικῶν... μὲ ἄλλα πρόσωπα(!) Ὅταν δὲ συμφέρει τοὺς Ἀγγλοαμερικάνους καπιταλιστές ν' ἀναζητοῦν οἱ ἴδιοι χώρες γιὰ νὰ ἐπενδύσουν τὰ κεφάλαιά τους, μὲ ἀνάλογα συμφέροντες ὄρους, γιὰτὶ ὅταν τὰ 'χουν καὶ δὲ βρίσκουν περιθώρια γιὰ καλὴ καὶ πιὸ ἐπικερδῆ τοποθέτηση «εἶναι σὰ νὰ τὰ πετοῦν στὴ θάλασσα», ὅπως ἔλεγε ἕνας λαϊκοεπαναστατικὸς ἠγέτης. Γιαυτό, ἀναγκάζονται κι ἀλλάζουν προσωπεῖα, μάσκες, καὶ ἀντὶ τῆς εὐθείας,

ἀκολουθοῦν τὴν «τεθλασμένη»(!)

—ΠΩ-ΠΩ-ΠΩ! Μαλλούρα μου τί γίνεται!

—Δὲ βλέπω τίποτα Τζαμάλα, τί συμβαίνει;

—Ὅρέ, ὁ κόσμος τὸ 'χει τούμπανο, κι ἐσύ; Κρέμεται ἢ καπότα στὴν ἀλυγαριά, οἱ λύκοι θὰ χυθοῦν στὰ μαντριά, κι ἐσύ κοιμᾶσαι στὸ χαμόμηλο;

—Μὰ τί λὲς φίλε μου; Τί βλέπεις, τί ἀκοῦς;

—Κίνδυνος λένε, πάνω ἀπ' τὰ κεφάλια μας, κίνδυνος!

—Τί εἶδους κίνδυνος;

—Δὲν καταλαβαίνω σχῶραμε. Μήπως ἐρχεται κανὰς Ἡρώδης, κανὰς Πατακός, κανὰς Καίσαρας, Νέρωνας, φύρερ, Ντουτσε ἢ μήπως κανὰς Μπόλαρης;

—Ὅχι, κανέναν ἀπ' αὐτούς.

—Τότε;

—Κανὰς «βορινὸς κίνδυνος» ἢ καμιὰ Ἡρωδιάδα μὲ πολλὲς Σαλώμες, τῶν πολιτικῶν τῆς μόδας τσιρακιῶν(!) Αὐτοὶ ὅλα τὰ κάνουν καὶ κεφαλὲς Ἑλλήνων «ἐπὶ πίνακι» ζητοῦν, ἂν οἱ ἀφέντες ἀπαιτήσουν. Ναί, τὸ λοιπόν, τώρα τὸ βρίσκω... ἐπικρέμεται κάποια συμφορὰ «ῶσονούπω» καὶ στὴν πράξη, «κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ τὸ ἥτο»(!) Καὶ ἂν δὲν γίνεи (ποῦ ποτὲ δὲ θὰ γίνεи) τότε ὁ νέος Χίρο-Χίτο γερακομύτης Ἐτσεβίτο, τουρκαλὰς σουλτὰν χαραμίτο, θὰ πάθει ἀπὸ κόλπο ντελλίριο(!)

—Οὐφ, μὲ τρέλανες τούτ' τὴ φορὰ μὲ τὴν καθαρεύουσα ὄρε Μαλλούρα.

—Μάλιστα, μὴ κάνεις πῶς δὲν καταλαβαίνεις. Ὁ Ἐτσεβίτο πιστὸς στρατοκράτης τῶν γιάνγκηδων ποὺ ρήμαξε τὸ μπράτιμο τσελεπή: τούρκικο λαό... μπορεῖ νὰ κάνει τὸν κάργα, καὶ ν' ἀμολύσει λέει... κάτι κούφιεσ τσιλοπαπάρες καὶ μούσια καὶ τσιμπούσια, μὲ τὴν κάθε Κάρτερ-ικὴ κομπίνα καὶ μπλόφα, ὅτι, ὅταν παραφθειρεται τὸ μούσι τοῦ παλιοῦ «βορινοῦ κινδύνου»... ἐφευρίσκειται ἢ κατέρχεται ὁ «κίνδυνος» καὶ ἢ «συμφορὰ» νοτιότερα πρὸς τὸ Αἰγαῖο, καί... ἀνατολικότερα πρὸς Κούρδους ταμαμτζήδες(!)

—Ἀφερίμ(!) Μαλλούρα, ἀφερίμ(!)

—ΠΟΙΑ σάπια φρούτα παραδρῶμισαν τὸ τρίμηνο ποὺ πέρασε στὰ ψευτοπάζαρα

του που «άνηκομεν κι εμείς εις την δύσιν» ἀγγελικὰ πλασμένου κόσμου;

—Τὸ εἰμπάργκο», ὁ Μόρο, ὁ Μομπούτου καὶ ὁ Ἴονέσκο(!)

—Μασαλά(!)

★

—ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ μὲ τὸ ντόρο τῆς «διεύρυνσης» τῶν Κανελλοπουλομητισσοτάκηδων κλπ. σαλταδοράκηδων τῆς πολιτικῆς κουνίστρας κ. Μαλλούρα;

— Εἶσαι καθυστερημένος Τζαμάλα. Δὲ βλέπεις πὺ ὄλα ἐξελίσσονται κι ἀλλάζουν τὸ νόημά τους; Δὲ βλέπεις πὺ οἱ λέξεις π.χ. προδοσία, ἡ ἀποστασία, ἀποσκίρτηση ἢ μετόσταση κλειστήκε ἢ κάθε σημασία τους σὲ μιὰ καὶ μόνη λέξη: «διεύρυνση»; Οὐσιαστικὴ λοιπὸν συμπύκνωση, καλλωπισμός, σὲ ἠθικὰ ὁμώνυμες καὶ δυσώνυμες λέξεις καὶ πράξεις καὶ καμώματα, γιὰ τὰ σὰ = ἐμά, καὶ τὰ ἐμά = ἐμά... καπελοκουκουλώματα(!)

— Μπράβο, αὐτὸ εἶναι, εἶσαι φωστήρας!

★

—ΓΙΑΤΙ κόβονται οἱ Ἀμερικάνοι γιὰ τ' ἀνθρώπινα δικαιώματα;

—Διότι λέγονται «Ελεύθερος Κόσμος»(!)

—Ὅχι, ἀμφιβάλλω.

—Τότε;

—Εἶναι τὸ κόλπο τους(!)

—Καλὰ λές. Χουγιάζουν οἱ κλέφτες νὰ φοβηθοῦν οἱ νοικοκυραῖοι, ὅπως οὐρλιάζουν οἱ λύκοι στὶς ἐπιδρομὲς τους γιὰ νὰ μαζευτοῦν τὰ ποίμνια προβάτων...στὸ μαντρί τους.

—Μὴ μοῦ τὰ λές μὲ παραδείγματα κι ἀλληγορίες κ. Μαλλούρα.

—Γιατί κ. Τζαμάλα; Δὲν καταλαβαίνεις ὅτι οἱ Ἀμερικάνοι εἶναι «προστάτες» τοῦ κόσμου ...χωρὶς νὰ εἶναι καὶ τοῦ ἐαυτοῦ τους(!) Κι ἔτσι, φωνάζουν γιὰ τὰ δικαιώματα τῶν ἄλλων λαῶν πὺ φαλκιδεύουν ἢ κρεουργοῦν οἱ ἴδιοι, χωρὶς νὰ θίγουνε τὰ χτηνώδικα ἢ ἐπικίνδυνα δικά τους(!)

— Ἐχεις δίκιο!

★

—ΤΙ ΚΑΤΑΣΤΑΣΗ εἶν' αὐτὴ μὲ τὸν πληθωρισμὸ καὶ τὸν τιμάρθρο πὺ κάθε μέρα σὰ χαρταετὸς πετάει ὄλο καὶ πιὸ φηλότερα;

—Φίλε μου, εἶναι κατάσταση «δημοκρα-

τίας» στὶς τέτιες «δημοκρατίες» τῶν ἀφόρητων διακρίσεων κι ἀνισοτήτων, τῶν τραγικῶν κι ἀπαράδεχτων ἀντιθέσεων αὐτὰ συμβαίνουν. Ἡ ἀπληστία τοῦ ἀτομικοῦ κέρδους δὲν ἔχει φραγμό.

—Καὶ ἡ Νέα μας Δημοκρατία;

—Ἄκουσε: ἡ «δημοκρατία» τῆς «Νέας — δικτατορικῆς — δημοκρατίας» χάνει ὁλοένα καὶ πιὸ πολὺ τὸ περιεχόμενο πὺ ἀπόχτησε, ἢ πὺ δὲν ἀπόχτησε ποτὲ ὡς τώρα, καὶ μένει ξηρὴ μορφὴ καὶ γράμμα κούφιο σὲ θεωρίες καὶ συνταγματικὰ μέτρα καὶ ἀρθρα καὶ στοθμὰ πὺ μόνη τῆς τὰ φειάχνει στὴ «Χριστιανικὴ Ἑλλάς», δικὸς τῆς νὰ κλωνίζει ὁ λουλάς καὶ νὰ τὴν κλαῖς καὶ νὰ γελᾷς(!) Κατάλαβες κ. Τζαμάλα;

—Οὐ οὐ' ἂν κατάλαβα λέει(!) Εἶσαι ἀτσίδας ἀπιαστός κ. Μαλλούρα!

★

—ΓΙΑΤΙ ὄσα ὑποσχέθηκε ὁ κ. Καραμανλῆς καὶ οἱ δικοὶ του ἀρέσως μετὰ τὴ μεταπολίτευση δὲν ἔκαναν τίποτε; Γελάστηκε ὁ κοσμάκης καὶ τοὺς φήφισε!

— Τί βηλαδὴ νὰ ἔκαναν;

—Μά, τὰ τόσα προβλήματα πὺ παρέμειναν ὄλντα ὅπως π.χ. ἡ λεγόμενη «κάθαρη», ὁ γυρισμὸς τῶν προσφύγων, ἡ ἀποκέντρωση, ἡ δημόσια ὑγεία, ἡ παιδεία, ἡ ἀκρίβεια, καὶ τόσα ἄλλα. Πῶς καὶ πότε θὰ γυρίσει ὁ κόσμος στὰ χωριά μας;

—Μά, ἀγαπητέ μου, δὲ λογαριάζεις πὺ τοὺς πῆραν σῶματα τὰ μεγάλα εἰθνικὰ θέματα καὶ οἱ εἰθνικὲς κρίσεις» καὶ οἱ εἰθνικοὶ κίνδυνοι»(;))

—Ἄ νὰ σοῦ πῶ κ. Μαλλούρα, ἐγὼ ἀφοῦ τοῦ γεννήθηκα, ὄλον τὸν καιρὸ αὐτὰ κι αὐτὰ ἀκούω(!) Τὰ ἴδια καὶ τὰ ἴδια, φρύδια, μείδια, στρεῖδια, καὶ οἱ κυβερνήτες φῖδια, μ' αὐτὰ μὰς ξεγελάνε.

—Δίκιο τὸ 'χεις. Αὐτὰ στὴν πραγματικότητα εἶναι ἀνύπαρχτα. Ἀπὸ τὸ 1840 ὄλοτελα. Ἀπὸ τότε πὺ φηφίζαμε μὲ ἀπάτες, δίες - νοθείες καὶ βαρίδια, μὰς ἔχουν πρόβατα καὶ γῖδια καὶ μὰς. Ψήνουν τσιγαρίδια!

—Καὶ δέβαια κ. Μαλλούρα.

— Τί θές νὰ κάνουμε κ. Τζαμάλα; Πασκίζουμε νὰ ξυπνήσουν οἱ ρωμιοὶ, γιὰ νὰ παστρέφουν ὄλ' αὐτὰ, τὰ σαρίδια, στὴς ἱστορίας τὰ σκουπίδια(!) Συμφωνῶ. Τὰ 'χεις δίκια. Ἀπὸ τότε, οἱ ἴδιοι μὰς που-

λάν τσαμπουκαλίκι μὲ τὰ ἴδια μαυροζούμια φούμαρα στὸ μπρίκι, ντόπιοι καὶ ξένοι λύκοι(!) Φοροῦνε ρούχα Κοκκινোসκουφίτσας καὶ τὴν προβιά τοῦ Ἡσαῦ, γιὰ νὰ κερδίζουνε μὲ ξεγελάσματα τὰ πρωτοτόκια τῆς ἐτυμηγορίας. Καὶ παρευθὺς ἐδῶ πέρα ὁ λαὸς τὸ αἰώνιο ψηφοδοτικὸ κοροῖδο τῆς ἀφέλειας, τῆς ἀμνημοσύνης καὶ τοῦ παρασυρμού, «ἐνδίδει»(!) Μετά, ἡ κάθε Πομπανδούρ τῆς νομοτυπίας, πού φοράει τὶς λεοντὲς τότε λύνει ἀπόνα παλούκι... καὶ τονε δένει σ' ἄλλο!...

—ΚΥΡΙΕ Τζαμάλα, θὰ σοῦ κάνω ἐγὼ τώρα μιὰ ἐρώτηση.

—Λέγε, κ. Μαλλούρα.

—Γιατί ἐρημώνονται οἱ δρόμοι τὶς βραδινὲς ὥρες τὸ Μάη καὶ τὸν Ἰούνη στὴν Ἀθήνα, Θεσσαλονίκη κι ἄλλες μεγαλουπόλεις;

—Γιατί οἱ πολίτες πιάνουνε τὸ Μάη στὴν ἐξοχή(!)

—Ἦχι, ἀφοῦ κλείνονται στὰ σπίτια τους, μπουμπούνας εἶσαι;

—Τὸ βρήκα.

—Λέγε.

—Φοβοῦνται τὸν Ἰωαννίδη;

—Ἦχι.

—Τὸ νόμο «περὶ τρομοκρατίας».

—Ἦχι.

—Τὶς «Ἐρυθρὲς Ταξιαρχίες».

—Βρὲ οὔστ(!)

—Τότε, τοὺς χωροφύλακες πού βαρᾶνε στὸ ψαχνό!...

—Εἶσαι «κομμουνιστής».

—Γιατί μοῦ δίνεις τέτια τιμὴ;

—Κρίμα σου πού δὲν ξέρεις τὴ μικρὴ ὀθόνη πού...ἀποβλακώνει(!)

—Ἦ, τώρα τό ἴπιασα.

—Ἐμπρός ἐπιτέλους.

—Οἱ δρόμοι ἐρημώνονται, γιὰτὶ ὅλοι κλειοῦνται στὰ σπίτια τους καὶ κοιτᾶνε τὸ ποδόσφαιρο.

—Καὶ ὑπάρχει τόση μανία στὴν κλωτσοπατινάδα;

—Οὐ οὐ οὐ(!) συχαμερή, χασισοποτία ἔγινε ἡ ποδοσφαιρολυσσομανία, Κύριε φύλαττε!

—Μά, αὐτὸ γινόταν κι ἐπὶ πατακο - κρατίας(!)...

—Ἔ, καὶ τί μ' αὐτό; Ἐπειδὴ ἄλλαξ' ὁ Κολιὸς τὴν κάπα του ἀλλιῶς; Ἦ καὶ δὲν τὴν ἄλλαξε καὶ μπὶτ κατὰ ντίπ(!)

—Καλὰ τὰ λές! Δὲν ὑπάρχουν διαφορὲς ἀνάμεσα στὴ «δημοκρατικὴ» δικτατορία τὴν ἐφτάχρονη, ἀπὸ τὴ δικτατορικὴ δημοκρατία τὴ σημερινή(!)

—ΓΙΑΤΙ οἱ Σπανιόλοι κατάργησαν τὸ νόμο πού τιμωροῦσε τὴ μοιχεία σὰν ποινικὸ ἀδίκημα;

—Διότι βαρέθηκαν νὰ κρατᾶνε τέτοιους νόμους = γράμματα κενά, καὶ οἱ συζυγικὲς ἀπάτες νὰ γίνονται κερατοδόση καὶ θουνὰ οἱ κοροϊδίες, οἱ ὑποκρισίες, καὶ τὰ λογιῆς βουβὰ δράματα κ' οἱ προδοσίες.

—Κι ἐδῶ στὴ χώρα μας κ. Μαλλούρα τί γίνεται;

—Ἐδῶ κ. Τζαμάλα ὅλα ἀπαγορεύονται κι ὅλα ἐπιτρέπονται κι ἄς τὰ ἔχουν ἀνεπίτρεπτα οἱ νόμοι κ' οἱ ἐκκλησίες(!) Γιὰ νὰ δοξάζονται οἱ ὑποκρισίες, εἶναι ἐλεύθερες ὅλες οἱ ἐρωτοθυσίες καὶ ὅλες οἱ ἀνομολόγητες...κρυφοσυνουσίες(!)

—ΠΟΣΑ μαζεῦουν τὸ χρόνο ἀπὸ τὸν «ἀντικαρκινικὸ ἔρανο» κ. Μαλλούρα;

—Ἄκουσα γιὰ περίπου ἐνάμισυ δισεκατομμύριο.

—Πωπώ! Τόσα λεφτά; Καὶ τί γίνονται;

—Χαμένα λεφτὰ κι ἄχρηστα κ. Τζαμάλα γιὰ τὸν καρκίνο! Τί ἔγινε μέχρι σήμερα; Τὰ τρῶν οἱ μασαδόροι(!) Τί τὸ θές τὸ ρῶτημα; «Χωρὶο πού φαίνεται δὲ θέλει κολαοῦζο». Ὁ τρισκατάρατος θερίζει! Κι ἀλλίμονο στὴ δημόσια ὑγεία, τὸ πολυτιμότερο ἀγαθὸ τῆς ζωῆς, πού στὴ χώρα μας δὲν ὑπάρχει! Ἦ ἂν ὑπάρχει εἶναι σὲ ἐπίπεδο Οὐγκάντας καὶ Κένυας(!) Προληπτικὴ ὑγεία μηδὲν στὸ πηλίκον(!) Ἐδῶ οἱ ἄρρωστοι φανερώνονται σὲ τρίτα, προχωρημένα στάδια καὶ δὲν ὑπάρχει γιὰ αὐτοὺς σωτηρία! Ἔρχεται καλπάζουσα ἡ κατάρρευση. Κι ἄμα ἀκοῦς καὶ γιὰ μεταφορὲς ἀρρώστων σὲ πρωτεύουσες Εὐρώπης... εἶναι σὰν νὰ τοὺς τσιμπάει φίδι = κονακάκι κι ἐτοιμάζουνε τό... σαβανάκι!

—ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ μ' αὐτὲς τὶς διακονιὲς πού λένε ἐπαιτεῖες ντόπιων καὶ ξένων ἐδῶ

στίς... ἑλληνοπολιτείες;

—Τί θές νά γίνει, ὄ,τι γινόταν πάντα... καί τὰ πρόβατα σαράντα(!) ε'Ελεείστε στραβοί τούς ἀνοιχτομάτες(!)» Παλιὰ εἶχαμε τούς περιβόητους Κραβαρίτες πού ἔκαναν πιάτσα στήν ὁδὸ Ἀθηνῶν μέ τίς πολλές καί καταπληχτικές ἀμφιέσεις τους(!) Ἀργότερα τούς τσιγγανόγυφτους(!) Σήμερα δέ χρειάζονται ἀμφιέσεις. Μᾶς πήραν χαμπάρι καί οἱ ξένοι χύπηδες καί τεμπέληδες κι ἀπατεῶνες σάν χώρα παρασιτικῶν κατὰ τὸ ἥμισυ καί κοροιδευτικῶν ἐπαγγελμάτων, κι ἔρχονται ἄθροα καί κατὰ ζεύγη οἱ μαλλούρηδες ἀλητοτουρίστες(!) Πίσω ἔκείνος μ' ἓνα δρέφος στή σακκούλα στήν πλάτη σάν καγκουρῶ ἀπ' τήν ἀνάποδη, μιὰ κιθάρα γιά νά συγγέεται τὸ «μπαγλατίσμα» κι ἡ κοκῶνα μπροστὰ μέ τὸ κυπελάκι καί τὸ ἀνάλογο χαμογελάκι, καί πάει κορδόνι τὸ τάληρο σέ μαγαζιά καί σπιτίτια ἢ καί σέ γωνίες πεζοδρομίων καί... εἰς ὑγείαν τὰ κορόιδα(!)...

★

—ΤΙ ΓΙΝΕΤΑΙ μέ τίς ἀπαλλοτριώσεις καί τίς ἐρημοσύνες τῶν χωριῶν μας; Μέ τὰ μεγάλα τσιφλίκια τῶν φεουδαρχῶν τύπου Μπαϊκερ κ.ἄ. ὀνομάτων;

—Στήν Ἑλλάδα τοῦ 1978 ἀντί νά καταργηθοῦν τὰ τσιφλίκια καί τὰ μοναστήρια καί ν' ἀπαλλοτριωθοῦν οἱ φεουδαρχικές περιουσίες τους, νά δοθοῦν στοὺς ἀπτήμονες... καταργοῦνται τὰ χωριά καί γίνονται μοναστήρια .. πρὸς δόξα τῆς ἀντιαγροτικής πολιτικής καί τῆς ἀποπνιχτικῆς ἀστυφιλίας(!) Χαῖρε χώρα τῆς ἀδικίας, τῆς πουρναρέικης Μπανανίας καί τῆς κάθε θεμιτῆς καί ἀθέμιτης ἀντινομίας(!)

★

—ΓΙΑΤΙ τούς Ἑλληνες ἐργάτες στή Σαουδαραβία τοῦ μακαρίτη Ἴμπν Σαούντ μέ τούς 12 ἀπογόνους, τούς παρουσιάζουν στοὺς ἰθαγενεῖς τους στὰ ἀπαίδευτα τεμπέλικα κι ἄβουλα μπουλούκια τῶν φελάχων, οἱ ἀραπάδες μπόσσηδες, σάν δούλους τοῦ μεσαιῶνα καί μάλιστα τιμωρημένους, νά δουλεύουνε στὰ ἐργοτάξια τῶν «πολυεθνικῶν...» σάν εἴλωτες;

—Διότι, ἂν κάνουν καί τούς πλησιάζουν οἱ φελάχοι τούς ἀτσίδες ρωμιούς ἐρ-

γάτες ἐκεῖ;... Τούς ξύπνησαν στὸ «ἄφεσθῆσε». Κι αὐτό, κ. Τζαμάλα, δέ συμφέρει στὰ τρανὰ ἀφεντικά(!) Γιατί τότε θά πᾶφουν νά εἶναι ἀφεντικά(!) Φιλοσοφία θέλει τὸ πράμα; Κι ὅσο ἐσύ γαϊδούρι μένεις, ξύπνημα μὴν περιμένεις!

★

—ΓΙΑΤΙ ὁ πρόεδρος κ. Τσάτσος σέ κάθε λόγο του δταν βγαίνει «παγανιά» λέει στὸν πάτο του «Σᾶς χρωστῶ εὐγνωμοσύνη»;

— Τούς κολακεύει, ἐπειδὴ τὸν φήφισε καί τὸν ἐνέκρινε ὁ λαὸς ὡς πρόεδρο (ἐλέω ἀρχιερέ) χωρὶς κανένα δημοψήφισμα(!) Καί γιά νά μὴ θυμίζει τὸ «Σᾶς εὐχαριστῶ πολὺν ἐνὸς ἄλλου, ἐλέω σωτηροκαλλονέλων ἐπροέδρου»(!)

—Αὐτὸ εἶναι. Βρέ τὸν πονηρούλη!

★

—ΤΙ ΕΙΠΕ ὁ κυρ - Καραμανλῆς στὸ Ἔ-σχεν;

—Ἐτόνισε δτι: «Τὸ ἑλληνικὸ πνεῦμα εἰσέφερε εἰς τὴν Εὐρώπην: τὴν ἐλευθερίαν, τὴν ἀλήθειαν καί τὴν ὀμορφίαν. Τὸ ρωμαϊκὸν πνεῦμα: τὴν ἰδέαν τοῦ κράτους τοῦ δικαίου. Καί τὸ χριστιανικὸν πνεῦμα: τὴν πίστην καί τὴν ἀγάπην...»

—Ἦρραία λόγια. Ἀλλὰ εἶναι ἀλήθεια ὀλοπίστη κι ἀγάπη ὁ χριστιανισμὸς τῶν πράξεων ἐτὴν σήμερον ἡμέραν;

— Καί βέβαια(!)... Ἀπὸ κεῖ εἶχε βγάλει καί ὁ καημένος ὁ Παπ.... Κορυδαλλιῶτης(;) τό... ε'Ἑλλάς Ἑλλήνων Χριστιανῶν(!)

—Αὐτὸ κ. Μαλλούρα εἶναι μιὰ δλακομπούρδα σκέτη(!)

★

—ΤΙ ΕΓΙΝΕ στὸ Ἀφγανιστάν;

—Θὰ σοῦ τὰ πῶ νά τὰ μάθεις ἀπὸ κύριο ἄρθρο τοῦ ε'Ελευθέρου Κόσμου» στίς 7 —5—78. Τὸ Ἀφγανιστάν ε...ἦταν μιὰ χώρα ἀπὸ τίς πλέον ὑπανάπτυκτες, χωρὶς φυσικοὺς πόρους, χωρὶς διέξοδο πρὸς τὴ θάλασσα. Τὸ Ἀφγανιστάν ζοῦσε λησμονημένο ἀπὸ τὸν κόσμον... Ὁ Ἀμπντούλ Καντίρ φαίνεται ὅτι θά ἀλλάξει τὴν μορφή τῶν πραγμάτων στήν περιοχή αὐτὴ τῆς Ἀσίας...»

—Μπράβο του, πολὺ ὠραία!

ΚΡΙΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

Ἐπί τῆς θεατρικῆς ζωῆς καὶ κίνησης

Μὲ τὸ φακὸ τοῦ λίγου χρόνου

Κρίσεις - γνώμης καὶ παρατηρήσεις

ΤΟ ΚΟΥΚΛΟΘΕΑΤΡΟ ΤΗΣ ΜΟΣΧΑΣ

Τοῦ ΛΑΜΠΡΟΥ ΜΑΛΑΜΑ

Οἱ ρωσικῆς μαριονέτες τοῦ Σεργκέι Ὁμπραισώφ, πού ἔφερε ἔπειτα ἀπὸ πολλὴ ὑπομονὴ καὶ ἐπιμονὴ ὁ Θ. Κρίτας στὸ Ρέξ στὴν Ἀθήνα στὶς ἀρχὲς τοῦ Μάη, ἀπέτελεσε ἕνα ἀπὸ τὰ μεγαλύτερα καλλιτεχνικά γεγονότα στὸ πρῶτο ἑξάμηνο τοῦ '78. Τὸ μοναδικὸ σ' ὄλο τὸν κόσμον καὶ καταπληκτικὸ αὐτὸ κουκλοθέατρο τῆς Μόσχας, ἔχει 40 χρόνια ζωῆς, μὲ δημιουργό, διευθυντὴ καὶ ψυχὴ τοῦ ἀπὸ 300 καλλιτέχνες συγκροτήματος, τὸν Σ. Ὁμ-

σεϊς, ἡ ποικιλομορφία σὲ μικρὰ καὶ μεγάλα μεγέθη, στὶς φριγοῦρες, οἱ μιμητικῆς καὶ φυσικῆς διατονικῆς φωνῆς καὶ ἀπηχήσεις, τὰ πειθαρχημένα καὶ ἀρμονικὰ σύνολα πού ἐπιτελοῦν οἱ καλλιτέχνες ἀθέατοι, προκαλοῦν κατάπληξη καὶ ἐνθουσιασμό, γιὰ τὴ σύλληψη, τὴ φαντασία, τὴν πλαστικὴ καὶ ἐναρμονισμένη ταύτιση, ἰσορροπία καὶ ἐκτέλεση. Ὀνειρικῆς παρουσιάσεις, τρισαχαιτωμένες, πού δὲν ξανάειδε ποτὲ ἀπὸ σκηνῆς ὁ κόσμος.

Μικρὴ εἰκόνα ἀπὸ τὸ σοβιετικὸ κουκλοθέατρο στὴν Ἀθήνα μὲ τὰ 300 πρόσωπα.

πραϊσώφ. Περνάει πολὺς καιρὸς γιὰ νὰ πάρει κανεὶς σειρά νὰ τὸ ἀπολαύσει. Τὸ ἀπαραιτήτως καὶ μοναδικὸ σ' ὄλο τὸν κόσμον αὐτὸ συγκροτήμα, ἔδωσε τὶς παρουσιάσεις του καὶ καταγοήτεψε τοὺς Ἀθηναίους. Ὁ κεντρικὸς ἥρωας (κονφερασιέ) ἐρμήνευε μὲ βιαιότητα, καθάρεια καὶ οὐσιαστικὴ ἑλληνικὴ γλῶσσα τὰ νοήματα πού τὸ καθένα ἦταν καὶ ἕνα θεῖο κωμικὸν τέχνης καὶ τεχνικῆς. Ἡ ἀξιοπρέπεια καὶ ὁ ρυθμὸς στὶς χορευτικῆς κινή-

Ἐδῶ, μετέχουν συνθετικά, ὅλα τὰ στοιχεία τῆς λαϊκῆς θεατρικῆς τέχνης: μουσικὴ, ζωγραφικὴ, χειροτεχνία, σχέδιο, χορὸς, λόγος, τραγούδι. Ἕνας λόγος, πολλὰ φωνητικά, σατιρικὰ ὑπονοούμενα πολιτικῶν καὶ κοινωνικῶν πραγμάτων, μὲ ἀπολαυστικὸ χιῶμο καὶ πάντα εὐχάριστος. Τὸ κουκλοθέατρο τῆς Μόσχας, εἶναι μιὰ πρωτότυπη καὶ πανθάρμαστη σὲ μορφῆς καὶ περιεχόμενα μουσικὴ καὶ μαγευτικὴ χαρούμενη καὶ ποιητικὴ,

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ἸΩΑΝΝΙΝΩΝ

μοναδική και ανεπανάληπτη τέχνη. Νά τί δήλωσε και έγραψε ο έπιφανής του θεάτρου και της δημοσιογραφίας Άλέκος Λιδωρίκης όταν είχε πάει στην ΕΣΣΔ: «Το κοικλοθέατρο της Μόσχας πού με σαγήνευσε άφάνταστα, είναι άριστοέργημα τέχνης και τεχνικής στην ανεπάληπτη καλλιτεχνική του σύνθεση, πού άμμοιο στην τελειότητά του — σύνολα από κοίκες θαιματοιργές και από κοινολοπαίχτες άριστοίς ήθοποιούς — δέν έχω ξαννιδεί, ούτε μπορώ νά όνειρευτώ ότι θά ξαννιδώ...».

★

Τ Ζ Ω Ν "Α ρ ν τ ε ν : «Ο ΧΟΡΟΣ ΤΟΥ ΛΟΧΙΑ ΜΑΣΓΚΡΕΝΒ».

Τό σπουδαίο τούτο άντιπολεμικό έργο, παίχτηκε στην κρατική σκηνή της Θεσ)νίκης. Είναι του έπαναστάτη της ειρήνης και καινοτόμου αναγεννητή του άγγλικού θεάτρου, δραματουργού "Αρντεν, με πολλές εικόνες, συγκλονιστική δράση και άδιάκοπες συγκρούσεις, τοποθετημένες σ' ένα πόλεμο Κριμαίας. 'Ο Βρετανός συγγραφέας, σ' όλες τις πράξεις δίνει ένα τολμηρό μαστίγωμα στον πόλεμο της κερδοσκοπίας, προβάλλοντας στη σκηνή μιá σκληρή διαπάλη, άνάμεσα στην έργατική και μεγαλοαστική τάξη, με άπλά και ποικίλα διακινητικά σκηνικά μέσα, με πολλά πρόσωπα χαρακτήρων, και επίδρασεις από τό έπικό και πολιτικό θέατρο του Μπρέχτ. 'Ο "Αρντεν φαίνεται ότι πόνεσε πολύ βαθιά, για κάθε άδικο πόλεμο, πού μόνο οι λαοί πληρώνουν τά «εσπασμένα» του. Γιαυτό, χτυπάει με πειθώ, συγκίνηση και σαρκασμό άμείλιχτο, αυτό τό αιώνιο κακό στη ρίζα του. Λέει π.χ. σ' ένα σημείο με τά χείλη ενός άπραγου στρατιώτη: «Γιατί νά σκοτώσω ανθρώπους πού δέ μου 'χουν κάνει τίποτα;...» Και άλλου, θά πεί ή κεντρική ήρωίδα του "Αννυ (πού μ' αυτή αντικαθρεφτίζει και στηλιτεύει τή διαφθορά και τή βαθύτερη φυχνολογία των φορέων του πολέμου: «Στρατιώτης = κρέας για τό χασάπη...» 'Ο πρωταγωνιστής του ό λοχίας θά πεί σ' ένα φαντάρο: «Εδώ, δάζετε, τον έαυτό σας στην ύπηρεσία και στο λόγο του Θεού». Μά θά πάρει άπάντηση σκληρή: «Ποιός λόγος του Θεού και κολοκύθια τούμπανα; "Όλο λόγια, λόγια. Έγώ δέν πιστεύω σε Θεό. Είμαστε τρελοί».

'Ο λοχίας είναι ό «μπόσης», ό πληρω-

μένος γερά, από τους πολεμοκάπηλους, πού προσπαθεί νά στρατολογεί μισθοφόρους πού ξεγελιούνται με χρήμα και γυναίκες: μά πού αυτοί οι ίδιοι ύποφέρουν κι από παθολογικές καταστάσεις, συνειδησιακές κρίσεις και παροξυσμούς, καθώς ζούνε σε τρομαχτικές άγωνίες, με έφιάλτες, άμμο και έρωτικές δίφες. Σκληρές άνάμεσα σε καπηλιό και πόρνη, κι έξομολογήσεις μεθυσμένων πού προβληματίζονται. «Σκοτώνω για τήν τιμή της βασίλισσας; Σκατά! Αύτή είναι ή ζωή μας;» Θ' άναρωτηθεί με άφοριστική διάθεση και κραιπάλη μέθη, ένας παρασυρμένος φαντάρος. 'Ο λοχίας με τις άρχές της πόλης προσπαθεί νά δικαιολογήσει τή μακάβρια έπιχείρηση θά πεί κάπου: «'Ο χορός του λοχία, είναι χορός του Θεού». Στο δήμαρχο πού σιγοντάριζε πάντα τό λοχία, λέει σε μιá στιγμή ένας άνθρακωρύχος: «"Αν θά πάω έγώ στον πόλεμο, ή γυναίκα μου τί θά γίνει;» Σε αντίθεση ή κυρία Χίτσκοκ με τήν ταβερνούλα της, μοιάζει αντίστοιχα τή «Μάνα κουράγιο» του Μπρέχτ.

Γενικά τό δράμα, πειστικό σε νεοκλασική μορφή, ήταν ένα ύποβλητικό και διδαχτικό σύνολο, με άξια κι έντυπωσιακή σκηνοθεσία του Νίκου Περέλη. 'Η μουσική του Νίκηφ. Ρώτα σωστά προσαρμοσμένη στην ήθολογική όδομή του έργου, βοήθησε πολύ και δημιούργησε κατάλληλη άτμόσφαιρα. Καλοβαλμένα τά σκηνικά και τά κοστούμια του Β. Βρασιδανόπουλου. 'Η πετάφραση του Κ. Ταχτσή. Οι καλλιτέχνες απέδωσαν όλοι. Μά διακρίθηκαν και πολλοί. 'Υπέροχα έρμήνεψαν ή 'Αλ. Παντελάκη στο ρόλο της πόρνης και ή Πόπη "Αλβα ως κ. Χίτσκοκ. 'Ο Α. Ζησιμάτος σαν λοχίας άπόδειξε τή γεροσύνη του ταλέντου του και θυμίξε κάπου κάπου στη σκηνή τον μεγάλο ήθοποιό Καραύσο—Τζαβαλά. Γραφικός και άμίμητος στάθηκε στο ρόλο του νωματάρχη (πού σκιτσάριζε καρικατούρικο τύπο του Στάμ-Στάμ) ό Δ. Παπαγεωργίου. Έξαιρετος ό Κ. Μασσακός ως πάστορας, σιγονταδόρος του καπιταλίστα δήμαρχου. Αύτον ύποδύθηκε ό Κ. Κωνσταντινίδης με μιá ύπερβολή σε πολύ συχνά κι άδικαιολόγητα χοντροκομμένα χάχανα, (άδελφία κι άδυναμία του σκηνοθέτη). Χαρακτηριστικός κωμικός τύπος ήταν ό «καπετάνιος» βαρκάρης Ζ. Κατρα-

μάδας σαν γέρος - Τζό. Οί Γ. Λέφας και Χ. Τσιτσάκης έπαιξαν με πολύ θαυμάσια τέχνη και φυσικότητα.

Τέννεση Ούίλιαμς: «Ο ΓΙΑΛΙΝΟΣ ΚΟΣΜΟΣ» στο Έθνικό.

Το έργο αυτό του διάσημου Άμερικανού συγγραφέα, κατά το μεγαλύτερο μέρος του, δεν είναι άλλο από το αυτοβιογραφικό οικογενειακό του δράμα. Ένα βαθύ κοινωνικό και ψυχολογικό έργο, που θίγει το πρόβλημα της αδικίας και της μιξέρας στα λαϊκά στρώματα της άμερικανικής κοινωνίας, πριν αλλά, και μετά τον Β' παγκόσμιο πόλεμο. Παράλληλα με τα βιοματικά του στοιχεία έχει και κάποιες σε είδος και δομή επιδράσεις από Ίψεν και Στρίντμπεργκ. Και αν και δεν είναι έργο τόσο μεγάλης δραματικής ύψης και όλκης, όμως είναι αυτό που τον επέβαλε και τον έκανε γνωστό σε παγκόσμια κλίμακα, από το 1944, σαν σπουδαίο θεατρικό συγγραφέα κύρια, με την πλατύτερη αντιστοιχία μιας πραγματικότητας που έντυπωσιάζει και πείθει, ανάλογα, με άληθινά εσώψυχα ξεσπάσματα. Κυριαρχεί βέβαια το ύπαρξιακό πρόβλημα του νέου, του γονιού, της οικογένειας, με μικρό παράπονο στο χρέος για μια οικονομική αποκατάσταση του γιού και μια φυσικά, προοριστική και αξιόπρεπη θέση μάνας και σχετικά ανάπληρης κόρης στη ζωή.

Η μάνα ζει με το γιό της τον Τόμ (ο ίδιος ο Τ. Ούίλιαμς) νέο φτωχο-υπάλληλο σε αποθήκη υποδημάτων και με μια έλαττωματική μοναχοκόρη, τη Λώρα, όπου από τον καημό, την έγνια και την υπεροψία της μάνας, η κόρη γίνεται πιο κομπλεξική με κάποια ίσως άταξιαστα γιάλινα παιγνίδια που ο σ. βγάζει απ' αυτά και τον τίτλο του έργου. Τ' όνειρο της μάνας να την παντρεύει, τη φέρει σε σύγκρουση με το παιδί της σ' ένα πληχτικό οικογενειακό περιβάλλον. Έκείνος άναγκάζεται να καλέσει ένα φίλο του συνομήλικο για ύποψήφιο, και χωρίς να το ξέρει ότι είναι δοσμένος σ' άλλη, γίνεται η αποκάληψη, και μένει η έλπίδα της μάνας και της κόρης γελασμένη. Αιτός είναι όλος ο μύθος. Μέσα από τους διαλόγους, αναδύεται μια πραγματική και γοητευτική ποίηση. Ο διαπρεπής συγγραφέας προσφέρει έτσι, αντανακλαστικά το φτωχόκοσμο της Άμερικης. Ο μικρόκοσμος αυτός, αντιστοιχεί στις σφαιτικές των κοινωνικών διακρίσεων και των

απόρητων άνισοτήτων στις ΗΠΑ. Ο Τόμ δουλεύει για 65 δολάρια το μήνα και τις νύχτες, γίνεται όπως λέει σ' έναν άπόλογο του «ό τσάρος του ύπόκοσμου» σε τυχοδιωχτικά και παρασιτικά άντρα, άπάτης και διαφθοράς, με το πρόσχημα στη μάνα, πως πηγαίνει στο «σινεμά». Ο κορυφαίος σκηνοθέτης Μιχ. Κακογιάννης πρόσθεσε μια άκόμα έπιτυχία στις τόσες άλλες. Ο ρόλος του Φ. Χηνά ως Τόμ, στάθηκε στα θαυμαστά κι έξαιρετικά του μέτρα και φυσικά προσόντα. Η Β. Μανωλίδου σαν μάνα «Άμάντια» ήταν ιδεωδέστατη, και σήκωσε το κεντρικό βάρος του έργου. Άλλά και η Ράνια Οικονόμου (Λώρα) και ο Δ. Κατρανίδης σαν επισκέπτης (Τζιμ) πολύ ταιριαστοί και άποδοτικοί.

Μπέρολτ Μπρέχτ: «Η ΜΑΝΑ ΚΟΥΡΑΓΙΟ ΚΑΙ ΤΑ ΠΑΙΔΙΑ ΤΗΣ».

Στις 12 με 15 του Μάη, στην έθνική σκηνή, ο Θεατρικός Όργανισμός Κύπρου έδωσε πετυχημένες παραστάσεις Μπρέχτ, με το έργο του «Η Μάνα Κουράγιο και τα παιδιά της» που σκηνοθέτησε ο νέος διακεκριμένος ήθοποιός, σκηνοθέτης και συγγραφέας της Λαϊκής Δημοκρατίας της Γερμανίας Χάινς Ούβε Χάους. Σε σύγκριση με άλλες παραστάσεις που δόθηκαν στο παρελθόν στην πατρίδα μας και ιδιαίτερα οί της Κατίνας Παξινού που άφησαν συνταραχτικές έντυπώσεις και συγκινητικά διδάγματα το Κυπριακό Θέατρο μας χάρισε μια δική του έρμηνεία, με κάποια άνατομική εργασία στα μέσα και στην όλη δομή του έπικου έργου, χάρη στην πλαστουργική εργασία του Γερμανού δασκάλου. Ο ΘΟΚ άφιέρωσε την παράσταση στη μνήμη της μεγάλης Παξινού, που είχε σταθεί και το κύκνειο άσμα της. Το έργο, από τα δυνατότερα και μεγαλύτερα του Μπρέχτ, είναι γνωστό στο θεατρόφιλο κόσμο. Άξία έχει, πως οί Κύπριοι καλλιτέχνες πέτυχαν το σκοπό τους. Και η όποια ήθικη και ύλική συμπαράσταση της μάνας Έλλάδας, πάει σαν δίκαιη άμοιδή. Οί καλλιτέχνες απέδωσαν ανάλογα με τις δυνατότητές τους. Η Λένια Σιορόκου σαν Κατρίν (μουγγή) ήταν άπαράμιλλη στο ρόλο της. Καλά απέδωσαν και οί Καυκαρίδης (μάγειρας), Μουσουλιά-

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ & ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΑ ΓΕΓΟΝΟΤΑ

Μιά τιμητική του Γιάννη Κορίνη

Μία στα μαγευτικά και γοητευτικά άναξιάτικα τοπία του Παρνασσού και της ιστορικής από την Έθνηκή Αντίσταση Αγόριανης, βρεθήκαμε στις 28 του Μάη, μία πλατιά κι εγκάρδια λογοτεχνική συντροφιά, να τιμήσουμε τα 40χρονα της ποιητικής προσφοράς του Γιάννη Κορίνη, ποι' οργανώσει ο αγαπητός Άνδρέας Τσούφας. Τιμήσαμε την ήγησηστική μορφή του Γ. Κ. γιατί πολέμησε και αντιμετώπισε στον έλληνοϊταλικό

πόλεμο σάν αξιωματικός, γιά τή συμμετοχή του στην Έθνηκή Αντίσταση του ΕΑΜ—Ε.Λ.Α.Σ και γιά τή συμπαθίστατη λογοτεχνική του προσφορά. Ό Κ. μās ίδωσε μία πεζογραφία άναμνηστική, πατριδολατρική, με πραγματιστική γοητεία και άσηγηματική χάρη. Άένα περίεπν συλλογές ή κρίση του σέ παραδοσιακές φόρμες, εκφράζει ένα πλούσιο αίσθημα άνθρωπιάς κι άγάπης στην πατρίδα, στον Έρωτα, στή λευτεριά, στή φύση, την Αντίσταση και τή σοσιαλιστική άναγέννηση ποι' δραματίζεται και άγωνίζεται ο πο-

της (στρατολόγος), Νεοφύτου (Σβαίτσερ-κας), Μούστρας (λοχίας), Σιαφκαλής (λοχαγός), Πασχάλης (στρατιώτης) και Χαλαλάμπους (ιεροκήρυκας). Η Δ Μπερπεδέλη ως Μάνα Κουράγιο, ήταν άδύνατη να φτάσει σέ δραματική στόφα όχι την Παξινοπού, αλλά μήτε και άλλες στον ίδιο ρόλο. Γενικά, σημασία δεν είχε τό άν ξαναείδαμε τή «Μάνα Κουράγιο» στην έθνηκή σκηνή, αλλά, τό πώς την είδαμε σκηνοθετημένη από τον Χάουζ. Τό φινάλε ήταν ποιά στοιχεία χρησιμοποίησε ο Μπρέχτ και ποιά τεχνικά μέσα γιά να μεταφέρει στα πρώτα μεταπολεμικά χρόνια τό πολιτικό αυτό δράμα στην σκηνή και να δώσει τό μήνυμα τής άνθρωπιάς και τής ειρήνης, και τό διδάγματα: 1) πώς κάθε πόλεμος είναι συνέχεια τής πολιτικής των κερδοσκόπων με άλλα μέσα, και καταστροφικός κι όλεθριος γιά όλους τους λαούς και τους άπλους άνθρώπους. 2) Την έπισήμανση τής αϊθύνης του κάθε άνθρώπου, γιά να καθορίζει και να φκιάχνει ο ίδιος τή μοίρα του.

★

Κα ρα γι ά ν ν η — Τ ζ ε φ ρ ό ν η —
Σ α κ ε λ λ ά ρ ι ο υ : «ΚΑΘΕ ΜΕ-
ΣΗΜΕΡΙ Η ΤΙ ΒΙ ΜΑΣ ΒΑΖΕΙ ΣΤΟ
ΧΕΡΙ».

Αϊτή είναι ή με τον παλαιό τίτλο καλοστημένη έπιθεώρηση, που έρμηνεύουν στο

«Φλορίντα» λαμπρά καλλιτέχνες, δραματικοί και κωμικοί και άλλα του έλαφρού θεάτρον. Άνάμεσα τους σέ έπικαιρα δραματικά και κωμικά περίως τοίμερα, πικάντικα και ψυχρωγικά, ή τείροση τριάδα διακεκριμένων ήθοποιών, Κ. Καραγιώργης, Κ. Πολίτης και Γ. Σίσκος. Τοίς κλασιώνουν και οι συμπρωταγωνιστές Σπ. Καλογήρον, Δ. Στυλιανοπούλου, Γ. Αντζολετάρη, Α. Παπαδόπουλος κ.ά. Ό Κ. Καραγιώργης, από τά πιο ήθικα κεφάλαια του θεατρικού μας κόσμου, έχει άναδειχτεί από χρόνια ανάμεσα στα πρώτα στελέχη του θεάτρον, του κινηματογράφου και τής τηλεόρασης. Τό ταλέντο του είναι δυναμικό και πολύχιμο. Ό Κ. Πολίτης, ένας νέος τσιπστας και άλκης καλλιτέχνης, έχει έπίσης γόνιμη και έξαιρετική θητεία σέ Έργα πρόζας, αλλά και σέ κωμικά σκέτς. Είναι από τοίς πρώτοις μίμους, μετά τον Μουστάκα, άφού χάσαμε και τον Γιαννάπουλο. Ό Γ. Σίσκος είναι κι αυτός γνωστός, γερός και πολυμήθετος στο καλλιτεχνικό του ταπειμένο. Έχει μία φινέτσα σάν εκείνη του πηγκόσμους ήγης Λιγνού και έχει αποινδαία και ζηλειτή έπίδοση και στο δράμα. Καθώς έπίσης και ο Καλογήρον. Η Στυλιανακούλου και ο Παπαδόπουλος έχουν διακριθεί κατά καιρούς στο έπιθεωρησιακό είδος. Με τέτια στελέχη, τό «Φλορίντα» κάνει εχρονιστά δουλειές.

λύπιθος λαός μας. Ὁ Κοφίνης ἂν καὶ ζεῖ στὴν Ἀθήνα, ὁ νοῦς κ' ἢ ψυχὴ του εἶναι στὴ Ροῦμέλη, στὴ νεώτερη ἱστορία της, στὴ φύση καὶ στὸν κόσμον της. Στὴν τιμητικὴ ἐκδρομὴ τῆς Ἀγόριανης, γενέτειράς του, ἐκτὸς ἀπὸ τὸ ζεῦγος Κοφίνης καὶ Τσοῦρα, προσκλήθηκαν καὶ πῆραν μέρος ἀνάμεσα σ' ἄλλους, ὁ πρόεδρος τοῦ Πεζοπορικοῦ Ὁμίλου Ἀθήνας κ. Ρίζος, ὁ δὲ ντῆς τοῦ περιοδικοῦ μας Λ. Μάλαμας, οἱ γνωστοὶ λογοτέχνες καὶ ποιητὲς μὲ τὶς συμβίβες τους: ὁ ἀνώτερος δικαστὴς ἀρεοπαγίτης καὶ ποιητὴς Γιάν. Ντεγιάννης, ὁ ταξίαρχος ἐ.ἀ. φίλιτος ποιητὴς Ἀντωνῆς Κυριακόπουλος, ὁ πρόεδρος τῆς Ε. Ε. Λ. Ζήσης Σκάρος, ὁ Μιχάλης καὶ ἡ Θέμι Σταφυλά, ὁ Νίκος Παπανδρέου, ὁ Γεώργιος Κάρτερ, ὁ Ἀνδρέας Καραντώνης, ὁ Τάσος καὶ ἡ Ἔστερ Ἀναγνώστου, ὁ Τάσος Παππᾶς, ὁ Πέτρος Γλέζος, ὁ Σταῦρος Θανόπουλος, ἡ Διαλεχτὴ Ζευγώλη, ἡ Ἰφιγένεια Χρυσοχόου, ἡ Ἰσμήνη Κάρτερ, ἡ Ἐλένη Ἀργέστη, ἡ Χιόνα Κυριακόπουλου, ὁ Γεώργιος Παναγιωτόπουλος, ὁ ἀρχαιολόγος Λ. Βαλλᾶς (ποῦ μὲ τὸν Κοφίνην μᾶς πρόσφεραν καὶ τὴν κατατοπιστικὴ ξενάγησή τους), ὁ Δημήτρης Σιατόπουλος, ἡ Δέσποινα Πολυχρονίδου, ἡ Γεωργία Ἀλεξίου κ.ἀ. Οἱ καλύτερες εὐχές μας θὰ συνοδεύουν πάντα τὸν Γιάννη Κοφίνην.

Μνήμη Τατάκη

Στὸ ἐντευκτήριο τῆς Ε.Ε.Λ. Ἀκαδημίας 84, Ἀθήνα, στίς 6 τοῦ Ἰούνου, ἀνάμεσα σ' ἕνα σεμνὸ συναδελφικὸ ἀκροατήριον, τιμήθηκε ἡ μορφή τοῦ μεγάλου λαομάρτυρα, τοῦ ἀτίμητου καὶ γενναίου ἀγωνιστῆ Μήτσου Τατάκη, ποῦ στὰ χρόνια τοῦ ἐμφύλιου, ἐπὶ 33 ὀλόκερες μέρες καὶ νύχτες οἱ ἀγγλοαμερικανοκίνητοι δῆμοι τῆς Μακρονήσου χόρευαν χόρευαν πάνω στὸ λιοντόφυχο κορμὶ του τὸν τρελὸ χορὸ τῆς βίας καὶ τῆς βαρβαρότητας, καὶ τὸν πέρασαν μὲ τὴν ψυχρὴν καὶ ὀμὴ δολοφονία τους στὴ χορεία τῶν μεγάλων καὶ ἀθάνατων, τῶν ζωντανῶν νεκρῶν τοῦ λαοῦ μας, ὅπου τὸ καλύτερο καὶ συγκλονιστικότερο πόνημά του, τὸ ἐμπνεύστηκε, τὸ χάρισε καὶ τὸ βροντολάλησε ἐκεῖ σὲ ἐπισκέψεις «ὑπουργῶν» ἀνδρείκελων στὸν «παρθενῶνα» τότε, ὁ ἀείμνηστος καὶ μέγας καλλιτέχνης τοῦ λαοῦ μας Γ. Καρούσος — Τζαβαλᾶς. Τὴν εἰσή-

γησὴ στὴ βραδιά συγκινητικῶν ἀνιπολήσεων ἔκανε ὁ λογοτέχνης Γιάννης Νικολόπουλος, ἀφηγήσεις ἀπὸ περιστατικὰ τῆς ἡρωικῆς καὶ ὑποδειγματικῆς ζωῆς του οἱ συμμάρτυρες ἀγωνιστὲς Μελισσινὸς καὶ Πικρός· καὶ ἔκλεισε μὲ βαθιὰς ἐντυπώσεις τὶς ὀμιλίες ἀπὸ ἀνάγνωσι πελίδων τοῦ βιβλίου του «Τατάκης ὁ νικητὴς τῆς κόλασης» ὁ χαλκέντερος ἀντιστασιακὸς συγγραφέας Κ. Μπίρκας.

Νίκος Πουλιόπουλος

Ἕνας συμπαθὴς καὶ προοδευτικὸς διανοούμενος, ἕνας ἀκούραστος ἐργάτης τοῦ ἀντιαποικιακοῦ ἀγῶνα καὶ τῆς παγκόσμιας εἰρήνης, στάθηκε σὲ ὄλο του τὸ βίον, ὁ δικηγόρος καὶ συγγραφέας Νίκος Πουλιόπουλος, ποῦ πέθανε ἀπὸ καρδιακὴ προσβολὴ στὴ Λευκωσία στίς 24 Ἀπρίλη, στὴν ἑπαλξὴ τοῦ ἀνθροπιστικοῦ καὶ τίμιου ἀγῶνα γιὰ πρόοδο καὶ σοσιαλισμὸ. Ὁ Πουλιόπουλος ἀπὸ χρόνια εἶχε ιδρύσει καὶ διεύθυνε καὶ τὸ ἀγωνιστικὸ περιοδικὸ «Ἑλληνικὴ Ἀνεξαρτησία», μηνιαία πολιτικὴ, οἰκονομικὴ, πνευματικὴ καὶ σοσιαλιστικὴ ἐπιθεώρηση. Μὲ τὸ θάνατό του, ἔλειψε ἕνας ἀκόμι καλοπροαίρετος, σεμνός, εὐγενικός, ἐνάρετος καὶ φωτισμένος ἀγωνιστὴς τῆς εἰρήνης καὶ ἀνεξαρτησίας τῶν λαῶν.

Τιμὴ στὸν Δ. Φωτιάδη

Στὴν αἴθουσα τῆς Ἀρχαιολογικῆς Ἑταιρίας στὴν Ἀθήνα, στίς 18 Μάη, ἡ Ἐνωσις Σμυρναίων τίμησε τὸν διαπρεπὴ ἱστορικὸ συγγραφέα Δημήτρη Φωτιάδη. Τὸν τιμῶμενο προσφώνησε ὁ καθηγητὴς πανεπιστημίου κ. Μ. Ἀναστασιάδης. Τὸ ἔργο του παρουσίασε ὁ προπρύτανης τῆς Παντείου κ. Γ. Τενεκίδης. Στὸν Φωτιάδη ἀπένευμαν τιμητικὸ δῶμα καὶ μετάλλιον, καὶ μίλησε καὶ ὁ ἴδιος. Ἰδιαίτερα καὶ βαθιὰ συγκίνησε καὶ ἐντυπωσίασε τὸ πικρὸ ἀκροατήριον ἡ κορυφαία τοῦ θεάτρου μας Ἀλέκα Κατσέλη, ποῦ ἀπάγγειλε κομμάτια ἀπὸ τὸ ἔργο τοῦ συγγραφέα.

Βραδιά Μεσολογγίτη

Στίς 22 Μάη, στὸ θέατρο «Κύβος» τοῦ

Ὁ "Ὀμηρος Πέλλας

πού τὸ «Ε.Π.» στὸ 27ο τ. ἀπέφωρε στὴ μνήμη του ποίημα τοῦ Γ. Ζορμπά

Πειραιᾶ», ἔγινε τιμητικὴ ἐκδήλωση γιὰ τὸν ἐξορίστο ποιητὴ καὶ παλαίμαχο συνδικαλιστὴ τοῦ θεάτρου Βασίλη Μεσολογγίτη. Σὲ κατάμαστη αἴθουσα, γιὰ τὸν ξεχωριστὸ καλλιτέχνη μίλησε ὁ βουλευτὴς Λυκοίφορος Καλλέογης καὶ γιὰ τὸν ποιητὴ ὁ πρόεδρος τῆς Ε. Γ.Τ.Π. Στέλιος Γεράνης.

Ἡ Κυβέλη

Στις 25 Μαῖη, στὸν εἰαγγελισμό, πέθανε σὲ βαθιὰ γηρατειά ἡ μεγάλη κυρία τοῦ θεάτρου Κυβέλη. Ἐίχε στὴ μακρόχρονη πορεία τῆς ἀναδειχθεῖ σὲ μιά ἀπὸ τίς δυναμικότερες καὶ πολυθόρυβες καλλιτέχνιδες, πού δοκίμασε πλατιῆς σκηναίκες καὶ ἄλλες βιοτικὲς χαρὲς... Τιμήθηκε γιατί ἦταν σχεδὸν ἐγάμμηλη τῆς Κοτοπούλη καὶ τῆς Παξινοῦ.

Στὰ Γιάννινα

Στὸ μορφωτικὸ κέντρο τοῦ Γαλλικοῦ Ἰνστιτούτου, ἡ ἐκλεκτὴ ζωγράφος καὶ καθηγήτρια διδά Μαίρη Κολιοῦ ἐξέθεσε τὸν Ἀπρίλη 58 συνθετικὰ ἔργα τῆς μὲ πολλὰ τεχνικά ἑλικά, ὅπως λάδια, ἀκουαρέλλες, πενάκι, σινική, τέμπρα, ἀύγοτέμπρα κ.ἄ. Ἡ διδά Κολιοῦ ἐδείξε ἔτσι μὲ ἐξαιρετικὴ ἐπιτυχία τὸ δυναμικὸ τῆς ταλέντο σὲ διάφορες συνθέσεις, τοπία, λουλούδια κλπ. μὲ τὴν πρωιό-

Οἱ σεισμοί

Τὸ τῦχος τοῦτο, βγήκε στὴ διάρκεια τῶν σεισμῶν τῆς Θεσσαλονίκης, ἀπὸ 16 Ἰούνη μὲ σχετικὴ διακοπή, καὶ ἡ τεχνικὴ του τελείωση ἔγινε στις 26 τοῦ ἴδιου μηνᾶ Ὁ Διευθυντὴς του ἔζησε ἀπὸ κοντὰ καὶ δίπλα στὸν ταλαίπωρο λαό, ὄλες τίς τρομακτικὲς ἐπαναληπτικὲς δονήσεις, κρίσεις, καταθλιπτικὲς περιδινήσεις καὶ μετακινήσεις. Δοκίμασε νύχτα - μέρα ὅλη τὴ φρίκη σὲ τραγικὲς εἰκόνες καὶ καταστάσεις ἀπὸ τὰ θύματα τοῦ καταστροφικοῦ Ἐγκέλαδου. Οἱ τραγωδίαι αὐτὲς καὶ ἰδιαίτερα τῆς ἀνάσυρσης δεκάδων νεκρῶν ἀπὸ τὰ εἰσώτια πού ἦταν ἀνάκατα μὲ ἀμορφες μάζες οἰκιακῶν συντριμμῶν, δὲν περιγράφονται, σ' ἓνα μικρὸ ἐνημερωτικὸ σημείωμα. Ἡ βαριά ὀδύνη τῶν γονιῶν, ἀδερφῶν καὶ συγγενῶν, νὰ περιμένουν ἢ νὰ ἀναζητοῦν προσφιλεῖς τοὺς πρόσωπα μέσα στὴν ξαφνικὴ, ἀπροσδόκητη καὶ ἀνομολόγητη συμφορὰ, γέμισε τὴν ψυχὴ συμπόνια καὶ δάκρυ γιὰ τὸν ἀδικοχαμένο κόσμον πού συνεπήρε ἡ ὀργὴ τῆς ἀκαταδάμαστης φύσης καὶ προβλημάτισε τὴν ἀνάγκη στὴν καλλιέργεια τῆς λογικῆς-γιά προληπτικὴ καὶ ὀργανωμένη ἀντισεισμικὴ οἰκοδόμησι καὶ στὴ χώρα μας, ὅπως γίνεται στὰ προοδευμένα καθεστῶτα πού σώζουν τὸν ἄνθρωπον ἀπὸ τὰ σκοτεινὰ καπρίτσια τῆς φύσης.

τιπὴ ἀναλογία τῆς, τὴν ἀπαλή, αἰσθητικὴ γραμμὴ, τὴν προβληματικὴ διάσπωση καὶ τὴ γενικότερη σεμνὴ καὶ εἰργονικὴ ποιητικὴ ψυχὴ καὶ φιλογονιμία τῆς.

Ἡ γνωστὴ Ἡπειρωτίσσαι ζωγράφος κ. Τέμμη Ἀθ. Μανέκα ἐγκαινίασε στις ἀρχὲς τοῦ Μαῖη μιά νέα ἐγκαλερὰ γιὰ νὰ ὀργανώσει ἐκθέσεις εἰκαστικῶν τεχνῶν στὰ Γιάννινα. Ἡ κ. Μανέκα, μὲ τὸ ζῆλο καὶ τὴν ἀξιόλογη ἐπίδοσή της στὴ ζωγραφικὴ, φιλοδοξεῖ ἔτσι νὰ σημερασιαθεῖ σὲ ντόπιους καὶ ξένους καλλιτέχνες, γιὰ ν' ἀνθήσουν πλατιύτερα τὰ εἰκαστικὰ εἶδη στὴν πόλη τῶν τεχνῶν.

“ΤΑ ΛΙΘΑΡΙΤΣΙΑ,”

ΤΟ ΜΕΓΑΛΥΤΕΡΟ ΚΕΝΤΡΟ ΨΥΧΑΓΩΓΙΑΣ

ΣΤΑ ΓΙΑΝΝΙΝΑ

ΑΦΟΙ ΚΙΤΣΟΠΟΥΛΟΙ

Το πιο άριστο τεχνικό και πρότυπο
βυζαντινού ρυθμού νεόχτιστο παλάτι

● ΜΕΓΑΛΟΠΡΕΠΟ

● ΓΟΗΤΕΥΤΙΚΟ

● ΠΑΝΘΑΥΜΑΣΤΟ

πλάι στο Πάρκο και στο Μουσείο

Ἡ ωραιότερη και μαγευτικότερη
τοποθεσία στην καρδιά τῆς θρυλικῆς πόλης.

Ἡ ΠΙΟ ΠΕΡΙΟΠΤΗ – ΡΩΜΑΝΤΙΚΗ & ΑΠΟΛΑΥΣΤΙΚΗ ΘΕΑ

πρὸς Λίμνη, Νηοί, Δρίσκο, Μητοικέλι, Τζουμέρκα
και περίγυρο

Τὸ πλουσιότερο κέντρο βαλκανικῆς ὑφῆς
και εὐρωπαϊκοῦ ἐπιπέδου

ΕΣΤΙΑΤΟΡΙΟ – ΖΑΧΑΡΟΠΛΑΣΤΕΙΟ –

ΚΑΦΕΤΕΡΙΑ – PIZZERIA – BAR

ΤΑ ΛΙΘΑΡΙΤΣΙΑ

ΑΦΟΙ ΚΙΤΣΟΠΟΥΛΟΙ

Σὰς περιμένουν
στις ζεστές και δροσερές τους
σάλες

ΕΓΓΥΗΣΗ –

ΠΕΡΙΠΟΙΗΣΗ –

ΕΥΔΑΙΜΟΝΙΑ

Παραγγελίες κάθε είδους

Τηλ. 20.043 - 23.085 - 24.954

Γιάννινα 0651

Τὸ πιο πανέμορφο και γοητευτικό στολίδι

Ἔργο τῆς Ἑταιρίας Ἡπειρωτικῶν Μελετῶν

Χτισμένο πάνω στα παλιά παλάτια τοῦ ἡγεμόνα Πρελούμπου
(1349–1384) και τοῦ Βελῆ Πασᾶ, γιοῦ τοῦ περιβόητου Ἀλῆ
Πασᾶ (1790–1821). Τὸ κέντρο τῆς μαγείας και τῆς εὐτυχίας
ὄλων, γιὰ ντόπιους και ξένους, γιὰ ὄλους τοὺς τουρίστες,

γιὰ ὄλα τὰ βαλάντια

ΛΙΘΑΡΙΤΣΙΑ

Τὸ καίχημα τοῦ Τουρισμοῦ στὴν κρισιμότερη τῆς Ἡλείρου γιὰ τὴ μεγαλύτερη ἐξυπηρέτησή του

